

KARLOS RUIŠO SAFON

PONOĆNA PALATA

OD AUTORA SENKE VETRA

BELEŠKA PISCA

Dragi čitaоче,

Od onih sam koji redovno preskaču predgovore i uvode jer žele odmah da pređu na stvar. Ako je to i tvoj slučaj, preskoči odmah ovu stranicu i baci se pravo na roman, što je zapravo jedino i važno. Ali ako si od one vrste čitalaca (a priznajem da ja ponekad jesam) koju muči znatiželja, dozvoli mi da ti ukratko ispričam o ovom romanu nešto što će ti, nadam se, pomoći da ga staviš u odgovarajući kontekst.

Ponoćna palata je drugi roman koji sam objavio, 1994. godine, i koji zajedno s *Princem magle*, *Septembarskim svetlima* i Marinom pripada seriji „romana za omladinu“, koje sam napisao pre *Senke vetra*. Istini za volju, nikada nisam sasvim znao šta znači „roman za omladinu“. Ali znam da sam, dok sam ih pisao, bio mnogo mladi nego sad i da sam ih objavio misleći da će, ako sam uradio sve kako treba, biti zanimljivi mladim čitaocima između devet i devedeset godina. To su zagonetne, pustolovne priče, romani koje je Hulijan Karaš iz *Senke vetra* mogao napisati u svom potkrovlju u latinskoj četvrti Pariza razmišljajući o svom prijatelju Danijelu Sempereu.

Ponoćna palata, nakon mnogih godina nesrećnih izdanja, danas izlazi na svetlost dana onako kako se njenom piscu činilo da treba da izađe još kada je objavljena prvi put. Prošle su godine, a romanopisac oseća izazov da iznova načini propuštene korake i ispravi mnoge nedostatke kojima rano delo vrvi ne bi li stvorio utisak da je imao više talenta nego što realno jeste. Mislim da je poštenije da ostavim roman onako kako sam ga napisao, sa sredstvima i umećem koje sam tada posedovao.

Među najvećim zadovoljstvima koje mi je tokom svih ovih godina donela moja profesija bili su brojni mladi čitaoci koji su pročitali ove „romane za omladinu“ i bili ljubazni da mi pišu i ispričaju kako su zavoleli čitanje, a neki čak i pisanje, proživевši pustolovine opisane u njima.

Njima, i onim mladim i ne tako mladim ljudima koji se danas prvi put prepuštaju ovim romanima i njihovim zagonetkama, ovaj pripovedač

duguje najiskreniju zahvalnost. Srećno čitanje.
Juna 2006, Karlos Ruis Safon

Nikada neću moći da zaboravim noć u kojoj je sneg pao na Kalkutu. Kalendar sirotišta Sveti Patrik krčkao je poslednje dane maja 1932. i ostavljao za sobom jedan od najtoplijih meseci koji je pamtio priču o gradu palata.

Dan za danom, s tugom i strahom iščekivali smo dolazak tog leta u kom ćemo navršiti šesnaest godina, razdvojiti se i kada će se raspustiti Društvo Čoubar, tajni klub rezervisan za sedam ekskluzivnih članova, koji nam je bio dom svih onih godina provedenih u sirotištu. Tu smo odrasli bez druge porodice osim nas samih i bez drugih sećanja do priča koje smo pričali do zore okupljeni oko vatre, u dvorištu stare napuštene kuće koja se dizala na ćošku ulica Koton i Brabern roud, ruševne kućerine koju smo krstili imenom Ponoćna palata. Nisam znao da ću tada poslednji put videti mesto na čijim sam ulicama odrastao i čija me je draž pratila do danas.

Nisam se vratio u Kalkutu posle te godine, ali sam ostao veran obećanju koje smo svi ćutke dali pod belom kišom na obali reke Hugli: da nikada ne zaboravimo ono što smo doživeli. Godine su me naučile da u pamćenju pohranim sve što se tih dana dogodilo i da sačuvam pisma koja sam dobijao iz prokletog grada i koja su održala plam mog sećanja. Tako sam saznao za to da je naša nekadašnja Palata srušena da bi se preko njenih ostataka podigla poslovna zgrada i da je gospodin Tomas Karter, direktor Svetog Patrika, umro nakon što je poslednje godine života proveo u mraku, pošto se dogodio požar koji je zauvek sklopio njegove oči.

S vremenom sam dobijao i vesti o postepenom nestanku mesta u kojima smo živeli tih dana. Srdžba grada koji je proždirao sebe

samog i opsena vremena na kraju su izbrisali tragove članova Društva Čoubar.

Na taj način sam, bez mogućnosti izbora, morao da naučim da živim u strahu da će ova priča biti zauvek izgubljena jer neće biti nikoga da je ispriča.

Ironija sudbine htela je da ja, najneprikladniji od svih, najneobdareniji za taj zadatak, preuzmem na sebe posao da je ispričam i otkrijem tajnu koja nas je pre toliko godina spojila i istovremeno zauvek razdvojila na staroj železničkoj stanici Hiter gejt. Voleo bih da je neko drugi bio zadužen za to da ovu priču sačuva od zaborava, ali mi je život još jednom pokazao da je moja uloga bila uloga svedoka, a ne protagoniste.

Svih ovih godina čuvao sam retka Benova i Rošanova pisma, pohranivši dokumenta koja su osvetljavala sudbinu svakog člana našeg posebnog društva, čitajući ih naglas u samoći svoje radne sobe svaki put iznova. Možda zato što sam na neki način slutio da je sudbina izabrala mene da pohrani pamćenje svih nas. Možda zato što sam shvatio da sam, od tih sedam dečaka, ja uvek pružao najveći otpor izlaganju opasnostima, bio najmanje briljantan i smeo, i stoga onaj koji ima najviše šanse da preživi.

S takvim duhom, u nadi da me sećanje neće izdati, pokušaću da oživim zagonetne i strahotne događaje koji su se zbili u ta četiri goruća dana maja 1932.

Zadatak neće biti lak i pozivam svoje čitaoce da budu blagonakloni prema mom trapavom peru koje pokušava da iz prošlosti spase to leto tame u Kalkuti. Dao sam sve od sebe da rekonstruišem stvarnost i da se vratim u turobne epizode koje će neumitno predodrediti našu sudbinu. Ostaje mi još samo da nestanem s pozornice i pustim da činjenice govore same za sebe.

Nikada neću moći da zaboravim lica tih uplašениh momaka u noći u kojoj je sneg pao na Kalkutu. Ali, kako me je moj prijatelj Ben naučio da treba da se radi, počecu svoju priču od početka...

POVRATAK TAME

Kalkuta, maj 1916.

Ponoć tek što je bila prošla kada je iz noćne magle koja je kao smrad prokletstva lebdela iznad površine reke Hugli izronio jedan veliki brod. Na pramcu, pri blagom svetlu pokoje umiruće uljane lampe zakačene za jarbol, mogla se videti prilika čoveka zaogrnutog plaštom kako žustro vesla ka udaljenoj obali. U daljini, ka zapadu, silueta Fort Vilijama u Majdanu dizala se ispod pokrivača od pepeljastih oblaka, pri beskrajnoj kopreni svetla fenjera i lomača i sezala je dokle i pogled. Kalkuta.

Čovek je stao na nekoliko sekundi da povrati dah i pogleda obris stanice Hiter gejt, koja se gubila u mraku što je pokrivao drugu obalu reke. Što je dublje tonula u izmaglicu, stanica od čelika i stakla mešala se s tolikim drugim zgradama ukotvljenim u zaboravljeni sjaj. Pogled mu je lutao preko te džungle mauzoleja od mermera pocrnelog usled decenija zapuštenosti i golih zidova sa kojih je gnevni monsun odrao njihovu oker, plavu i zlatnu kožu, razmazavši ih kao vodene boje.

Samo mu je uverenost u to da mu je od života ostalo svega nekoliko sati, možda čak minuta, omogućila da nastavi dalje, napuštajući u utrobi onog prokletog mesta ženu kojoj je obećao da će je zaštititi sopstvenim životom. Te noći, dok je starim brodom plovio na svoj poslednji put za Kalkutu, poručnik Pik je poslednje sekunde svog života provodio na kiši koja je došla pod okriljem noći.

Dok se borio da odvuče brod do obale, poručnik je mogao da čuje plač dvoje dece skrivene u trupu broda. Pik je pogledao iza sebe i ustanovio da svetla drugog broda trepću svega stotinak metara iza njega, sustižući ga. Mogao je da zamisli osmeh svog progonitelja, mogao je da oseti kako se naslađuje ulovom koji mu je nadomak ruke, njegovu neumoljivost.

Zanemario je to što su deca plakala od gladi i hladnoće i svu svoju preostalu snagu upotrebio da upravlja plovilom do obale reke koja je

vodila do samog zamršenog i utvarnog lavirinta ulica Kalkute. Dve stotine godina bile su dovoljne da gustu džunglu koja je rasla oko Kaligata pretvore u grad u koji se bog nikada ne bi usudio da kroči.

Za svega nekoliko trenutaka neвреme se nadvilo nad gradom jarosno poput kakvog rušilačkog duha. Od polovine aprila pa sve do skoro samog kraja juna grad je trpeo vrelo leto. Tih dana temperature bi dostizale četrdeset stepeni i nivo vlažnosti bi bio na granici zasićenja. Nekoliko minuta kasnije, pod uticajem silovitih oluja koje su nebo pretvarale u platno od baruta, termometri su umeli da se spuste za trideset stepeni.

Zastor od kiše zaklanjao je pogled na rasklimane molove od trulog drveta koji su se ljuljali iznad reke. Pik je upravljao brodom sve dok nije osetio udarac trupa o drveni mol za ribare i tek tada je usidrio brod u blatnjavo dno i pohitao da potraži decu, koja su ležala umotana u čaršav. Kada ih je uzeo u ruke, zaplakali su tako da je njihov plač ispunio noć poput traga krvi koji lovca vodi do lovine. Pik ih je privio na grudi i skočio na kopno.

Kroz gustu zavesu kiše koja je besno padala mogao se videti drugi brod kako se polako približava obali poput posmrtnog plovila. U napadu panike, Pik je potrčao ka ulicama koje su okruživale Majdan s južne strane i nestao u senkama te trećine grada koji su njegovi privilegovani stanovnici, većinom Evropljani i Britanci, nazivali Belim gradom.

Jedino je još gajio nadu da će moći da spase život bebama, no bio je veoma daleko od centra severnog sektora Kalkute, gde se nalazio dom Arjami Bose. Ta starica je jedina koja mu može pomoći. Pik je načas stao i osmotrio mračan i ogroman Majdan tražeći udaljeni blesak malih fenjera koji su treptali poput zvezda na severu grada. Mračne ulice zamaskirane velom nevremena biće njegov najbolji zaklon. Poručnik je čvrsto držao decu u rukama i pošao ponovo u pravcu istoka i centra grada, tražeći veliku palatu da bi se sakrio u njenoj senci.

Nekoliko trenutaka kasnije crni brod koji ga je pratio zaustavio se pored mola. Tri muškarca su iskočila na kopno i vezala brod. Vrata kabine polako su se otvorila i jedna mračna prilika obavijena crnim plaštom prešla je preko pasarele koju su muškarci u međuvremenu postavili ne hajući za kišu. Našavši se na kopnu, ispružio je svoju

ruku u crnoj rukavici i, pokazujući ka mestu na kom je Pik nestao, osmehnuo se. Nijedan od njegovih ljudi zbog nevremena nije mogao videti taj osmeh.

* * *

Mračni i vijugavi put koji je prolazio kroz Majdan i oko tvrđave zbog pljuska se pretvorio u kaljugu. Pik se nejasno sećao da je svojevremeno prošao kroz taj deo grada, u doba uličnih borbi pod komandom pukovnika Levlina, po danu i na konju, zajedno s konjičkim eskadronom gladnim krvi. Sudbina ga je sada - kakav paradoks - vodila istim tim putem preko otvorenog polja koje je lord Klajv opustošio 1758. godine kako bi topovi s Fort Viliijama mogli nesmetano da pucaju u svim pravcima. Ali ovoga puta on je bio lovina.

Poručnik je očajnički trčao ka drvoredu, dok je na sebi osećao poglede nečujnih čuvara skrivenih u tami, noćnih stanovnika Majdana.

Znao je da mu niko neće preprečiti put da ga napadne i pokušati da mu otme ogrtač ili decu koja plaču u njegovom naručju. Nevidljivi stanovnici tog mesta mogli su nanjušiti trag smrti koji ga prati u stopu i nijedna se duša ne bi usudila da stane na put njegovom progonitelju.

Pik je preskočio ogradu koja je delila Majdan od ulice Čauringi roud i ušao u glavnu ulicu Kalkute. Veličanstvena avenija pružala se preko starog puta, koji je, svega trista godina ranije, sekao bengalsku džunglu u pravcu juga, ka hramu Kali, Kaligatu, koji je i dao ime gradu.

Uobičajena noćna gužva na ulicama Kalkute povukla se bila zbog kiše i grad je izgledao kao veliki, napušteni, prljavi bazar. Pik je znao da kišna zavesa koja muti pogled i koja mu služi kao zaklon u tamnoj noći može da iščezne jednako brzo kao što se pojavila. Nevremena koja su dolazila s okeana do delte Ganga brzo su se udaljavala ka severu ili ka zapadu nakon što bi istovarila svoju pročišćujuću poplavu na Bengalsko poluostrvo, ostavljajući za sobom trag magle i ulica poplavljenih otrovnim barama u kojima su se deca igrala dopola u vodi i gde bi se pokrivena kola nasukala kao da su brodovi.

Poručnik je trčao ka severnom kraju ulice Čauringi roud sve dok nije osetio da ga mišići na nogama izdaju i da decu jedva nosi u

rukama. Svetla severnog dela grada treptala su u blizini ispod plišane kišne zavese. Pik je bio svestan da neće moći da održi taj ritam još dugo i da je kuća Arjami Bose još daleko odatle. Morao je da napravi pauzu.

Stao je da bi došao do daha sakrivši se ispod stepenica starog skladišta tkanina, čiji su zidovi bili oblepljeni posterima koji su najavljivali da će skladište uskoro biti srušeno po službenom naređenju. Setio se kao kroz maglu da je nekoliko godina ranije išao u inspekciju tog mesta po prijavi jednog bogatog trgovca koji je tvrdio da se u skladištu nalazi važno sastajalište uživalaca opijuma.

Sada se prljava voda uvlačila kroz trošne stepenice, kao crna krv koja izbija iz duboke rane. Mesto je izgledalo opustošeno i napušteno. Poručnik je u rukama podigao decu i zagledao se u ošamućene oči beba. Više nisu plakale, ali su drhtale od hladnoće. Pokrivač koji ih je štitio bio je mokar. Pik je uzeo njihove majušne ruke u svoje u nadi da će ih tako ugrejati, dok je kroz rupe u stepeništu gledao u pravcu ulica koje su nicala u Majdanu. Nije se sećao koliko je plaćenih ubica njegov progonitelj poveo sa sobom, ali je znao da u revolveru ima samo još dva metka, dva metka koja mora da upotrebi vešto i hrabro, što bolje može. Ostale je ispalio u staničnim tunelima. Ponovo je umotao decu, u manje mokar kraj pokrivača, i na nekoliko trenutaka spustio ih na suhu zemlju kraj rupe u zidu skladišta.

Pik je izvadio revolver i provirio polako ispod stepenica. Na jugu je Čauringi roud bio pust, izgledao je sablasno i neprirodno pusto, kao da su se svi sakrili u svoje kuće čekajući da se nešto desi. Napregnuvši se, poručnik je prepoznao trag udaljenog svetla s one strane obale reke Hugli. Bat užurbanih koraka preko kaldrme preplavljene kišom prepao ga je i ponovo se vratio u zaklon.

Tri prilike izronile su iz mraka Majdana, mračnog odraza Hajd parka isklesanog usred tropske džungle. Sečiva noževa blesnula su u tami kao jezičci od užarenog srebra. Pik je hitro uzeo decu ponovo u ruke i duboko je udahnuo, svestan toga da će se, bude li u tom trenutku počeo da beži, za svega nekoliko sekundi muškarci baciti na njega kao izgladneli vuci.

Poručnik je nepomično stajao priljubljen uza zid skladišta i pogledom pratio šta rade trojica njegovih progonitelja, koji su na

trenutak zastali tražeći njegov trag. Trojica plaćenih ubica razmenila su nekoliko nerazgovetnih reči i jedan je ostaloj dvojici dao znak da se razidu. Pik se stresao kada je ustanovio da jedan od njih, onaj koji je izdao naređenje da se razdvoje, ide pravo ka stepenicama ispod kojih se krio. Načas, poručnik je pomislio da će ga miris straha dovesti do njegovog skrovišta.

U očaju je pogledom prešao preko zida ispod stepenica tražeći neki otvor da kroz njega pobegne. Čučnuo je pored rupe u koju je bio spustio decu nekoliko trenutaka ranije i na silu pokušao da izvali daske na kojima su ekseri bili olabavljeni i koje su bile omekšale od vlage. Trula drvena ploča popustila je bez problema i Pik je osetio dah smrdljivog vazduha koji dolazi iz podruma trošne zgrade. Osvrnuo se i pogledao u ubicu, koji se sada nalazio na svega dvadesetak metara od podnožja stepenica i mahao nožem u ruci.

Obavio je decu sopstvenim plaštom da bi ih zaštitio i uputio se u unutrašnjost skladišta. Oštar bol, nekoliko centimetara iznad kolena, naglo mu je paralisao desnu nogu. Pik ju je dodirnuo drhtavim rukama i prstima je napipao zardali ekser koji se bolno zario u njegovo meso. Gušeći vrisak, Pik je uhvatio hladan metalni vrh eksera, snažno ga cimnuo i osetio kako mu se koža kida i mlaka krv nadire kroz prste. Grč mučnine i bola pomutio mu je vid na nekoliko sekundi. Dahćući, ponovo je uzeo decu u ruke i s naporom se uspravio. Pred njim se pružala utvarna galerija sa stotinama praznih polica sa po nekoliko pregrada, razapetih u mrežu koja se gubila u tami. Ne časeći časa, potrčao je ka suprotnom kraju skladišta, čija je na smrt ranjena konstrukcija škripala.

* * *

Kada je Pik ponovo izašao na svež vazduh nakon što je prešao stotine metara u utrobi te ruševne zgrade, ustanovio je da se nalazi na nepunih sto metara od bazara Tireta, jedne od mnogih tržnica severne zone. Blagoslovio je svoju sreću i pošao ka zapetljanim uskim, krivudavim ulicama koje su činile srce tog pučanskog sektora Kalkute, u pravcu doma Arjami Bose.

Trebalo mu je deset minuta da pređe put do mesta u kom je stanovala poslednja dama porodice Bose. Arjami je živela sama u staroj velikoj kući u bengalskom stilu koja se dizala iza gustog divljeg rastinja što je godinama slobodno nicalo u dvorištu, ne pretrpevši

nikakvu intervenciju ljudske ruke. To rastinje kući je davalo izgled napuštenog i zatvorenog mesta. Međutim, nijedan stanovnik severa Kalkute, kvarta poznatog kao Crni grad, ne bi se usudio da pređe granice tog dvorišta i uđe u posed Arjami Bose. Oni koji su je poznavali cenili su je i poštovali jednako koliko su je se i plašili. Nije bilo jedne jedine duše na ulicama severne Kalkute koja nije čula za nju i za njeno poreklo. Među meštanima, njeno prisustvo moglo se porediti sa duhom: bila je moćna i nevidljiva.

Pik je dotrčao do kapije s crnim kopljima koja se nalazila na početku staze zaposednute žbunjem u dvorištu i pohitao je ka ispucalom mermernom stepeništu što je vodilo do ulaznih vrata. Držeći oba deteta u jednoj ruci, neprestano je pesnicom udarao o vrata, nadajući se da buka nevremena neće prigušiti zvuk njegovog kucanja.

Poručnik je nekoliko minuta udarao o vrata, pogleda uprtog u puste ulice iza sebe, hraneći strah da će uskoro, svakog časa, ugledati svoje progonitelje. Kada su se vrata ispred njega otvorila, Pik se okrenuo i zaslepila ga je svetlost sveće. Glas koji nije čuo pet godina tiho je izgovorio njegovo ime. Pik je zaklonio svetlost rukom i prepoznao kameno lice Arjami Bose.

Žena je u njegovom pogledu pročitala strah i pogledala je u decu. Senka bola prešla joj je preko lica. Pik je spustio pogled.

„Ona je umrla, Arjami“, promrmljao je Pik. „Već je bila mrtva kada sam stigao...“

Arjami je sklopila oči i duboko uzdahnula. Pik je ustanovio da je potvrda njenih najgorih sumnji prokrčila sebi put do duše dame kao kap kiseline koja se širi.

„Uđi“, rekla mu je napokon, propuštajući ga da ude i zatvarajući vrata za sobom.

Pik je pohitao da spusti decu na sto i da im skine mokru odeću. Arjami je ćutke uzela suve pelene i presvukla decu dok je Pik džarao vatru kako bi ih što pre zagrejao.

„Prate me, Arjami“, rekao je Pik. „Ne mogu da ostanem ovde.“

„Povređen si“, pokazala je žena na ranu koju mu je napravio ekser.

„To je samo ogrebotina“, slagao je Pik. „Ne boli me!“

Arjami mu je prišla i pružila ruku da pomiluje Pikovo znojavo čelo.

„Ti si je oduvek voleo..!“

Pik je skrenuo pogled ka mališanima i nije odgovorio.

„Mogli su biti tvoja deca“, rekla je Arjami. „Možda bi tada bili bolje sreće“

„Moram da krenem smesta, Arjami“, zaključio je poručnik. „Ako ostanem ovde, neće se zaustaviti dok me ne pronađu“

Razmenili su jedan utučen pogled, svesni sudbine koja Pika čeka čim izađe na ulicu. Arjami je snažno stegla poručnikove ruke.

„Nikada nisam bila dobra prema tebi“, rekla mu je. „Plašila sam se za svoju kćerku, za život koji bi mogla da ima pored britanskog vojnog lica. Međutim, pogrešila sam. Pretpostavljam da mi nikada nećeš oprostiti.“

„To više uopšte nije važno“, odgovorio je Pik. „Moram da krenem. Odmah“

Pik je prišao načas da još jednom pogleda decu koja su ležala kraj vatre. Bebe su ga gledale znatiželjno, a oči su im se caklile i smešile su se. Bile su na sigurnom. Poručnik je krenuo ka vratima i duboko je uzdahnuo. Posle tih nekoliko minuta spokoja, umor i pulsirajući bol koji je osećao u nozi sručili su se na njega neumoljivo. Iscrpeo je poslednji dah svojih snaga da dovede bebe do tog mesta i sada je sumnjao u svoju moć da se suoči sa neizbežnim. Napolju je kiša šibala korov i nije bilo traga od njegovog progonitelja ni njegovih pratilaca.

„Majkle..“ rekla je Arjami iza njega.

Mladić je zastao ne okrećući se.

„Ona je znala“, slagala je Arjami. „Oduvek je znala, i sigurna sam da ti je, na neki način, uzvraćala. Ja sam bila kriva za sve. Nemoj je pamtiti po zlu.“

Pik je ćutke klimnuo glavom i zatvorio vrata za sobom. Nekoliko sekundi stajao je na kiši, a zatim s mirom u duši krenuo, u susret svojim progoniteljima. Vratio se sve do mesta na kom je izašao iz napuštenog skladišta, da bi ponovo ušao u senke stare zgrade u potrazi za skloništem u kojem bi mogao da se smesti i čeka.

Dok se krio u mraku, iscrpljenost i bol koji je osećao postepeno su se stopili u omamljujući utisak napuštenosti i mira. Usne su mu se iskrivile u grč nalik na osmeh. Više nije imao ni nadu, ni motiv da bi nastavio da živi.

* * *

Dugi i oštri prsti u crnoj rukavici pomilovali su krvavi vrh eksera koji je virio iz polomljenog drveta, na samom ulazu u podrum skladišta. Polako, dok su njegovi ljudi ćutke čekali iza njega, vitka figura koja je lice skrivala iza crne kapuljače prinela je jagodicu kažiprsta usnama i polizala kap guste tamne krvi, gustirajući je kao da se radi o kapi meda. Posle nekoliko trenutaka okrenuo se muškarcima koje je unajmio nekoliko sati ranije za nešto siće i uz obećanje da će im drugi deo platiti kad završe posao i pokazao im prstom da uđu. Trojica žbira pohitala su da se uvuku unutra kroz otvor koji je Pik napravio nekoliko minuta ranije. Čovek s kapuljačom nasmejao se u mraku.

„Neobično si mesto izabrao da na njemu umreš, poručnice Pik“, promrmljao je sebi u bradu.

Skriven iza stuba praznih kutija u srcu podruma, Pik je gledao kako tri prilike ulaze u zgradu, i mada nije mogao da ih vidi jasno odatle, bio je siguran da njihov gazda čeka s druge strane zida. Predosećao je njegovo prisustvo. Pik je izvadio revolver i okrenuo kotur tako da jedan od dva metka legne u ležište, prigušujući zvuk oružja mokrom tunikom koju je imao na sebi. Više se nije osećao sputano da krene put smrti, ali nije nameravao da na taj put pođe sam.

Uzbuđenje koje je kolalo njegovim venama ublažio je oštar bol u predelu kolena i pretvorilo ga u tupo, daleko pulsiranje. Iznenaden sopstvenom smirenošću, Pik se ponovo nasmešio, nepomičan u svom skrovištu. Posmatrao je sporo napredovanje trojice muškaraca kroz hodnike između golih polica, dok se njegovi krvnici nisu zaustavili desetak metara od njega. Jedan muškarac je podigao ruku u znak da stanu i pokazao tragove na podu. Pik je podigao svoje oružje do visine grudi i sa prstom na okidaču nanišanio ka njima.

Na jedan novi znak, trojica muškaraca su se razdvojila. Dvojica su polako obišla put koji vodi do stuba praznih kutija, a treći je išao pravolinijski ka Piku. Poručnik je izbrojao u sebi do pet i, najednom, gurnuo stub kutija na svog napadača. Kutije su pale na njegovog protivnika i Pik je potrčao ka otvoru kroz koji su ušli.

Jedan plaćeni ubica preprečio mu je put na mestu gde se ukrštaju hodnici, mašući nožem tik ispred njegovog lica. Pre nego što je unajmljeni zločinac uspeo pobeđnički da se nasmeje, cev Pikovog revolvera zabila se ispod njegove brade.

„Baci nož", bljunuo je poručnik.

Čovek je video poručnikove ledene oči i učinio šta mu je naređeno. Pik ga je brutalno ščepao za kosu i, ne sklanjajući oružje, okrenuo se ka njegovim saveznicima štiteći se telom svog taoca. Preostala dvojica plaćenih ubica prišla su mu polako, preteći.

„Poručnice, poštedi nas ove scene i daj nam šta tražimo", promrmljao je poznat glas iza njegovih leđa. „Ovi ljudi su časni, glave porodica."

Pik se okrenuo ka čoveku pod kapuljačom, koji se smešio u tami na nekoliko metara od njega. Jednog ne tako davnog dana naučio je da ceni to lice kao prijateljsko. Sada jedva da je mogao da prepozna u njemu svog ubicu.

„Razneću glavu ovom čoveku, Javahale", procedio je Pik.

Njegov talac je sklopio oči, drhteći.

Čovek pod kapuljačom strpljivo je prekrstio ruke i uzdahnuo blago iznervirano.

„Raznesi mu je, ako ti je stalo", uzvratio je Javahal, „ali to te neće izbaviti odavde."

„Ozbiljan sam", uzvratio je Pik gurajući cev revolvera u vrat plaćenog ubice.

„Naravno, poručniče", rekao je Javahal pomirljivim tonom. „Pucaj ako imaš hrabrosti da hladnokrvno ubiješ čoveka, i to bez dozvole njegovog visočanstva. U suprotnom, spusti revolver pa da se lepo dogovorimo tako da svima bude dobro."

Dvojica naoružanih ubica zaustavila su se i čekala nepomično, spremna da se bace na njega na najmanji znak čoveka pod kapuljačom. Pik se nasmešio.

„Dobro", rekao je naposletku. „Kako ti zvuči ovaj dogovor?"

Pik je bacio svog taoca na pod i okrenuo se ka čoveku u kapuljači, držeći visoko pištolj. Odjek prvog pucnja proneo se podrumom. Ruka u rukavici čoveka pod kapuljačom izronila je iz oblaka baruta raširenog dlana. Piku su učinilo da vidi zgnječen projektil kako se cakli u tami i postepeno se topi u nit od tečnog metala koja curi kroz oštre prste isto kao pesak iz šake.

„Loše nišaniš, poručnice", rekao je čovek pod kapuljačom. „Pokušaj ponovo, ali ovog puta priđi bliže!"

Ne dajući mu vremena ni da mrdne, čovek u kapuljači uhvatio je Pikovu naoružanu ruku i prineo vrh pištolja svom licu, tačno između očiju.

„Zar te na akademiji nisu učili da se to radi ovako?“, šapnuo mu je.

„Nekada smo bili prijatelji“, rekao je Pik.

Javahal se nasmešio prezrivo.

„To vreme je prošlo, poručniče“, odgovorio je čovek pod kapuljačom.

„Neka mi bog oprost“, zacvileo je Pik i ponovo pritisnuo okidač.

U času koji mu je izgledao kao večnost, Pik je video kako metak probija Javahalovu lobanju i skida mu kapuljaču s lica.

Nekoliko sekundi svetlost je prolazila kroz prostrelnu ranu na tom ledenom, nasmešenom licu. Zatim je rupica koju je metak napravio počela da pupi, a onda se polako zatvorila. Pik je osetio kako mu pištolj klizi niz prste.

Užarene oči njegovog protivnika piljile su u njegove, i jedan dugačak, crni jezik izašao je iz njegovih usta.

„Još ne razumeš, poručniče? Je l' da? Gde su deca?“

To nije bilo pitanje, to je bila zapovest.

Pik je, nem od užasa, odmahnuo glavom.

„Kako hoćeš.“

Javahal je stisnuo svoju šaku i Pik je osetio kako mu kosti prstiju pucaju ispod mesa. Zgrčio se od bola i pao na kolena, nije mogao da diše.

„Gde su deca?“ ponovio je Javahal.

Pik je pokušao nešto da izusti, ali mu je moć govora oduzeo vatreni bol koji se peo od krvavog patrljka koji je do pre nekoliko sekundi bio njegova šaka.

„Hoćeš li nešto da kažeš, poručniče?“, promrmljao je Javahal kleknuvši kraj njega.

Pik je klimnuo glavom.

„Dobro, dobro“, nasmešio se njegov neprijatelj. „Iskreno, tvoja patnja me ne zabavlja. Pomozi mi da je okončam.“

„Deca su umrla“, jedva je izgovorio Pik.

Poručnik je primetio da se Javahalovo lice iskrivilo od nezadovoljstva.

„Ne, ne. Odlično ti je išlo, poručniče. Nemoj sad sve da upropastiš.“

„Umrli su“, ponovio je Pik.

Javahal je slegnuo ramenima i polako klimnuo glavom.

„U redu“, rekao je pomirljivo. „Ne daješ mi izbora. Ali pre nego što odeš, dozvoli mi da te podsetim da, kada je život Kilijan bio u tvojim rukama, nisi bio kadar ništa da uradiš da bi je spasio. Umrli je zbog takvih kao što si ti. Međutim, takvima su dani odbrojani. Ti si poslednji. Budućnost je moja.“

Pik je molećivo pogledao u Javahala i primetio kako se zenice njegovih očiju postepeno sužavaju u uzanu crtu. Čovek se nasmešio i beskrajno nežno počeo da skida rukavicu koja mu je pokrivala desnu ruku.

„Nažalost, ti nećeš poživeti dovoljno da to vidiš“, dodao je Javahal. „Ni na sekund nemoj misliti da je tvoje herojsko delo ičemu poslužilo. Ti si glup, poručniče Pik. Oduvek si mi tako izgledao, a u času svoje smrti to mi samo potvrđuješ. Nadam se da postoji pakao za glupe, poručniče Pik, jer ću te tamo poslati.“

Pik je sklopio oči i začuo šištanje vatre na nekoliko centimetara od svog lica. Zatim je, posle beskrajne sekunde, osetio nečije goruće prste kako se sklapaju oko njegovog vrata i gase poslednji dah njegovog života. Za to vreme, u daljini, čuo je zvuk onog prokletog voza i sablasne glasove stotine dece koja urlaju u plamenu. Onda je pao mrak.

* * *

Arjami Bose je obišla kuću i pogasila sveće koje su osvetljavale njeno svetilište. Ostavila je samo bledunjavo svetlo vatre, koja je pravila nemirne senke na golim zidovima. Deca su spavala u toplom. Mrtvačku tišinu koja je vladala u celoj kući narušavali su samo dobovanje kiše o zatvorene prozorske kapke i pucketanje cepanica u kaminu. Neme suze skliznule su joj niz lice i pale na njenu tuniku boje zlata dok je drhtavim rukama vadila portret svoje kćerke Kilijan, koji je sa ostalim predmetima čuvala u malom kovčegu od bronzne i slonovače.

Jedan stari putujući fotograf poreklom iz Bombaja napravio je tu sliku nešto malo pre svadbe ne prihvativši nikakvu nadoknadu za to. Njena kćerka je na toj slici izgledala tačno onako kako ju je ona pamtila, obavijena tim čudnim svetlom koje kao da je izbijalo iz Kilijan i koje je zaslepljivalo sve koji su je poznavali, isto onako kako

je očarala oko fotografa koji ju je krstio nadimkom po kom su je svi pamtili: princeza svetla.

Naravno, Kilijan nikada nije bila prava princeza, niti je imala druga kraljevstva do ulica na kojima je rasla. Onog dana kada je Kilijan napustila dom porodice Bose da bi živela sa svojim suprugom, ljudi iz Mačuabazara rastali su se od nje u suzama dok su gledali kako prolazi bela kočija koja zauvek odvozi princezu Crnog grada. Bila je veoma mlada kada ju je sudbina uzela i nikada se nije vratila.

Arjami je sela pored dece, preko puta vatre, i pritisla staru fotografiju na grudi. Nevreme je ponovo hučalo i Arjami je, u svom besu, smogla snagu da odluči šta sada treba da radi. Progonitelj poručnika Pika neće se zadovoljiti time da njega ubije. Mladićeva hrabrost donela joj je nekoliko divnih minuta koje ne može da proćerda ni pod kojim izgovorom, čak ni pod izgovorom da oplakuje kćerku. Iskustvo ju je već naučilo da joj za žaljenje zbog grešaka počinjenih u prošlosti budućnost nosi više vremena nego što je podnošljivo.

* * *

Vratila je fotografiju u kovčeg i uzela medaljon koji je dala da se iskuje za Kilijan pre mnogo godina, nakit koji nikada nije stavila na sebe. Medaljon se sastojao od dva zlatna kruga, jednog sunca i jednog meseca, koji su se uklapali jedan u drugi. Pritisnula je medaljon po sredini i delovi su se razdvojili. Arjami je provukla zlatne lančiće kroz oba dela medaljona i stavila ih deci oko vrata.

Dok je to radila, dama je u tišini razmišljala o odlukama koje treba da donese. Kao da je samo jedan put jasno vodio do njihovog opstanka: morala je da ih odvoji i udalji jedno od drugog, izbriše njihovu prošlost i sakrije njihov identitet od sveta i od njih samih, ma kako to bolno bilo. Nije bilo moguće čuvati ih zajedno a ne odati se pre ili kasnije. To je bio rizik koji nije mogla da preuzme ni po koju cenu. I morala je da se suoči s tom mukom pre nego što svane.

Arjami je uzela obe bebe u naručje i nežno ih poljubila u čelo. Majušne ručice pomilovale su je po licu i njihovi prstići dodirnuli su suze koje su joj lile niz obraze. Gledale su je nevino, ništa ne shvatajući. Ponovo ih je privila uz grudi i vratila u majušnu kolevku koju je za njih improvizovala.

Čim ih je spustila nazad da spavaju, upalila je jednu sveću i uzela pero i papir. Budućnost njenih unuka sada je bila u njenim rukama. Duboko je udahнула i počela da piše. U daljini je mogla čuti kišu koja je već jenjavala i zvuk nevremena koje se udaljavalo ka severu, čime se preko Kalkute prevukao beskrajni zvezdani prekrivač.

* * *

Tomas Karter je verovao da, kada napuni pedeset godina, grad Kalkuta, njegov dom u poslednje trideset tri godine, više ničime neće moći da ga iznenadi.

U zoru tog majskog dana 1916, nakon jednog od najbešnjih nevremena koje pamti izvan perioda monsuna, iznenađenje je stiglo na vrata sirotišta *Sveti Patrik* u obliku jedne košare s detetom i zapečaćenim pismom upućenim lično njemu.

Iznenađenje je bilo dvojako. Na prvom mestu, u Kalkuti niko ne bi ostavljao decu na vratima sirotišta. Bilo je uličica, đubrišta i sličnih mesta po čitavom gradu gde se to moglo uraditi komotnije. A kao drugo, niko nije pisao pisma poput tog, potpisana i bez ikakve sumnje u pogledu autorstva.

Karter je pregledao svoje naočare u kontrasetlu i dunuo u stakla kako bi ih lakše očistio krutom i starom pamučnom maramicom koju je koristio za taj zadatak bezmalo dvadeset pet puta dnevno, trideset pet tokom meseci vrelog leta.

Dete je ležalo dole, u spavaonici Vendele, glavne bolničarke, pod njenim budnim okom, nakon što ga je pregledao doktor Vudvord, kog su istrgli iz sna tik pred zoru i koji, osim podsećanja na Hipokritovu zakletvu, nije dobio nikakva druga objašnjenja.

Dete je, sve u svemu, zdravo. Pokazuje izvesne znake dehidriranosti, ali ne čini se da boluje od bilo kakve bolesti iz obimnog kataloga pošasti koje su obično posećivale živote hiljada bića poput tog i odricale im pravo da dostignu uzrast neophodan da nauče da izgovore ime svoje majke. Jedino što je pronađeno s detetom bio je medaljon u obliku sunca od zlata, koji je Karter držao među prstima, i ono pismo.

Pismo koje ga je, ako ga je uopšte trebalo smatrati pravim, a bilo mu je

teško da toj mogućnosti nađe alternativu, dovodilo u nezgodnu situaciju.

Karter je zaključao medaljon u gornju fioku svog radnog stola, ponovo uzeo poslenicu i iščitao je po deseti put.

Uvaženi gospodine Kartere,

Prinučena sam da tražim vašu pomoć u najbolnijim okolnostima, pozivajući se na prijateljstvo za koje znam da vas je više od deset godina spajalo s mojim pokojnim suprugom. Tokom tog perioda, moj suprug nije štedeo pohvale na račun vaše čestitosti i izuzetnog poverenja koje ste mu oduvek ulivali. Stoga vas danas preklinjem da udovoljite mojoj molbi, ma kako vam čudno izgledala, najhitnije moguće i, ako je ikako izvodljivo, u najvećoj mogućoj tajnosti.

Dete koje sam primorana da vam predam izgubilo je roditelje. Život im je uzeo čovek koji se zakleo da će ih oboje ubiti, njih i njihove potomke. Ne mogu, niti mislim da je dobro da vam otkrijem motive koji su ga naveli da počini zločin. Dovoljno će biti da vam kažem da pronalazak deteta treba da bude čuvan u strogoj tajnosti i da ni pod kakvim izgovorom ne treba da podnesete izveštaj policiji ili britanskim vlastima, budući da ubica u obe te instance ima veze koje će ga brzo dovesti do deteta.

Iz očiglednih razloga ne mogu da podižem dete kod sebe a da ga ne izložim istoj sudbini koja je dokrajčila njegove roditelje. Zato vas preklinjem da ga zbrinete, da mu date ime i da ga izvedete na pravi

put u skladu s principima vaše ustanove, kako bi sutra postalo čestito i časno poput svojih roditelja.

Svesna sam toga da dete nikada neće saznati svoju prošlost, ali je od životnog značaja da tako bude.

Nemam mnogo vremena da vam dam još pojedinosti. Još jednom napominjem da sam primorana da vas podsetim na prijateljstvo i uzajamno poverenje koji su vas spajali s mojim suprugom kako bih opravdala svoju molbu.

Molim vas da ovo pismo, kada dovršite čitanje, uništite, kao i svaki znak koji bi mogao odati pronalazak deteta. Žalim što ovaj zahtev ne mogu izložiti lično, ali sprečava me ozbiljnost situacije.

U uverenju da ćete umeti da donesete pravu odluku, primite moju večnu zahvalnost.

Arjami Bose

Kucanje na vratima prenelo ga je iz čitanja. Karter je skinuo naočare, pažljivo presavio pismo i odložio ga u fioku svog radnog stola,

koju je zaključao.

„Izvolite“, rekao je.

Vendela, glavna bolničarka *Svetog Patrika*, provirila je u njegovu kancelariju svojim večno ozbiljnim i strogim licem. Njen pogled nije nagoveštavao ništa dobro.

„Dole je jedan gospodin koji želi da vas vidi“, rekla je šturo.

Karter se namrštio.

„O čemu se radi?“

„Nije hteo da mi kaže pojedinosti“, odgovorila je bolničarka, ali izraz njenog lica kao da je jasno odavao da je njen instinkt onjušio da bi te pojedinosti, da ih ima, bile prilično sumnjive.

Posle pauze, Vendela je ušla u kancelariju i zatvorila vrata za sobom.

„Mislim da je dete u pitanju“, rekla je bolničarka donekle uznemirena. „Ništa mu nisam rekla.“

„Je li razgovarao sa još nekim?“, zanimalo je Kartera.

Vendela je odmahнула glavom. Karter je klimnuo glavom i stavio ključ od svog radnog stola u džep pantalona.

„Mogu da mu kažem da trenutno niste tu“, predložila je Vendela.

Karter je razmotrio njen predlog i odlučio da ga ne prihvati jer, ako Vendeline sumnje idu u dobrom pravcu (a obično su išle), odbijanjem bi samo pojačao utisak da u *Svetom Patriku* nešto kriju. Odluka je skovana u času.

„Ne. Primiću ga, Vendela. Uvedite ga i gledajte da niko od osoblja ne razgovara s njim. Apsolutna diskrecija u vezi s ovom stvari. Važi?“

„Razumem“

Karter je slušao kako se njeni koraci udaljavaju hodnikom dok je ponovo čistio stakla na naočarima i ustanovio da kiša iznova krajnje neprikladno dobuje po staklima njegovogprozora.

* * *

Čovek je bio ogrnut dugačkim crnim plastom i glava mu je bila umotana u turban na kom se mogao videti taman medaljon sa siluetom zmije. Njegovi studiozni pokreti govorili su da se radi o uspešnom trgovcu sa severa Kalkute, a po crtama lica reklo bi se da je indijskog porekla, iako mu je koža bila bolesno bleđa, poput kože nekoga koga sunčevi zraci nikada nisu dodirnuli. Na ulicama Kalkute mogli su se videti pripadnici raznih rasa i vera: Bengalci, Armejci, Jevreji, Anglosaksonci, Kinezi, muslimani i bezbrojne grupe koje su došle u polje Kali u potrazi za srećom ili utočištem. To lice je moglo pripadati bilo kojoj od pomenutih etničkih grupa i nijednoj.

Karter je osetio prodoran pogled na svojim leđima, oči koje su ga pomno ispitivale dok je posluživao dve šolje čaja na tacni koju im je Vendela donela.

„Sedite, molim vas“, Karter je učtivo pokazao neznancu. „Hoćete li šećer?“

„Napravite mi kao što pravite sebi.“

U glasu neznanca nije se isticao neki poseban naglasak, niti bilo kakva vrsta izražajnosti. Karter je progutao pljuvačku, razvukao usne u izveštačeni srdačan osmeh i okrenuo se pružajući šolju čaja gostu. Prstima u crnoj rukavici, dugim i oštrim kao kandže, obuhvatio je vreli porcelan bez oklevanja. Karter je seo u svoju fotelju i promešao šećer u sopstvenoj šoljici.

„Izvinite što vas ometam u ovim trenucima, gospodine Kartere. Znam da imate mnogo posla, zato ću biti kratak“, izjavio je čovek.

Karter je učtivo klimnuo glavom.

„Koji je razlog vaše posete, gospodine...?“, počeo je Karter.

„Moje ime je Javahal, gospodine Kartere“, objasnio je neznanac. „Biću vrlo iskren prema vama. Možda će vam moje pitanje zvučati neobično, ali da li ste možda pronašli neko dete, bebu od svega nekoliko dana, prethodne noći ili tokom današnjeg dana?“

Karter se namrštio i odlično odglumio iznenađenost. Ni previše ni premalo.

„Dete? Nisam siguran da vas razumem.“

Čovek koji je rekao da se zove Javahal široko se nasmešio.

„Vidite. Ne znam odakle da počnem. Radi se o pomalo sramotnoj priči. Uzdám se u vašu diskretnost, gospodine Kartere.“

„Računajte na nju, gospodine Javahale“, uzvratio je Karter i otpio gutljaj čaja iz svoje šolje.

Čovek, koji svoj čaj nije ni okusio, opustio se i spremio da razjasni svoje zahteve.

„Vlasnik sam važnog tekstilnog pogona na severu grada“, objasnio je. „Ja sam ono što bismo mogli nazvati čovekom na položaju. Neki me zovu bogatašem i nije da nisu u pravu. Mnoge porodice zavise od mene i čast mi je što mogu da im pomognem koliko je u mojoj moći.“

„Svi se trudimo koliko možemo“, dodao je Karter ne sklanjajući pogled s ta dva crna, nedokučiva oka.

„Naravno“, nastavio je neznanac. „Razlog zbog kog sam došao do vaše časne institucije jeste jedan bolan slučaj, koji bih voleo da rešim što pre. Pre nedelju dana devojka koja radi u jednoj od mojih radionica donela je na svet bebu. Otac deteta je, pretpostavlja se, angloindijska bitanga koja ju je posećivala i za njega se ne zna gde je otkako je saznao za devojčinu trudnoću. Kako se čini, devojčina

porodica je iz Delhija, muslimani, strogi ljudi, koji nisu bili upoznati sa slučajem."

Karter je ozbiljno klimao glavom, pokazujući da žali zbog celog slučaja.

„Pre dva dana od jednog od svojih poslovođa saznao sam da je devojka u napadu ludila pobjegla od kuće u kojoj je živela s nekom rodbinom, s namerom da, kako se čini, proda dete", nastavio je Javahal. „Nemojte misliti loše o njoj, ona je uzorna devojka, ali podlegla je pritisku koji je trpela. Ne treba da vas čudi. Ova zemlja, isto kao i vaša, gospodine Kartere, nije naročito tolerantna prema ljudskim slabostima!"

„I vi mislite da bi dete moglo biti ovde, gospodine Jahavale ?", upitao je Karter nastojeći da skrene tok razgovora.

„Javahal", ispravio ga je posetilac. „Vidite, istina je da sam se ja, čim sam saznao za te događaje, osetio donekle odgovornim. Naposljetku, devojka je radila pod mojim krovom. Ja i dvojica poslovođa u koje imam veliko poverenje pregledali smo grad i ustanovili da je devojka prodala dete jednom prezira vrednom zločincu koji trguje decom i od toga živi. Takva nesreća danas se često dogodi. Pronašli smo ga, ali je on, zbog okolnosti koje sada nisu bitne, pobjegao u poslednjem trenutku. To se desilo sinoć, u blizini ovog sirotišta. Iz određenih razloga verujem da je, iz straha zbog onog što bi mu se moglo dogoditi, ta osoba možda napustila dete negde u blizini."

„Razumem", rekao je Karter. „A jeste li o tome obavestili lokalne vlasti, gospodine Javahale? Trgovina decom je krivično delo, kao što znate."

Neznanac je prekrstio ruke i blago uzdahnuo.

„Nadao sam se da ću moći da rešim stvar a da ne moram da idem tako daleko", rekao je. „Iskreno, ako bih tako postupio, uvukao bih devojku u sve to i dete bi ostalo ne samo bez oca nego i bez majke."

Karter je dobro premerio neznančevu priču i klimao je polako glavom u znak razumevanja. Nije verovao ni u jedan jedini zarez te njegove priče.

„Žao mi je što ne mogu da vam pomognem, gospodine Javahale. Na nesreću, nismo pronašli nijedno dete, niti smo doznali da se takvo nešto dogodilo u blizini", objasnio je Karter. „U svakom slučaju,

ako biste mi ostavili svoje podatke, stupio bih s vama u kontakt u slučaju da dobijem neku vest, iako se bojim da bih morao da obavestim vlasti u slučaju da je neko dete napušteno u ovoj bolnici. Takav je zakon, i ja ga ne mogu kršiti!"

Čovek je nekoliko trenutaka gledao u Kartera ćutke, nije treptao. Karter je izdržao njegov pogled ne menjajući svoj osmeh nimalo, mada je osećao kako mu se želudac grči i puls ubrzava, baš kao što bi mu se ubrzavao da se nalazi ispred zmije spremne da skoči na njega. Naposljetku, neznanac se učtivo nasmešio i pokazao na siluetu Radž Bhavana, zgradu britanske vlade, koja je izgledala kao palata i koja se dizala u daljini na kiši.

„Vi Britanci ste zadivljujući poštovaoci zakona i to vam služi na čast. Nije li lord Velsli odlučio da preseli sedište vlade 1799. u ovu veličanstvenu enklavu kako bi zakonu dao na snazi? Ilije to bilo 1800?“, zanimalo je Javahala.

„Bojim se da nisam dobar poznavalac lokalne istorije“, naglasio je Karter, zbunjen ekstravagantnim obrtom koji je Javahal uveo u razgovor.

„Kalkuta je stara svega dvesta pedeset godina. Grad je bez ikakve istorije i najmanje što možemo da učinimo za njega jeste to da ga upoznamo, gospodine Kartere. Nego, da se vratimo na temu, ja bih rekao da je to bilo 1799. Zna li zašto je preselio vladu? Guverner Velsli je rekao da Indijom treba da se upravlja iz palate, a ne iz zgrade računovodstva. Idejama princa, a ne idejama trgovca začinima. Prava pravcata vizija, rekao bih ja.“

„Nesumnjivo“, složio se Karter, uspravljajući se s namerom da se pozdravi s neobičnim gostom.

„Tim pre, ako se tako može reći, u jednoj imperiji u kojoj je dekadencija umetnost, a Kalkuta njen najveći muzej“, dodao je Javahal.

Karter je klimao glavom i ne znajući tačno zbog čega.

„Izvinite što sam vam oduzeo vreme, gospodine Kartere“, zaključio je Javahal.

„Naprotiv“, uzvratio je Karter. „Jedino mi je žao što vam ne mogu biti od veće pomoći. U ovakvim slučajevima svi moramo da učinimo što je do nas.“

„Tako je“, složio se Javahal, takođe ustajući. „Zahvaljujem još jednom na ljubaznosti. Voleo bih da vam postavim još samo jedno pitanje.“

„Odgovoriću vam s velikim zadovoljstvom“, uzvratio je Karter, moleći se u sebi da dođe trenutak u kom će moći da se oslobodi prisustva tog čoveka.

Javahal se zločesto osmehnuo, kao da mu je pročitao misli.

„Do koliko godina ostaju kod vas deca koju prihvatite, gospodine Kartere?“ Karter nije uspeo da sakrije da je iznenađen tim pitanjem. „Nadam se da nisam bio indiskretan“, pohitao je Javahal da ga ublaži. „Ako sam bio indiskretan, zanemarite moje pitanje. Postavio sam ga iz čiste radoznalosti.“

„Nipošto. Nije nikakva tajna. Deca koja žive u *Svetom Patriku* ostaju pod našim krovom do dana u kom napune šesnaest godina. Kada prođe taj rok, završava se period zakonskog starateljstva. Tada su odrasli, ili bar tako zakon smatra, i spremni su da žive samostalno. Kao što vidite i sami, ovo je privilegovana ustanova.“

Javahal ga je pažljivo saslušao i kao da se zamislio.

„Pretpostavljam da s bolom gledate kako odlaze nakon što su tolike godine proveli pod vašim okriljem“, primetio je Javahal. „Na neki način, vi ste otac svoj toj deci.“

„To je deo mog posla“, slagao je Karter.

„Naravno. Međutim, oprostite mi na drskosti, ali kako vi znate koliko godina neko dete stvarno ima ako nema roditelje i porodicu? Tehnička stvar, pretpostavljam...“

„Uzrast svakog deteta određuje se po danu njegovog dolaska ili aproksimativnom računicom koju ustanova koristi“, objasnio je Karter iako mu nije bilo ugodno da s tim neznancem raspravlja o procedurama u *Svetom Patriku*.

„To vas pretvara u nešto poput boga, gospodine Kartere“, primetio je Javahal.

„Ne delim to mišljenje“, odgovorio je Karter suvo.

Javahal je okusio nezadovoljstvo koje se pojavilo na Karterovom licu.

„Izvinite na mojoj drskosti, gospodine Kartere“, odgovorio je Javahal. „U svakom slučaju, raduje me što sam vas upoznao. Možda

ću vas posetiti u budućnosti i moći da dam neki doprinos vašoj uglednoj

ustanovi. Možda ću se vratiti za šesnaest godina i tako moći da

upoznam decu koja će, koliko danas, postati deo vaše velike porodice..!"

„Biće mi zadovoljstvo da vas primim tada, ako tako želite", rekao je Karter prateći neznanca do vrata svoje kancelarije. „Izgleda da kiša ponovo pljušti. Možda biste da sačekate da stane ?"

Čovek se okrenuo ka Karteru i crni biseri njegovih očiju snažno su zablistali. Taj pogled kao daje procenjivao svaki njegov pokret i izraz od trenutka u kom je ušao u njegovu kancelariju, njuškajući po pukotinama i pažljivo analizirajući njegove reči. Karter je zažalio što je proširio svoju ponudu gostoprimstva *Svetog Patrika*.

Upravo u tom trenutku Karter je malo stvari želeo u životu toliko snažno koliko je priželjkivao da mu se ta osoba skloni s očiju. Nije mu bilo bitno da li u tom trenutku neki uragan vitla ulicama grada.

„Kiša će uskoro stati, gospodine Kartere", odgovorio je Javahal. „Hvala u svakom slučaju!"

Vendela, precizna kao sat, čekala je u hodniku da se razgovor završi i ispratila posetioca do izlaza. S prozora svoje kancelarije Karter je posmatrao tu crnu priliku kako se udaljava po kiši, sve dok se nije izgubila u uličicama u podnožju brda. Stajao je tu tako, ispred svog prozora, pogleda uprtog u Radž Bhavan, sedište vlade. Nekoliko minuta kasnije, kiša je, baš kao što je Javahal i predvideo, prestala da pada.

Tomas Karter je sipao sebi još jednu šolju čaja i seo u svoju fotelju da posmatra grad. Odrastao je na mestu sličnom ovom kojim sada upravlja, na ulicama Liverpula. Među zidovima te ustanove naučio je tri stvari koje će ga kasnije voditi u životu: da u pravoj meri ceni vrednost materijalnog, da voli klasike i, na poslednjem, ali ne i manje važnom mestu, da prepozna lažljivca na kilometar.

Srkao je čaj polako i odlučio da počne da slavi svoj pedeseti rođendan, budući da Kalkuta još ima čime da ga iznenadi. Prišao je svom ormaru i izvadio kutiju cigara koju je čuvao za specijalne prilike. Kresnuo je dugačku šibicu i upalio vredan primerak cigare, svečano, kao daje na ceremoniji. Zatim je, koristeći privremeni

plamen te šibice, izvadio pismo Arjami Bose iz fioke svog radnog stola i zapalio ga. Dok je pergament postajao pepeo na maloj tacni na kojoj su bili urezani inicijali *Svetog Patrika*, Karter se igrao duvanom i u čast jednog od svojih idola iz mladosti, Bendžamina Frenklina, odlučio da će novi stanar sirotišta *Sveti Patrik* rasti noseći ime Ben i da će on lično uložiti sav svoj trud da momak među ta četiri zida nađe porodicu koja mu je oduzeta.

Pre nego što nastavim svoju pripovest i uđem u pojedinosti u ovoj priči istinski važnih događaja koji su se dogodili šesnaest godina kasnije, moram se nakratko zadržati da bih predstavio neke od njenih junaka. Dovoljno je reći da se, dok se sve to događalo na ulicama Kalkute, neki od nas još nisu ni rodili, a neki su imali svega nekoliko dana života. Samo nam je jedna okolnost bila zajednička i na kraju će nas dovesti pod isti krov Svetog Patrika: nikada nismo imali ni porodicu ni dom.

Naučili smo da preživimo bez njih, ili, bolje rečeno, tako što smo izmislili svoju porodicu i stvorili svoj dom. Slobodno smo izabrali porodicu i dom, u kojima nije bilo mesta slučaju ni laži. Niko od nas sedmoro nije imao drugog oca do gospodina Tomasa Kartera i njegovih govora o mudrosti koja se krila na stranicama Dantea i Vergilija, ni drugu majku do Kalkute, s misterijama koje su se rojile u njenim ulicama podzvezdama Bengalskog poluostrva.

Naša tako posebna družina imala je šašavo ime, a njegovo pravo poreklo znao je samo Ben, koji je družinu i krstio onako kako se njemu dopalo, iako su neki od nas uporno naslućivali da je naziv posudio iz kakvog starog kataloga nekog uvoznika iz Bombaja. Bilo kako bilo, Društvo Čoubar okupilo se u nekom trenutku naših života, počev od kojeg igre u sirotištu više nisu nudile neodoljive izazove. Naprotiv, naše lukavstvo bilo je dovoljno razvijeno da bismo se izvukli nekažnjeno iz zgrade pred sam počinak, nakon što bi uvažena Vendela zazvonila, i pošli u sedište Društva, veoma tajnu i navodno začaranu napuštenu kuću koja se decenijama nalazila na uglu ulica Koton i Brabern roud, usred Crnog grada i svega nekoliko blokova od reke Hugli.

Istini za volju, moram da kažem da ta kućerina, koju smo mi s ponosom zvali Ponoćna palata (zbog vremena održavanja naših plenarnih zasedanja), nikada nije bila začarana. Glasine o njenoj ukletosti, međutim, bile su deo našeg tajnog posla. Jedan od

osnivača našeg društva, Siraj, profesionalni astmatičar i stručnjak za priče o duhovima, priviđenjima i legendama Kalkute, izmislio je priču, prikladno zlokobnu i istinoliku, o osobi koja je nekada stanovala u kući. To nam je pomagalo da naše tajno utočište bude prazno i bez uljeza.

Ukratko, priča je govorila o starom trgovcu koji je stalno u belom ogrtaču lebdeo kućom, očiju užarenih kao žeravice i s dugačkim vučjim očnjacima, gladan neopreznih, radoznalih duša. Podatak o očima i očnjacima bio je, naravno, Benov lični doprinos. Obožavao je da izmišlja priče čija je zamršenost dobrano prevazilazila klasike gospodina Kartera, Sofokla i krvožednog Homera.

Uprkos šaljivom prizvuku imena, Društvo Čoubar bilo je strog klub odabranih, poput onih koji u edvardijanskim zgradama u centru Kalkute imitiraju svoje homonime u Londonu. Saloni za vegetiranje s brendijem u ruci bili su tvorevina najviših saksonskih patricija. Naša namera je, međutim, u nedostatku slavnijeg scenarija, bila plemenitija.

Društvo Čoubar nastalo je s dve misije, od kojih se nije moglo odustati. Prva, da garantuje svakom od svojih sedam članova pomoć, zaštitu i bezuslovnu podršku ostalih članova, pod bilo kojim uslovima, u opasnosti ili neprilici. Druga, da podelimo znanje koje je svako od nas sticao i da ono bude dostupno ostalima, naoružavajući se tako za dan u kom ćemo morati da se suočimo sami sa svetom.

Svaki član zakleo se svojim imenom i čašću (nismo imali bliske rođake koje bismo stavili pod hipoteku u zakletvama) da će ispuniti ta dva cilja i čuvati tajnu o društvu. Za sedam godina njegovog neprekidnog postojanja nismo primili nijednog novog člana. Lažem, napravili smo jedan izuzetak, ali ispričati ga sada značilo bi pričati događaje unapred...

Nikada nije postojao klub u kom su članovi bili toliko složni i gde je značaj zakletve imao toliku težinu. Za razliku od pripadnika klubova dobrostojeće gospode iz Mejfera, nijedno od nas nije imalo ni dom ni voljenu osobu koja bi ga čekala na izlazu iz Ponoćne palate. I takođe, očito za razliku od starih klubova za bivše učenike Kembridža, Društvo Čoubar je primalo žene.

Počecu zato od prve žene koja se zaklela kao član osnivač Društva Čoubar, mada, kada je održana ceremonija, niko od nas (uključujući

nju, u njenoj devetoj godini) o njoj nije razmišljao kao o ženi. Zvala se Isobel i, prema njenim rečima, rodila se za pozornicu. Isobel je sanjala da postane naslednica Sare Bernar, da zavodi publiku od Brodveja do Šafisberija, i da ostavi bez posla dive industrije u pomolu holivudske i bombajske kinematografije. Skupljala je isečke iz novina i pozorišne programe, pisala je sopstvene drame (aktivne monologe, kako ih je zvala) i izvodila ih je pred svima nama s velikim uspehom. Isticale su se njene odlične izvedbe fatalne žene na ivici bezdana. Ispod svog ekstravagantnog, melodramatičnog talenta, Isobel je posedovala najbolji mozak u grupi, ako bi se izuzeo Ben.

Najbolje noge su, međutim, pripadale Rošanu. Niko nije trčao kao Rošan, koji je odrastao na ulicama Kalkute pod budnim okom lopova, prosjaka i čitave faune te džungle siromaštva novih naselja koja su se širila na jugu grada. U osmoj godini, Tomas Karter ga je doveo u Sveti Patrik, i posle nekoliko bekstava i povrataka, Rošan je odlučio da ostane s nama. U njegove talente ubrajalo se i bravarsko umeće, jer nije bilo brave koja bi mu odolela.

Već sam pomenuo Siraja, našeg specijalistu za magično. Siraj je, osim astme, slabe konstitucije i bolešljivosti, imao i enciklopedijsko pamćenje, posebno kad su u pitanju zastrašujuće gradske legende (a bilo ih je na stotine). U pričama o utvarama koje su krasile naša pomenuta bdenja, Siraj je iznosio činjenice, a Ben ih je uobličavao. Počev od utvare na konju sa imanja Hastings haus, preko jezivog događaja nazvanog crnom rupom Kalkute (u kom se ugušilo više od sto ljudi tokom opsade stare tvrđave Fort Vilijam), pa do duha revolucionarnog vođe pobune iz 1857, nije bilo priče ni grozne epizode iz istorije grada koja bi izmakla kontroli, analizi i arhivi Siraja. Treba reći da je ostalima njegova strast bila izvor zabave. Na njegovu nesreću, međutim, Siraj je osećao obožavanje prema Isobel koje se graničilo s bolesnim. Na svakih šest meseci ju je prosio i bivao odbijen, i to je svaki put bio povod za romantičnu buru u grupi i pogoršavanje astme nesretno zaljubljenog čoveka.

Isobelina osećanja usmerena su bila isključivo prema Majklu, visokom, mršavom i povučenom momku koji se prepuštao dugim periodima melankolije bez očitog povoda i koji je bio navodno te sreće da upozna svoje roditelje, koji su nastradali kada je nadošli Gang prevrnuo pretovareni brod, pa ih se i seća. Majkl je malo

pričao i umeo je da sasluša. Postojao je samo jedan način da se sazna o čemu razmišlja: posmatranjem desetina crteža koje bi uradio u toku dana. Ben je imao običaj da kaže da, kada bi na svetu bilo više ljudi poput Majkla, on bi svoj novac (koji je tek trebalo da zaradi) uložio u akcije fabrika papira.

Najbolji Majklov drug bio je Set, jedan snažan bengalski mladić strogog izgleda, koji bi se nasmejao možda šest puta godišnje, i to sa zadržkom. Set je izučavao sve što bi mu se našlo pri ruci, neumorno je gutao klasike gospodina Kartera i obožavao je astronomiju. Kada nije bio s nama, posvećivao je sve svoje napore građenju jednog neobičnog teleskopa pomoću kojeg, prema Benovom mišljenju, neće moći da se vidi ni vrh stopala. Set nikada nije cenio Benov pomalo zajedljiv smisao za humor.

Ostao mi je još samo Ben, i mada sam ga ostavio za kraj, veoma mi je teško da o njemu govorim. Nijednog dana nije bio isti. Raspoloženje mu se menjalo svakih pola sata i prelazio je iz dugih ćutanja s tužnim licem u periode preterane angažovanosti, koja bi nas na kraju sve iscrpla. Jednog dana hteo je da postane pisac, narednog izumitelj i matematičar, sledećeg moreplovac ili ronilac, a ostalih - sve to zajedno i još ponešto. Ben je izmišljao matematičke teorije koje ni on sam nije uspevao da zapamti i pisao je priče o besmislenim pustolovinama koje je sam na kraju uništavao nedelju dana nakon što bi ih završio, posramljen što ih je ikada napisao. Sve nas je obasipao ekstravagantnim dosetkama i zamršenim igrama reči, koje bi uvek odbijao da ponovi. Ben je bio kao kovčeg bez dna, pun iznenađenja i tajni, svetla i tame. Ben je bio, i pretpostavljam da je i dalje, iako su prošle decenije otkad smo se poslednji put videli, moj najbolji drug.

Što se mene tiče, nema mnogo toga da se kaže. Zovite me jednostavno Ijan. Imao sam samo jedan san, jedan skroman san: da studiram medicinu i postanem lekar. Sudbina mi je bila naklonjena i dopustila mi je da ga ostvarim. Kako je Ben jednom napisao u nekom od svojih pisama, ja sam u društvo zalutao i samo posmatrao šta se dešava.

Sećam se da smo poslednjih dana tog maja 1932. nas sedmoro članova Društva Čoubar punili šesnaest godina. To je bio naporan uzrast, bojali smo ga se i istovremeno jedva čekali da dođe.

Kad napunimo šesnaest godina, Sveti Patrik će nas vratiti, kako je pisalo u njegovom statutu, društvu, da bismo sazreli i postali odgovorni ljudi. Taj datum je imao još jedno značenje koje smo svi odlično razumeli: značio je konačno gašenje Društva Čoubar. Počev od tog leta, naši putevi će se razići, i uprkos našim obećanjima da nas ništa neće rastaviti, znali smo da će veza koja nas je spojila ubrzo oslabiti i nestati kao kula od peska na obali mora.

Mnoštvo je uspomena koje čuvam na te dane u Svetom Patriku, toliko ih je da i danas samog sebe iznenadim kad se nasmešim setivši se neke Benove dosetke i fantastičnih priča koje smo ispredali u Ponoćnoj palati. Ali verovatno od svih tih slika koje odbijaju da nestanu u struji vremena najbolje pamtim prizor one prilike koju sam toliko puta mislio da vidim u sumrak u spavaonici koju su delili skoro svi dečaci Svetog Patrika. Spavaonica je bila jedna dugačka prostorija, mračna, visokih zasvođenih plafona i podsećala je na bolničku sobu. Pretpostavljam, još jednom, da me je nesanica od koje sam patio sve dok se nisam vratio s putovanja u Evropu pretvorila u posmatrača svega što se događalo oko mene dok su ostali blaženo spavali.

U toj sobi bez duše toliko puta sam video, ili bio ubeđen da vidim, tu bledu svetlost kako prolazi sobom. Ne znajući kako da reagujem, trudio sam se da se uspravim i pratim blesak do kraja prostorije, i u tom trenutku bih je ponovo ugledao, onako kako sam toliko puta sanjao da je gledam. Siluetu žene nejasnih obrisa zaogrnutu sablasnim svetlom. Naginjala bi se polako nad krevetom u kom je Ben duboko spavao. Ja sam se borio da držim oči otvorene i činilo mi se da vidim damu od svetla kako majčinski miluje mog druga. Posmatrao sam njeno oblo i prozračno lice obavijeno svetlucavim, isparavajućim dahom. Dama bi podigla pogled i pogledala me. Nisam osećao strah, već sam se gubio u dubinama tog tužnog i ranjenog pogleda. Princeza svetla bi mi se nasmešila i zatim, pomilovavši ponovo Bena po licu, nestala u vazduhu u obliku kiše srebrnih suza.

Zauvek sam zadržao mišljenje da je to priviđenje bilo senka majke koju Ben nikada nije upoznao, i u nekom delu svog srca gajio sam detinjastu nadu da jedno takvo priviđenje bdi i nada mnom. To je bila jedina tajna koju nikada ni sa kim nisam podelio, čak ni s Benom.

POSLEDNJA NOĆ DRUŠTVA ČOUBAR

Kalkuta, 25. maj 1932.

Tomas Karter je svih tih godina tokom kojih je upravljao *Svetim Patrikom* predavao književnost, istoriju i aritmetiku. Iako nije bio stručan ni u čemu, razumeo se u sve pomalo. Bio je vešt i ponosit predavač. Jedina oblast u kojoj nije bio kadar da prenese znanje svojim učenicima bila je umeće opraštanja. Iz godine u godinu defilovala su ispred njega oduševljena i istovremeno prestravljena lica mladih ljudi koje će zakon ubrzo staviti van domašaja njegovog uticaja i van zaštite ustanove kojom je upravljao. Gledajući ih kako prelaze preko praga *Svetog Patrika*, Tomas Karter je imao običaj da poredi te mlade ljude s praznim knjigama, a sebe je doživljavao kao nekog ko je zadužen za to da na njihovim stranicama ispiše prva poglavlja priče koju nikada neće biti u mogućnosti da završi.

Iako je izgledao ozbiljno i strogo, i nije bio sklon ispoljavanju emocija i držanju dirljivih govora, niko se više od njega nije bojao sudbinskog dana kada bi te knjige zauvek bežale s njegovog stola. Ubrzo bi prešle u nepoznate ruke i beskrupulozna pera kad dođe vreme za pisanje mračnih epiloga, toliko daleko od snova i očekivanja koje su njegovi đaci nosili sa sobom u samoći, otiskujući se niz ulice Kalkute.

Iskustvo ga je primoralo da odustane od želje da prati korake svojih učenika od trenutka od kojeg njemu samom više nije bilo dopušteno da ih vodi. Za Tomasa Kartera opraštanje je obično dolazilo zajedno sa gorkim ukusom razočaranja kada bi, pre ili kasnije, ustanovio da život tim dečacima nije uskratio samo prošlost, nego da im je ukrao i budućnost.

Te tople majske noći, dok je slušao graju dečaka na skromnoj zabavi organizovanoj u prednjem dvorištu zgrade, Tomas Karter je iz mraka svoje kancelarije gledao svetla grada koja su blistala pod

svodom zvezda i jata crnih oblaka koji su odlazili ka horizontu, poput mrlja od mastila u čaši kristalno bistre vode.

I ovog puta odbio je poziv da dođe na zabavu i ostao da u tišini sedi u svojoj fotelji, okružen samo svetlom koje je dolazilo od raznobojnih fenjera sa svećama i papirima kojima su Vendela i dečaci ukrasili drveće u dvorištu i fasadu *Svetog Patrika*. Fasada je izgledala kao brod okićen pred porinuće. Još ima vremena da izgovori oproštajne reči u danima koji su preostali do ispunjavanja zvanične naredbe da vrati dečake na ulice iz kojih ih je izbavio.

U skladu s običajem koji se ustalio u poslednjih nekoliko godina, Vendela je ubrzo pokucala na njegova vrata. Ušla je ne sačekavši odgovor i zatvorila vrata za sobom. Karter je pogledao u naročito vedro lice glavne bolničarke i osmehnuo se u tami.

„Starimo, Vendela“, rekao je direktor sirotišta.

„Vi starite, Tomase“, ispravila ga je Vendela. „Ja sazrevam. Ne nameravate da siđete na zabavu? Dečaci bi voleli da vas vide. Rekla sam im da vi niste neki ljubitelj zabava... Ali nisu me slušali svih ovih godina, pa ne vidim zašto bi počeli da me slušaju danas.“

Karter je upalio lampu na radnom stolu i rukom pozvao Vendelu da sedne.

„Koliko smo godina zajedno ovde, Vendela?“, upitao je Karter.

„Dvadeset dve, gospodine Kartere“, rekla je ona. „Duže nego što sam trpela svog pokojnog supruga, nek mu je laka zemlja.“

Karter se nasmejao Vendelinoj šali.

„Kako ste uspeli da me istrpите sve ove godine?“, zanimalo je Kartera. „Ne ustručavajte se. Danas slavimo i dobro sam raspoložen.“

Vendela je slegnula ramenima i počela nervozno da se igra trakom skerletne boje koja joj se uplela u kosu.

„Plata nije loša i volim decu. Nećete da siđite, je l' tako?“

Karter je sporo odmahnuo glavom.

„Neću dečacima da pokvarim zabavu“, objasnio je Karter. „Osim toga, ne bih mogao ni minut da podnesem Benove zajedljive šale.“

„Ben je večeras miran“, rekla je Vendela. „Mislim da je tužan. Dečaci su ljanu već uručili kartu.“

Karterovo lice se ozarilo. Članovi *Društva Čoubar* (o čijem je tajnom postojanju, protivno svim očekivanjima, Karter znao sve pojedinosti)

mesecima su već skupljali novac da kupe kartu za brod za Sauthampton, koju su hteli da poklone svom drugu ljanu za rastanak. ljan je godinama pričao o tome kako želi da studira medicinu, i Karter je, na predlog Isobel i Bena, pisao nekolikim engleskim školama preporučujući dečaka i moleći ih da mu dodele stipendiju. Obaveštenje o tome da mu je stipendija dodeljena stiglo je godinu dana ranije, ali je cena karte do Londona prevazilazila sva predviđanja.

Rošan je predložio da se taj problem reši tako što će opljačkati kancelarije brodske kompanije koja je bila na dva bloka od sirotišta. Siraj je predložio da se organizuje skupljanje novca. Karter je priložio deo svoje male lične ušteđevine, kao i Vendela. Nije bilo dovoljno.

Ben je zatim odlučio da napiše dramu u tri čina koja će se zvati *Utvare Kalkute* (zapetljanu sablasnu priču u kojoj su stradali čak i scenski radnici), koja je izvedena u Benovoj režiji s velikim uspehom kod publike, mada ne i kritike, u raznim gradskim školama. Glavnu ulogu, ulogu *ledi Vindmer*, glumila je Isobel, a ostali članovi grupe igrali su sporedne uloge. Kao rezultat toga, skupljen je deo novca koji je nedostajao da se ljanu plati put. Nakon premijere, Ben je sa žarom hvalio komercijalnu umetnost i nepogrešiv instinkt publike da prepozna remek-delo.

„Rasplakao se kad su mu je dali“, prenela mu je Vendela.

„ljan je divno dete, malčice nesiguran, ali divan. Umeće da iskoristi tu kartu na pravi način, i kartu i stipendiju“, izjavio je Karter ponosno.

„Pitao je za vas. Hteo je da vam zahvali na pomoći.“

„Niste mu valjda rekli da sam dao novac iz svog džepa?“, upitao je Karter uspaničeno.

„Jesam, ali Ben je porekao, tvrdeći da ste ove godine budžet potrošili na kockarske dugove“, naglasila je Vendela.

Zabava je bila i dalje u punom jeku u dvorištu. Karter se namrštio.

„Taj dečko je pravi đavo. Da ne odlazi sam odavde, ja bih ga lično izbacio.“

„Tomase, vi tog dečaka obožavate“, nasmejala se Vendela i ustala. „I on to dobro zna.“

Bolničarka je krenula ka vratima i okrenula se stigavši do praga. Nije se lako predavala.

„Zašto ne siđete ?“

„Laku noć, Vendela", prekinuo ju je Karter.

„Vi ste jedan bezvezni matorac."

„Nemojmo da načinjemo temu godina, da ne bih bio primoran da postupim nekavaljerski..."

Vendela je promrmljala nešto nerazgovetno na račun uzaludnosti sopstvenog insistiranja i ostavila Kartera samog. Direktor *Svetog Patrika* ponovo je ugasio svetlo na svom radnom stolu i tiho prišao prozoru da pogleda kako izgleda zabava kroz proreze na kopcima. Zabava je izgledala kao vrt zapaljenih baklji i bakarnog sjaja fenjera što je obasjavao poznata i nasmejana lica. Pun je mesec. Karter je uzdahnuo. Iako niko od njih to nije znao, svi su imali kartu u jednom pravcu, ali je samo Ijan tačno znao kuda ide.

* * *

„Još dvadeset minuta do ponoći", najavio je Ben.

Oči su mu blistale dok je gledao kako vatromet u vazduhu pravi kišu zlatastih čestica.

„Nadam se da će Siraj imati dobre vesti", rekla je Isobel pregledajući dno čaše koju je držala u rukama, kao da očekuje da će na njemu nešto naći.

„Doneće najbolje vesti", uveravao ih je Rošan. „Danas je naša poslednja noć. Kraj *Društva Čoubar*."

„Pitam se šta li će se dogoditi s Palatom", razmišljao je Set.

Niko od njih o napuštenoj velikoj kući nije razmišljao drugačije nego kao o palati, godinama već.

„Pogađaj", predložio je Ben. „Policajska stanica ili banka. Nije li to ono što uvek sagrađe čim nešto sruše u svakom gradu sveta?"

Siraj im se pridružio i razmislio je o Benovim mračnim predviđanjima.

„Možda će podići pozorište", rekao je ispijeni dečak gledajući u svoju neostvarenu ljubav, Isobel.

Ben je zakoluto očima i odmahnuo glavom. Kada je ulagivanje Isobel u pitanju, Siraj ne zna ni za meru ni za dostojanstvo.

„Možda je neće dirati", rekao je Ijan, koji je do tada ćutke slušao svoje drugare, kradomice gledajući crtež koji je Majkl pravio na listu papira.

„Šta to crtaš, Kanaletu?", upitao je Ben bez zlobe u tonu.

Majkl je tada prvi put podigao pogled s crteža i pogledao u drugove, koji su ga posmatrali kao da je upravo pao s neba. Sramežljivo se nasmešio i pokazao crtež svojoj publici.

„To smo mi“, objasnio je crtač, jedan od sedam stalnih članova kluba.

Ostalih šest članova *Društva Čoubar* dugih pet sekundi razgledali su crtež obuzeti svetim ćutanjem. Ben je prvi sklonio pogled s crteža. Majkl je prepoznao na licu svog druga nedokučivost koja ga je krasila kada bi počeli da ga šibaju napadi melanholijske.

„Je l' to moj nos?“, upitao je Siraj. „Ja nemam takav nos! Izgleda kao udica za ribe!“

„Samo to i imaš“, napomenuo je Ben šireći lice u osmeh, koji nije prevario Majkla, ali jeste ostale. „Nemoj da kukaš, da te je nacrtao iz profila, videla bi se samo prava linija!“

„Daj da vidim“, rekla je Isobel, uzela crtež u ruke i pomno ga proučila pri treperavoj svetlosti svetiljke. „Ti nas ovako vidiš?“

Majkl je klimnuo glavom.

„Nacrtao si sebe kako gledaš u suprotnom pravcu od svih ostalih“, primetio je Ijan.

„Majki uvek gleda u ono što drugi ne vide“, rekao je Rošan.

„A šta si to, Majkle, video u nama što niko drugi nije u stanju da uoči?“, upitao je Ben.

Ben je prišao Isobel da analizira crtež. Potezi Majklove debele olovke smestili su ih zajedno ispred jezera u kom su se ogledala njihova lica. Na nebu se nalazio veliki pun mesec, a u daljini šuma kojoj se nije nazirao kraj. Ben je pogledao nejasne odraze lica na površini vode i uporedio ih sa prilikama koje su pozirale ispred male lagune. Niko nije imao isti izraz kao u odrazu. Isobelin glas se čuo pored njega i prenuo ga je iz razmišljanja.

„Mogu li da ga zadržim, Majkle?“, upitala je Isobel.

„Zašto baš ti?“, pobunio se Set.

Ben je naslonio svoju ruku na rame snažnog bengalskog mladića i uputio mu kratak i ubitačan pogled.

„Pusti je da uzme“, promrmljao je.

Set je klimnuo glavom i Ben ga je prijateljski potapšao po leđima dok je krajičkom oka gledao u elegantno obučenu stariju damu koja

je išla za devojkom njihovih godina. Ulazila je u dvorište *Svetog Patrika* i išla u pravcu glavne zgrade.

„Dešava li se nešto?“, upitao je Ijan tihim glasom.

Ben je sporo odmahnuo glavom.

„Imamo posetu“, najavio je ne skidajući pogled s te žene i devojke za kojom je išla.

* * *

Kada je Bankim pokucao na njegova vrata, Tomas Karter je već znao da ima gošće, jer je sve vreme pratio zabavu gledajući kroz prozor, i video je kada su stigle žena i devojka. Upalio je svetlo na radnom stolu i naredio svom pomoćniku da uđe.

Bankim je bio mladić izraženo bengalskih crta lica i živih očiju prodornog pogleda. Odrastao je u *Svetom Patriku* i u njega se vratio kao nastavnik fizike i matematike posle nekoliko godina rada u raznim školama u provinciji. Srećan rasplet Bankimove životne priče bio je jedan od izuzetaka kojima je Karter hranio svoj moral iz godine u godinu. Najbolja nagrada koju je mogao da zamisli za svoj trud bila je da gleda kako on, sad kad je odrastao, podučava druge mlade koji sede u učionicama u kojima je nekada sedeo i on sam.

„Izvinite što vas prekidam, Tomase“, rekao je Bankim, „ali dole je jedna dama koja tvrdi da mora da razgovara s vama. Rekao sam joj da niste tu i da danas priređujemo zabavu, ali nije htela da me sasluša i energično je navaljivala da vas vidi, najblaže rečeno!“

Karter je pogledao začuđeno u svog pomoćnika, a zatim na sat.

„Skoro je ponoć“, rekao je. „Ko je ta žena?“

Bankim je slegao ramenima.

„Ne znam ko je, ali znam da neće otići dok je ne primite.“

„Nije rekla šta želi?“

„Rekla mi je samo da vam predam ovo“, odgovorio je Bankim pružajući Karteru svetlucavi lančić. „Rekla je da ćete vi znati o čemu se radi!“

Karter je uzeo lančić u ruke i pogledao ga na svetlu lampe svog radnog stola. Bio je to medaljon, krug koji je predstavljao zlatni mesec. Trebalo je nekoliko sekundi da mu se u pamćenju pojavi slika. Karter je zatvorio oči i osetio kako mu se želudac polako vezuje u čvor. Imao je veoma sličan medaljon, čuvao ga je skrivenog

u kovčegu koji je držao pod ključem u vitrini u svojoj kancelariji. Medaljon koji nije video šesnaest godina.

„Tomase, da li je sve u redu?“, upitao je Bankim, vidno zabrinut što je Karter tako naglo promenio izraz lica.

Direktor sirotišta slabašno se osmehnu i spusti lančić u džep košulje.

„Sve je u redu“, odgovorio je lakonski. „Dovedi je. Primiću je.“

Bankim ga je gledao začuđeno i Karter je načas pomislio da će njegov nekadašnji đak postaviti pitanje koje nije želeo da čuje. Naposletku je Bankim klimnuo glavom i izašao iz kancelarije blago zatvorivši vrata. Dva minuta kasnije Arjami Bose ulazila je u privatno svetilište Tomasa Kartera i skidala s lica veo koji ga je pokrивao.

* * *

Ben je pomno posmatrao devojkicu koja je strpljivo čekala ispod lučnog svoda ulaza u *Sveti Patrik*. Bankim se ponovo pojavio i, nakon što je vremešnoj dami pokazao da pođe za njim, ova je nesumnjivo autoritativnim pokretima devojkicu stavila do znanja da oстане da je sačeka pored vrata, kao da je kamena statua. Bilo je očito da je starica došla da poseti Kartera i, imajući u vidu da je direktor sirotišta retko imao prilike za društveni život, usudio se da pretpostavi da ponoćna poseta tajanstvene lepotice, bez obzira na njen uzrast, spada u poglavlje nepredviđenih događaja. Ben se nasmešio i usredsredio ponovo na devojkicu. Bila je visoka i vitka, i nosila je jednostavnu, mada neuobičajenu odeću, koja je izgledala kao da ju je neko napravio u veoma ličnom stilu i koja očito nije kupljena na bazaru u Crnom gradu. Njen lik nije mogao jasno da vidi s mesta na kom se nalazio, ali je izgledalo kao da ima blage crte lica, bledu i blistavu kožu.

„Ima li tu koga?“, šapnuo mu je Ijan na uvo.

Ben je ne trepćući pokazao glavom u pravcu devojkice.

„Uskoro će ponoć“, dodao je Ijan. „Idemo da se sastanemo u Ponoćnoj palati za nekoliko minuta. Završna sednica, da te podsetim.“

Ben je odsutno klimnuo glavom.

„Sačekaj trenutak“, rekao je i krenuo odlučnim korakom u pravcu devojkice.

„Bene..“ pozvao gaje Ijan. „Nemoj sada, Bene..!“

On je zanemario poziv svog druga. Radoznanost da reši tu zagonetku bila je jača od protokolarnih vrlina koje je imao kao član *Društva Čoubar*. Namestio je svoj svetački osmeh uzornog đaka i pravolinijski krenuo ka devojci. Devojka je videla kako joj prilazi i spustila je pogled.

„Zdravo. Ja sam pomoćnik gospodina Kartera, upravnika *Svetog Patrika*“, rekao je Ben razdragano. „Mogu li da učinim nešto za tebe?“

„Ne možeš. Tvoj... kolega je već odveo moju baku kod direktora“, odgovorila je devojka.

„To ti je baka?“, upitao je Ben. „Tako znači. Nadam se da nije ništa strašno. Hoću da kažem, ponoć je, i pitam se da se nešto nije dogodilo.“

Devojka se slabašno nasmešila i odmahnula glavom. Ben joj je uzvratio. Nije bila lak plen.

„Ja se zovem Ben“, ljubazno se predstavio.

„Šir“, uzvratila je devojka gledajući u vrata, kao da očekuje da će se njena baka svaki čas ponovo pojaviti.

Ben je protrljao ruke.

„Dobro, Šir“, rekao je. „Dok moj kolega Bankim vodi tvoju baku do kancelarije gospodina Kartera, možda ja mogu da ti ponudim naše gostoprimstvo. Šef uvek insistira da budemo ljubazni prema posetiocima.“

„Nisi li premlad za pomoćnika upravnika?“, zanimalo je Šir, koja je izbegavala mladićev pogled.

„Premlad?“, upitao je on. „Godi mi kompliment, ali mi je žao što moram da kažem da uskoro punim dvadeset tri godine.“

„Nikada ne bih rekla“, uzvratila je Šir.

„Porodična crta“, objasnio je Ben. „Svima nam je koža otporna na starenje. Na primer, za moju majku misle da mi je sestra kada ide sa mnom ulicom. Zamisli.“

„Stvarno?“, upitala je Šir suzbivši nervozan smeh. Nije poverovala ni u jednu jedinu reč njegove priče.

„Nego, hoćeš li prihvatiti gostoprimstvo *Svetog Patrika*?“, navaljivao je Ben. „Danas priređujemo oproštajnu zabavu za neke momke koji nas već napuštaju. Tužno je, ali još je pred njima život. Zabavljamo se!“

Šir je prikovala svoj biserni pogled za Bena i njene usne su se polako razvukle u osmeh neverice.

„Baka me je zamolila da je sačekam ovde.“

Ben je pokazao na vrata.

„Ovde?“, upitao je. „Baš ovde?“

Šir je klimnula glavom pošto ga nije razumela.

„Vidi“, počeo je Ben, mlatarajući rukama, „žao mi je što to moram da ti saopštim, ali dobro - mislio sam da neće biti potrebno da ti to napomenem. Te stvari nisu dobre za ugled naše institucije, ali ne ostavljaš mi drugu mogućnost: imamo problem s odronjavanjem. Fasade“

Devojka ga je pogledala zabezeknuto.

„Odranjavanje?“

Ben je ozbiljno klimnuo glavom.

„Tako je“, potvrdio je i napravio zabrinut izraz lica. „Žalosno. Ovde, tačno na ovom mestu na kom stojiš, nema ni mesec dana kako je na gospodu Pots, našu vremešnu kuvaricu, da je bog poživi mnogo godina, pala kiša cigala s drugog sprata.“

Šir se nasmejala.

„Ne bih rekao da je taj nesrećni događaj prilika za šalu, ako mi dozvoliš da primetim“, rekao je Ben ledeno ozbiljno.

„Ne verujem ti ni reč. Nisi upravnikov pomoćnik, nemaš dvadeset tri godine i na kuvaricu nije pala kiša cigala pre mesec dana“, izazvala ga je Šir. „Ti si prevarant i nisi izgovorio ni jednu jedinu istinitu reč otkako si mi se obratio.“

Ben je pažljivo razmotrio situaciju. Prvi deo njegovog plana, kao što je već bilo jasno, načisto je propao, i smislio je kako da oprezno ali lukavo promeni tok razgovora.

„Dobro, priznajem da sam se možda malo prepustio mašti, ali nije bilo lažno baš sve što sam rekao“

„Je li, nije?“

„Nisam slagao za ime. Zovem se Ben. I gostoprimstvo je takođe bilo iskreno ponuđeno!“

Šir se široko osmehnula.

„Volela bih da mogu da ga prihvatim, Bene, ali moram ovde da čekam. Ozbiljno“

Momak je protrljao ruke i pogledao je rezignirano.

„Dobro. Čekaću s tobom“, najavio je svečano. „Ako treba da padne neka cigla, nek padne na mene!“

Šir je ravnodušno slegnula ramenima i ponovo pogledala u pravcu vrata. Jedan dug minut tišine prošao je a da nisu ni mrdnuli ni zucnuli.

„Baš je toplo“, primetio je Ben.

Šir se okrenula i uputila mu neodređeno neprijateljski pogled.

„Ostaćeš ovde celu noć?“, upitala je.

„Hajde da se dogovorimo. Pođi da popiješ čašu ukusne ledene limunade sa mnom i s mojim drugovima i posle ću te ostaviti na miru“, ponudio je on.

„Ne mogu, Bene. Stvarno ne mogu.“

„Bićemo na svega dvadeset metara odavde“, dodao je Ben. „Možemo da okačimo zvonce na vrata.“

„Toliko ti znači?“, upitala je Šir.

Ben je klimnuo glavom.

„Ovo mi je poslednja nedelja ovde. Proveo sam ovde ceo svoj život i za pet dana ponovo ću biti sam. Stvarno sam. Ne znam hoću li u životu imati još jednu ovakvu noć, s prijateljima. Ti ne znaš kako je to!“

Šir ga je dugo gledala.

„I te kako znam“, rekla je naposletku. „Hajde, vodi me na tu limunadu.“

* * *

Kada ih je Bankim ostavio nasamo u njegovoj kancelariji, Karter je nasuo čašicu brendija sebi i ponudio drugu svojoj gošći. Arjami je odbila i sačekala da Karter sedne u svoju fotelju, leđima okrenut prozorima ispod kojih su dečaci slavili i ne znajući za ledenu tišinu koja je lebdela u toj sobi. Karter je ovlažio svoje usne pićem i uputio starici upitni pogled. Vreme nimalo nije ublažilo autoritativnost njenih pokreta i u njenim očima još se mogao videti unutrašnji plam žene koja je bila supruga njegovog najboljeg prijatelja, u vreme koje se sada činio veoma dalekim. Dugo su se ćutke gledali.

„Slušam vas“, rekao je Karter napokon.

„Pre šesnaest godina bila sam primorana da vam poverim život jednog dečaka, gospodine Kartere“, počela je Arjami tihim ali odlučnim glasom. „To je bila jedna od najtežih odluka u mom životu i

znam da tokom ovih godina niste izneverili poverenje koja sam vam ukazala. Sve to vreme nisam htela da se mešam u život dečaka, svesna toga da mu nigde neće biti tako dobro kao ovde, pod vašom zaštitom. Nikada nisam imala priliku da vam zahvalim za to što ste za dečaka učinili."

„Samo sam ispunio svoju obavezu", uzvratio je Karter. „Mada ne verujem da je to tema o kojoj ste došli sa mnom da razgovarate danas, u ponoć."

„Volela bih da mogu da kažem da jeste, ali nije tako", rekla je Arjami. „Došla sam ovde jer je dečakov život u opasnosti."

„Benov? "

„To je ime koje ste mu dali. Sve što zna i sve što je postao duguje vama, gospodine Kartere", rekla je Arjami. „Ali postoji nešto od čega ga ni vi ni ja ne možemo štititi još dugo: prošlost."

Kazaljke na satu Tomasa Kartera preklopile su se vertikalno, pokazujući ponoć. Karter je iskapio brendi koji je sebi sipao i pogledao kroz prozor u dvorište. Ben je razgovarao s devojkom koju ne poznaje.

„Kao što sam vam već rekao, slušam vas", ponovio je Karter.

Arjami se uspravila, prekrstila ruke i započela svoju priču...

* * *

„Za šesnaest godina obišla sam celu zemlju u potrazi za prolaznim skloništima i utočištima. Pre dve nedelje, kada sam se jedva mesec dana zadržala u kući neke rodbine da bih se oporavila od bolesti, dobila sam jedno pismo u svom privremenom boravištu u Delhiju. Niko nije znao, niti je mogao znati, da smo moja unuka i ja tu. Kada sam otvorila pismo, ustanovila sam da se u njemu nalazi beli list papira, bez ijednog slova na njemu. Pomislila sam da je neka greška ili možda šala, a onda sam pogledala kovertu. Nosila je pečat pošte u Kalkuti. Mastilo pečata bilo je umrljano i bilo je teško pročitati jedan deo teksta na njemu, ali uspela sam da dešifrujem datum. Pismo je bilo poslato 25. maja 1916.

„Sačuvala sam pismo, koje je sudeći po svemu šesnaest godina putovalo Indijom da bi stiglo do vrata te kuće u koju sam samo ja imala pristup, i izvadila sam ga ponovo tek uveče. Moj umoran pogled ipak me nije prevario: datum je bio isti onaj koji sam mislila da nazirem na onom nerazgovetnom pečatu, ali nešto se promenilo.

Na listu hartije koji je nekoliko sati ranije bio potpuno beo sada se nalazila jedna rečenica, napisana svežim, crvenim mastilom, toliko svežim da je curilo po poroznom papiru čim bih ga ovlaš dodirnula.

„Starice, više nisu deca. Vratio sam se po ono što mi pripada. Skloni mi se s puta.”

To su bile reči koje sam pročitala u pismu pre nego što sam ga bacila u vatru.

„Tada sam shvatila ko je poslao pismo i shvatila sam takođe da je došao trenutak da iskopam stara sećanja, koja sam s vremenom naučila da ignorišem. Ne znam jesam li vam nekada pričala o svojoj kćerki Kilijan, gospodine Kartere. Ja sam sada samo starica koja čeka kraj svojih dana, ali nekada sam i ja bila majka, majka najčudesnijeg bića koje je ikada hodalo ovim gradom.

„Sećam se tih dana kao najsrećnijih dana svog života. Kilijan se udala za jednog od najizvrsnijih ljudi koje je izrodila ova zemlja, i otišla je da živi s njim u kuću koju je on sam sazio na severu grada, u kuću kakva nikada nije viđena. Suprug moje kćerke, Lahavaj Čandra Šatergi, bio je inženjer i pisac. On je među prvima radio na osmišljavanju telegrafske mreže ove zemlje, gospodine Kartere, među prvima na osmišljavanju sistema elektrifikacije koji će ispisati budućnost naših gradova, među prvima koji je gradio železničku mrežu u Kalkuti... Među prvima u svemu što bi naumio.

„Ali njihova zajednička sreća nije potrajala. Čandra Šatergi izgubio je život u strašnom požaru koji je uništio staru stanicu Hiter gejt, na drugoj obali reke Hugli. Sigurno ste nekada videli tu zgradu. Danas je napuštena, ali je svojevremeno bila jedna od najčuvenijih građevina u Kalkuti. Bila je revolucionarne gvozdene konstrukcije, ispresecane tunelima, višestrukim nivoima i sistemima za provetravanje i hidrauličko povezivanje šina koje su inženjeri iz celog sveta dolazili da vide. Divili su se. Sve je to bila kreacija inženjera Čandre Šatergija.

U noći zvaničnogotvaranja, stanica Hiter gejt neobjašnjivo je izgorela u plamenu i voz koji je prevozio više od tri stotine napuštene dece u pravcu Bombaja zapalio se i ostao zakopan u tami tunela koji su uranjali u zemlju. Nijedno dete nije izašlo živo iz tog voza, koji je i

dalje nasukan u senkama neke tačke lavirinta podzemnih galerija na zapadnoj obali Kalkute.

„Noć u kojoj je inženjer nastradao u tom vozu, ljudi ovog grada pamtiće kao jednu od najvećih tragedija koje je Kalkuta doživela. Mnogi su je protumačili kao simbol koji nagoveštava da će se senka zauvek nadvijati nad gradom. Ubrzo su stigle glasine da su požar podmetnuli izvesni britanski investitori koje je nova železnička linija mogla oštetiti tako što bi pokazala da je prevoz robe morem, što je bio jedan od najunosnijih poslova u Kalkuti još od vremena lorda Klajva i kolonijalne kompanije, na putu da se iskoreni. Voz je bio prevozno sredstvo budućnosti. Šine su bile put preko kojeg će ova zemlja i ovaj grad jednog dana moći da krenu ka zori oslobođenja od britanske invazije. U noći kada je izgoreo Hiter gejt, ti snovi su postali košmari.

„Nekoliko dana nakon što je inženjer Čandra nastradao, moja kćerka Kilijan, koja je čekala da rodi svoje prvo dete, postala je predmet pretnji jedne čudne osobe koja je izašla iz senki Kalkute, jednog ubice koji se bio zakleo da će ubiti suprugu i potomke čoveka kog je optuživao za sve svoje nedaće. Taj čovek, taj zločinac, podmetnuo je i požar u kom je Čandra izgubio život. Jedan mladi oficir britanske vojske, momak koji se ranije udvarao mojoj kćerki, poručnik Majki Pik, odlučio je da zaustavi tog luđaka, ali se ispostavilo da je zadatak mnogo složeniji od onoga što je on mislio.

„U noći u kojoj će moja kćerka roditi svog prvenca, neki muškarci ušli su u kuću i odveli je iz nje. Plaćene ubice. Ljudi bez imena i savesti, koje je lako naći, za sitne pare, na ulicama ovog grada. Nedelju dana je poručnik, na pragu očajaja, pregledao svaki pedelj grada tražeći moju kćerku. Posle te dramatične nedelje Piku se javio jedan jeziv osećaj, za koji se ispostavilo da je tačan. Ubica je odveo moju kćerku do samih ruševina stanice Hiter gejt. Tu, u prljavštini i među ostacima tragedije, moja kćerka je donela na svet dečaka od kog ste vi napravili pravog mladog čoveka, gospodine Kartere.

„Dečaka, kom ste vi dali ime Ben, ali i devojčicu, koju sam ja podigla sa željom da stasa u zrelu ženu, i kojoj sam dala ime koje je njena majka sanjala da joj da, Šir.

„Poručnik Pik je, rizikujući život, uspeo da otme dvoje dece iz ruku ubice. Međutim, taj zločinac se, slep od besa, zakleo da će ih pratiti i ubiti čim dođu u zrele godine, kako bi se osvetio njihovom pokojnom ocu, inženjeru Čandri Šatergiju. To je bio njegov jedini cilj: da uništi svaki trag dela i života svog neprijatelja, po svaku cenu.

„Kilijan je umrla uz obećanje da njena duša neće naći mira sve dok ne bude sigurna da su joj deca na bezbednom. Poručnik Pik, čovek koji ju je ćutke voleo koliko i njen suprug, dao je svoj život da bi omogućio da se ostvari obećanje koje je spojilo njihove usne. Dvadeset petog maja 1916. poručnik Pik uspeo je da pređe Hugli i da mi preda decu. Njegova sudbina do dana današnjeg ostala mi je nepoznata.

„Shvatila sam da decu mogu da spasem samo ako ih razdvojim i sakrijem njihov identitet i boravište. Ostali deo Benove životne priče poznajete bolje od mene. Što se Šir tiče, ja sam preuzela brigu o njoj i pošla na dugo putovanje po čitavoj zemlji. Odgojila sam devojčicu tako da zna koliko joj je bio divan otac i koliko divna majka koja joj je podarila život. Nikad joj nisam ispričala ništa što ne treba da zna. U svojoj naivnosti počela sam da mislim da će prostorna i vremenska distanca izbrisati trag prošlosti, ali ništa ne može promeniti naše izgubljene korake. Kada sam dobila to pismo, znala sam da se približio kraj mom bekstvu i da je kucnuo čas da se vratim u Kalkutu i upozorim vas na to što se dešava. Nisam bila iskrena prema vama one noći u pismu koje sam vam napisala, gospodine Kartere, ali postupila sam tako iz najbolje namere, vođena srcem, verujući da upravo tako treba da postupim.

„Uzela sam svoju unuku, nesposobna da je ostavim samu sada kada ubica već zna gde se nalazimo, i pošle smo nazad. Celim putem nisam mogla da odagnam jednu misao iz glave, misao koja je postajala sve istinitija što smo se više bližile našem konačnom odredištu. Bila sam sigurna da se sada, u trenutku u kom Ben i Šir ostavljaju za sobom svoje detinjstvo i postaju odrasle osobe, taj ubica probudio iz mraka da ispuni svoje staro obećanje, i znala sam, onako jasno kako obično biva kada je tragedija na pomolu, da ga ovog puta niko i ništa neće zaustaviti..”

** * **

Tomas Karter je ćutao veoma dugo, ne podižući pogled sa svojih ruku spuštenih na radni sto. Kada ga je napokon podigao, ustanovio je da je Arjami i dalje tu, da to što je ćuo nisu bila njegova umišljanja, i shvatio je da je jedina razumna odluka koju je mogao da donese u tom ćasu bila da ponovo sebi naspe brendi i ćutke nazdravi sa samim sobom u svoje zdravlje.

„Ne verujete mi..?“

„Nisam to rekao“, naglasio je Karter.

„Niste ništa rekli“, preinaćila je njegove reći Arjami. „To me i brine.“

Karter je srknuo brendi i upitao se pod kojim je to nesrećnim izgovorima deset godina ćekao da otkrije ćari tog alkoholnog napitka koji je ljubomorno ćuvao u svojoj vitrini kao da je relikvija bez upotrebne vrednosti.

„Nije mi lako da poverujem u ovo što ste mi upravo isprićali, Arjami“, odgovorio je Karter. „Stavite se na moje mesto!“

„Vi ste ipak uzeli na sebe da brinete o dećaku pre šesnaest godina!“

„Preuzeo sam na sebe brigu o napuštenom detetu, a ne o neverovatnoj prići. To mi je bila dućnost i to je moj posao. Ova zgrada je sirotište, a ja sam njegov direktor. To je sve i nema nićeg više sem toga“

„I te kako ima, gospodine Kartere“, uzvratila je Arjami. „Nije mi bilo teško malo da istražim. Nikada niste prijavili da je Ben primljen u sirotište. Nikada niste poslali izveštaj. Ne postoje dokumenta koja dokazuju njegov prihvata u ovu ustanovu. Mora da je postojao neki razlog da tako postupite, imajući u vidu da prića koju vi sada nazivate neverovatnom nije zaslućivala da se u nju veruje.“

„Ćao mi je što moram da vam protivurećim, Arjami, ali ti dokumenti postoje. S drugim datumima i okolnostima. Ovo je zvanićna ustanova, a ne kuća tajni.“

„Niste odgovorili na moje pitanje“, prekinula ga je Arjami. „Ili, bolje rećeno, samo ste mi dali dodatne razloge da vam ga ponovo postavim: šta vas je navelo da izmislite Benovu priću ako niste poverovali u ćinjenice koje sam vam iznela u svom pismu?“

„Uz dućno poštovanje, ne vidim zašto bih morao da vam odgovorim na to.“

Arjamin pogled se spustio na njegov i Karter je pokućao da ga izbegne. Na starićinim usnama pojavio se gorak osmeh.

„Vi ste ga videli", rekla je Arjami.

„Da li mi to govorimo o nekoj novoj osobi u priči?", upitao je on.

„Ko koga ovde vara, gospodine Kartere?", uzvratila je Arjami.

Izgledalo je kao da je razgovor došao u ćorsokak. Karter se uspravio i napravio nekoliko koraka po kancelariji dok ga je starica pomno

posmatrala. Karter se okrenuo ka Arjami.

„Pretpostavimo da poverujem u vašu priču. Pretpostavimo, dakle. Šta očekujete od mene da uradim u tom pogledu?"

„Da sklonite Bena odavde", odgovorila je Arjami spremno. „Da razgovarate s njim. Da ga upozorite. Da mu pomognete. Ne tražim od vas da prema dečaku postupite iole drugačije nego što ste postupali do sada!"

„Moram o tome dobro da razmislim", rekao je Karter.

„Nemojte predugo razmišljati. Taj čovek je čekao šesnaest godina, možda neće hteti da sačeka dan duže. Ili možda hoće!"

Karter se ponovo stropoštao u svoju fotelju i napravio pokret kojim je pozivao na primirje.

„Posetio me je čovek po imenu Javahal onog dana kada smo pronašli Bena", objasnio je Karter. „Pitao me je za dečaka i rekao sam mu da ne znamo ništa o njemu. Ubrzo zatim nestao je zauvek."

„Taj čovek koristi mnoga imena, mnoge identitete, ali ima samo jedan cilj, gospodine Kartere", rekla je Arjami i oči su joj blesnule čeličnim sjajem. „Nisam prešla čitavu Indiju da bih sela da gledam kako umiru deca moje kćerke zbog toga što dvoje, da oprostite, glupih staraca ne može da odluči šta da radi."

„Bio ja glup starac ili ne, treba mi vreme da razmislim na miru. Možda ćemo morati da razgovaramo s policijom."

Arjami je uzdahnula.

„Niti ima vremena, niti bi čemu poslužilo", odgovorila mu je grubo. „Sutra uveče otići ću iz Kalkute zajedno s unukom. Sutra ujutru Ben treba da napusti ovo mesto i ode daleko odavde. Imate nekoliko sati da razgovarate s mladićem i pripremite sve?"

„Nije tako jednostavno", pobunio se Karter.

„Jednostavno je koliko i ovo: ako vi ne razgovarate s njim, ja ću, gospodine Kartere", pripretila je Arjami krećući ka vratima

kancelarije. „I pomolite se da ga taj čovek ne pronađe pre nego što svane dan!"

„Sutra ću razgovarati s Benom", rekao je Karter. „Ne mogu više od toga."

Arjami mu je uputila još jedan pogled s praga kancelarije.

„Gospodine Kartere, sutra je danas?"

* * *

„Tajno društvo?", upitala je Šir pogledom koji je goreo od znatiželje. „Mislila sam da tajna društva postoje samo u serijama."

„Naš bi Siraj, koji je stručnjak za to, mogao satima da ti navodi argumente da to nije tako", rekao je ljan.

Siraj je ozbiljno klimnuo glavom potvrđujući aluziju na njegovu erudiciju bez granica.

„Jesi li čula za framasona?", upitao ju je.

„Molim te, prestani", prekinuo ga je Ben. „Šir će misliti da smo gomila veštaca u kukuljicama."

„A niste?", nasmejala se devojka.

„Nismo", odgovorio je Set uzvišenim tonom. „*Društvo Čoubar* ima dva večno pozitivna cilja: da pomognemo jedni drugima i ostalima, i da podelimo naše znanje jedni s drugima kako bismo izgradili bolju budućnost."

„Zar ne govore tako i svi veliki neprijatelji čovečanstva?", upitala je Šir.

„Samo tokom protekle dve-tri hiljade godina", prekinuo ih je Ben. „Promenimo temu. Ova noć je veoma posebna za *Društvo Čoubar*."

„Danas prestajemo da postojimo", rekao je Majkl.

„Progovaraju mrtvaci", naglasio je Rošan.

Šir je začuđeno gledala u tu grupu mladića, skrivajući koliko je zabavlja unakrsna vatra između njih.

„Majkl hoće da kaže da će se danas održati poslednji sastanak *Društva Čoubar*", objasnio joj je Ben. „Zavesa pada posle sedam godina postojanja."

„Pih", izustila je Šir, „taman naiđem na pravo pravcato tajno društvo, a ono samo što se nije ugasilo. Neću imati vremena ni da postanem član."

„Niko nije rekao da primamo nove članove", požurila je da naglasi Isobel, koja je ćutke prisustvovala razgovoru ne skidajući pogled s

uljeza. „Štaviše, da nema ovih pričalica, koje su pogazile jednu od zakletvi *Društva Čoubar*, ti ne bi ni znala da postoji. Vide suknju i prodaju se za siću.“

Šir se pomirljivo osmehnula Isobel, primetivši Isobelinu blagu netrpeljivost. Nije bilo lako prihvatiti gubitak ekskluzivnosti njihove tajne.

„Volter je rekao da su najveći ženomrsci uvek žene“, izjavio je uzgred Ben.

„Ko je sad pa taj Volter?“, uskočila je Isobel. „Takvu grozotu možeš samo ti da smisliš?“

„Reče neznalica“, uzvratilo je Ben. „Možda Volter i nije rekao to baš tako...“

„Obustavite rat“, umešao se Rošan. „Isobel je u pravu. Nije trebalo da odamo da društvo postoji.“

Šir je uznemireno posmatrala kako se klima menja u svega nekoliko sekundi.

„Ne bih želela da budem razlog za svađu. Najbolje bi bilo da se vratim da čekam baku. Što se mene tiče, zaboravila sam sve što ste rekli“, rekla je vraćajući čašu limunade Benu.

„Ne tako brzo, princezo“, uzviknula je Isobel iza njenih leđa.

Šir se okrenula i našla licem u lice s devojkom.

„Sada kada znaš nešto, moraćeš da znaš sve i da čuvaš tajnu“, rekla je Isobel i postišeno se nasmešila. „Izvini zbog onog malopre.“

„Odlična ideja“, presudio je Ben. „Samo napred.“

Šir je zbunjeno izvila obrve.

„Moraće da plati pristupnicu“, podsetio ih je Siraj.

„Nemam novca..?“

„Nismo ti mi crkva, draga, nećemo tvoj novac“, odgovorio joj je Set. „Ne plaća se novcem.“

Šir je pogledom prešla preko njihovih zagonetnih lica u potrazi za odgovorom. Prijatno ljanovo lice joj se nasmešilo.

„Ne brini, nije ništa loše“, pojasnio joj je mladić. „*Društvo Čoubar* sastaje se u svom tajnom sedištu kad prođe ponoć. Svi smo morali da platimo cenu kad smo pristupili društvu.“

„A gde se nalazi vaše tajno sedišto?“

„U jednoj palati“, odgovorila je Isobel. „U *Ponoćnoj palati*.“

„Nisam nikada čula za nju.“

„Nisi čula za nju jer o njoj niko nikada nije ni govorio osim nas", dodao je Siraj.

„I, čime se plaća?"

„Pričom", odgovorio je Ben. „Veoma ličnom i tajnom pričom koju nikada nikom nisi ispričala. Podelićeš je s nama i tvoja tajna nikada neće izaći iz *Društva Čoubar*."

„Imaš li neku takvu priču?", izazvala ju je Isobel grizući se za donju usnu.

Šir je ponovo prešla pogledom preko njih šestorice i devojke. Oči su im bile uprte u nju. Klimnula je glavom.

„Imam jednu priču kakvu ne možete ni da zamislite", odgovorila je naposletku.

„Pa, da počnemo", rekao je Ben trljajući ruke.

* * *

Dok je Arjami Bose iznosila razloge koji su nju i njenu unuku doveli nazad u Kalkutu nakon dugih godina izgnanstva, sedam članova *Društva Čoubar* pratili su Šir kroz žbunje koje je okruživalo *Ponoćnu palatu*. U očima tek pristigle devojke Palata je bila samo jedna stara napuštena kuća kroz čiji se napukli krov moglo videti zvezdano nebo i u čijim su se sablasnim senkama rojili obrisi gargojla i delovi stubova i reljefa, ostaci nečega što je nekada verovatno bila plemićka palata od kamena.

Prošli su vrtom kroz uzani prolaz napravljen u korovu koji je vodio pravo do ulaznih vrata kuće. Blagi vetar njihao je lišće žbunja i zviždao između kamenih svodova Palate. Ben se okrenuo, pogledao je i lice mu se razvuklo u osmeh od uha do uha.

„Kako ti izgleda?", upitao je, vidno ponosan.

„Drugačije", odgovorila je Šir, strahujući da ne odagna entuzijazam mladića.

„Uzvišeno", ispravio ju je Ben, nastavivši dalje svojim putem i ne hajući da joj se usprotivi ili navede nove vrednosti i čari sedišta *Društva Čoubar*.

Šir se nasmešila u sebi i prepustila mu da je vodi, razmišljajući o tome koliko bi joj se svidelo da u jednoj takvoj noći upozna te mladiće i devojku i to mesto koje im je godinama služilo kao sklonište i svetište. Između ruševina i uspomena, to mesto je širilo auru magije i iluzije koje nastavljaju da postoje samo u maglovitom

prisećanju iz prvih dana života. Nije bilo bitno što će postati član poslednje noći. Želela je da plati cenu da bi pristupila i postala član još malo pa raspuštenog *Društva Čoubar*.

* * *

„Moja tajna priča je, zapravo, priča mog oca. Moja i njegova su nerazdvojne. Nikada ga nisam upoznala lično, niti imam drugih uspomena na njega do onih koje sam naučila od svoje bake i iz njegovih knjiga i spisa, ali, ma kako vam čudno moglo izgledati, nikada nisam osećala toliku bliskost s nekim na celom svetu, i iako je on umro pre nego što sam se ja rodila, sigurna sam da će umeti da me sačeka do dana u kom ću mu se pridružiti i ustanoviti da je uistinu takav kakvim sam ga zamišljala: najbolji čovek na svetu.

„Ne razlikujem se od vas. Nisam odrasla u sirotištu, ali nikada nisam spoznala šta znači imati kuću ili nekog s kim bih razgovarala duže od mesec dana - a da nije moja baka. Živele smo u vozovima, u kućama nepoznatih ljudi, na ulici, bez cilja, bez mesta koje bismo mogle nazvati svojim domom i u koje bismo se mogle vratiti. Tokom svih tih godina, jedini prijatelj kog sam imala bio je moj otac. Kao što vam kažem, iako on nikada nije bio zaista tu, sve što znam naučila sam iz njegovih knjiga i iz uspomena na njega koje je moja baka čuvala.

„Moja majka je umrla na porođaju i naučila sam da živim s grižom savesti što ne mogu da je se setim, niti da imam drugu sliku o njoj do one koju je moj otac opisivao u svojim knjigama. Od svih njih, studija o inženjerstvu i debelih tomova koje nikada nisam uspela da razumem, omiljena mi je oduvek bila knjiga priča koju je naslovio Šivine suze. Moj otac ju je napisao pre nego što je napunio trideset pet godina. Tu je opisao nastajanje prve železničke linije u Kalkuti i strukturu revolucionarne stanice od čelika koju je sanjao da napravi u gradu. Jedan mali izdavač u Bombaju objavio je svega šeststo primeraka knjige, za koju moj otac nikada nije dobio ni jedan jedini rupi. Ja čuvam jedan primerak. To je jedna mala crna knjiga. Na povezu zlatnim slovima piše: Šivine suze, L. Čandra Šatergi.

„Knjiga ima tri dela. U prvom se govori o njegovom projektu jedne nove nacije nastale na duhu progresa zasnovanog na tehnologiji, železnici i električnoj energiji. Taj deo je nazvao Moja zemlja. U drugom delu opisuje se jedna kuća, čudesan dom koji je nameravao

da sagradi za sebe i svoju porodicu u budućnosti, kada stekne bogatstvo koje je želeo da ima. Opisuje svaki kutak te kuće, svaku sobu, svaku boju i svaki predmet, sve do pojedinosti koje se ne mogu naći ni u arhitektonskim crtežima. Taj deo je nazvao Moja kuća. Treći deo, nazvan Moj um, jednostavna je zbirka kratkih priča i bajki koje je moj otac pisao od mladalačkih dana. Omiljena mi je ona po kojoj je knjiga dobila naziv. Vrlo je kratka pa ću vam je ispričati...

„Jednom, pre mnogo godina, stanovnike Kalkute pogodila je strašna pošast koja je odnosila živote dece i zbog koje su stanovnici starili i gubili nadu u bolju budućnost. Da bi to popravio, Šiva je pošao na dug put tražeći lek za tu bolest. Tokom svog izbivanja morao je da se suoči s brojim opasnostima. Toliike su bile poteškoće o koje se saplitaio na svom putu da je dugi niz godina proveo putujući. Kada se vratio u Kalkutu, video je da se sve promenilo. U njegovom odsustvu, čarobnjak koji je stigao s drugog kraja sveta doneo je neobičan lek, koji je prodao stanovnicima grada po veoma visokoj ceni: tražio je duše dece koja bi se počev od tog dana rodila zdrava i prava.

To su videle njegove oči. Gde je nekada bila džungla i gde su bile barake, sada se dizao veliki grad, toliko velik da ga niko nije mogao obujmiti pogledom, jer se gubio na horizontu na koju god stranu i u kom god pravcu da se gleda. Grad palata. Šiva je, zaslepljen prizorom, odlučio da se ovaploti u čoveka i prođe ulicama grada obučen kao prosjak kako bi upoznao nove stanovnike tog mesta, decu kojoj je čudotvorčev lek omogućio da se rode i čije su mu duše pripadale. Ali čekalo ga je veliko razočaranje.

Sedam dana i sedam noći prosjak je hodao ulicama Kalkute i kucao na vrata palata, ali sva su mu bila zatvorena. Niko nije hteo da ga sasluša i bio je predmet okrutnih šala i omalovažavanja svih. Očajan, lutajući ulicama tog ogromnog grada, otkrio je siromaštvo, bedu i ništavilo koji su se krili duboko u ljudskim srcima. Tolika je bila njegova tuga da je poslednje noći odlučio da zauvek napusti grad.

Dok je to činio, briznuo je u plač i nije ni primetio da je iza njega ostajao trag suza i gubio se u džungli. U zoru su se Šivine suze pretvorile u led. Kada su ljudi shvatili šta su uradili, poželeli su. da poprave svoju grešku tako što će sačuvati ledene suze u svom

svetilištu. Ali, jedna za drugom, suze su se topile u njihovim rukama i grad više nikada nije video led.

Od tog dana, prokletstvo jezive vrućine palo je na grad i bogovi su mu zauvek okrenuli leđa, ostavljajući ga na milost i nemilost duhovima tame. Malobrojni mudri i čestiti ljudi koji su u njemu ostali molili su se da jednog dana Šivine ledene suze ponovo padnu s neba i prekinu tu kletvu koja je Kalkutu pretvorila u ukleti grad...

„To je oduvek bila moja omiljena priča među svim pričama mog oca. Ona je možda najjednostavnija, ali nijedna ne sažima toliko dobro suštinu onoga što je moj otac oduvek značio za mene i što će zauvek značiti. Ja, poput ljudi prokletog grada koji moraju da plate ceh za prošlost, takođe čekam dan u kom će Šivine suze pasti na moj život i osloboditi me samoće zauvek. U međuvremenu, sanjam tu kuću koju je moj otac najpre izgradio u svojoj glavi i, godinama kasnije, u nekom severnom delu grada. Znam da postoji, mada je moja baka uvek to poricala, i iako ona to ne zna, mislim da je moj otac opisao u knjizi deo grada u kojem je nameravao da je jednom sagradi, ovde, u Crnom gradu. Svih ovih godina živela sam zamišljajući da hodam kroz tu kuću i prepoznajem sve što već znam iz svojih maštanja: očevu biblioteku, sobe, radnu fotelju...

„To je moja priča. Nikada je nikom nisam ispričala jer nisam imala kome. Sve do danas.”

* * *

Kada je Sir ispričala svoju priču, tmina koja je vladala u Palati pomogla je pojedinim članovima *Društva Čoubar* da sakriju suze. Niko od njih nije bio spreman da naruši tišinu kojom je kraj njene povesti natopio atmosferu. Šir se nasmejala nervozno i direktno pogledala u Bena.

„Zaslužujem li da uđem u *Društvo Čoubar*?”, upitala je stidljivo.

„Što se mene tiče”, odgovorio je on, „zaslužuješ da budeš počasni član?”

„Šir, postoji li ta kuća?”, zanimalo je Siraja, koji je bio oduševljen idejom.

„Sigurna sam da postoji”, odgovorila je devojkica. „I nameravam da je pronađem. Ključ se nalazi na nekom mestu u knjizi mog oca.”

„Kada?”, upitao je Set. „Kada počinjemo da je tražimo?”

„Koliko sutra”, prihvatila je Šir. „Uz vašu pomoć, ako želite..?”

„Potrebna ti je pomoć nekoga ko ume da razmišlja“, naglasila je Isobel. „Računaj na mene.“

„Ja sam stručnjak za brave“, rekao je Rošan.

„Ja mogu da dođem do mapa iz muzejske arhive u zgradi vlade iz 1859“, izjavio je Set.

„Ja mogu da otkrijem postoji li neka tajna u vezi s njom“, rekao je Siraj. „Možda je začarana.“

„Ja mogu dajte nacrtam onakvom kakva je u prirodi“, rekao je Majkl. „Mogu da nacrtam planove na osnovu opisa iz knjige!“

Šir se nasmejala i pogledala je u Bena i Ijana.

„Dobro“, rekao je Ben, „neko mora da upravlja celom operacijom. Prihvatam to mesto. Ijan može da namaže jod onome ko se ogrebe o nešto!“

„Pretpostavljam da nećete prihvatiti odbijanje“, rekla je Šir.

„Precrtali smo reč ne u rečniku biblioteke *Svetog Patrika* pre šest meseci“, izjavio je Ben. „Sada si član *Društva Čoubar*. Tvoji problemi sada su naši problemi. Naređenje uprave.“

„Mislio sam da Društvo večeras prestaje da postoji“, podsetio ih je Siraj.

„Dekretom se produžava postojanje Društva iz veoma ozbiljnih razloga“, odgovorio je Ben i uputio ubitačan pogled svom drugu.

Siraj se izgubio u tami.

„U redu“, pristala je Šir. „Sada bi bilo bolje da se vratimo nazad!“

Pogled kojim je Arjami dočekala Šir i plenum *Društva Čoubar* mogao je slediti površinu reke Hugli u po bela dana. Vremešna dama čekala je kraj ulaznih vrata. Društvo joj je pravio Bankim, čiji je izraz lica Benu bio dovoljan da shvati da je razborito da počne da smišlja opravdanje kojim će ublažiti kaznu koja je izvesno čekala njegovu novu prijateljicu. Ben je polako istupio ispred ostalih i navukao svoj najlepši osmeh.

„Moja je krivica, gospođo. Hteli smo samo vašoj unuci da pokažemo dvorište iza zgrade“, rekao je Ben.

Arjami ga nije udostojila ni pogleda i krenula je pravo ka Šir.

„Rekla sam ti da čekaš ovde i da se ne mrdaš“, rekla je starica, lica užarenog od besa.

„Gospođo, nismo otišli ni dvadeset metara odavde“, naglasio je Ijan.

Arjami ga je prostrelila pogledom.

„Tebe ništa nisam pitala, dečko“, bezobzirno gaje prekinula.

„Žao nam je ako smo uradili nešto loše, gospođo, nije nam bila namera...“, navaljivao je Ben.

„U redu je, Bene“, prekinula ga je Šir. „Mogu da odgovorim i sama.“

Staričino ljutito lice na trenutak se izobličilo. To nije prošlo neprimećeno. Arjami je pokazala na Bena i on je prebledeo pri blagoj svetlosti fenjera u vrtu.

„Ti si Ben?“, upitala je tihim glasom.

Mladić je klimnuo glavom, krijući svoju začuđenost. Gledao je pravo u staričine nedokučive oči. U njima nije bilo besa, samo tuga i uznemirenost. Arjami je uzela za ruku svoju unuku i spustila pogled.

„Trebalo da krenemo“, rekla je. „Pozdravi se s drugarima.“

Članovi *Društva Čoubar* klimnuli su glavom u znak pozdrava i Šir se stidljivo nasmešila. Arjami Bose ju je uhvatila za ruku i povelala. Nestale su ponovo na mračnim ulicama grada. Ijan je prišao Benu i dobro ga pogledao. Bio je zamišljen, pogleda uprtog u skoro nevidljive prilike Šir i Arjami, koje su se udaljavale kroz mrak.

„Na trenutak mi se učinilo da se ta žena nečeg uplašila“, rekao je Ijan.

Ben je klimnuo glavom ne trepćući.

„Ko se pa ne bi plašio u ovakvoj noći?“, upitao je.

„Mislim da je za danas dosta, najbolje bi bilo da pođemo svi na spavanje“, pozvao ih je Bankim s ulaznih vrata.

„Je li to predlog ili naređenje?“, upitala je Isobel.

„Znate već da su moji predlozi za vas naređenja“, potvrdio je Bankim, pokazujući prema unutrašnjosti zgrade. „Ulazite.“

„Tiranine“, promrmljao je Siraj sebi u brk. „Uživaj u danima koji su ti ostali?“

„Povratnici su najgori“, dodao je Kosan.

Bankim je vedro ispratio povorku od njih sedmoro u unutrašnjost zgrade, oglušujući se o njihova mrmljanja iz protesta. Ben je poslednji prešao preko praga i s Bankimom razmenio saučesnički pogled.

„Koliko god se žalili“, rekao je „za pet dana nedostajaće im tvoj policijski čas.“

„I tebi će nedostajati, Bene“, nasmejao se Bankim.

„Meni već nedostaje“, promrmljao je Ben sebi u bradu i pošao uz stepenice koje su vodile do spavaonica na prvom spratu, svestan toga da za manje od nedelju dana više neće brojati ta dvadeset četiri stepenika koja je tako dobro poznao.

* * *

U nekom trenutku u toku noći, Ben se probudio u plavičastoj pomrčini koja je lebdela u spavaonici i učinilo mu se da oseća ledeni vazduh na licu, nevidljivi dah nekog ko se skriva u mraku. Snop magličastog svetla trepereo je polako kroz uzan, ćoškast prozor i pravio hiljadu razigranih senki na zidovima i svodu prostorije. Ben je pružio ruku ka skromnom noćnom stočiću koji se nalazio kraj njegovog kreveta, dohvatio je svoj časovnik i na mesečini pogledao koliko je sati. Kazaljke su pokazivale tri sata.

Uzdahnio je kada je pomislio da se poslednji tragovi sna gube iz njegovog uma kao kapljice rose na jutarnjem suncu. Naslutio je da mu je ljan posudio svoju sablast nesanice na jednu noć. Ponovo je sklopio oči i prizvao slike sa zabave koja se završila svega nekoliko sati ranije, uzdajući se u njihovu moć da uspravaju.

Tačno u tom trenutku začuo je prvi put taj zvuk i uspravio se da bolje čuje neobično vibriranje koje kao da je zviždalo kroz lišće vrta u dvorištu.

Otkrio se i polako pošao do prozora. Odatle je mogao da čuje blago zveckanje ugašenih fenjera okačenih o grane drveća i, uz to, udaljeni odjek nečega što mu je naličilo na dečje glasove koji se smeju i govore uglas, stotine njih. Naslonio je čelo na okno prozora i kroz staklo zamagljeno svojim dahom u dvorištu ugledao jednu vitku i nepomičnu priliku. Nosila je crnu tuniku i gledala pravo u njega. Prepao se i uzmakao nekoliko koraka. Na njegove oči stakla na prozoru polako su popucala, počev od pukotine koja se pojavila na sredini providne površine i raširila se kao puzavica, kao paučina od pukotina koje su napravile stotine nevidljivih kandži. Osetio je kako mu telom prolaze žmarci i kako mu se disanje ubrzava.

Pogledao je oko sebe. Svi njegovi drugovi nepomično su ležali utonuli u najdublji san. Udaljeni glasovi dece ponovo su se čuli i Ben je primetio da želatinasta magla prolazi kroz naprsline u staklu, kao što bi isti taj plavičasti dim prošao kroz svilenu maramicu. Ponovo je prišao prozoru i pokušao da vidi dvorište. Prilika je i dalje stajala

tamo, ali ovog puta pokazivala je rukom ka njemu, dok se na njenim dugim i oštrim prstima palila vatra. Stajao je tako zatečen nekoliko sekundi, nesposoban da odvoji pogleda od tog priviđenja. Kada mu je prilika okrenula leđa i počela da se udaljava ka sve dubljem mraku, Ben je požurio da izađe iz spavaonice.

Hodnik je bio pust i jedva osvetljen fenjerom na plin iz stare zgrade *Svetog Patrika*, koji je preživio renoviranja tokom prethodnih godina. Otrčao je do stepenica i spustio se niz njih u trku, pretrčao trpezarijske prostorije i istrčao u dvorište kroz bočna kuhinjska vrata sirotišta, baš kada je ona prilika iščezla u mračnoj uličici koja je okruživala zadnji deo zgrade i kada je nestala u gustoj magli koja kao da je dolazila kroz rešetke kanalizacije. Požurio je put magle i uronio u nju.

Momak je prešao nekoliko stotina metara kroz taj prolaz od hladne, lebdeće pare i došao do široke poljane koja se prostirala severno od *Svetog Patrika*, jalove zemlje koja je služila za odlaganje starudije i kao grad baraka najsiromašnijim stanovnicima severne Kalkute. Zaobišao je blatnjave bare, kojih je bilo puno u vijugavom lavirintu spaljenih i nenastanjenih baraka, i ušao je dublje u to mesto na koje ih je Tomas Karter uvek upozoravao. Dečji glasovi dopirali su iz nekog skrivenog mesta u ruševinama te baruštine siromaštva i prljavštine.

Ben se uputio ka tesnom prolazu između dve urušene barake i ukopao se u mestu ustanovivši da je pronašao to što traži. Pred njim se pružala beskonačna pusta zaravan starih pokošenih baraka, a posred tog prostora kuljala je plava magla, poput daha zmaja nevidljivog u noći. Glasovi dece u isti mah su se probijali iz iste tačke, ali Ben više nije čuo smeh i dečje pesmice, već jezive urlike panike i straha stotine zatrpane dece. Osetio je da ga hladan vetar snažno baca o zidove baraka i da iz opipljive magle izranja besni topot velike čelične mašine od koje podrhtava tlo pod njegovim nogama.

Zatvorio je oči i ponovo ih otvorio, verujući da je žrtva halucinacije. Iz magle je izranjao užareni metalni voz u plamenu. Mogao je da vidi uspaničena lica desetina dece zarobljene u njemu i kišu vatrenih plamenova koji su izletali u svim pravcima praveći vodopad žara. Pogledom je prešao preko voza sve do lokomotive, maestralne

skulpture od čelika koja se polako topila, kao prilika od voska bačena u vatru. Iz kabine ga je, stojeći nepomično usred plamena, posmatrala prilika koju je bio video u dvorištu. Sada je širila ruke u znak dobrodošlice.

Osetio je toplotu vatre na licu i prekrpio ga rukama da bi se zaštitio od izludujućeg urlanja dece. Vatrene voz prešao je preko puste ravnice i Ben je, užasnut, shvatio da se kreće punom brzinom ka zgradi *Svetog Patrika*, jarosno i besno kao vatreni projektil. Potrčao je za njim, štiteći se rukama od kiše iskri i užarenih komada gvožđa koji su leteli svud oko njega, ali njegova stopala nisu bila kadra da prate rastuću brzinu kojom je voz išao ka sirotištu, bojeći nebo u crveno. Stao je bez daha i povikao iz sve snage ne bi li upozorio one koji su spokojno spavali u zgradi, ne sluteći kakva se tragedija sprema. Očajan, gledao je kako voz smanjuje rastojanje koje ga deli od *Svetog Patrika* iz časa u čas i shvatio da će za svega nekoliko sekundi mašina razneti zgradu i dići u vazduh sve koji se u njoj nalaze. Pao je na kolena i vrisnuo još jednom bespomoćno posmatrajući kako voz ulazi u zadnje dvorište *Svetog Patrika* i bespovratno ide ka velikom zidu zadnjeg dela zgrade.

Ben se pripremio na najgore, ali nije mogao ni da zamisli čemu će biti svedok za svega nekoliko desetinki sekunde.

Poludela mašina obavijena kovitlacem vatrene plamenova udarila je u zid. Ceo voz prošao je kroz zid od crvenih cigala kao zmija na paru, dezintegrišući se u vazduhu i odnoseći sa sobom jezivo urlanje dece i zaglušujuću buku mašine.

Dve sekunde kasnije noćna tama bila je ponovo potpuna, i netaknuta silueta sirotišta ocrtavala se u udaljenim svetlima Belog grada i Majdana, stotinu metara južno. Magla se uvukla kroz pukotine zida i uskoro se nije mogao videti nijedan trag prizora kom je upravo bio svedok. Ben je polako prišao zidu i spustio dlan na netaknutu površinu. Udarila ga je struja i bacila na zemlju. Ben je mogao videti kako se na zidu dimi crn trag njegove šake.

Kada je ustao, ustanovio je da mu srce kuca ubrzano i da mu ruke drhte. Duboko je udahnuo i obrisao suze koje mu je vatra izmamila. Polako, kada je smatrao da mu se vratila pribranost, bar delimično, ušao je zgradu i krenuo ka kuhinjskim vratima. Koristeći trik koji mu je Rošan pokazao da otvori unutrašnju rezu, otvorio je vrata pažljivo i

u mraku prošao kroz kuhinju i hodnik u prizemlju do stepenica. U sirotištu je i dalje vladala mrtva tišina i Ben je shvatio da osim njega niko drugi nije čuo tutnjavu voza.

Vratio se u spavaonicu. Njegovi drugovi i dalje su spavali i nije bilo tragova napuklog stakla na prozoru. Prošao je kroz sobu i dahćući se opružio na krevet. Ponovo je uzeo časovnik s noćnog stočića i pogledao koliko je sati. Zakleo bi se da je van zgrade proveo skoro dvadeset minuta. Sat je pokazivao isto vreme kao i kada je u njega pogledao probudivši se. Prineo ga je uhu i čuo uobičajeni zvuk mehanizma. Mladić je vratio sat na mesto i pokušao da pribere misli. Počeo je da preispituje ono što je video ili mislio da je video. Možda se nije ni mrdnuo iz te sobe i cela epizoda je bila samo san. Duboko disanje oko njega i netaknuto staklo išli su u prilog toj pretpostavci. Ili je to postajao žrtva sopstvene uobrazilje. Zbunjen, sklopio je oči i bezuspešno pokušao da zaspi, s nadom da će, ako se pravi da spava, prevariti svoje telo.

U zoru, kada je sunce tek izašlo iznad Sivog grada, muslimanskog kvarta na istoku Kalkute, iskočio je iz kreveta i otrčao do zadnjeg dvorišta da na dnevnom svetlu pregleda zid fasade. Nije bilo tragova voza. Ben se spremao da zaključi da je sve bio samo san, neuobičajenog intenziteta, ali ipak samo san, kada mu je pažnju privukla mala tamna mrlja na zidu. Prišao joj je i prepoznao dlan svoje ruke jasno ocrtan na zidu od cigala. Uzdahnuo je i požurio nazad u spavaonicu da probudi Ijana, koji je, prvi put posle mnogo nedelja, uspeo da se prepusti zagrljaju Morfeja, oslobođen svoje navike da ne spava.

* * *

Na dnevnom svetlu draž *Ponoćne palate* je bledela i njen izgled kuće koja pamti bolja vremena postajao je nemilostivo očigledan. Bez obzira na to, Benove reči ublažile su dejstvo dodira sa stvarnošću koje je posmatranje njihovog omiljenog prizora moglo izazvati kod članova *Društva Čoubar*. Svi su ga slušali u tišini punoj poštovanja, praveći izraze lica koji su se kretali od začuđenosti do neverice.

„I nestao je u zidu, kao da je od vazduha?“, upitao je Set.

Ben je potvrdio.

„To je najčudnija priča koji si ispričao u poslednjih mesec dana, Bene", naglasila je Isobel.

„Nije priča. To sam stvarno video", uzvratilo je on.

„U to niko ne sumnja, Bene", rekao je Ijan pomirljivim tonom. „Ali svi smo spavali i ništa nismo čuli. Čak ni ja!"

„To već jeste neverovatno", ukazao mu je Rošan. „Možda je Bankim stavio nešto u limunadu."

„Niko me neće shvatiti ozbiljno?", upitao je Ben. „Videli ste otisak šake!"

Niko nije odgovorio. Ben je upro pogled u majušnog astmatičnog člana Društva, najprikladniju žrtvu u pogledu priča o priviđenjima.

„Siraju?"

Mladić je podigao pogled i osmotrio ostale, procenjujući situaciju.

„Ne bi bio prvi put da neko vidi nešto slično u Kalkuti", izjavio je. „Postoji priča o Hastings hausu, na primer."

„Ne vidim kakve to veze ima jedno s drugim", primetila je Isobel.

Slučaj *Hastings hausa*, nekadašnje rezidencije guvernera provincije na jugu Kalkute, bio je jedan od omiljenih Sirajevih slučajeva i verovatno najreprezentativnija priča o utvarama koje nastanjuju gradske anale. Bila je to napeta i strašna priča. Takvih nije bilo mnogo. Prema lokalnom predanju, tokom noći punog meseca duh Vorena Hastingsa, prvog guvernera Bengale, vozio je sablasnu kočiju do trema svog nekadašnjeg zamka u Aliporu, gde je unezvereno tražio neka dokumenta nestala tokom burnih dana njegovog mandata u gradu.

„Stanovnici grada viđali su ga decenijama", pobunio se Siraj. „To je tačno kao što je tačno da monsun poplavljuje ulice."

Članovi *Društva Čoubar* zapodenuili su tada žustru raspravu o onome što je Ben video. U raspravi nije učestvovao samo Ben. Nekoliko minuta kasnije, kada je delovalo da više nije moguće voditi smislen dijalog, lica učesnika u raspravi okrenula su se da pogledaju priliku obučenu u belo koja ih je posmatrala s praga prostorije bez krova u kojoj su se nalazili. Zaćutali su jedan za drugim.

„Nisam htela da vas prekidam", rekla je Šir sramežljivo.

„Došla si u pravom trenutku", rekao je Ben. „Samo smo se raspravljali. Za promenu."

„Čula sam kraj", priznala je Šir. „Jesi li video nešto sinoć, Bene?"

„Više ni sam ne znam“, priznao je mladić. „A ti? Jesi li uspela da utekneš od bake ? Čini mi se da smo te sinoć doveli u nepriliku.“

Šir se osmehnula i odmahнула glavom.

„Moja baka je dobra žena, ali se ponekad prepusti svojim opsesijama i misli da me opasnosti vrebaju na svakom ćošku“, objasnila je Šir. „Ne zna da sam došla. Zato ću se kratko zadržati.“

„Zašto? Danas smo planirali da idemo do molova, mogla si da pođeš s nama“, rekao je Ben, na iznenađenje ostalih, koji su tada prvi put čuli za taj plan.

„Ne mogu da idem s vama, Bene. Došla sam da se oprostimo.“

„Šta?“, nekoliko glasova uzviknulo je istovremeno.

„Sutra idemo u Bombaj“, rekla je Šir. „Baka kaže da grad nije bezbedan i da moramo da idemo. Zabranila mi je da vas vidim ponovo, ali nisam htela da odem a da se ne pozdravimo. U poslednjih deset godina jedini ste prijatelji koje sam imala, makar to bilo na samo jednu noć.“

Ben ju je gledao zabezeknuto.

„Idete u Bombaj?“, prasnuo je. „Zašto? Tvoja baka hoće da postane filmska zvezda? Glupost!“

„Bojim se da nije to u pitanju“, tužno je rekla Šir. „U Kalkuti ću provesti još samo nekoliko sati. Nadam se da vam ne smeta da ih provedem s vama.“

„Bili bismo presrećni da oстанеš, Šir“, rekao je ljan u ime svih.

„Samo trenutak!“, uzviknuo je Ben. „Šta ti znači to s opraštanjem? Nekoliko sati u Kalkuti. Nemoguće, gospođice. Možeš provesti sto godina u ovom gradu a da ne razumeš ni polovinu onoga što se dešava. Ne možeš tek tako da odeš. Pogotovo ne sad kada si punopravni član *Društva Čoubar!*“

„Moraćeš da razgovaraš s mojom bakom“, Šir je bila ravnodušna.

„To i nameravam!“

„Odlična ideja“, primetio je Rošan. „Sinoć si joj se izuzetno dopao!“

„Nešto ste mi malodušni“, požalio se Ben. „Zaboravili ste na zakletve Društva? Moramo da pomognemo Šir da pronađe kuću svog oca. Niko neće otići iz ovog grada pre nego što pronađemo tu kuću i razotkrijemo njene tajne. Tačka!“

„Ja sam za“, rekao je Siraj. „Ali kako nameravaš to da postigneš? Pripretićeš Širinoj baki?“

„Ponekad reč može više od mača“, potvrdio je Ben. „Nego, koje to rekao?“

„Možda Volter“, nagovestila je Isobel.

Ben je zanemario ironiju.

„Koje ćeš to moćne reči upotrebiti ?“, upitao je ljan.

„Svoje svakako neću, to je jasno“, objasnio je Ben. „Upotrebiću reči gospodina Kartera. On će razgovarati s tvojom bakom.“

Šir je spustila pogled i odmahнула glavom.

„Neće upaliti, Bene“, rekla je devojka bez nade. „Ne poznaješ Arjami Bose. Niko nije tvrdoglav kao ona. To joj je u krvi.“

Ben se lukavo osmehnuo i oči su mu se zacaklile na podnevnom suncu.

„Ja sam još tvrdoglaviji. Kad me budeš videla na delu, promenićeš mišljenje“, promrmljao je.

„Bene, ponovo ćeš nas uvaliti u neprilike“, zabrinuo se Set.

Ben je uobraženo izvio obrvu i pogledom prešao preko lica prisutnih, pretvarajući u prah svaki nagoveštaj pobune koja bi se mogla kriti u njihovim dušama.

„Ako neko ima još nešto da kaže, neka kaže sada ili neka zauvek ćuti“, svečano je zapretio.

Nije bilo glasova protiv.

„Dobro. Usvojeno jednoglasno. Pokret.“

* * *

Karter je ubacio svoj lični ključ u bravu svoje kancelarije i okrenuo ga dva puta. Mehanizam brave je zaškripao i Karter je otvorio vrata. Ušao je u prostoriju i zatvorio vrata za sobom. Nije imao želju ni sa kim da razgovara, niti ikog da vidi bar sat vremena. Otkopčao je dugmad na prsluku i pošao da sedne u svoju fotelju. Tada je primetio nepomičnu priliku koja je sedela u fotelji preko puta njegove i shvatio je da nije sam. Ključ mu je iskliznuo iz ruke, ali nije pao na pod. Jedna spretna ruka u crnoj rukavici uhvatila ga je u letu. Koščato lice izvirilo je iza naslona fotelje i jezivo se nasmešilo.

„Ko ste vi i kako ste ušli ovde?“, Karter je hteo da zna, ali nije mogao da savlada drhtanje glasa.

Uljez je ustao i Karter je osetio kako mu krv iz obraza nestaje kada je prepoznao čoveka koji gaje posetio u toj istoj kancelariji šesnaest godina ranije. Njegovo lice nije ostarilo ni dan, a u očima mu je

gorela ista ona srdžba koje se upravnik sećao. Javahal. Posetilac je uzeo ključ u ruku, prišao vratima i ponovo ih zaključao. Karter je progutao pljuvačku. Upozorenja koja mu je iznela Arjami Bose prethodne noći prošla su mu punom brzinom kroz glavu. Javahal je stegnuo ključeve u šaci i metal se s lakoćom iskrivio kao da je aluminijum.

„Ne izgleda mi da se radujete što me ponovo vidite, gospodine Kartere“, rekao je Javahal. „Ne sećate se našeg sastanka ugovorenog pre šesnaest godina? Došao sam da ispunim svoj deo pogodbe.“

„Izađite smesta odavde da ne bih pozvao policiju“, zapretio je Karter.

„Ne brinite za policiju, zasada. Ja ću ih pozvati kada krenem. Sedite i priuštite mi zadovoljstvo da razgovaram s vama!“

Karter je seo u svoju fotelju i borio se da ne izneveri svoja osećanja i zadrži smirenost, autoritet. Javahal mu se prijateljski osmehnuo.

„Mislim da znate zašto sam ovde“, rekao je uljez.

„Ne znam šta tražite, ali šta god da je, nećete ga naći ovde“, uzvratio je Karter.

„Možda hoću, možda neću“, rekao je Javahal neobavezno. „Tražim dete koje više nije dete. Sada je muškarac. Vi znate o kom se detetu radi. Bilo bi mi žao da moram da vam naudim.“

„Da li vi to meni pretite?“

Javahal se nasmejao.

„Da“, odgovorio je hladno. „A kada pretim, pretim ozbiljno.“

Karter je tada prvi put pomislio da zavrišti i zatraži pomoć.

„Ako hoćete da počnete da vrištite pre vremena“, predložio mu je Javahal, „dozvolite mi da vam dam povoda za to!“

Čim je izgovorio te reči, Javahal je ispružio svoju desnu ruku ka Karterovom licu i polako počeo da skida rukavicu koja ju je pokrivala.

* * *

Šir i ostali članovi *Društva Čoubar* jedva da su stigli do ulaza u dvorište *Svetog Patrika* kada su prozori kancelarije Tomasa Kartera na prvom spratu popucali praveći jezivu buku i vrt je prekrila kiša komadića stakla, drveta i cigle. Mladići i devojke namah su stali kao ukopani i zatim smesta potrčali ka zgradi, zanemarujući dim i vatru koji su kuljali iz otvora na zidu.

U trenutku praska Bankim je bio na drugom kraju hodnika, prelistavao je neke administrativne spise i spremao se da ih odnese Karтеру da ih potpiše. Talas eksplozije bacio ga je na pod. Kada je podigao pogled, video je kako vrata direktorove kancelarije kroz oblak dima koji je ispunjavao hodnik izleću iz šarki i udaraju o zid. Sekundu kasnije, Bankim je ustao i potrčao ka mestu gde se dogodila eksplozija. Kada ga je od ulaza u Karterovu kancelariju delilo svega pet-šest metara, Bankim je video jednu crnu priliku koja je izronila iz vatre i koja se, šireći tamni plašt, neverovatnom brzinom udaljavala hodnikom, kao da je veliki slepi miš. Prilika je nestala iz vidokruga ostavivši za sobom trag pepela i ispustivši zvuk koji je Bankima podsetio na besno šištanje kobre spremne da se baci na svoju žrtvu.

Bankim je zatekao Kartera kako leži na podu kancelarije. Lice mu je bilo prekriveno opekotinama, a odeća mu se još dimila. Bankim je pritrčao svom učitelju i pokušao da ga podigne. Upravnikove ruke su drhtale i Bankim je ustanovio s olakšanjem da ovaj još diše, mada s poteškoćama. Bankim je povikao u pomoć i uskoro su se lica nekoliko dečaka pojavila na vratima. Ben, Ijan i Set su mu pomogli da uhvati Kartera ispod ruku i da ga podigne s poda, dok su ostali čistili prolaz od krša i pripremali u hodniku mesto na koje će spustiti upravnika *Svetog Patrika*.

„Šta se to, do đavola, desilo?“, upitao je Ben.

Bankim je odmahnuo glavom, nije znao odgovor, i još je bio vidno potresen. Ujedinivši snage, uspeli su da iznesu ranjenika u hodnik, a Vendela je za to vreme, lica bledog poput porcelana i odsutnog pogleda, trčala da dovede nekog iz najbliže bolnice.

Stanovnici *Svetog Patrika* dolazili su jedan za drugim, ne uspevajući da shvate šta je to izazvalo takav prasak i kome pripada to oprljeno telo koje leži na podu. Ijan i Rošan napravili su kordon i svima koji bi prišli mestu pokazivali da se sklone i ne zaklanjaju put.

Čekanje da pomoć stigne delovalo je beskonačno.

* * *

Nakon zbrke nastale zbog eksplozije i iščekivanog dolaska ambulantnih kola iz glavne bolnice u Kalkuti, *Sveti Patrik* je utonuo u tridesetominutnu teskobnu neizvesnost. Napokon, kada je među prisutnima počela da se javlja malodušnost nakon prvih trenutaka

panike, jedan lekar iz ekipe prišao je Bankimu i mladićima da ih smiri, dok su trojica njegovih kolega i dalje pomagala povređenom.

Videvši ga da dolazi, svi su se okupili oko njega, napeti i nervozni.

„Ima ozbiljne opekotine i nekoliko preloma, ali je izvan životne opasnosti. Trenutno me najviše brinu njegove oči. Ne možemo garantovati da će mu se vid vratiti sasvim, ali još je rano da se ustanovi. Moraćemo da ga smestimo u bolnicu i da mu damo lekove za smirenje pre nego što počnemo da ga lečimo. Sasvim je izvesno da ćemo ga morati operisati; neko treba da mi potpiše dokumenta za prijem u bolnicu", rekao je lekar, mlad crvenokosi muškarac dubokog pogleda i odlučno kompetentnog držanja.

„Vendela može da potpiše", rekao je Bankim.

Doktor je klimnuo glavom.

„Dobro. Ima još nešto", rekao je lekar. „Ko je Ben?"

Svi su ga pogledali zabezeknuto. Ben je podigao pogled ne shvatajući.

„Ja sam Ben", odgovorio je. „Šta se dešava?"

„Hoće da razgovara s tobom", rekao je doktor, tonom iz kojeg je bilo jasno da je pokušao da odvraća Kartera od te ideje i da ne odobrava njegovu molbu.

Ben je klimnuo glavom i požurio da uđe u bolnička kola u koja su lekari bili smestili Kartera.

„Samo minut, dečko", upozorio ga je lekar. „Ni sekund duže."

* * *

Ben je prišao nosilima na kojima je ležao Tomas Karter i osmehnuo mu se sa željom da ga umiri. Ali kada je ustanovio u kakvom se stanju nalazi direktor sirotišta, osetio je da mu se želudac steže i reči nisi bile kadre da skliznu niz njegova usta. Iza njegovih leđa, jedan od lekara dao mu je znak da počne. Ben je duboko udahnuo i klimnuo glavom.

„Gospodine Kartere, ja sam, Ben", rekao je mladić pitajući se može li ga Karter uopšte čuti.

Povređeni je malčice nakrenuo glavu i podigao drhtavu ruku. Ben ju je uzeo među svoje ruke i blago je stegao.

„Reci tom čoveku da nas ostavi nasamo", projecao je Karter, koji nije otvarao oči.

Lekar je strogo pogledao u Bena i čekao je nekoliko sekundi pre nego što je doneo odluku da ih ostavi same.

„Lekari kažu da ćete se oporaviti...“, rekao je Ben.

Karter je odmahnuo glavom.

„Ne sada, Bene“, prekinuo ga je Karter, kom je svaka reč zadavala neviđene muke. „Moraš da me slušaš pažljivo i da me ne prekidaš. Jesi li me razumeo?“

Ben je ćutke klimnuo glavom i trebalo mu je neko vreme da shvati da Karter ne može da ga vidi.

„Slušam vas, gospodine!“

Karter je stegao njegove šake.

„Jedan čovek, Bene, traži te i hoće da te ubije. Ubica“, izgovorio je Karter s mukom. „Moraš da mi veruješ. Taj čovek kaže da se zove Javahal i izgleda da smatra da ti imaš neke veze s njegovom prošlošću. Ne znam zašto te traži, ali znam da je opasan. Ovo što je uradio meni samo je primer onoga što je kadar da uradi. Moraš da razgovaraš s Arjami Bose, ženom koja je juče bila u sirotištu. Reci joj ovo što sam ti rekao i ispričaj joj šta se dogodilo. Ona je htela da me upozori, ali nisam uzeo njene reči za ozbiljno. Nemoj da napraviš istu grešku. Potraži je i razgovaraj s njom. Reci joj da je Javahal bio ovde. Ona će ti objasniti šta da radiš.“

Kada su se oprljene usne Tomasa Kartera spojile, Ben je osetio kako se ceo svet oko njega ruši. Sve što mu je direktor *Svetog Patrika* upravo poverio delovalo mu je načisto neverovatno. Eksplozija je ozbiljno oštetila direktorovu sposobnost rasuđivanja i sigurno u delirijumu zamišlja zaveru da ga ubiju i bog sam zna koje sve druge neverovatne opasnosti. U tom trenutku nije mogao da razmatra alternativu, posebno ne u svetlu događaja koje je lično on sanjao prethodne noći. Uhvaćen u klaustrofobičnu atmosferu ambulantičkih kola natopljenih hladnim mirisom alkohola, Ben se načas upitao da li su to stanovnici *Svetog Patrika* počeli da gube razum, uključujući i njega.

„Jesi li me čuo, Bene?“, navaljivao je Karter u agoniji. „Jesi li razumeo šta sam ti rekao?“

„Jesam, gospodine“, promrmljao je mladić. „Nemojte se sada brinuti, gospodine?“

Karter je otvorio oči i Ben je prestravljeno shvatio šta je plamen napravio od njih.

„Bene“, pokušao je Karter da više glasom promuklim od napora. „Učini to što sam ti rekao. Smesta. Idi kod te žene. Daj reč da ćeš otići.“

Ben je čuo korake riđokosog doktora iza sebe i osetio je kako ga doktor hvata za ruku i silovito ga vuče napolje iz kola. Karterova ruka iskliznula je iz njegovih i ostala da visi u vazduhu.

„Dosta je bilo“, rekao je lekar. „Ovaj čovek se već dovoljno napatio?“

„Daj mi reč!“, zacvileo je Karter mašući rukom kroz vazduh.

Dečak je zbunjeno gledao kako lekari ubrizgavaju Karteru novu dozu sedativa.

„Dajem vam reč, gospodine“, rekao je Ben ne znajući pouzdano da li ga on uopšte može čuti. „Dajem vam reč?“

Bankim ga je čekao ispred kola. Svi članovi *Društva Čoubar* i svi ostali koji su bili u *Svetom Patriku* kada se dogodila nesreća gledali su ga upitno i tužno. Ben je prišao Bankimu i pogledao ga pravo u oči, krvave od dima i suza.

„Bankime, moram nešto da znam“, rekao je Ben. „Da li je neko po imenu Javahal došao da poseti gospodina Kartera?“

Bankim ga je zbunjeno pogledao.

„Danas niko nije bio“, odgovorio je profesor. „Gospodin Karter je celo prepodne proveo s članovima opštinskog veća i vratio se ovde negde oko dvanaest. Zatim je rekao da hoće da ide u svoju kancelariju da radi i da ne želi da ga iko ometa, čak ni pozivom na ručak.“

„Jesi li siguran da je bio sam u kancelariji kada se desila eksplozija?“, upitao je Ben, moleći se u sebi da odgovor bude pozitivan.

„Jeste. Mislim da jeste“, odgovorio je Bankim odlučno, mada se u njegovom pogledu krio tračak sumnje. „Zašto me to pitaš? Šta ti je rekao?“

„Jesi li skroz siguran, Bankime?“, navaljivao je Ben. „Razmisli dobro. Važno je.“

Profesor je spustio pogled i protrljao čelo, kao da pokušava da nade reči kojima bi opisao nešto čega jedva može da se seti.

„U prvom trenutku", rekao je Bankim, „sekundu nakon eksplozije, mislim da sam video nešto ili nekog kako izlazi iz kancelarije. Sve je bilo vrlo zbrkano."

„Nešto ili nekog?", upitao je Ben. „Šta si video?"

Bankim je podigao pogled i slegao ramenima.

„Ne znam", odgovorio je. „Ništa što ja poznajem ne može da se kreće tom brzinom."

„Životinja?"

„Ne znam šta sam video, Bene. Najverovatnije mi se samo učinilo."

Prezir koji je Bankim osećao prema prazneverju i pričama o navodnim natprirodnim čudima Benu je bio poznat. Mladić je znao da profesor nikada ne bi priznao da je svojim očima video nešto što izmiče njegovoj sposobnosti analize ili razumevanja. To što njegov um ne može da objasni njegove oči nisu ni videle. Jednostavno.

„Recimo da je tako", nastavio je Ben. „Šta ti se još učinilo?", upitao ga je još jednom.

Bankim je pogledao u pravcu garavog otvora na čijem je mestu do pre svega nekoliko sati bila kancelarija Tomasa Kartera.

„Učinilo mi se da se smeje", priznao je Bankim tihim glasom. „Ali to ne nameravam nikom da ponovim."

Ben je klimnuo glavom i ostavio Bankima pored ambulantnih kola da bi pošao u pravcu svojih drugara, koji su nestrpljivo čekali da čuju o čemu je razgovarao s Karterom. Među njima je stajala i Šir, koja ga je gledala upadljivo uznemireno, kao da je u dubini duše jedina kadra da nasluti da vesti koje Ben nosi samo što nisu povele događaje mračnom i smrtonosnom stazom bez povratka.

„Moramo da razgovaramo", rekao je Ben sporo. „Ali ne ovde."

Sećam se tog majskog jutra kao prvog znaka nevremena koje se neumitno nadvija nad naše sudbine, spremajući se iza naših leđa i rastući u senci naše potpune nevinosti, tog blagoslovenog neznanja koje nam je omogućavalo da verujemo da zaslužujemo milost kakva sleduje onima koji se, stoga što nemaju prošlost, nemaju zašto bojati budućnosti.

Tada nismo uopšte znali da šakali nesreće ne trče za nesrećnim Tomasom Karterom. Njihovi očnjaci žudeli su da se napiju druge krvi, mlade i obojene stigmom prokletstva koje se nije moglo sakriti ni u gomili što se tiskala na uličnim pijacama, niti u zatvorenim palatama Kalkute.

Pratili smo Bena do Ponoćne palate tražeći skrovito mesto da bismo čuli šta ima da nam kaže. Tog dana niko do nas u srcu nije gajio strah da, posle te neobične nesreće i tih nerazumljivih reči izgovorenih usnama našeg direktora, usnama koje je opekla vatra, može da postoji veća pretnja od razdvajanja i praznine, kojima su nas vodile neispisane strane naše istorije. Tek je trebalo da naučimo da je đavo stvorio mladost da bismo počinili svoje greške i da je bog uspostavio zrelost i starost da bismo za njih mogli da ispaštamo.

Sećam se takođe da smo svi slušali kako Ben prepričava svoj razgovor s Tomasom Karterom i da smo svi bez izuzetka znali da od nas krije nešto što mu je povređeni upravnik poverio. I sećam se kako su lica mojih drugara, i moje lice, poprimali izraz zabrinutosti kada smo shvatili da je naš drug Ben, prvi put u životu, odlučio da nas drži po strani od istine, kakve god razloge imao.

Kada je nekoliko minuta kasnije zatražio da razgovara nasamo sa Šir, pomislio sam da moj najbolji drug upravo zadaje završni udarac neophodan da dokusuri Društvo Čoubar. Događaji će mi kasnije pokazati da sam, još jednom, pogrešno procenio Bena i vernost kojom je bio vezan za zakletvu klubu.

U tom trenutku, međutim, bilo mi je dovoljno da vidim lice svog prijatelja dok razgovara sa Šir da bih naslutio da je točak sreće promenio smer i da se na stolu nalazi jedna crna ruka čiji nas ulozi uvlače u igru koja prevazilazi naše mogućnosti.

GRAD PALATA

Pri magličastom svetlu tog vlažnog i toplog majskog dana, obrisi gravura i gargojla na skrivenom skrovištu *Društva Čoubar* izgledali su kao voštane lutke koje je oblikovala neka tajna ruka. Sunce se skrilo iza gustog prekrivača od oblaka boje pepela i s reke Hugli pela se omorina koja se uvlačila u ulice Crnog grada i širila smrtonosna isparenja otrovane močvare.

Ben i Šir su razgovarali iza dva srušena stuba u središnjem salonu velike kuće, a za to vreme ostali su čekali desetak metara odatle, s vremena na vreme pogledajući u njih krišom i nepoverljivo.

„Ne znam da li sam dobro postupio što sam ovo prećutao drugovima“, priznao je Ben Šir. „Znam da im se neće svideti i da je u suprotnosti s principima *Društva Čoubar*, ali ako postoji ikakva mogućnost da ulicama hoda ubica koji namerava da me ubije, u šta sumnjam, nemam nameru da njima zakomplikujem život. A neću ni tebe da uvlačim u ovo, Šir. Ne mogu ni da zamislim kakve veze ima tvoja baka s ovim, i najbolje bi bilo da ti i ja čuvamo tajnu sve dok to ne otkrijem.“

Šir je klimnula glavom. Nije joj prijalo da sazna da se na neki način ta tajna koju deli s Benom sada postavila kao prepreka između mladića i njegovih drugova, ali je istovremeno, svesna toga da stvar može da postane veoma ozbiljna, uživala u bliskosti koju je zahvaljujući tome imala s Benom.

„I ja tebi imam nešto da kažem, Bene“, počela je Šir. „Kada sam jutros došla da se oprostim od vas, nisam mislila da je toliko važno, ali stvari su se u međuvremenu promenile. Sinoć me je, dok smo se vraćale u kuću u kojoj smo bile smeštene, baka naterala da se zakunem da više nikada neću razgovarati s tobom. Rekla mi je da moram da te zaboravim i da svaki moj pokušaj da ti se približim može da se završi tragično.“

Ben je uzdahnuo pred sve bržom bujicom prikrivenih pretnji, koje su kuljale s usana mnogih ljudi. Svi su osim njega izgledali kao da znaju neku dobro čuvanu tajnu koja ga pretvara u obeleženu kartu što donosi nesreću. Prvobitna neverica i kasnije uznemirenost počela je da se pretvara u otvorenu nervozu i bes zbog tajnovitosti koja se šunja iza njega.

„A šta je navela kao razlog za to?“, upitao je Ben. „Sinoć me je videla prvi put u životu i ne verujem da sam svojim ponašanjem zaslužio takvu kaznu!“

„Ne verujem da ima veze s tim“, naglasila je Sir. „Bila je uplašena. U njenim rečima nije bilo besa, samo strah.“

„Moraćemo da naiđemo na nešto više od straha ako nameravamo da otkrijemo šta se dešava“, uzvratio je Ben. „Idemo smesta kod nje.“

Momak je krenuo u pravcu mesta na kom su stajali ostali članovi *Društva Čoubar*. Po izrazima njihovih lica moglo se zaključiti da su međusobno raspravljali o nečemu i da su doneli neku odluku. Ben je mogao da pogodi ko će biti glasnik neizbežne pobune. Svi su pogledali u Ijana, koji je, otkrivši zaveru, prevrnuo očima i uzdahnuo.

„Ijan ima nešto da ti kaže“, objavila je Isobel. „I govori u ime svih nas.“

Ben se okrenuo prema svojim drugovima i nasmešio im se.

„Slušam.“

„Dobro“, počeo je Ijan, „suština onoga što hoćemo da kažemo..?“

„Ijane, pređi na stvar“, prekinuo ga je Set.

Momak se okrenuo, besan onoliko koliko mu je to njegov flegmatični karakter omogućavao.

„Ako sam ja taj koji treba da objasni, onda ću to uraditi onako kako ja hoću. Je li jasno?“

Niko se nije usudio da iznese nijednu novu opasku koja se tiče njegovog govora. Ijan je nastavio tamo gde je stao.

„Kao što sam rekao, u suštini mislimo da postoji nešto što se ne uklapa. Rekao si nam da ti je gospodin Karter ispričao da postoji zločinac koji kruži oko sirotišta i koji ga je napao. Zločinac kog niko nije video i čije razloge, ako pratimo tvoja objašnjenja, ne razumemo. Kao što ne razumemo ni zašto je gospodin Karter tražio da razgovara baš s tobom, kao ni to zašto si posle razgovarao s

Bankimom i nisi nam rekao o čemu. Pretpostavljamo da imaš svoj razlog da čuvaš tajnu i da je podeliš samo sa Šir, ili bolje rečeno: misliš da ga imaš. Ali, istini za volju, ako ceniš ovo društvo i njegove ciljeve, trebalo bi da se pouzdaš u nas i da ništa od nas ne kriješ."

Ben je razmislio o ljanovim rečima i prešao pogledom preko lica svojih drugara, koji su klimali glavom odobravajući reči svog

predstavnik.

„Ako sam nešto sakrio, to je zato što sam mislio da bih vas u suprotnom mogao izložiti životnoj opasnosti", objasnio je Ben.

„Osnovni princip ovog društva jeste taj da pomognemo jedni drugima do kraja, a ne da samo slušamo priče o duhovima i nestanemo čim nešto krene po zlu", pobunio se Set besno.

„Ovo je društvo, a ne neki hor gospođica", dodao je Siraj.

Isobel ga je klepila po potiljku.

„Ti da čutiš", napala ga je.

„U redu", presudio je Ben. „Svi za jednog, jedan za sve. To hoćete, tri musketara?"

Sve oči su bile uprte u njega i, jedno za drugim, svi su klimnuli glavom.

„Vrlo dobro. Reći ću vam sve što znam, što nije mnogo", rekao je Ben.

U narednih deset minuta *Društvo Čoubar* čulo je njegovu priču u integralnoj verziji, uključujući razgovor s Bankimom i strahovanja Širine bake. Kada se izlaganje završilo, počela su da pljušte pitanja.

„Da li je iko ikad čuo za tog Javahala?" upitao je Set. „Siraju?"

Čovek-enciklopedija nije ponudio drugi odgovor do apsolutnog negiranja.

„Znamo li da li je gospodin Karter poslovao s nekim takvim? Možda se kod njega u arhivi nalazi nešto o tome", pitala se Isobel.

„Možemo da probamo da saznamo", rekao je ljan. „Šir, sada je ključno da razgovaramo s tvojom bakom i probamo da razmrsimo klupko."

„Slažem se", rekao je Rošan. „Idemo kod nje i posle ćemo napraviti plan akcije!"

„Ima li neko neku primedbu na Rošanov plan?", upitao je ljan.

Sveopšte prihvatanje zavlдалo je ruševnim zidinama *Ponoćne palate*.

„Dobro, onda, pokret!"

„Samo čas", rekao je Majkl.

Dečaci su se okrenuli da čuju večito uzdržanog virtuoza sa olovkom u ruci i slikovnog hroničara istorije Društva Čoubar.

„Bene, je li ti palo na pamet da povežeš sve ovo s pričom koju si nam jutros ispričao ?", upitao je Majki.

Ben je progutao pljuvačku. Već se pola sata pitao to isto, ali nije bio kadar da pronađe sponu između dva događaja.

„Ne vidim vezu, Majkle", rekao je Set.

Ostali su razmislili o toj temi, ali niko nije delovao spremno da izrazi neslaganje sa Setom.

„Ne verujem da veza postoji", potvrdio je i Ben naposletku.

„Pretpostavljam da je to bio samo san!"

Majkl ga je pogledao pravo u oči, što praktično nikada nije radio, i pokazao mu crtež koji je držao u ruci. Ben ga je pogledao i prepoznao obrise voza koji prolazi preko opustošene ravnice baraka i koliba. Veličanstvena špicasta lokomotiva s velikim odžacima koji su bljuvali paru i dim vukla ga je preko neba posutog crnim zvezdama. Voz kao da je goreo i kroz prozore vagona videlo se na stotine sablasnih lica i pruženih ruku dece koja su gorela i vrištala. Majkl je preneo njegove reči na papir izuzetno verodostojno. Ben je osetio jezu i pogledao u svog druga Majkla.

„Ne razumem, Majkle", promrmljao je Ben. „Šta hoćeš da postigneš?"

Šir im je prišla i lice joj je prebledelo kada je pogledala u crtež i shvatila sponu između Benovog priviđenja i nesreće u *Svetom Patriku*, koja je na Majklovom crtežu postala očigledna.

„Vatra", promrmljala je devojka. „Vatra."

* * *

Dom Arjami Bose bio je zatvoren godinama. Duh hiljadu uspomena zatočenih između zidova još je ispunjavao vazduh te kuće u kojoj su živele knjige i slike.

Na putu ka njoj, članovi *Društva Čoubar* jednoglasno su se dogovorili da je najpametnije da puste da prvo u kuću uđe Šir, da saopšti Arjami šta se dogodilo i prenese joj želju članova društva da

razgovaraju s njom. Smatrali su da je nakon te prve faze trebalo ograničiti broj predstavnika koji bi išli na sastanak sa staricom, jer su verovali da će joj prizor sedam nepoznatih mladih ljudi znatno uvezati jezik. Stoga je odlučeno da pored Šir i Bena u razgovoru učestvuje još samo Ijan. Ijan je ponovo prihvatio ulogu ambasadora za dobrobit društva, ali je pomišljao kako je učestala primoranost da igra tu ulogu manje u vezi s poverenjem njegovih prijatelja u njegov um i odmerenost, a više s njegovim prijatnim izgledom, idealnim za podsticanje odobravajućeg ponašanja kod odraslih i kod javnih službenika. U svakom slučaju, prepešačivši ulice Crnog grada i sačekavši nekoliko minuta u zapuštenom dvorištu koje je okruživalo kuću Arjami Bose, Ijan se pridružio Benu i obojica su ušli u kuću na znak koji im je dala Šir. Za to vreme ostali su čekali napolju.

Devojka ih je povela do prostorije jedva osvetljene desetinama sveća smeštenim u posude s vodom. Troje mladih ljudi selo je preko puta starice, koja ih je ćutke posmatrala iz svoje fotelje. Pogledi su im lutali po tami koja je skrivala tapacirane zidove i police prekrivene prašinom što se taložila godinama.

Arjami je sačekala da se njihovi pogledi spuste na nju i nagla se ka njima, zauzevši položaj koji je najavljivao da će im poveriti nešto važno.

„Moja unuka mi je ispričala šta se dogodilo“, rekla je Arjami. „I moram priznati da nisam iznenađena. Godinama sam živela u strahu da će se nešto takvo dogoditi, ali nikada nisam ni pomislila da će se dogoditi na taj način. Pre svega, znajte da je ono što ste danas videli samo početak i da će, nakon što me saslušate, u vašim rukama biti da pustite da se stvari odvijaju dalje ili da ih sprečite. Ja sam već stara i nemam ni volje ni zdravlja da se nosim sa silama koje me prevazilaze i koje mi je sve teže da razumem.“

Šir je uhvatila staračku ruku svoje bake i blago je pomilovala. Ijan je primetio da Ben gricka nokte i blago ga je gurnuo laktom.

„U jednom periodu svog života verovala sam da ne postoji ništa jače od ljubavi. I istina je da je ljubav jaka sila, međutim, bleđi pred silom mržnje“, objasnila je Arjami. „Znam da ova otkrića nisu najbolji poklon za vaš šesnaesti rođendan. Obično se deci dopušta da žive ne znajući za pravo lice sveta sve dok ne zactu duboko u mladost, ali bojim se da ćete ostati uskraćeni za tu privilegiju. Takođe znam

da ćete sumnjati u moje reči i mišljenje, iz prostog razloga što su to reči i mišljenje jedne starice. Naučila sam da prepoznam taj pogled u očima sopstvene unuke. Najteže je poverovati u istinu, i nema ničeg zavodljivijeg od teške laži. To je životno pravilo, a na vama je da nađete pravu meru. Sada, pošto sam vam na to skrenula pažnju, dozvolite mi da vam objasnim da je, osim godina, ova starica skupljala i priče, i da nikada nije čula nijednu tako tužnu i strašnu kao što je ova koju ću vam ispričati i u kojoj ste, ne znajući, bili junaci sve do danas..."

* * *

„Nekada sam i ja bila mlada i radila sve ono što se od mladih očekuje da rade: udala se, izrodila decu, zadužila se, razočarala i odrekla snova i principa koje sam se zaklela da ću poštovati. Jednom rečju, starila sam. Čak i tako, sudbina je bila darežljiva prema meni, ili mi se bar tako činilo u početku, i spojila je moj život s čovekom o kome je najgore i najbolje što može da se kaže to da je bio dobar. Nikada nije bio naočit, da se ne lažemo. Sećam se da su se moje sestre smejale sebi u brk kada bi došao u posetu. Bio je pomalo trapav, stidljiv, i izgledao je kao da je poslednjih deset godina života proveo zatvoren u biblioteci. San svake devojke tvojih godina, Šir.

„Moj udvarač je radio kao učitelj u državnoj školi na jugu Kalkute. Plata mu je bila nikakva i oblačio se u skladu s primanjima. Svake subote dolazio je po mene u istom odelu, jedinom koje je imao i čuvao za sastanke u školi i udvaranje.

Trebalo mu je šest godina da uzmogne da sebi priušti novo odelo, ali odela mu nikada nisu dobro stajala. Nije bio građen za njih.

„Moje druge dve sestre udale su se za dvojicu sjajnih, dobrostojećih mladića, koji su se oholo ponašali prema tvom dedi i koji su mi, iza njegovih leđa, upućivali bludne poglede, koje je valjda trebalo da protumačim kao priliku da uživam u pravom muškarcu makar na nekoliko minuta u životu.

„S vremenom će ti lenjivci početi da žive od milostinje koju im udeljuje moj čovek i od njegovih usluga, ali to je druga priča. On dakle, iako je te pijavice mogao da čita kao otvorenu knjigu, jer je oduvek znao da vidi kakav je neko u duši, nije odbio da im pomogne i pretvarao se da je zaboravio na njihove šale i prezir s kojim su se

ophodili prema njemu u mladosti. Ja to ne bih uradila, ali moj čovek je, kao što rekoh, uvek bio dobar. Možda predobar.

„Bio je, nažalost, slabog zdravlja i brzo me je napustio, godinu dana nakon što se rodila naša jedinica, Kilijan.

„Morala sam sama da je podignem i da je naučim svemu što bi njen otac voleo da zna. Kilijan je bila svetlo koje je obasjalo moj život posle smrti tvog dede. Od njega je nasledila dobroćudnost i instinkt da vidi tuđa srca. Ali tamo gde je njen otac bio stidljiv i trapav, tu je ona vrcala briljantnošću i elegancijom. Njena lepota počivala je u izrazima njenog lica, u njenom glasu, u njenim pokretima. Dok je bila mala, rečima je očaravala ljude na ulici jednako kao i goste naše kuće. Sećam se da sam pomišljala, dok bih je gledala kako u desetoj godini koketira s trgovcima bazara, da izgleda kao labud koji je izašao iz vode pamćenja mog čoveka, ružnog i trapavog pačeta. Njegov duh živeo je u njoj, u njenim najbeznačajnijim izrazima lica i u načinu na koji bi, ponekad, ćutke stala da posmatra ljude s trema ove kuće. Tada bi me pogledala mrtva ozbiljna i upitala zašto na svetu postoji toliko nesrećnih ljudi.

„Ubrzo su svi ljudi Crnog grada počeli da je oslovljavaju nadimkom koji joj je nadenuo fotograf iz Bombaja: princezom svetla. I takvoj jednoj princezi brzo su počeli da se javljaju kandidati za princa. Nicali su kao iz vode. To su bila divna vremena, u kojima je ona delila sa mnogom smešne priče koje bi joj poverili njeni udvarači, grozne pesme koje su joj pisali i čitavu jednu galeriju anegdota koja bi nas, da se nastavila, naterala da mislimo da su svi mladići u ovom gradu bedni kreteni. Ali, kako to obično biva, na sceni se pojavio neko ko će promeniti sve: tvoj otac, najpametniji i najčudniji čovek kog sam upoznala u životu.

„U to vreme se najveći broj brakova ugovarao između porodica, kao da je običan trgovački dogovor. Volja budućih supružnika uopšte se nije uzimala u obzir. Znajte da većina običaja jednog naroda predstavlja samo bolesti tog naroda. Ja sam se bila zaklela da će se Kilijan udati za čoveka kog ona bude izabrala po svojoj volji.

„Kada je tvoj otac došao na ova vrata, bio jepotpuno drugačiji od desetina balavaca koji su se neprestano šepurili i saletali tvoju majku. Malo je govorio, ali kada bi to činio, reči su mu bile oštre kao nož i nisu pozivale na odgovor. Bio je ljubazan i, kada bi hteo, imao

je neobičan šarm kojim je zavodio polako i neumitno. Uprkos tome, tvoj otac se uvek držao hladno i na distanci skoro prema svima. Osim prema tvojoj majci. U njenom društvu bi bio druga osoba, ranjiva, gotovo detinjasta. Nikada nisam uspela da zaključim koje mu je lice bilo pravo, i pretpostavljam da je tvoja majka tu tajnu ponela sa sobom u grob.

„Tvoj otac nije davao mnogo objašnjenja u malobrojnim prilikama u kojima bi me udostojio razgovora. Kada je napokon odlučio da traži moj blagoslov da se venča sa tvojom majkom, upitala sam ga od čega misli da je izdržava i koji je njegov položaj. Godine koje sam provela s tvojim dedom na ivici siromaštva naučile su me da zaštitim svoje dete od takvog iskustva i uverile u to da prazan stomak najbolje raskrinka mit o oplemenjujućem uticaju duhovne gladi.

„Tvoj otac me je pogledao zadržavši za sebe svoje misli, kao što je i inače radio, i odgovorio je da je po zanimanju inženjer i pisac. Rekao je da pokušava da dobije mesto u jednoj britanskoj građevinskoj kompaniji i da mu je jedan izdavač iz Delhija uplatio avans za rukopis koji mu je poslao. Sve mi je to, kad istrebiš književni jezik kojim je tvoj otac ukrašavao svoja izlaganja kada bi poželeo, mirisalo na bedu i lišavanje. Tako sam mu i rekla. Nasmešio se i, uzevši nežno moje ruke među svoje, tiho mi je rekao reči koje neću nikada zaboraviti:

'Majko, ovo je prvi i poslednji put da vam ovo kažem. Moja sudbina i sudbina vaše kćerke sada su u našim rukama, kao što je u našim rukama i njen lep život i moja karijera. Niko, živ ili mrtav, nikada neće moći da se umešau to. Spavajte mirno u tom pogledu i verujte u ljubav koju gajim prema vašoj kćerki. Ali ako zbog briga ne budete mogli da spavate, pazite da ne ukaljate jednom jedinom reči, gestom ili radnjom vezu koja će, s vašim blagoslovom ili bez njega, zauvek spajati vašu kćerku i mene, jer vam ni večnost neće biti dovoljna da zažalite zbog toga.'

„Tri meseca kasnije venčali su se i više nikada nisam nasamo razgovarala s tvojim ocem. Budućnost je pokazala da je bio u pravu i ubrzo se proslavio kao inženjer, ali nije napustio svoju strast prema književnosti. Preselili su se u kuću nedaleko odavde, koja je srušena pre mnogo godina, a za to vreme on je projektovao dom iz snova, pravu palatu, koju je smišljao milimetar po milimetar i u kojoj je želeo

da počne da živi s tvojom majkom. Tada niko nije ni slutio šta se sprema.

„Nikada ga nisam zaista upoznala. On mi nikada nije pružio priliku za to, niti je izgledao kao da ga zanima da otvori vrata svoje duše ikome ko nije tvoja majka. Mene je plašio, i u njegovom prisustvu osećala sam se nesposobno da mu se obratim ili da se na neki način prijateljim s njim. Bilo je nemoguće znati šta misli. Stalno je čitao svoje knjige, koje mi je tvoja majka donosila kada bi došla da me poseti, i ja sam ih pomno proučavala trudeći se da u njima nađem skriveni ključ koji bi mi omogućio da spoznam lavirint njegovog sveta.

„Tvoj otac je bio tajanstven čovek i nikada nije govorio o svojoj porodici ili prošlosti. Možda zbog toga nikada nisam bila kadra da naslutim pretnju koja se nadvijala nad njim i nad mojom kćerkom, pretnju rođenu iz te mračne i daleke prošlosti. Nikada mi nije pružio šansu da mu pomognem, i u trenutku nesreće bio je onoliko sam koliko i inače u životu, u utvrđenju svoje slobodno izabrane samoće, čije je ključeve, tokom godina koje je provela s njim, u svojim rukama držala samo jedna osoba: Kilijan.

„Ali tvoj je otac, kao i svi mi, imao prošlost, i iz nje je izronila prilika koja će doneti mrak i tragediju našoj porodici.

„Kada je tvoj otac bio mlad i gladan, dok je pešačio ulicama Kalkute sanjajući brojeve i matematičke formule, upoznao je jednog dečaka njegovih godina, koji je bio siročić i sam. U to vreme tvoj otac je živio u siromaštvu i, poput tolike druge dece u ovom gradu, oboleo je od groznice koja je svake godine odnosila hiljade dečjih života. Tokom kišnog perioda monsun bi pravio velika nevremena na Bengalskom poluostrvu i u celoj delti Ganga nadošla voda poplavila bi zemlju. Svake godine bi se jezero soli, koje se još nalazi na istoku grada, prelilo. Kada bi kiše prošle i vode se povukle, mrtve ribe izložene suncu stvarale bi oblake otrovne pare koji bi, nošeni severnim planinskim vetrovima, zbrisali grad i posejali bolest i smrt kao paklenu kugu.

„Te godine tvoj otac je bio žrtva vazduha smrti i verovatno bi umro da nije bilo njegovog druga Javahala, koji ga je pazio dvadeset dana u baraci od nepečene cigle i izgorelog drveta na obali reke Hugli. Tvoj otac se, kada se oporavio, zakleo da će uvek štiti Javahala i

da će s njim podeliti sve što mu budućnost donese, jer mu je dugovao svoj život. To je bila dečja zakletva. Pakt krvi i časti. Ali tvoj otac jedno nije znao: Javahal, anđeoski spasilac od svojih svega jedanaest godina, nosio je u venama mnogo strašniju bolest od one koja je zamalo ubila tvog oca. Bolest koja će početi da se ispoljava mnogo kasnije, isprva veoma neprimetno, kasnije kroz fatalnu osuđenost na ludilo.

„Godinama kasnije tvoj otac je saznao da se Javahalova majka spalila na oči svog sina u ime žrtve boginji Kali i da je majka njegove majke svoje poslednje dane provela u bednoj ćeliji ludnice u Bombaju. To su bile samo karike u dugačkom nizu događaja koje su istoriju te porodice pretvarale u zastrašujuću i veoma nesrećnu priču. Tvoj otac je, međutim, bio snažan, još kao dečak, i preuzeo je na sebe odgovornost da zaštiti svog prijatelja, šta god da ga zadesi.

„Sve je bilo jednostavno dok Javahal nije napunio osamnaest godina i hladnokrvno ubio jednog bogatog trgovca na bazaru jer je ovaj odbio da mu proda medaljon koji je želeo da kupi, aludirajući na njegov izgled i dovodeći u pitanje njegovu kupovnu moć. Tvoj otac ga je skrivao u svojoj kući mesecima i doveo je svoj život i svoju budućnost u opasnost krijući ga od pravde koja ga je tražila po celom gradu. Uspeo je, ali to je bio tek prvi korak. Godinu dana kasnije, u indijskoj novogodišnjoj noći, Javahal je zapalio kuću u kojoj je živelo desetak starica i seo na ulicu da gleda vatru sve dok stubovi nisu pali pretvoreni u žar. Ovog puta pravde ga nije moglo spasti ni sve umeće tvog oca.

„Održano je suđenje, dugo i grozno, na kom je Javahal za svoje zločine osuđen na doživotnu kaznu zatvora. Tvoj otac je učinio sve što je mogao da mu pomogne, potrošio je ušteđevinu da mu plati advokate, pošalje čistu odeću u zatvor u kom su ga držali i podmiti njegove čuvare da ga ne uznemiravaju. Jedina zahvalnost koju je dobio od Javahala bile su reči mržnje. Optužio ga je da ga je prijavio, napustio i da je hteoda ga se otarasi. Prebacio mu je što je pogazio obećanje koje su obojica dali mnogo godina ranije i zakleo se da će mu se osvetiti jer mu, kako mu je doviknuo u besu s klupe kada su mu pročitali presudu, pripada polovina njegovog života.

„Tvoj otac je sahranio tu tajnu u najdublji deo srca i nikada nije hteo da tvoja majka za to sazna. Godine su izbrisale spoljne znake tog

sećanja. Nakon svadbe i prvih godina braka i uspeha tvog oca, sve je izgledalo samo kao epizoda pohranjena u daleku prošlost.

„Sećam se vremena u kom je tvoja majka zatrudnela. Tvoj otac je izgledao kao da nije isti čovek, bio je kao neznanac. Kupio je štene psa čuvara, za koje je rekao da je spreman da ga dresira tako da postane najbolja dadilja njegovom budućem detetu, i nije prestajao da priča o kući koju će sagraditi, o planovima za budućnost, o novoj knjizi...

„Mesec dana kasnije, pukovnik Majki Pik, jedan od nekadašnjih udvarača tvoje majke, pozvonio je na njegova vrata s vešću koja će uneti strah u njihove živote: Javahal je zapalio odeljenje u zatvoru za opasne zločince u kom je bio zatvoren i pobjegao je. Prethodno je na zidovima svoje ćelije krvlju svog preklanog cimera ispisao reč osveta.

„Pik se lično obavezao da potraži Javahala i da ih zaštiti od svake moguće opasnosti. Prošla su dva meseca bez ikakvih vesti, čak i naznaka Javahalovog prisustva. Sve do rođendana tvog oca.

„U zoru je stigao paket na njegovo ime. Doneo ga je jedan prosjak. U njemu se nalazio medaljon, nakit zbog kog je Javahal počinio svoje prvo ubistvo, uz koji je stajala poruka. U njoj Javahal prepričava kako ih je nekoliko nedelja tajno uhodio i kako je ustanovio da je tvoj otac sada uspešan čovek i da ima prelepu suprugu, hteo je da im poželi sve najbolje i da im možda dođe u posetu kako bi ponovo delili kao braća ono što im obojici pripada.

„Narednih dana zavladao je panika. Jedan od stražara koje je Pik postavio da čuvaju kuću tokom noći osvanuo je mrtav. Pas tvog oca pronađen je na dnu bunara u dvorištu. I svake noći, pred potpuno bespomoćnim Pikom i njegovim ljudima, na zidovima kuće pojavljivale su se nove pretnje ispisane krvlju.

„To su bili teški dani za tvog oca. Njegovo remek-delo tek što je bilo sagrađeno, stanica Hiter gejt na istočnoj obali Huglija. Bila je to impresivna, revolucionarna čelična konstrukcija i bila je vrhunac projekta koji je tvoj otac dugo priželjkivao, da se napravi železnička mreža koja će omogućiti da se u celoj zemlji razvije trgovina i modernizuju provincije i tako prekine britanska prevlast. To je oduvek bila njegova opsesija, nešto o čemu je sa žarom mogao razgovarati satima, kao da se radi o božanskoj misiji koja mu je poverena.

„Zvanično otvaranje Hiter gejta planirano je za kraj te nedelje i za tu priliku odlučili su da jedan voz pođe na simbolično putovanje i preveze trista šezdeset devojčica i dečaka iz sirotišta do njihovog novog doma na istoku zemlje. To su bila deca iz najsiromašnijeg sloja društva, i projekat tvog oca za njih je značio nov život. To je bio poduhvat kom se tvoj otac posvetio od prvog dana i koji je bio njegov životni san.

„Tvoja majka je navaljivala do besvesti da prisustvuje činu otvaranja, makar na nekoliko sati, i uveravala ga je da je obezbeđenje poručnika Pika i njegovih ljudi dovoljno da bi sve prošlo kako treba.

„Kada je tvoj otac ušao u voz i pokrenuo lokomotivu koja je trebalo da preveze decu do njihovog novog doma, desilo se nešto nepredviđeno, na šta niko nije bio pripremljen. Vatra. Strahovit požar proširio se na nekoliko nivoa stanice i duž vagona voza koji je ulazio u tunel, a koji se pretvorio u pravi pravcati pakao, grobnicu od usijanog gvožđa za decu koja su putovala u njemu. Tvoj otac je nastradao te noći bezuspešno pokušavajući da spase decu dok su mu se snovi zauvek rušili u plamenu.

„Kada je tvoja majka dobila vest, zamalo te nije izgubila. Ali, na sreću, umorna od porodičnih nesreća, odlučila je da te spase. Tri dana kasnije, nekoliko dana pre porođaja, Javahal i njegovi ljudi provalili su u kuću i oteli tvoju majku. Prethodno je objavljeno da je tragedija na stanici Hiter gejt bila njihovih ruku delo.

„Poručnik Pik uspeo je da preživi i da ih prati do stanice, koja se pretvorila u napušteno, prokleta mesto na koje niko nije ponovo kročio od noći u kojoj se desila tragedija. Javahal je ostavio poruku na vratima u kojoj kaže da će ubiti tvoju majku i dete koje će doneti na svet. Ali desilo se nešto što ni on nije mogao da predvidi. Nije rodila jedno dete. Rodila je dvoje dece.

Dečaka i devojčicu. Vas dvoje...”

Arjami Bose nastavila je da priča ostatak priče: kako je Pik uspeo da ih spase i donese kod nje, kako je ona odlučila da ih razdvoji i sakrije od ubice njihovih roditelja...

Ni Šir ni Ben više je nisu slušali. Ijan je ćutke posmatrao bleđa lica Šir i svog najboljeg druga. Jedva da su treptali. Otkrića koja su čuli sa staričinih usana kao da su ih pretvorila u kipove. Ijan je duboko

udahnuo i žalio što je on izabran da prisustvuje toj čudnom porodičnom skupu. Osećao se izuzetno neprijatno u ulozi uljeza u drami svojih prijatelja.

Ijan je, međutim, potisnuo u drugi plan sopstvenu zbunjenost onim što je saznao i njegove misli su se usredsredile na Bena. Pokušavao je da zamisli unutrašnju buru koju je priča Arjami Bose morala pokrenuti u njemu i proklinjao je grubost kojom su strah i umor primorali staricu da ispriča događaje koji su verovatno bili kudikamo značajniji nego što je izgledalo. Pokušao je da odagna na trenutak misli o događaju koji je Ben prepričao tog jutra, o priviđenju voza u plamenu. Delovi te mozgalice umnožavali su se jezivom brzinom.

Nije mogao da zaboravi desetine situacija u kojima je Ben tvrdio da su oni, članovi *Društva Čoubar*, ljudi bez prošlosti. Ijan se bojavao da je Benov susret s prošlošću u tmini te velike kuće bespovratno iskidao njegovu dušu. Poznavali su se od malih nogu i Ijan je znao za Benove duge i nedokučive periode tuge. Nije voleo da mu se postavljaju pitanja ili čitaju misli. Iz onoga što je znao o svom drugu, uobražena, opčinjavajuća maska kojom se Ben obično štitio dočekala je taj udarac kao ubitačni ubod nožem. Ubod koji je napravio ranu o kojoj Ben nikada više neće hteti da razgovara.

Ijan je nežno stavio ruku na Benovo rame, ali njegov prijatelj to kao da nije ni primetio.

Ben i Šir, koji su se pre svega nekoliko sati osećali blisko, spojeni uzajamnim simpatijama i sve jačim osećanjima, sada su izgledali nesposobno da pogledaju jedno drugom u oči, kao da im je novo deljenje otvorilo oči za neki neobičan sram, ili jak strah da razmene bilo šta.

Arjami je pogledala u Ijana, bila je uznemirena. Prostorijom je vladala tišina. Staričine oči kao da su molile za oprostaj što je glasnik koji donosi loše vesti. Ijan je blago nakrivio glavu da bi dao znak Arjami da izađu iz sobe. Starica je oklevala nekoliko trenutaka, i Ijan je ustao i pružio joj ruku. Starica je prihvatila njegovu pomoć i pošla za njim u susednu sobu, ostavivši Bena i Šir nasamo. Ijan se zaustavio na pragu i okrenuo se ka svom drugu.

„Bićemo napolju“, promrmljao je.

Ben je, ne podižući pogled, klimnuo glavom.

* * *

Članovi *Društva Čoubar* kopneli su na nesnosnoj vrućini u dvorištu kada su videli da Ijan izlazi na velika vrata kuće u pratnji starice i razmenjuje nekoliko reči s njom. Arjami je slabašno klimnula glavom i potražila zaklon od sunca ispod stare nadstrešnice od klesanog kamena. Ijan je izgledao ukipljeno i ozbiljno, što su njegovi drugovi protumačili kao nagoveštaj loših vesti. Prišao im je i prihvatio mesto u hladu koje su mu ostali napravili. Pogledi su poleteli ka njemu kao muve na med. Arjami ih je posmatrala s nekoliko metara razdaljine, skrhana.

„I, šta je bilo ?“, Isobel je izgovorila misao svih njih.

„Ne znam odakle da počnem“, odgovorio je Ijan.

„Počni od najgoreg“, predložio je Set.

„Sve je najgore“, uzvratio je Ijan.

Ostali su ga pogledali u tišini. Ijan je osmotrio svoje drugove i slabašno se osmehnuo.

„Sluša te pet pari ušiju“, rekla je Isobel.

Ijan je ponovio sve što im je Arjami ispričala dok su bili unutra, ne ispustivši nijednu pojedinost i ostavivši za kraj priče epilog koji se posebno ticao Bena i Šir, koji su i dalje bili sami u salonu, u vezi sa strašnim mačem što im visi iznad glava, za koji su upravo saznali.

Kada je završio, članovi *Društva Čoubar* već su sasvim zaboravili na tešku sparinu i omorinu koja je padala s neba kao paklena kazna.

„Kako je Ben to prihvatio ?“, upitao je Rošan.

Ijan je slegao ramenima i namrštio se.

„Pretpostavljam, ne baš najbolje“, rekao je. „Kako bi se ti osećao?“

„Šta ćemo sada?“, upitao je Siraj.

„Šta možemo da preduzmemo ?“, upitao je Ijan.

„Svašta možemo“, uskočila je Isobel. „Sve samo ne da stojimo ovde na suncu i da nam se prži zadnjica dok neki tamo ubica pokušava da ubije Bena. I Šir.“

„Da li je neko protiv?“, upitao je Set.

Svi su uglas porekli.

„U redu, naredniče“, rekao je Ijan obrativši se direktno Isobel. „Šta naređujete?“

„Na prvom mestu, neko mora da sazna sve što može da se sazna o toj nesreći na Hiter gejtu i o inženjeru“, naznačila je Isobel.

„To mogu ja“, ponudio se Set. „Sigurno ima isečaka iz novina iz tog vremena u biblioteci Muzeja Indije. A verovatno i knjiga!“

„Set je u pravu“, rekao je Saraj. „Požar na Hiter gejtju bio je krupna vest. Mnogi ga se još sećaju. Sigurno postoji dokumentacija o tome. Ko zna gde, ali sigurno postoji.“

„Onda treba da je potražimo“, naglasila je Isobel. „To može biti polazna tačka!“

„Ja ću mu pomoći“, dodao je Majkl.

Isobel je odlučno klimnula glavom.

„Trebalo i da saznamo sve o tom čoveku, o njegovom životu i o toj čudesnoj kući, za koju se pretpostavlja da se nalazi na nekom obližnjem mestu“, rekla je Isobel. „Možda tragom nje dođemo do tog ubice.“

„Mi ćemo da tražimo kuću“, predložio je Siraj pokazujući na sebe i Rošana.

„Ako postoji, naći ćemo je“, dodao je Rosan.

„U redu, ali ne ulazite u nju“, upozorila ih je Isobel.

„Nema problema“, umirio ju je Rošan pokazujući otvorene dlanove.

„A šta ću ja raditi?“, upitao je Ijan, kome nisu jednako lako kao njegovim drugarima na um padali zadaci koji bi bili u skladu s njegovim sposobnostima.

„Ti ostani s Benom i Šir“, kazala je Isobel. „Na osnovu onoga što znamo, i pre nego što primetimo, Benu će početi da se javljaju blesave ideje na svakih deset minuta. Ostani s njim i pazi da ne pravi gluposti. Nije dobra ideja da se sa Šir smuca ulicama?“

Ijan se složio, svestan toga da je njegov zadatak najteži od svih zadataka koje je Isobel raspodelila.

„Naći ćemo se u *Ponoćnoj palati* pre sumraka“, zaključila je Isobel. „Imali neko još neku nedoumicu?“

Momci su se pogledali i nekoliko puta odmahnuili glavom.

„Dobro, onda polazimo“, rekla je Isobel.

Set, Majki, Rošan i Siraj krenuli su bez odlaganja na svoje zadatke. Isobel je ostala s Ijanom, gledajući ih kako odlaze u tišini ulicama koje su gorele na suncu.

„A šta ćeš ti raditi, Isobel?“, upitao je Ijan.

Isobel se okrenula ka njemu i zagonetno mu se osmehnula.

„Imam nekakav predosećaj“, rekla je.

„Bojim se tvojih predosećaja kao što bih se bojao zemljotresa“, uzvratilo je ljan. „Šta smeriš?“

„Ne treba da se brineš, ljane“, promrmljala je Isobel.

„Sad se još više brinem“, odgovorio je ljan.

„Možda neću stići do sumraka u Palatu“, objasnila je Isobel. „Ako se ne vratim, uradi šta moraš. Ti uvek znaš šta treba da se uradi, ljane.“

Momak je uznemireno uzdahnuo. Nije mu se sviđala tolika zagonetnost i čudan sjaj u oku njegove drugarice.

„Isobel, pogledaj me“, naredio joj je. Devojka ga je poslušala. „Šta god da je, izbij to sebi iz glave.“

„Umem da se brinem o sebi, ljane“, uzvratila je ona smešeći se.

ljanove usne, međutim, nisu bile kadre da uzvrate devojčinim.

„Nemoj da uradiš ništa što ja ne bih uradio“, preklinjao ju je momak.

Isobel se nasmejala.

„Uradiću samo jednu stvar koju ti nikada ne bi uradio“, promrmljala je.

ljan ju je pogledao zbunjeno. Zatim, ne mogavši da izbriše iz pogleda onu zagonetnu iskru, Isobel je prišla ljanu i ovlaš ga poljubila u usta.

„Čuvaj se, ljane“, šapnula mu je na uvo. „I nemoj da se zanosiš.“

To je bio prvi put da ga je Isobel poljubila, i dok ju je gledao kako odlazi kroz rastinje u dvorištu, ljan nije mogao da odagna iznenadni i neobjašnjivi strah da je možda poslednji put vidi.

* * *

Nakon što je prošlo skoro sat vremena, Ben i Šir izronili su na svetlo dana s nedokučivim izrazima lica i neobično spokojni. Šir je prišla Arjami, koja je sve to vreme provela sama ispod zaklona ignorišući ljanove pokušaje da započne razgovor s njom, i sela je pored nje. Ben je odmah prišao ljanu.

„Gde su ostali?“, upitao je.

„Mislili smo da će biti korisno da istražimo malo tog Javahala“, odgovorio mu je ljan.

„A ti si ostao da budeš dadilja?“, našalio se Ben, mada njegov napadno šaljiv ton nije mogao da prevari ni jednog ni drugog.

„Tako nešto. Jesi li dobro?“, upitao je ljan pokazujući glavom na Šir.

Njegov prijatelj je klimnuo glavom.

„Smeten, pretpostavljam“, rekao je naposljetku. „Mrzim iznenađenja!“

„Isobel kaže da nije pametno da se ti i Šir movate unaokolo. I mislim da je u pravu.“

„Isobel je uvek u pravu, osim kad se raspravlja sa mnom“, rekao je Ben. „Ali ne verujem ni da je ovo mesto bezbedno za nas. Iako je kuća bila zatvorena duže od petnaest godina, ona je ipak i dalje porodična kuća. A nije bezbedan ni *Sveti Patrik*, što je više nego očigledno.“

„Mislim da je najbolje da odemo u Palatu i sačekamo ostale“, predložio je Ijan.

„Je li to Isobelin plan?“, nasmešio se Ben.

„Čik pogodi.“

„Kuda je ona otišla?“

„Nije htela da mi kaže.“

„Opet neki njen predosećaj?“, uzviknuo je Ben uspaničeno.

Ijan je klimnuo glavom i Ben je, skrhan, uzdahnuo.

„Nek nam je bog u pomoći“, rekao je tapšući prijatelja po leđima. „Idem da razgovaram s damama.“

Ijan se okrenuo da pogleda Šir i Arjami Bose.

Starica kao da se žučno raspravljala sa svojom unukom. Ben i Ijan su se pogledali.

„Naslućujem da starica ne odustaje od plana da sutra krenu za Bombaj“, primetio je Ben.

„Hoćeš li da pođeš s njima?“

„Ne nameravam da napuštam ovaj grad. Nikad. Ponajmanje sad.“

Dvojica drugova su još nekoliko minuta posmatrala kako se odvija svađa između bake i unuke, a onda im je Ben prišao.

„Sačekaj me ovde“, promrmljao je sporo.

Arjami Bose je ponovo ušla u kuću i ostavila Bena i Šir nasamo na pragu kuće. Šir je bila crvena u licu od besa, i Ben je sačekao da ona sama izabere trenutak da progovori. Kada je to i učinila, glas joj je zadrhtao od jarošti i bespomoćnosti i ruke su joj se uplele u snažno stegnut, čelični čvor.

„Kaže da sutra odlazimo i da više neće da razgovara o tome“, objasnila je. „Kaže i da bi ti trebalo da pođeš s nama, ali da ne može da te primora na to!“

„Pretpostavljam da misli da je to najbolje za tebe“, rekao je Ben.

„Zar ti ne misliš tako?“

„Lagao bih te ako bih rekao da mislim“, priznao je Ben.

„Čitav život sam provela bežeći iz mesta u mesto, vozovima, brodovima i kojekakvim kolima, bez doma, prijatelja ili mesta koje bih mogla zapamtiti kao svoje“, rekla je Šir. „Umorna sam, Bene. Ne mogu

da ceo život bežim od nekoga koga čak i ne poznajem.“

Brat i sestra su se bez reči pogledali.

„Ona je stara, Bene. Plaši se jer se njen život gasi i oseća da neće moći još dugo da me štiti“, dodala je devojkica. „To radi od srca, ali bežanje više ničemu ne služi. Šta dobijam time što ću sutra sestiti u voz za Bombaj ? To da moram da siđem na bilo kojoj stanici, pod drugim imenom? Ili da prosim za krov nad glavom u nekom mestu znajući da ćemo narednog dana morati ponovo da bežimo dalje?“

„Jesi li to rekla Arjami ?“, upitao je Ben.

„Neće da me sluša. Ali ovog puta ne nameravam da bežim. Ovo je moja kuća, ovo je grad mog oca i ovde nameravam da ostanem. A ako taj čovek dođe po mene, suprotstaviću mu se. Ako mora da me ubije, nek me ubije. Ali ako treba da nastavim da živim, nisam spremna da to činim kao begunica koja svakodnevno nekom zahvaljuje što može da vidi sunce. Hoćeš li da mi pomogneš, Bene ?“

„Naravno“, odgovorio je mladić.

Šir ga je zagrlila i obrisala suze krajem svog belog ogrtača.

„Znaš li, Bene“, rekla je, „sinoć, s tvojim drugovima u onoj staroj napuštenoj kući, u vašoj *Ponoćnoj palati*, dok sam vam pričala svoju životnu priču, pomislila sam da nikada nisam imala priliku da budem devojkica kao ostale devojkice. Odrasla sam među starcima, strahovima i lažima, s prosjacima i bezimanim putnicima. To je bilo moje društvo. Setila sam se kako sam izmišljala nevidljive prijatelje i s njima satima razgovarala na stanicama, u kolima. Odrasli su me gledali i osmehivali se. U njihovim očima, devojkica koja razgovara sama sa sobom bila je božanstven prizor. Ali nije, Bene. Nije božanstveno biti sam, ni kao dete, ni kao star čovek. Godinama sam se pitala kako je to kad si kao ostala deca, imaju li iste košmare kao

ja, osećaju li se jednako nesrećno kao ja. Ko kaže da je detinjstvo najsrećnije doba života, ili laže, ili je glup!

Ben je pogledao u svoju sestru i osmehnuo se.

„Ili i jedno i drugo“, našalio se. „Obično te dve stvari idu zajedno.“

Šir je pocrvenela.

„Izvini“, rekla je. „Pričam kao navijena, je l' da?“

„Ne“, porekao je Ben. „Volim da te slušam. Osim toga, mislim da imamo mnogo više zajedničkog nego što ti se čini!“

„Kad smo brat i sestra“, nasmejala se Šir nervozno. „Zar je to malo? I to blizanci! Što to čudno zvuči!“

„Dobro, poslovice kaže da samo prijatelje biraš“, našalio se Ben. „Porodica ti je servirana?“

„Onda bih radije da mi budeš prijatelj“, rekla je Šir.

Ijan im je prišao i s olakšanjem ustanovio da su brat i sestra dobro raspoloženi i da se čak šale, što nije bila mala stvar kad se uzmu u obzir prilike.

„Kako god želiš. Ijane, ova gospođica hoće da mi bude drugarica?“

„Ja joj to ne bih preporučio“, nadovezao se Ijan na šalu. „Ja sam mu prijatelj već godinama i evo kako mi je. Jeste li odlučili?“

Ben je klimnuo glavom.

„Je li ono što pretpostavljam da jeste?“, upitao je Ijan.

Ben je ponovo klimnuo glavom i ovog puta Šir se pridružila njegovom gestu odobravanja.

„Šta ste odlučili?“, upitao je ogorčeni glas Arjami Bose iza njihovih leđa.

Troje mladih ljudi okrenulo se i videlo priliku starice u senci na pragu. Napeta tišina zavladała je između njih.

„Nećemo poći sutra tim vozom, bako“, odgovorila je Šir staloženo. „Ni Ben ni ja?“

Starica ih je gledala naizmenično ubilačkim pogledom.

„Jesu li te to reči slinavaca naterale da za samo nekoliko minuta zaboraviš sve čemu sam te svih ovih godina učila?“, prekorila ju je Arjami.

„Ne, bako. To je moja odluka. I ništa na svetu neće je promeniti.“

„Ti ćeš raditi šta ti ja kažem“, prekinula ju je Arjami, iako se činilo da svaka njena reč miriše na poraz.

„Gospođo..!“, počeo je Ijan učtivo.

„Umukni, dete", napala ga je Arjami s obnovljenom hladnoćom.

Ijan se suzdržao da joj ne odgovori i spustio je pogled.

„Bako, ja neću ući u taj voz", rekla je Šir. „I ti to znaš!"

Arjami je iz senke gledala svoju unuku, ne progovarajući.

„Čekaću vas na stanici Hovrah u zoru", rekla je starica naposletku.

Šir je uzdahnula i Ben je primetio kako joj se lice ponovo užarilo od besa. Ben ju je uhvatio za ruku i stavio joj do znanja da ne nastavlja svađu. Arjami se okrenula i njeni koraci polako su iščezli u kući.

„Ne mogu da dozvolim da se završi na tome", promrmrljala je Šir.

Ben je klimnuo glavom i pustio ruku svoje sestre, koja se popela za Arjami do salona, u kom je starica sedela preko puta upaljenih sveća. Arjami se nije okrenula, sedela je nepomično, ignorišući prisustvo svoje unuke. Šir joj je prišla i zagrlila je.

„Šta god da se desi, bako", rekla je, „ja te volim."

Arjami je ćutke prihvatila njene reči i čula je kako se Širini koraci ponovo udaljavaju u pravcu dvorišta, dok su joj suze kvasile oči. Napolju su Ben i Ijan čekali da se Šir vrati i dočekali su je s najvedrijim izrazom lica koji su uspeali da slože.

„Kuda idemo sad?", upitala je Šir. Oči su joj bile pune suza, a ruke joj drhtale.

„U najbolji kutak Kalkute", odgovorio je Ben, „u *Ponoćnu palatu*."

* * *

Poslednje svetlo dana počinjalo je da bleedi kada je Isobel ugledala utvarnu oštrougaonu konstrukciju nekadašnje stanice Hiter gejt, koja je izranjala iz rečne izmaglice kao sablasna katedrala što ju je pojela vatra. Devojka je zadržala dah i stala da osmotri jezivu gustu mrežu stotine čeličnih greda, lukova i tavanica, u nepreglednom lavirintu izvitoperenog metala i polomljenog stakla. Nekadašnji most u ruševinama, koji niko nije koristio, prelazio je preko reke sve do ulaza u stanicu, koji je na drugoj obali bio razjapljen poput crnih čeljusti nepomičnog zmaja koji vrebava, čiji beskonačni niz dugih i oštih zuba nestaje u tami duplje.

Isobel se uputila ka mostu koji je vodio do Hiter gejta, obilazeći stare šine koje su išle preko njega i pravile ćorsokak od puta ka tom paklenom mauzoleju. Drveni pragovi nekadašnje pruge istrulili su i pocrneli i divlje rastinje nicalo je između njih. Zardala konstrukcija

mosta škripala je pod njom, i Isobel je ubrzo primetila natpise koji su zabranjivali ulazak i upozoravali na opasnost od rušenja mosta. Nijedan voz nije prešao preko reke preko tim mostom, i sudeći po njegovom pustom izgledu, Isobel je pretpostavila da niko nije ni pokušao da ga popravi, niti da preko njega pređe pešice.

Kako je istočna obala Kalkute ostajala iza njenih leđa, a avetinjski lavirint od čelika i seni Hiter gejta rasli pred njom, Isobel je počela da pomišlja da njena ideja da dođe na ovo mesto nije bila pametna, kako je u početku mislila. Jedno je bilo igrati ulogu neukrotivog pustolova koji se smelo nosi s neprilikama, a nešto sasvim drugo uroniti u tu teskobnu scenu ne poznajući ni jednu jedinu stranu trećeg čina.

Para natopljena pepelom i ugljenom, koja je u velikim oblacima isparavala iz tunela skrivenih u utrobi stanice, doprla joj je do lica. Mirisala je kiselo i snažno. Bio je to miris koji je Isobel, bez očitih razloga, povezala sa mirisom stare fabrike utonule u smrtonosne gasove i prekrivene slojevima prljavštine i rđe. Isobel je usmerila pogled na udaljena svetla brodova koji su plovili rekom Hugli i, dok je prelazila preko dela mosta koji ju je delio od ulaza u stanicu, pokušala je u sebi da prizove društvo nepoznatih ljudi koji su plovili njima. Kada je stigla na suprotnu stranu, zaustavila se između šina koje su vodile u mrak i osmotrila veliko čelično pročelje. Na njemu su se, zamagljena flekama koje je načinila vatra, mogla videti uklesana slova koja su sačinjavala naziv stanice. Prizor ju je podsetio na ulaz u veliku grobnicu: *Hiter gejt*.

Isobel je duboko udahнула i spremila se da učini nešto što nije nimalo želela u šesnaestoj godini života: da uđe unutra.

* * *

Set i Majkl blaženo su se, kao pravi uzorni đaci, osmehnuli gospodinu Derosiju, upravniku biblioteke glavnog arhiva Muzeja Indije, i stoički su izdržali njegovo nemilosrdno proučavanje, koje je potrajalo nekoliko trenutaka.

„To je najgluplji zahtev koji sam u životu čuo“, presudio je Derosio. „Ako ne u životu, onda svakako otkako si ti poslednji put bio ovde, Sete.“

„Vidite, gospodine Derosio“, izmislio je Set na licu mesta, „znamo da je biblioteka muzeja otvorena samo pre podne i da vam se ono

što vam moj drug i ja tražimo može učiniti malo neobičnim..."

„Kad si ti u pitanju, mladiću, ništa nije neobično", prekinuo ga je Derosio.

Set je suzdržao smeh. Naizgled ubojite ironije gospodina Derosija bile su nedvosmislen znak popustljivosti i zainteresovanosti. Njegovo lično ime niko živi nije znao, možda samo njegova majka ili supruga, ako je uopšte u Indiji postojala žena dovoljno hrabra da se uda za takvog čoveka, nosioca kojekakvih čudnih osobina koje ljudski rod može da ima. Ispod njegove maske bibliofila, Derosio je imao strašnu Ahilovu petu: radoznalost i sklonost ogovaranju u akademskom stilu, kojom je neprestano razgaljivao žene na bazaru.

Set i Majkl pogledali su se ispod oka i odlučili da otvore dušu.

„Gospodine Derosio", počeo je Set melodramatičnim tonom, „ne bi trebalo ovo da vam kažem, ali primoran sam da računam na diskreciju

po kojoj ste poznati: u ovom slučaju ima nekoliko zločina i veoma se

plašimo da ih može biti još ako ne stavimo tačku na njih."

Sitne i prodorne oči bibliotekara kao da su načas porasle.

„Jeste li sigurni da je gospodin Karter upoznat s ovim?", upitao je ozbiljno.

„On nas i šalje", uzvratio je Set.

Derosio ih je ponovo pogledao, tražeći tragove na njihovim licima koji bi odali nešto sumnjivo.

„A tvoj drug", rekao je naprasito Derosio, „zašto ne govori ništa?"

„On je jako stidljiv, gospodine", objasnio je Set.

Majkl je slabašno klimnuo glavom, kao da hoće da potvrdi Setovu izjavu. Derosio je pročistio grlo i zamislio se.

„Kažeš da ima zločina?", rekao je glumeći ravnodušnost.

„Ubistava, gospodine", potvrdio je Set. „Nekoliko."

Derosio je pogledao na sat, razmislio nekoliko sekundi i zatim, uputivši nekoliko naizmeničnih pogleda mladićima, slegnuo ramenima.

„U redu", dozvolio je. „Ali ovo vam je poslednji put. Kako se zove taj čovek koji vas zanima?"

„Lahavaj Čandra Šatergi, gospodine", odgovorio mu je Set spremno.

„Inženjer?", upitao je Derosio. „Nije li nastradao u požaru na Hiter gejtju?"

„Jeste, gospodine", objasnio je Set. „Ali s njim je bio još neko ko nije umro. Neko veoma opasan. Neko ko je izazvao požar. Neko ko je i dalje tamo, spreman da počini nove zločine..."

Derosio se zločesto osmehnuo.

„Zvuči zanimljivo", promrmljao je.

Najednom je senka sumnje prešla preko bibliotekarevog lica. Derosio se nagnuo svom svojom težinom ka dvojici momaka i odlučno uperio prstom ka njima.

„Niste izmislili sve ovo o tom vašem prijatelju, nadam se", zanimalo gaje. „Kako se on zove?"

„Ben o ovome ništa ne zna, gospodine Derosio", umirio ga je Set. „Mesecima ga nismo videli!"

„Teško vama ako nije tako", presudio je Derosio. „Pođite za mnom.

* * *

Isobel je neodlučnim koracima ušla u stanicu i sačekala da joj se oči naviknu na tamu koja je obavijala mesto. Nekoliko desetina metara iznad nje nalazio se glavni svod, napravljen od dugačkih čeličnih lukova i stakla. Najveći deo staklenih površina istopio se u vatri ili jednostavno pukao u paramparčad i razleteo se po celoj stanici. Večernje svetlo ulazilo je kroz rešetke od nagorelog metala i komade oštrog stakla koje je preživelo tragediju. Peroni su se gubili u mraku praveći blagu krivinu ispod velike tavanice. Bili su prekriveni ostacima spaljenih klupa i odvaljenih stubova.

Veliki sat koji se nekada uzdizao na glavnom peronu poput svetionika u luci sada je izgledao kao neraspoloženi, nemi stražar. Isobel je prošla ispod njega i primetila da su se kazaljke oklembesile ka podu kao jezici od istopljene čokolade. Zauvek su pokazivale vreme strave koja je progutala stanicu.

Na tom mestu kao da se ništa nije promenilo, trag su ostavile samo godine taloženja prljavštine i kiša, koju je olujni prekrivač monsuna uvlačio unutra kroz ventilaciju i pukotine na svodu.

Isobel je zastala da osmotri veliku stanicu iz središta i pomislila je da se nalazi u unutrašnjosti ogromnog hrama, beskonačnog, nesagledivog.

Novi talas vlažnog i toplog vazduha prošao je stanicom mrseći joj kosu i podižući uvis prljavštinu s perona. Isobel je osetila jezu i zagledala se u crna usta tunela, koji je ponirao u zemlju na samom kraju stanice. Poželela je da su članovi *Društva Čoubar* pored nje sada kada događaji poprimaju nezgodan tok, preterano sličan pričama koje je Ben sa zadovoljstvom izmišljao tokom njihovih bdenja u *Ponoćnoj palati*. Isobel je prepipala džepove i izvadila Majklov crtež članova *Društva Čoubar*. Pozirali su kraj jezera, u kom su im se ogledala lica. Isobel se nasmešila kada je videla svoj portret nacrtan Majklovom olovkom i upitala se da li je zaista takva kakvom je on vidi. Nedostajali su joj svi oni.

Tada je začula taj zvuk po prvi put. Udaljen i utonuo u šum vazdušnih struja koje su prolazile kroz te tunele. Bili su to glasovi izdaleka, slični žagoru svetine koji je čula kada je izronila iz reke Hugli pre mnogo godina, onog dana kada ju je Ben naučio da roni. Ali ovog puta Isobel je bila sigurna da glasovi koji dolaze iz dubine tunela ne pripadaju hodočasnicima. Bili su to dečji glasovi. I vrištali su od užasa.

* * *

Derosio je pomilovao svoj kraljevski podvaljak s tri pregiba i ponovo pregledao hrpu dokumenata, isečaka i nerazvrstanih papira koje je tokom nekoliko ekspedicija bio sakupio i pohranio u utrobu Aleksandrijske biblioteke Muzeja Indije. Set i Majki su ga napeto i nestrpljivo posmatrali.

„Dobro“, počeo je bibliotekar. „Ovo je složenije nego što izgleda. Ima mnogo podataka o tom Lahavaju Čandri Šatergiju, u nekoliko odrednica. Najveći deo dokumentacije koju sam video ponavlja jedno te isto i tu nema ničeg značajnog, ali bilo bi potrebno najmanje nedelju dana da se srede dokumenta o tom slučaju.“

„Šta ste pronašli, gospodine?“, upitao je Set.

„Od svega pomalo, da budem precizan“, objasnio je Derosio. „Gospodin Čandra je bio sjajan inženjer, bio je ispred svog vremena, idealista i opsednut željom da ovoj zemlji ostavi nešto što će siromašnim ljudima nadomestiti bedu, čiji je uzrok video u britanskoj vladavini i eksploataciji. Nije bio naročito originalan. Sve u svemu: imao je sve što je potrebno da postane nesrećan čovek. Uprkos tome, čini se da je uspešno plivao u moru zavisti, zavera i

manipulacija čija je svrha bila da se njegova karijera okonča, i uspeo je da ubedi vladu da finansira ono što je bio njegov san o sreći: izgradnju železničke pruge koja bi spajala glavne gradove države s ostalim delovima potkontinenta.

„Čandra je verovao da će tako biti odbrojani dani trgovinskom i političkom monopolu koji je započeo sa rečnim i morskim saobraćajem za vreme lorda Klajva, i da će narod Indije moći polako da preuzme vlast nad bogatstvom sopstvene zemlje. Istina je da čovek nije morao da bude inženjer da bi razumeo da to neće biti tako.”

„Spominje li se neko po imenu Javahal?”, upitao je Set. „To je bio inženjerov drug iz detinjstva. Sudilo mu se nekoliko puta. Ti slučajevi su odjeknuli u javnosti, koliko znam.”

„Sigurno se negde spominje, sinko, ali tu je more dokumenata koje treba razvrstati. Zašto se ne vratite za dve nedelje? Do tada ću imati prilike da malo dovedem u red ovaj haos.”

„Ne možemo da čekamo dve nedelje, gospodine”, rekao je Majkl.

Derosio je pogledao u mladića iznenađeno.

„Nedelju dana onda”, ponudio je.

„Gospodine”, rekao je Majki, „ovo je pitanje života ili smrti. Život dve osobe je u opasnosti.”

Derosio je uhvatio ozbiljan Majklov pogled, pomalo uznemiren. Set nije časio časa.

„Gospodine, mi ćemo vam pomoći da tražite i slažete” ponudio se.

„Vi? Nisam siguran... Kada?”

„Sad odmah”, rekao je Majki.

„Poznaješ li šifrnika bibliotečkih odrednica?”, upitao ga je Derosio.

„Kao azbuku”, slagao je Set.

* * *

Sunce je zašlo kao velika krvava lopta iza uništenih prozora istočnog krila Hiter gejta i za svega nekoliko sekundi Isobel je prisustvovala opčinjućem prizoru stotinu vodoravnih noževa skerletnog svetla koji su presecali mrak na stanici. Oni vrišteći glasovi čuli su se sve jače, i Isobel ih je uskoro čula kako se odbijaju o veliki svod. Počelo je da joj podrhtava tlo pod nogama i devojka je primetila kako nekoliko komada polomljenog stakla pada s tavanice. Osetila je bol u levoj nadlaktici i prinela je drugu ruku mestu na kom

je osetila ubod. Njena mlaka krv skliznula joj je niz prste. Otrčala je na sam kraj stanice, štiteći lice rukama.

Pošto je našla zaklon ispod stepenica koje su vodile na gornje spratove, otkrila je ispred sebe široku čekaonicu na čijem su podu bile prevrnutе nagorele drvene klupe. Zidovi su bili prekriveni neobičnim šarama napravljenim grubo, rukama, koje su predstavljale izobličena i zaposednuta ljudska obličja sa dugačkim, vučjim kandžama i luđačkim pogledom. Potresi ispod njenih nogu sada su postali jači i Isobel je prišla ulazu u tunel. Snažan nalet vrelog vazduha zapahnuo joj je lice i u neverici je protrljala oči.

Lokomotiva u plamenu izranjala je iz najvećih dubina tunela i besno bljuvala vatrene krugove koji su tutnjali kroz njega kao topovska đulad, pucali i pravili užarene prstenove od gasa. Isobel se bacila na pod i vatreni voz je prošao kroz stanicu praveći zaglušujuću buku usled trenja metala o metal i urlanja stotine dece koja su bila zarobljena u plamenu. Ležala je zaklopljenih očiju, ukočena od straha, sve dok se zvuk voza nije izgubio.

Podigla je pogled i osvrnula se oko sebe. Stanica je bila pusta i prekrivena oblakom pare koji se sporo penjao i poprimao jarkocrvenu boju poslednjeg dnevnog svetla. Ispred, na svega nekoliko centimetara od nje, širila se bara neke tamne, želatinaste tvari koja je blistala na večernjem svetlu. Devojci se na trenutak učinilo da na površini bare vidi odraz blistavog i tužnog lica dame obavijene svetlom koja ju je dozivala. Jagodicama prstiju dodirnula je tu gustu i toplu tečnost. Krv. Naglo je povukla ruku i obrisala prste o sopstvenu haljinu. Za to vreme

avetinjski lik se izgubio. Dahćući, odvukla se do zida i naslonila na

njega da dođe do daha.

Nakon što je prošao minut, Isobel je ustala i pregledala stanicu. Večernja svetla su se gasila i bližio se mrkli mrak. Upravo u tom trenutku u njenoj glavi je postojala samo jedna misao: ne želi da dočeka taj trenutak u Hiter gejtu. Nervozno je pošla ka izlazu i tek je tada ugledala sablasnu siluetu koja je išla ka njoj kroz izmaglicu što je pokrivala perone stanice. Prilika je podigla ruku i Isobel je videla da se na njenim prstima pali vatra koja joj osvetljava put. Tada je shvatila da odade neće izaći onako lako kako je ušla.

* * *

Kroz urušeni krov *Ponoćne palate* moglo se videti zvezdano noćno nebo, beskrajno more puno malih belih svećica. Sumrak je odneo sa sobom deo vreline koja je pržila grad još od jutra, ali je povetarac koji je nežno milovao ulice Crnog grada bio samo mlaki dah natopljen noćnom vlagom koju je izdisala reka Hugli.

Dok su čekali da dođu ostali članovi *Društva Čoubar*, Ijan, Ben i Šir ubijali su minute polako, među ruševinama stare kuće, utonuli u sopstvena razmišljanja.

Ben je odlučio da se povuče na svoje omiljeno mesto, голу gredu koja je horizontalno prelazila preko prednjeg dela *Palate*. Sedeo je tačno na njenoj sredini i klatio nogama. Ben je imao običaj da se popne na svoj usamljeni vidikovac kako bi posmatrao svetla grada i obrise palata i groblja koji su pratili vijugavo korito reke Hugli kroz Kalkutu. Umeo je da provede sate tamo gore i da za to vreme ne razgovara ni sa kim. Nekada se ne bi ni okrenuo da načas pogleda dole. Članovi *Društva Čoubar* poštovali su tu naviku, još jednu u ne preterano bogatoj zbirci neobičnih crta kojima se odlikovao Ben, i naučili su da se sažive s dugim periodom tuge koji je neizostavno nastupao nakon njegovog silaska s neba.

Ijan je iz dvorišta *Palate* ispod oka pogledao u svog prijatelja i odlučio je da mu dopusti da uživa u jednom od njegovih poslednjih duhovnih povlačenja. U međuvremenu, on se vratio zadatku kojim je ubijao svoje i Širino vreme u poslednjih sat vremena: pokušavao je devojci da objasni osnove šaha na tabli koju su imali u sedištu *Društva Čoubar*. Figure su bile rezervisane za godišnja prvenstva u ovoj disciplini, koja su se održavala u decembru i na kojima je uvek pobeđivala Isobel, dičeći se superiornošću koja je bila bezmalo uvredljiva.

„Što se tiče strategije u šahu, postoje dve teorije“, objasnio je Ijan. „U stvari, ima ih hiljadu, ali samo dve su zaista bitne. Prva kaže da je ključ igre u drugom redu šahovskih figura: kralj, konj, top, kraljica i tako redom. Prema toj teoriji pešaci su samo figure koje treba žrtvovati dok se razvija taktika. Druga teorija zagovara ideju da su pešaci najubojitije figure za napad i da jedna mudra strategija treba tako i da ih koristi ako želi pobeđu. Meni, da budem iskren, ni jedna ni druga nisu dobre, ali Isobel vatreno brani ovu drugu.“

Spomenuvši ime svoje prijateljice, ponovo se uznemirio pomislivši gde li se nalazi. Šir je primetila njegov odsutan izraz lica i vratila ga je u sadašnjost novim pitanjem u vezi sa šahom.

„Po čemu se razlikuju taktika i strategija?“, upitala je. „Je li to neko čisto tehničko pitanje?“

Ijan je razmotrio Širino pitanje i pomislio da nema valjan odgovor.

„Razlika je knjiška, nije stvarna“, potvrdio je Benov glas s visine. „Taktika je skup malih koraka koje praviš da bi negde dospela. Strategija su koraci koje preduzimaš kada više ne postoji nijedno mesto na koje može da se ode.“

Šir je podigla pogled i nasmešila se Benu.

„Bene, da li ti igraš šah?“, upitala je Šir.

Ben nije odgovorio.

„Ben prezire šah“, objasnio je Ijan. „Po njemu, to je drugi po besmislenosti vid traćenja ljudske inteligencije.“

„A koji je prvi?“, upitala je Šir, kojoj je ovo bilo zabavno.

„Filozofija“, odgovorio je Ben s osmatračnice.

„Ben dixit“, reče Ijan. „A zašto već jednom ne siđeš? Ostali samo što nisu stigli.“

„Kasnije“, odgovorio je on i vratio se na svoje mesto u oblacima.

Ben je sišao tek posle pola sata, kada se Ijan dao u objašnjavanje kretanja konja, a Rošan i Siraj se pojavili u dvorištu *Ponoćne palate*. Malo kasnije stigli su i Set i Majki i svi su stali u krug oko svetla male logorske vatre koju je improvizovao Ijan koristeći poslednje ostatke suvog drveta koje su čuvali u prekrivenom sanduku zaštićenom od kiše u zadnjem delu Palate. Lica sedam mladih ljudi poprimila su bakarnu boju vatre, dok je Ben nudio flašu vode koja, iako možda nije bila sveža, bar nije nosila smrtonosnu groznicu.

„Zar nećemo da sačekamo Isobel?“, upitao je Siraj, vidno uznemiren zbog odsustva objekta njegove neuzvrćene ljubavi.

„Možda neće doći“, rekao je Ijan.

Svi su ga u isto vreme zbunjeno pogledali. Ijan je ukratko prepričao svoj razgovor s Isobel od tog poslepodneva i ustanovio da su se lica njegovih drugova smračila. Kada je završio, podsetio ih je da je devojka dala uputstvo da, bila ona tu ili ne, treba da kažu jedni drugima sve do čega su došli i upitao ih je ko bi prvi da počne.

„Dobro“, rekao je Siraj nervozno. „Ispričaću vam šta smo mi saznali i odmah zatim idem da tražim Isobel. Samo taj tvrdoglavici može da padne na pamet da noćas krene na izlet, sama, i još da ne kaže kud je pošla. Kako si mogao da je pustiš, ljane?“

Rošan je stao u odbranu ljanu i stavio je ruku Siraju na rame.

„S Isobel se ne raspravlja“, podsetio ga je Rošan. „Nju moraš da slušaš. Ispričaj za hijeroglif, pa idemo obojica po nju.“

„Hijeroglif?“, upitala je Šir.

Rošan je klimnuo glavom.

„Pronašli smo kuću, Šir“, objasnio je Siraj. „Tačnije, znamo gde se nalazi.“

Širino lice se najednom obasjalo i srce je počelo snažno da joj lupa. Momci su prišli vatri i Siraj je izvadio parče papira na kom su mladićevim prepoznatljivim i kolebljivim rukopisom bili ispisani stihovi.

„Šta je to?“, upitao je Set.

„Pesma“, odgovorio je Siraj.

„Pročitaj je“, zatražio je Rošan.

Kuća bede, dom ukletih duhova

u gradu koji volim, mračnom i dubokom,

koji živi u sumraku,

u senci zla i zaboravljene slave.

Visoke leže u neizvesnom paklu naše sudbine

kule koje nikom ne otvaraju svoja vrata ni svoje srce,

kule velikog plesa prevara i poganosti,

bazara mojih tuga...

Sedam mladih ljudi ćutalo je nakon što je pročitao pesmu i jedan tren su samo zvuk vatre i udaljeni glas grada zviždali kroz vetar.

„Znam te stihove“, promrmljala je Šir. „Iz jedne su od očevih knjiga. Na samom kraju moje omiljene priče o Šivinim suzama.“

„Tako je“, potvrdio je Siraj. „Čitavo poslepodne proveli smo u

Bengalskom institutu za industriju. Neverovatna zgrada, skoro u ruševinama, u kojoj se nalaze spratovi i spratovi arhiva i sala

zakopanih u prašinu i đubre. Bilo je pacova i siguran sam da bismo, da smo otišli po noći, ustanovili da se nešto krije..?"

„Držimo se onoga što je bitno, Siraju, molim te", prekinuo ga je Ben.

„Važi", složio se Siraj ostavljajući za neki drugi trenutak svoju oduševljenost tajanstvenim mestom. „U suštini, nakon sati istraživanja, koje neću da prepričavam imajući u vidu atmosferu, naišli smo na grupu dokumenata koja su pripadala tvom ocu i koja su poverena na čuvanje Institutu godine 1916, u kojoj se i dogodila nesreća na Hiter gejtju. Među njima se nalazila i knjiga koju je svojeručno potpisao, i mada nam nisu dozvolili da je iznesemo, imali smo prilike da je pregledamo. I imali smo sreće."

„Ne vidim u čemu", primetio je Ben.

„Ti bi trebalo ovo da vidiš prvi. Pored pesme je neko, pretpostavljam Širin otac, perom nacrtao kuću", uzvratilo je Siraj misteriozno se smeškajući dok mu je pružao papir s pesmom.

Ben je pogledao stihove i slegao ramenima.

„Ja ovde vidim samo reči", rekao je napokon.

„Bene, ti gubiš razne sposobnosti. Šteta što Isobel nije ovde da vidi", našalio se Siraj. „Pročitaj ponovo. Pažljivo."

Ben je pratio uputstva i namrštitio se.

„Predajem se. Ovi stihovi se ni u šta ne uklapaju i nemaju nikakvu očiglednu strukturu. Stihovi u prozi proizvoljno napisani."

„Tačno", potvrdio je Siraj. „A šta je pravilo te proizvoljnosti? Drugim rečima, zašto prekida stihove baš na tim mestima ako je mogao da izabere i neka druga?"

„Da bi razdvojio reči?", pokušala je da pogodi Šir.

„Ili da bi ih spojio...", promrmljao je Ben sebi u bradu.

„Uzmi prvu reč iz svakog stiha i sastavi rečenicu", sugerisao je Rosan.

Ben je ponovo pogledao u pesmu, pa u svoje drugove.

„Pročitaj samo prve reči", rekao mu je Siraj. „**Kuća u senci visoke kule velikog bazara**", pročitao je Ben.

„Samo na severu Kalkute ima bar šest bazara", naglasio je ljan.

„Koliko njih ima kulu koja baca senku do okolnih kuća?", upitao je Siraj.

„Ne znam", odgovorio je ljan.

„Ja znam“, uzvratio je Siraj. „Dva - Sjambazar i Mačuabazar, na severu Crnog grada!“

„U svakom slučaju“, uključio se Ben, „senka koju jedna kula u toku dana može da napravi pokriva lepezu od najmanje sto osamdeset stepeni i menja se iz minuta u minut. Ta kuća bi se mogla nalaziti na bilo kom mestu na severu Kalkute, što je isto kao da kažemo na bilo kom mestu u Indiji!“

„Samo trenutak“, prekinula ga je Šir. „Pesma spominje sumrak. Doslovno kaže *'koji živi u sumraku'*“

„Jeste li to proverili?“, upitao je Ben.

„Naravno“, odgovorio je Rošan. „Siraj je bio na Sjambazaru, a ja na Mačuabazaru, nekoliko minuta pred zalazak sunca!“

„I?“, upitali su svi nestrpljivo.

„Senka kule na Mačuabazaru gubi se u starom napuštenom skladištu“, objasnio je Siraj.

„Šta si ti otkrio, Rošane?“, upitao je Ijan.

Momak se nasmešio, uzeo je napola izgoreli prut iz lomače i nacrtao konture kule preko pepela.

„Kao kazaljka sata, senka kule na Sjambazaru pada na vrata široke metalne ograde iza koje se nalazi dvorište obraslo gustim rastinjem i palmama. Iznad krošnji palmi mogao sam videti vrh kuće!“

„To je fantastično!“, uzviknula je Šir.

Benu, međutim, nije promakao uznemiren izraz lica koji se pojavio na Rošanovom licu.

„U čemu je problem, Rošane?“, upitao je Ben.

Rosan je polako odmahnuo glavom i slegao ramenima.

„Ne znam“, odgovorio je. „U toj kući je bilo nečeg što mi se nije dopalo.“

„Jesi li video nešto?“, upitao je Set.

Rošan je odmahnuo glavom. Ijan i Ben su se pogledali u istom trenutku bez reči.

„Da li je ikome palo na pamet da bi sve to mogla da bude zamka?“, upitao je Rošan.

Ijan i Ben su se ponovo pogledali i klimnuli glavom. Obojica su pomislili to isto.

„Rizikovaćemo“, rekao je Ben veoma odlučno.

* * *

Arjami Bose je još jednom upalila šibicu i prinela je kraju bele sveće ispred sebe. Treperava svetlost plamena ublažila je ivice mračne sobe dok je svojim drhtavim rukama prinosila šibicu fitilju. Sveća se polako upalila i oko nje se stvorila aura svetla. Starica je dunula u šibicu i mali drveni štapić se ugasio šireći plavičasti dim koji se polako kretao ka tami. Blagi dodir vazdušne struje pomilovao ju je po potiljku i Arjami se okrenula. Nalet vetra, hladnog i natopljenog kiselim, prodornim mirisom, zanjihao je njen pokrivač i ugasio plamen sveće. Mrak ju je obavio ponovo i starica je čula dva kratka udarca u vrata kuće. Arjami je stisla pesnice i videla da se kroz prorez između dovratka i vrata provlači bleđa crvenkasta svetlost. Kucanje se ponovilo, ovoga puta snažnije. Starica je osetila kako joj kroz pore na čelu izbija hladan znoj.

„Šir“, pozvala je jedva čujno.

Zvuk njenog glasa izgubio se nakon što je tupo odjeknuo u mračnoj kući. Nije bilo odgovora i nekoliko sekundi kasnije kucanje se ponovilo.

Arjami je naslepo napipala žarač na kaminu na kom su umirući ostaci žara davali jedino svetlo koje joj je moglo poslužiti kao vodič. Srušila je nekoliko predmeta dok prstima nije napipala dugačke metalne kanije noža koji je tu čuvala. Izvadila ga je i pogledala u zlatasti sjaj sečiva pri svetlosti žara. Tračak svetla probio se ispod vrata. Arjami je duboko udahнула i polako krenula ka vratima. Zaustavila se ispred njih i čula zvuk vetra između lišća rastinja u dvorištu.

„Šir“, šapnula je ponovo, ali nije dobila odgovor.

Čvrsto je stegla nož u ruci i nežno levom rukom otvorila vrata. Žalostivo škripanje mehanizma brave začulo se posle mnogo godina. Vrata su se polako otvorila i plavičasta svetlost noćnog neba napravila je lepezu svetla u unutrašnjosti kuće. Napolju nije bilo nikog. Divlje rastinje njihalo se u moru stotina malih suvih listova, praveći hipnotišući šum. Arjami je provirila kroz vrata i pogledala levo-desno, ali u dvorištu nije bilo nikog. Tada su njene noge naišle na nešto, i starica je spustila pogled i kraj svojih stopala otkrila malu košaru. Iako je bila pokrivena neprozirnim velom, u košari je bilo

svetlosti. Arjami je klekla pored nje i sklonila veo kojim je bila prekrivena.

U njoj je pronašla dve male voštane figure. Bila su to naga tela dve bebe iz čijih je glava virio fitilj i obe figurice topile su se kao sveće u hramu. Naježila se. Arjami je gurnula košaru i pustila je da padne niz stepenice od klesanog kamena. Podigla se, i taman je krenula natrag u kuću kad je začula da joj se iz dugačkog hodnika koji je vodio do suprotnog kraja njenog doma približavaju nevidljivi koraci. Starica je osetila da joj nož klizi iz ruku i tresnula je vratima. Sišla je kako je znala i umela niz stepenice, ne usudevši se da okrene vratima leđa, i saplela se o košaru koju je nekoliko trenutaka ranije odgurnula. Dok je ležala na zemlji, Arjami je razrogačenih očiju gledala kako plameni jezičak izlazi ispod vrata i staro drvo buknuo je kao pergament. Starica se odvukla nekoliko metara do rastinja i s naporom je ustala dok je bespomoćno gledala kako se vatra pojavljuje u prozorima kuće i guta je.

Arjami je potrčala ka ulici i nije stala da se osvrne sve dok se nije našla stotinak metara daleko od onoga što je nekada bila njena kuća. Vatrepi dizao se uvis, besno bljujući ka nebu žeravice i pepeo. Susedi su uspaničeno počeli da izlaze na prozore i ulice da bi posmatrali ogroman požar koji je buknuo za svega nekoliko sekundi. Arjami je čula kako krov puca, propada i pada. Vatra ga je progutala. Lica okupljenog sveta bila su obasjana snagom munje skerletne boje dok su se zabezeknuto zgedala ne shvatajući šta se desilo.

Arjami Bose je gorko zaplakala za kućom koja joj je u mladosti bila dom, u kojoj je donela na svet svoju kćerku, i gubeći se u zbrci koja je vladala ulicama Kalkute, zauvek se oprostila od nje.

* * *

Nije bilo komplikovano odrediti gde se kuća tačno nalazi na osnovu uputstavakojaje davao kriptogram što ga je Siraj dešifrovao. Prema tim uputstvima, uputno upoređenim s nalazima na terenu koje je Rošan izneo, kuća inženjera Čandre Šatergija nalazila se u jednoj mirnoj ulici koja spaja Aveniju Džatindra Mohan i ulicu Aćarja Prafula, otprilike kilometar na sever od Ponoćne palate.

Čim je Siraj ustanovio da su njegovi drugovi ispravno protumačili plod njegovog istraživanja, izrazio je neodložnu želju da ne gubi više

ni minut, nego da krene da traži Isobel. Svi su pokušali da ga umire i da mu predlože da sačeka, jer će se devojka sigurno vratiti, ali nisu imali nikakvog uticaja na njega i Rošan se naposljetku, ispunjavajući svoje obećanje, ponudio da pođe s njim. Obojica su krenula po noći, nakon što su se dogovorili s ostalima da se ponovo nađu u kući inženjera Čandre Šatergija čim pronađu Isobel.

„Šta ste uspjeli da saznate vas dvojica?“, upitao je Ijan Seta i Majkla.

„Voleo bih da mogu da ponudim tako spektakularne rezultate kao što su Sirajevi, ali istina je da smo naišli na pravo more niti koje tek treba povezati“, odgovorio je Set i ispričao o tome kako su posetili gospodina Derosija, kog su ostavili da istražuje u muzeju, uz obećanje da će se vratiti za dva sata da nastave da mu pomažu.

„Ono što smo do sada otkrili samo potvrđuje priču koju je Širina baka, pardon, vaša baka ispričala. Makar delimično“, objasnio je Set.

„U inženjerovoj povesti ima praznina koje neće biti lako popuniti“, rekao je Majkl.

„Tako je“, potvrdio je Set. „Štaviše, mislim da nije najzanimljivije ono što smo otkrili, nego ono što nismo mogli da otkrijemo.“

„Objasni mi to“, zatražio je Ben.

„Vidite ovako“, nastavio je Set trljajući ruke kraj vatre. „Povest inženjera Čandre dokumentovana je počev od njegovog dolaska u Bengalski institut za industriju. Postoje dokumenta koja pokazuju da je odbio nekoliko ponuda britanske vlade da radi za vojsku na izgradnji vojnih mostova i železničke pruge koja je trebalo da spoji Bombaj i Delhi isključivo za vojnu upotrebu.“

„Arjarni je objasnila njegovu odbojnost prema Britancima“, primetio je Ben. „Krivio ih je za dobar deo zala koja su harala zemljom!“

„Tako je“, potvrdio je Set. „Ali zanimljivo je da je, uprkos otvorenoj odbojnosti, koju je i javno pokazivao, Čandra Šatergi učestvovao u neobičnom projektu britanske vojne vlade između 1914. i 1915, godinu dana pre nego što je nastradao u tragediji na Hiter gejtju. Radilo se o mračnom slučaju koji je imao čudno ime: *Vatrena ptica*.“

Šir je izvila obrve i prišla Setu zabrinutog izraza lica.

„Šta je bila Vatrena ptica?“, upitala je.

„Teško je odrediti“, odgovorio je Set. „Gospodin Derosio misli da se možda radilo o vojnom eksperimentu. Deo zvanične prepiske koja se

nalazila među inženjerovim dokumentima potpisao je izvesni pukovnik ser Artur Levlin, koji je, prema Derosiju, imao tu, da kažemo, čast da bude šef snaga odgovornih za suzbijanje miroljubivih pokreta kojima se zahtevala nezavisnost u periodu između 1905. i 1915."

„Imao čast?", umešao se Ben.

„To i jeste najčudnije u svemu", pojasnio je Set. „Ser Artur Levlin, zvanični mesar njenog visočanstva, umro je u požaru na Hiter gejtju. Šta je tamo tražio, prava je misterija."

Petoro mladih pogledali su se zbunjeno, izgubljeni u moru nedoumica.

„Pokušajmo da nađemo neku logiku u tome", predložio je Ben. „S jedne strane imamo sjajnog inženjera koji stalno odbija primamljive ponude britanske vlade da radi na javnim radovima u njenoj službi, iz mržnje prema kolonijalnoj vlasti. Do tog mesta sve se uklapa i ima smisla. Ali najednom se pojavljuje taj tajanstveni pukovnik i uvlači ga u operaciju od koje mu se, više nego očigledno, prevrtao želudac od gađenja: tajno oružje, eksperiment... I on prihvata. Ne uklapa se. Osim ako..!"

„Osim ako taj Levlin nije imao veoma naročitu moć ubeđivanja", dopunio je ljan.

Šir je podigla ruku da se pobuni.

„Nije moguće da je moj otac prihvatio da učestvuje u bilo kakvom vojnom projektu. Ni u službi Britanaca ni u službi bengalskih vlasti. Moj otac je prezirao vojna lica i smatrao ih je običnim ubicama, plaćenicima korumpiranih država. Nikada svoj talenat ne bi stavio u službu nečega što je namenjeno masovnom ubijanju njegovog naroda!"

Set ju je gledao ćutke i dobro odmerio svoje reči.

„Bez obzira na to, Šir, ima dokumenata koji dokazuju na to da na neki način jeste učestvovao", rekao je Set.

„Mora da postoji neko drugo objašnjenje", uzvratila je Šir. „Moj otac je gradio i pisao. Nije bio ubica nevinih."

„Na stranu idealizaciju, sigurno postoji neko drugo objašnjenje", smiren je bio Ben, „i pokušavamo da ga nađemo. Vratimo se na temu Levlinovih moći ubeđivanja. Šta je on to mogao uraditi da natera inženjera da saraduje?"

„Njegova snaga verovatno nije bila u onome što je mogao uraditi“, objasnio je Set, „nego u onome što je mogao da prestane da radi.“

„Ne razumem“, rekao je Ijan.

„To je moja teorija“, izložio je Set. „U celom inženjerovom istorijatu nismo naišli ni na jedan spomen Javahala, njegovog prijatelja iz mladosti, osim u jednom pismu pukovnika Levlina upućenom inženjeru Čandri novembra 1911. U njemu naš prijatelj pukovnik dodaje belešku u kojoj mu sažeto najavljuje da će, ne prihvati li poziv da učestvuje u projektu, biti primoran da to mesto ponudi njegovom starom prijatelju Javahalu. Ja mislim sledeće: inženjer je uspeo da sakrije svoje prijateljstvo s Javahalom, koji je u to vreme bio u zatvoru, i razvije svoju karijeru a da niko ne sazna da ga je štitio. Ali pretpostavimo da se dotični Levlin našao s Javahalom u zatvoru i da mu je ovaj otkrio pravu prirodu njihove veze. To ga je dovelo u odličan položaj da ga ucenjuje i primora da saraduje.“

„Kako znamo da su se Levlin i Javahal poznavali ?“, zapitao se Ijan.

„To je samo pretpostavka, ali ne baš dobra“, rekao je Set. „Ser Artur Levlin, pukovnik britanske vojske, odlučuje da traži pomoć sjajnog inženjera. Ovaj odbija. Levlin istražuje sve što se zna o njemu i otkriva jedno mračno suđenje u prošlosti u koje je ovaj umešan. Odlučuje da poseti Javahala i ovaj mu ispriča ono što želi da čuje. Jednostavno je.“

„Ne mogu da verujem“, rekla je Šir.

„U istinu je ponekad najteže poverovati. Seti se šta je rekla Arjami“, primetio je Ben. „Ipak, nemojmo žuriti. Da li Derosio i dalje istražuje slučaj?“

„Upravo“, odgovorio je Set. „Toliko ima papira da je potrebna vojska bibliotečkih pacova da nešto isteraju na čistac.“

„Dobro ste se pokazali“, rekao je Ijan.

„Nismo manje ni očekivali“, naznačio je Ben. „Vratite se bibliotekaru i ne gubite ga iz vida ni na tren. Ovde ima nečeg što nam promiče.“

„Šta ćete vi raditi?“, upitao je Majki, znajući unapred kakav će odgovor dobiti.

„Ići ćemo u inženjerovu kuću“, odgovorio je Ben. „Možda se to što tražimo nalazi u njoj!“

„Možda postoji još nešto...“, naglasio je Majkl.

Ben se nasmešio.

„Kao što rekoh, rizikovaćemo!"

* * *

Šir, Ijan i Ben stigli su do kapije koja je ograđivala kuću inženjera Čandre Šatergija nešto malo pre ponoći. Gledajući ka istoku, silueta uske kule Sjambazara ocrtavala se na mesečini i pravila senku u obliku crne igle u pravcu neprohodnog vrta palmi i divljeg žbunja koje je skrivalo tu zagonetnu građevinu.

Ben se naslonio na metalna koplja od kojih je kapija bila sastavljena i pogledao u njihove oštre, preteče vrhove.

„Moramo da preskočimo ogradu", primetio je. „I ne deluje lako!"

„Nema potrebe", rekla je Šir koja je stajala tik uz njega. „Naš otac je otkrio svaki milimetar ove kuće u svojoj knjizi pre nego što ju je sagradio i ja sam provela godine pamteći svaki njen kutak. Ako je tačno

ono što je napisao, a u to nimalo ne sumnjam, iza ovog žbunja nalazi se

mala laguna, a iza nje se diže kuća."

„A šta imaš da mi kažeš o ovim šiljcima?", zanimalo je Bena. „Je l' i njih spominjao? Ne bih da završim noć s rupom u vratu!"

„Postoji drugi način da se uđe u ovu kuću a da ne mora da se preskače ograda", rekla je Šir.

„Šta čekamo?", upitali su Ijan i Ben istovremeno.

Šir ih je povelakroz uzanu uličicu, jedva otvor između ograde kuće i zidova susedne zgrade arapskog stila, sve do kružnog otvora koji kao da je služio za odvod ili kao glavni slivnik. Kiseo, nagrizajući smrad izbijao je iznutra.

„Ovuda?", upitao je Ben u neverici.

„Šta si očekivao?", napala ga je Šir. „Persijske tepihe?"

Ben je pogledao u odvod kanalizacije i ponovo ga pomirisao.

„Božanstveno", zaključio je obraćajući se Šir. „Ti prva."

VATRENA PTICA

Ulaz u tunel nalazio se ispod malog drvenog mosta preko lagune koja se širila praveći mračan plišani prekrivač ispred kuće inženjera Čandre Šatergija. Šir je povelu dvojicu momaka kroz tesan prolaz sve do kraja bazena i stala je da osmotri zgradu o kojoj je maštala celog svog života. Te noći ju je prvi put u životu mogla videti svojim očima, ispod zvezdanog svoda i oblaka u prolazu koji su izgledali kao da beže u beskonačnost. Ijan i Ben ćutke su joj se pridružili.

Građevina je bila dvospratna, s kulama na obe strane. Na njoj su se mešale odlike različitih arhitektonskih stilova, počev od edvardijanskih proporcija, pa sve do smeđe ekstremitetne detalja i ukrasa za koje bi se reklo da su pozajmljeni iz nekog zamka izgubljenog u brdima Bavarske. Zgrada je, međutim, čuvala smirenu eleganciju koja je izazivala kritičko oko posmatrača. Izgledalo je kao da kuća zrači zavodljivim čarima koje su, nakon prvog utiska zbunjenosti, sugerisale da je ta nemoguća raznovrsnost stilova i poteza zamišljena da živi u harmoniji. Skrivena u gustoj džungli divljeg rastinja koje ju je kamufliralo u srcu Crnog grada, inženjerova kuća izgledala je kao solidna palata i dizala se oholo ispred lagune, kao veliki crni labud koji posmatra svoj odraz u bazenu boje opsidijana.

„Da li ju je tvoj tata ovako opisao?“, upitao je Ijan.

Šir je klimnula glavom i uputila se ka stepenicama koje su vodile do ulaznih vrata. Ben i Ijan su je posmatrali suzdržano, pitajući se kako namerava da uđe u tu tvrđavu. Šir je pak izgledala kao da se dobro snalazi u tom zagonetnom okruženju, kao da tu živi od malih nogu. Prirodnost kojom je obilazila prepreke koje su iskrsavale zaklonjene prekrivačem tame izazivala je kod dvojice momaka neobičan osećaj da su uljezi, slučajni gosti koji stoje na putu Šir i snu koji je hranila u svojim godinama nomadskog života. Videvši da se penje uz

stepenice, Ben i Ijan su shvatili da je to pusto mesto obavijeno avetinjskim dahom bilo jedini i pravi dom koji je devojka ikada imala.

„Hoćete li tu da provedete celu noć?“, rekla im je Šir s vrha stepenica.

„Pitali smo se kako da uđemo“, rekao je Ben, a Ijan je klimnuo glavom pridružujući se drugu u nedoumici.

„Ja imam ključ“, rekla je devojka.

„Ključ?“, upitao je Ben. „Gde je?“

„Evo ga“, odgovorila je Šir pokazujući kažiprstom slepoočnicu. „Brave na ovoj kući ne mogu se otvoriti običnim ključem. Postoji šifra“

Ben i Ijan su joj, zaintrigirani, prišli. Stigavši do vrata, obojica su mogla videti da se u sredini nalazi niz od četiri zupčanika oko jedne ose. Bili su poredani po veličini, od većeg ka manjem. Na njihovom obodu mogli su se videti različiti znaci urezani u metal, poput brojeva na površini časovnika.

„Šta znače ovi simboli?“, upitao je Ijan pokušavajući da ih rastumači u mraku.

Ben je izvadio kutiju šibica koju je uvek iz predostrožnosti nosio sa sobom i zapalio je jednu ispred nazubljenih zupčanika mehanizma brave. Metal je zablesnuo oči trojice mladića.

„Alfabeti“, uzviknuo je Ben. „Svaki točak ima jedan urezan alfabet. Grčki, latinski, arapski i sanskrt.“

„Sjajno“, uzviknuo je Ijan. „To je mačji kašalj...“

„Nemoj očajavati..“ umešala se Šir. „Šifra je jednostavna. Dovoljno je napraviti reč od četiri slova iz različitih alfabeti.“

Ben ju je pomno posmatrao.

„Koja je reč?“

„Dido“, odgovorila je devojka.

„Dido?“, upitao je Ijan. „Šta znači?“

„To je ime jedne kraljice iz feničanske mitologije“, objasnio je Ben.

Šir je klimnula glavom i Ijan je osetio iskrice između brata i sestre kada su se pogledali.

„I dalje ne razumem“, pobunio se Ijan. „Kakve veze imaju Feničani s Kalkutom?“

„Kraljica Dido bacila se u pogrebnu lomaču da bi ublažila bes bogova u Kartagini“, objasnila je Šir. „Vatra ima moć da pročisti... I

Egipćani su imali svoj mit, pticu feniks."

„Mit o vatrenoj ptici", dodao je Ben.

„Nije li to ime vojnog projekta koji je spomenuo Set?", upitao je Ijan. Njegov drug je klimnuo glavom.

„Od svega ovoga počinje da mi se diže kosa na glavi", zaključio je Ijan. „Ne mislite valjda ozbiljno da uđete? Šta ćemo sad da radimo ?" Ben i Šir su se pogledali odlučno.

„Vrlo jednostavno", odgovorio je Ben. „Otvorićemo ova vrata!"

* * *

Kapci gojaznog bibliotekara, gospodina Derosija, pred stotinama dokumenata kojima je bio okružen postajali su teški kao mermerne ploče. Okean reči i brojeva koje je izvukao iz arhiva inženjera Čandre Šatergija zaigrao je vrtoglavo i hirovito. Osećao se kao da mu neko peva uspavanku kojoj se ne može odoleti.

„Deco, mislim da treba sad da stanemo i da nastavimo sutra ujutru", ubeđen je bio gospodin Derosio.

Set, koji se već neko vreme bojavao da će čuti tu konstataciju, izronio je iz mora fascikli i uputio mu svoj najsladši osmeh.

„Sad da stanemo, gospodine Derosio?", ljubazno se usprotivio. „To je nemoguće! Ne možemo sad da se predamo."

„Srušiću se preko stola za nekoliko sekundi, sinko", uzvratio je Derosio. „A Šiva mi je, u svoj svojoj beskonačnoj dobroti, dao težinu koja, na poslednjem pregledu obavljenom prošlog februara, iznosi između dvesta pedeset i dvesta šezdeset libri. Znaš li koliko je to ?"

Set se nasmejao.

„Sto dvadeset kilograma otprilike", izračunao je.

„Tačno", potvrdio je Derosio. „Jesi li nekad pokušao da pomeriš odraslu osobu od sto dvadeset kilograma, sinko?"

Set je razmislio.

„Ne mogu trenutno da se setim, ali..?"

„Trenutak!", uzviknuo je Majkl iz nekog nevidljivog dela sale dupke pune fasciklama, kutijama i hrpama požutelog papira. „Pronašao sam nešto!"

„Nadam se da je to jastuk", pobunio se Derosio, nevoljno uspravljajući svoju ogromnu masu.

Majkl se pojavio iza kolone prašnjavih polica noseći kutiju punu presavijenih tabaka i štambilja koje je vreme nemilosrdno obezbojilo.

Set je izvio obrve i pomolio se da pronalazak vredi čemu.

„Mislim da se radi o zapisniku sa suđenja zbog niza ubistava“, rekao je Majkl. „Nalazio se ispod sudskih poziva na ime inženjera Čandre Šatergija.“

„Suđenje Javahalu“, dobacio je vidno uzbuđeni Set.

„Pusti me da vidim“, naredio je Derosio.

Majkl je spustio kutiju na bibliotekarev radni sto. Oblak žućkaste prašine video se pri zlatnoj svetlosti koju je pravila električna lampa. Debeli bibliotekarevi prsti pažljivo su prešli preko dokumenata, dok su njegove sitne oči pregledale sadržinu. Set je stegnutog srca gledao bibliotekarevo lice čekajući neku reč ili znak pojašnjenja. Derosio se zaustavio na listu na kom je bilo nekoliko različitih pečata i prineo ga svedu.

„Oho, vidi ovo“, rekao je za sebe.

„Šta to, gospodine?“, preklinjao je Set. „Šta ste pronašli?“

Derosio je podigao pogled i lice mu se iskrivilo u širok, lukav osmeh.

„U rukama mi je dokument koji je potpisao pukovnik ser Artur Levlin. U njemu, pozivajući se na razloge višeg reda i vojnu tajnu, naređuje da se sudski postupak br. 089061/A pomeri iz Četvrtog višeg suda u Kalkuti, u kom se vodi postupak protiv građanina Lahavaja Čandre Šatergija, inženjera, zbog navodne umešanosti u pružanje skloništa i/ili prikrivanje dokaza u istrazi za ubistvo, i da se premesti u Vrhovni vojni sud vojske Njegovog visočanstva, pri čemu sve prethodne presude postaju nevažeće, kao i dokazi koje su izneli odbrana i tužilaštvo. Datum: 14. septembar 1911.“

Majkl i Set zabezeknuto su gledali u gospodina Derosija. Nisu uspevali da izuste ni reč.

„Dobro, deco“, zaključio je bibliotekar. „Ko od vas zna da skuva kafu? Ova noć bi mogla da bude veoma duga...“

* * *

Brava s četiri zupčanika s alfabetima gotovo je nečujno zaškripala i za nekoliko trenutaka krila masivnih gvozdениh vrata polako su se otvorila, ispuštajući vazduh koji je godinama bio zatočen unutra kao da izdišu. Ijan je prebledeo u tami.

„Otvorila su se“, šapnuo je drhteći.

„Dobro si primetio“, prokomentarisao je Ben.

„Nije trenutak za zbijanje šala“, uzvratio je Ijan. „Ne znamo šta je unutra!“

Ben je izvadio svoju kutiju šibica i protresao je u vazduhu tako da se čuje kretanje palidrvaca.

„Uskoro ćemo saznati“, izjavio je. „Hoćeš li ti prvi da uđeš?“

Ijan mu se iskezio.

„Ustupam ti tu čast“, odgovorio je.

„Ja ću prva“, rekla je Šir i ušla u kuću ne sačekavši da joj drugovi odgovore.

Ben je požurio da upali drugu šibicu i pođe za njom. Ijan je bacio poslednji pogled na noćno nebo, kao da se boji da mu je to poslednja šansa da ga vidi, i nakon što je duboko udahnuo, uronio je u unutrašnjost inženjerove kuće. Trenutak kasnije, vrata su se zatvorila za njim jednako blago i precizno kako su se i otvorila i omogućila im da uđu.

Troje mladih stali su jedno pored drugog i Ben je podigao šibicu uvis. Pred njihovim očima ukazao se zadivljujući prizor koji je prevazilazio sva njihova maštanja o tom mestu.

Nalazili su se u prostoriji s debelim vizantijskim stubovima, s kružnim svodom na kom je bila monumentalna freska. Na njoj su se mogle videti stotine figura iz indijske mitologije koje su činile beskrajnu hroniku u slikama. Bile su grupisane u koncentričnim krugovima oko centralne figure u reljefu: boginje Kali.

Duž zidova prostorije bile su knjigama krcate police, koje su činile dva polukruga viša od tri metra. Pod je bio prekriven mozaikom od svetlucave crne keramike i stakla, što je stvaralo utisak nebeskog svoda s konstelacijama i zvezdama. Ijan je pažljivo pregledao sliku ispod svojih nogu i prepoznao nekoliko sazvežđa o kojima im je Bankim pričao u *Svetom Patriku*.

„Set bi trebalo ovo da vidi..!“, šapnuo je Ben.“

Na drugom kraju prostorije, dalje od tog zvezdanog tepiha koji je predstavljao poznat svemir, jedne kružne stepenice vodile su na gornji sprat.

Pre nego što je uspeo da primeti, plamen šibice oprljio je Benu prste i troje mladih ponovo je ostalo u potpunom mraku. Putevi konstelacija ispod njihovih nogu i dalje su svetleli poput noćnog neba.

„Neverovatno“, promrmljao je Ijan za sebe.

„Čekaj da vidiš gornji sprat“, začuo se Širin glas na nekoliko metara od njega.

Ben je upalio novu šibicu i dvoje prijatelja ustanoviše da ih devojka već čeka pored spiralnih stepenica. Ben i Ijan pošli su ka njoj bez reči.

Kružne stepenice izgledale su poput onih koje su gledali na crtežima francuskih zamaka sagrađenih na obali Loire. Kad su podigli pogled, obuzeo ih je osećaj da se nalaze u unutrašnjosti divovskog kaleidoskopa, na čijem se kraju nalazila velika rozeta od raznobojnog stakla koja je davala boju mesečini i razgrađivala je u stotinu plavih, crvenih, žutih i zelenih snopova.

Stigavši na prvi sprat, ustanovili su da svetlost što je dolazila odozgo pravi promenljive forme, koje su se polako kretale preko zidova prostorije kao slike prvobitnih kinematografskih aparata.

„Pogledajte ovo“, rekao je Ben pokazujući na veliku površinu koja se dizala metar iznad poda i zauzimala pravougaonu površinu od skoro četrdeset kvadratnih metara.

Sve troje su joj prišli i ugledali nešto što je izgledalo kao ogromna maketa Kalkute, reprodukovana do detalja i realistično. Viđena izbliza, izgledala je kao da lebdi iznad stvarnog grada. Mogli su pogledom da pređu preko toka reke Hugli, Majdana, Fort Vilijama, Belog grada, hrama Kali na jugu Kalkute, Crnog grada, pa čak i bazara. Šir, Ijan i Ben dugo su zadivljeno gledali u tu izuzetnu minijaturu, opčinjeni njenom lepotom.

„Evo kuće“, pokazao je Ben.

Okupili su se oko njega i ustanovili da se u srcu Crnog grada diže verna reprodukcija kuće u kojoj su se nalazili. Raznobojna svetla čistila su ulice te minijature kao snopovi pali s neba koji otkrivaju skrivene tajne Kalkute.

„Šta je ovo što se vidi iza kuće?“, upitala je Šir.

„Izgleda kao železnička pruga“, rekao je Ijan.

„I jeste“, potvrdio je Ben, prateći je sve dok njegov pogled nije otkrio uglastu i veličanstvenu siluetu Hiter gejta, iza metalnog mosta koji je išao preko reke Hugli.

„Ovaj put vodi do stanice na kojoj se desio požar“, rekao je Ben. „To je ćorsokak.“

„Na mostu se nalazi zaustavljeni voz", primetila je Šir.

Ben je obišao maketu da bi prišao reprodukciji železnice i pažljivo ju je proučio. Žmarci su mu prošli niz kičmu. Prepoznao je taj voz. Video ga je prethodne noći, iako je smatrao da je sve bio samo košmar. Šir mu je prišla ćutke i Ben je primetio suze u njenim očima.

„Ovo je kuća našeg oca, Bene", promrmljala je Šir. „Sagradio ju je za nas, da bude naša!"

Ben je zagrlio Šir i privio je uz sebe. Ijan ga je gledao s drugog kraja prostorije i skrenuo je pogled. Ben je pomilovao Šir po licu i poljubio je u čelo.

„Od sada pa nadalje", rekao je, „zauvek će biti naša kuća."

U tom trenutku upalila su se svetla na malom vozu zaustavljenom na mostu i njegovi točkovi su polako počeli da se kreću šinama.

* * *

Dok je gospodin Derosio u grobnoj tišini posvećivao sve svoje analitičke moći i svu svoju bibliotekarsku pronicljivost izveštajima o suđenju koje je pukovnik Levlin toliko brižno hteo da zakopa, Set i Majkl analizirali su fasciklu u kojoj su se nalazile mape i brojne primedbe napisane rukom samog Čandre. Set ju je pronašao na dnu jedne od kutija u kojoj su se nalazile inženjerove stvari. Nakon što je nestao, niko od rodbine ili iz neke institucije nije tražio njegove stvari, a pošto je bio osoba od javnog značaja, one su završile u limbu muzejskog arhiva, čija je biblioteka bila zajednička za sve naučne i akademske institucije Kalkute. Među njima se nalazio i Viši tehnički institut, čiji je Čandra Šatergi bio jedan od najuglednijih i najkontroverznijih članova. Fascikla je bila jednostavno ukoričena i imala je jednu jedinu legendu napisanu plavim mastilom na naslovnoj strani: *Vatrena ptica*.

Set i Majkl su prećutali pronalazak kako ne bi odvrćali pažnju gojaznom bibliotekaru sa zadatka koji je zahtevao sav njegov talenat i za koji je bilo neophodno njegovo umeće starog arhivarskog vruga. Zbog toga su se bili povukli u drugi kraj sale i posvetili se analizi dokumenata u tišini.

„Ovi crteži su sjajni", šapnuo je Majkl diveći se potezima inženjera na različitim crtežima na kojima su se videle mašine čija konkretna funkcija nije bila jasna i dokučiva.

„Držimo se onoga čega moramo da se držimo“, prekorio ga je Set.
„Šta kaže *Vatrena ptica*?“

„Nauka mi nije jača strana“, počeo je Majkl, „ali neka me ubiju ako sve ovo nisu delovi neke velike mašinerije za pravljenje požara.“

Set je pogledao nacрте i nije imao pojma šta znače. Majkl je preduhitrio njegova pitanja.

„Ovo je rezervoar za ulje ili neku drugu vrstu goriva“, pokazao je Majkl na jedno mesto na crtežu. „S njim je spojen ovaj mehanizam za sukciju. To je samo pumpa za ispumpavanje, kao kod bunara. Pumpa dovodi gorivo da bi se održao plamen. Neka vrsta vatrenog pilota!“

„Ali njen plamen nije veći od nekoliko centimetara“, primetio je Set.
„Ne vidim kako može da proizvede požar!*

„Obrati pažnju na ovaj odvod.“

Set je video na šta njegov drug misli: neka cev nalik puščanoj.

„Vatra se pojavljuje u perimetru otvora cevi!“

„Pogledaj sad ovaj drugi kraj“, rekao je Majki. „To je rezervoar, rezervoar kiseonika!“

„Elementarna hemija“, promrmljao je Set povezujući sve u celinu.

„Zamisli šta bi se desilo kada bi ovaj kiseonik izleteo pod pritiskom kroz odvod i prešao preko vatrenog kruga“, Majkl je sugerisao.

„Neverovatno veliki vatreni obruč“, reče Set.

Majkl je zatvorio fasciklu i pogledao u svog prijatelja.

„Kakvu je to tajnu krio Čandra kada je osmislio ovakvu igračku mesaru Levlinu? To je kao da je poklonio bure baruta imperatoru Neronu..!“

„To moramo da saznamo“, rekao je Set. „I tačka.“

* * *

Šir, Ben i Ijan ćutke su pratili kretanje voza kroz maketu, sve dok se mala lokomotiva nije zaustavila tačno iza minijature koja je predstavljala inženjerovu kuću. Svetla su se polako ugasila i troje drugara stajali su nepomično i iščekivali.

„Do đavola, kako se kreće ovaj voz?“, upitao je Ben. „Odnekle mora da crpi struju. Šir, postoji li neki električni generator u ovoj kući?“

„Ne, koliko ja znam“, odgovorila je njegova sestra.

„Mora da postoji“, potvrdio je Ijan. „Potražimo ga?“

Ben je odmahnuo glavom.

„Ne brine me to“, rekao je. „Pretpostavimo da postoji, ne znam ni za jedan generator koji se povezuje sam. A naročito ne posle godina nekorišćenja.“

„Možda ova maketa radi pomoću nekog drugog mehanizma,“ reče Šir, iako ne naročito ubeđena u to.

„Možda ima još nekog u kući,“ odgovorio je Ben.

Ijan je u sebi prokleo svoju sudbinu.

„Znao sam...“, promrmljao je neraspoloženo.

„Čekaj!“, uzviknuo je Ben.

Ijan je pogledao u svog druga i video da ponovo pokazuje ka maketi. Voz se ponovo pokrenuo i išao je unazad.

„Vraća se u stanicu“, primetila je Šir.

Ben je polako prišao kraju makete i zaustavio se pored dela pruge na koji je voz stupao.

„Šta nameravaš?“, upitao je Ijan.

Drug mu nije odgovorio i polako je pružio ruku ka pruzi, dok se lokomotiva približavala. Kada je voz prošao ispred njega, zgrabio je lokomotivu i podigao je uvis, odvojivši je od vagona. Ostatak konvoja gubio je postepeno na brzini sve dok se nije zaustavio na pruzi. Ben je prišao svetlu koje je dopiralo odozgo kroz svod i pregledao malu lokomotivu. Njeni majušni točkovi okretali su se sve sporije.

„Neko ima prilično čudan smisao za humor“, primetio je Ben.

„Zašto?“, upitala je Šir.

„U lokomotivi se nalaze tri olovne figure“, rekao je Ben, „i liče na nas toliko da slučajnost nije moguća.“

Šir je prišla Benu i uzela majušnu lokomotivu u ruke. Razigrane linije svetla napravile su dugu preko njenog lica i usne su joj se razvukle u miran i resigniran osmeh.

„Zna da smo ovde“, rekla je devojkica. „Nema svrhe da se krijemo i dalje.“

„Ko to zna?“, upitao je Ijan.

„Javahal“, odgovorio je Ben. „Čeka. Ne znam samo šta čeka.“

* * *

Siraj i Rošan zaustavili su se ispred avetinjskog metalnog mosta koji se gubio u magli što je pokrivala reku Hugli i stropoštali su se uz jedan zid, iscrpljeni nakon što su uzaludno prešli grad tri puta uzduž i popreko tražeći Isobel. Vrhovi kula Hiter gejta virili su kroz maglu praveći nešto nalik na hrbat zmaja koji spava na oblaku sopstvenog daha.

„Samo što nije svanulo“, rekao je Rošan. „Trebalo da se vratimo. Isobel nas možda satima već čeka.“

„Ne verujem“, odgovorio je Siraj.

Noćni pohod je ostavio traga u mladićevom glasu, ali prvi put za mnogo godina Rošan ga nije čuo da se žali na astmu ni jedan jedini put.

„Tražili smo je svuda“, odgovorio je Rošan. „Ne možemo da učinimo ništa više od toga. Hajde da se vratimo da potražimo pomoć!“

„Ostalo nam je da obiđemo još jedno mesto...“

Rošan je pogledao u zlokobnu konstrukciju Hiter gejta u magli i uzdahnuo.

„Isobel tu ne bi ušla ni luda“, rekao je. „A ni ja!“

„Idem onda sam“, odgovorio je Siraj ustajući ponovo.

Rošan ga je čuo kako dahće i zažmurio je, potpuno slomljen.

„Sedi“, naredio mu je kada je video da je Siraj krenuo prema mostu.

Kada je otvorio oči, mršava Sirajeva silueta uranjala je u maglu.

„Proklet da je“, promrmljao je sebi u bradu i krenuo za drugom.

Siraj je stao na kraju mosta i pogledao u ulaz Hiter gejta koji se dizao ispred njega. Rošan je prišao svom drugu i obojica su pogledom ispitala mesto. Struja hladnog vazduha dopirala je iz tunela stanice i smrad nagorelog drveta i prljavštine postajao je sve osetniji. Dva mladića su pokušala da nazru nešto u mračnom bunaru koji se otvarao iza praga velikog svoda stanice. Udaljeni odjek kiše dobio je preko popadalih tabli.

„Ovo izgleda kao vrata pakla“, rekao je Rošan. „Bežimo odavde dok još možemo.“

„Sve je u glavi“, rekao je Siraj. „Misli kako je ovo samo napuštena stanica. Unutra nema nikoga. Tu smo samo mi.“

„Ako nema nikoga, zašto moramo da uđemo u nju?“, pobunio se Rošan.

„Ne moraš da uđeš ako nećeš“, uzvratilo je Siraj bez trunke prebacivanja.

„Da“, prekratio je Rošan. „A ti ćeš da uđeš sam, je li? Zaboravi. Idemo!“

Dvojica članova *Društva Čoubar* ušla su u stanicu prateći trag šina koje su preko mosta vodile do glavnog perona. Mrak u unutrašnjosti stanice bio je mnogo gušći nego napolju i jedva su se mogli videti obrisi predmeta između fleka sivkastog i razvodnjenog svetla. Rošan i Siraj su hodali polako, na metar jedan od drugog, dok je bat njihovih koraka odjekivao kroz šum vazdušnih struja, koje kao da su negde u tunelu urlale poput udaljenog, razjarenog mora.

„Bolje da se popnemo na peron“, predložio je Rošan.

„Ovuda godinama nije prošao nijedan voz. Kakve veze ima?“

„Meni je bitno“, uzvratilo je Rošan, koji nije mogao da odagna iz glave sliku voza koji lebdeći u vazduhu dolazi iz tunela u pravcu njih dvojice.

„Šta je ovo?“, uspaničeno je promrmljao Rošan.

„Izgleda kao parče papira“, uspeo je da kaže Siraj. „Vetar nosi đubre, to je sve.“

Beli papir proleteo je tik iznad njihovih stopala i sleteo kraj Rošanovih. Momak je čučnuo i uzeo ga u ruku. Siraj je video kako se lice njegovog druga izobličava.

„Šta je sad?“, upitao je jer je osetio da se Rošanov strah širi.

Drug mu je ćutke pružio hartiju i Siraj ju je smesta prepoznao. Bio je to njihov crtež koji je Majkl napravio ispred onog bazena i koji je Isobel zadržala kod sebe. Siraj mu je vratio crtež i, prvi put otkako su počeli potragu, razmotrio mogućnost da je Isobel zaista u opasnosti.

„Isobel!“, viknuo je Siraj u pravcu tunela.

Odjek njegovog glasa izgubio se u utrobi tog mesta i sledio mu krv u žilama. Siraj se potrudio da se usredsredi na to da ne izgubi kontrolu nad disanjem, koje mu je bilo otežano. Pustio je da odjek njegovog glasa zamre i, kada se umirio, povikao ponovo:

„Isobel!“

Snažan udarac nečeg metalnog začuo se u jednom delu stanice. Rošan se smesta osvrnuo oko sebe. Vetar iz tunela šibao im je lice i dvojica mladića ustuknuše nekoliko koraka.

„Unutra ima nečeg“, promrmljao je Siraj pokazujući na tunel sa smirenošću koju njegov drug nije uspevao da shvati.

Rošan je upro pogled u crni ulaz u tunel i tada je i on mogao da vidi. Približavala su im se svetla udaljenog voza. Osetio je kako šine podrhtavaju pod njegovim nogama i prestravljeno pogledao u Siraja. Siraj se neobično smeškao.

„Ja neću moći da trčim brzo kao ti, Rošane“, sporo je rekao. „Obojica to znamo. Nemoj da me čekaš i idi da potražiš pomoć.“

„O čemu ti to pričaš, kog đavola?“, uzviknuo je Rošan, savršeno svestan toga šta je njegov prijatelj hteo da kaže.

Svetla voza prodrli su u stanicu kao olujni grom.

„Trči“, naredio mu je Siraj. „Smesta!“

Rošan se izgubio iz vidokruga svog prijatelja i čuo je tutnjavu lokomotive. Približavala se. Siraj je klimnuo glavom. Rošan je skupio svu svoju snagu i očajnički potrčao ka suprotnom kraju perona u potrazi za mestom na koje bi se mogao skloniti sa šina. Trčao je koliko ga noge nose, ne stajući da se osvrne, siguran da će se naći licem u lice s lokomotivom. Petnaest metara, koliko ga je delilo od kraja perona, pretvorilo se u sto pedeset metara i, uhvaćen u kandže panike, verovao je da vidi kako se šine na njegove oči produžavaju u vrtoglav put bez kraja. Kada se bacio na pod i otkotrljao preko šljunka, čuo je tutnjavu voza na svega nekoliko centimetara od mesta na kom je pao. Čuo je zaglušujuće urlikanje dece i video opekotine na njihovoj koži za tih deset groznih sekundi u kojima je mislio da će se stanica obrušiti na njega.

Zatim je iznenada nastupila tišina. Rošan je ustao i otvorio oči prvi put nakon što je skočio. Stanica je ponovo bila pusta i nije bilo drugih tragova voza do dva reda vatre koji su se protezali duž šina. Osetio je da mu se utroba puni ledenom vodom i otrčao je natrag na mesto na kojem je poslednji put video Siraja. Proklinjući svoj kukavičluk, zaplakao je od besa i ustanovio da je sam na stanici.

Zora mu je, iz daljine, pokazivala izlaz.

* * *

Zora se stidljivo pomaljala kroz zatvorene prozorske kapke biblioteke Muzeja Indije. Set i Majkl, iscrpljeni, dremali su za stolom na ivici nesvesti. Gospodin Derosio duboko je uzdahnuo i odmakao

stolicu od radnog stola trljajući oči. Satima je već ronio okeanom dokumenata pokušavajući da odgonetne taj čudovišni sudski zapisnik. Želudac je tražio da mu pokloni pažnju, kao i da odloži do daljeg pijenje kafe ako se od njega očekivalo da obavlja svoje funkcije koliko-toliko dostojanstveno.

„Uspavane lepotice, ja se predajem“, zagrmeo je.

Set i Majkl su podigli glave i ustanovili da se dan probudio pre njih.

„Šta ste uspjeli da nađete, gospodine?“, upitao je Set, suzbijajući svoju potrebu da zeva.

Želudac mu je krčao i glava kao da mu je bila puna kompota od jabuka.

„Da li se ti to šališ, sine?“, rekao je bibliotekar. „Čini mi se da ste me prevarili.“

„Ne razumem, gospodine“, izjavio je Majki.

Derosio je besno zevnuo pokazujući usnu duplju i ispustio je zvuk koji je momke podsetio na nilskog konja koji se valjka u reci.

„Vrlo je jednostavno“, rekao je. „Došli ste ovde s pričom o ubistvima i zločinima i tom besmislenom Javahalu.“

„Ali to je sve tačno. Imamo informacije iz prve ruke!*

Derosio se nasmejao podrugljivo.

„Možda su vas prevarili jer ste glupi“, uzvratilo je. „U celoj ovoj gomili papira nisam našao ni jedan jedini spomen vašeg druga Javahala. Ni slovo. Ništa.“

Set se najednom osetio malodušno.

„Ali to je nemoguće, gospodine. Javahal je bio osuđen i zatvoren. Iz zatvora je pobjegao nekoliko godina kasnije. Možda bismo mogli da počnemo iznova odatle. Od bega. Mora da se spominje negde...“

Derosio gaje sumnjičavo pogledao svojim sitnim, prodornim očima.

Njegovo lice je jasno stavljalo do znanja da druge prilike neće biti.

„Da sam ja na vašem mestu, deco“, predložio je bibliotekar, „vratio bih se na mesto na kom su mi ispričali tu priču i potrudio se da mi je ispričaju do kraja. A što se tiče Javahala, koji je prema rečima vašeg tajanstvenog doušnika bio u zatvoru, čini mi se da izmiče vašim i mojim sposobnostima.“

Derosio je pogledao obojicu dečaka. Bili su bleđi kao mermer. Gojazni erudita im se sažaljivo osmehnuo.

„Moje saučešće“, promrmljao je. „Njuškali ste u pogrešnoj rupi...“

Malo kasnije, Set i Majkl su gledali u svitanje sedeći na stepenicama ispred glavne fasade Muzeja Indije. Slaba kiša je pokvasila ulice i nanela preko njih sjajan sloj koji je na sunčevom svjetlu izgledao kao ploča od tečnog zlata. Set je pogledao u svog druga i pokazao mu jedan novčić.

„Pismo, ja idem kod Arjami, a ti u zatvor“, reče. „Glava, obrnuto!“

Majkl je klimnuo glavom, škiljeći. Set je bacio novčić uvis i bronzani krug se zavrteo, cakleći se, i pao ponovo na Setov članak. Majki se nagnuo da vidi rezultat.

„Pozdravi Arjami...“, promrmljao je Set.

* * *

Svetlost dana konačno je ušla u kuću inženjera Čandre nakon noći koja kao da nije htela nikad da se završi. Ijan je prvi put u životu blagoslovio sunce u Kalkuti kada su sunčevi zraci sklonili mračni prekrivač koji ih je obavijao satima.

Dan je odneo preteći izgled kuće, i Ben i Šir su takođe bili vidno zahvalni dolasku svetla. Bili su opušteni i umorni. Bilo im je teško da se sete kada su poslednji put spavali. Neispavanost i iscrpljenost koje im je doneo ritam dešavanja dopuštali su im sada da se suoče sa situacijom spokojno. Po mraku to nije bilo moguće.

„Dobro“, rekao je Ben. „Ako ova kuća ima nešto dobro, to je bezbednost. Da naš prijatelj Javahal uopšte može da uđe ovde, već bi ušao. Naš otac je možda imao ekscentrične hobije, ali umeo je da osigura kuću. Predlažem da pokušamo da odspavamo. Kako sada stvari stoje, radije bih da spavam po danu i budem budan kad se smrkne.“

„Ja se apsolutno slažem“, rekao je Ijan. „Gde bismo mogli da spavamo?“

„U kulama ima nekoliko soba“, objasnila je Šir. „Možemo da biramo!“

„Predlažem da izaberemo sobe koje su jedna pored druge“, naglasio je Ben.

„U redu“, rekao je Ijan. „A ne bi bilo loše ni da nešto pojedemo.“

„To će morati da sačeka“, odgovorio je Ben. „Kasnije ćemo izaći da nađemo nešto za jelo.“

„Kako to da osećate glad?“, upitala je Šir.

Ben i Ijan su slegli ramenima.

„Elementarna fiziologija“, odgovorio je Ben. „Pitaj Ijana. On je lekar.“

„Kako mi je jednom rekla jedna učiteljica koja je držala časove čitanja u nekoj školi u Bombaju“, rekla je Šir, „glavna razlika između muškarca i žene u tome je što muškarac uvek stavlja stomak ispred srca. Žena uvek radi obrnuto.“

Ben je razmislio o toj teoriji i nije oklevao da uzvрати udarac.

„Citiraću našeg omiljenog ženomrscu, gospodina Tomasa Kartera, samca po struci i opredeljenju: *'Prava razlika je u sledećem: dok muškarci imaju mnogo veći stomak od mozga i srca, srce žena je toliko malo da im stalno beži na usta.'*“

Ijan je začuđeno prisustvovao razmeni mudrih izreka.

„Jeftina filozofija“, presudila je Šir.

„Jeftina filozofija je, draga Šir“, izjavio je Ben, „jedina koja nešto vredi.“

Ijan je podigao ruku sa željom da uspostavi primirje.

„Laku noć, dragi moji“, rekao je i krenuo pravo ka kuli.

Deset minuta kasnije sve troje su spavali dubokim snom iz kog ih niko nije mogao probuditi. Umor je bio jači od straha.

* * *

Set se spustio osamsto metara ka jugu u odnosu na stepenice Muzeja Indije u Cauringi roudu i skrenuo u Park strit ka istoku, u pravcu Benijapukura, gde se ruševina nekadašnjeg zatvora Kurson Fort dizala u okolini škotskog groblja. Propalo groblje bilo je napravljeno među granicama nekadašnjeg starog grada. U to vreme, visoka stopa mortaliteta i brzina kojom su se leševi raspadali primorali su ljude da premeste sve pogrebne terene izvan Kalkute zbog javnog zdravlja. Škoti su, ironično, iako su čvrstom rukom kontrolisali tokom decenija sve trgovačke aktivnosti Kalkute, otkrili da sebi ne mogu da priušte sahranu među grobnicama svojih britanskih suseda, i bili su primorani da podignu sopstveno groblje. U Kalkuti su se bogataši opirali tome da ustupe zemlju siromašnima, čak i nakon smrti.

Približivši se ostacima zatvora Kurson Fort, Set je shvatio zašto još nije postao žrtva krvavih rušenja uobičajenih u gradu. Konstrukcija

zgrade kao da je visila o nevidljivom koncu spremnom da se otkine i sruči na ljude na najmanji pokušaj uznemiravanja njene ravnoteže. Činilo se da je požar progutao zatvor kao da je ovaj bio kartonska maketa, otvarajući pukotine i uništavajući grede i stubove neobičnom žestinom. Spaljene tavanice mogle su se videti kroz prozore, kao bolesne desni stare životinje.

Set je prišao ulazu u zgradu i pitao se na koji bi način mogao da sazna nešto u toj gomili spaljenog drveta i cigle. Sasvim izvesno, tu nije bilo više tragova prošlosti do metalnih šipki i ćelija koje su završile svoje dane pretvorene u smrtonosne peći bez izlaza.

„Jesi li došao u posetu, mladiću?“, šapnuo je jedan promukli glas iza njega.

Set se prepao i okrenuo. Ustanovio je da reči koje je čuo dolaze od starca u ritama na čijim se šakama i stopalima vide velike rane u poodmakloj fazi infekcije. Njegove tamne oči posmatrale su ga nervozno iza lica prekrivenog štrokom i sedom i retkom bradom koju kao da je isekao nožem.

„Je li ovo zatvor Kurson Fort, gospodine?“, upitao je Set.

Prosjakove oči su se raširile kada je čuo kako se neobično momak ponaša prema njemu, i na njegovim suvim usnama pojavio se bezubi osmeh.

„Ono što je od njega ostalo“, odgovorio je. „Tražiš li smeštaj, sinko?“

„Tražim informaciju“, odgovorio je Set, pokušavajući da uzvрати prosjaku ljubaznim i učtivim osmehom.

„Ovo je svet neznalica. Niko ne traži informacije. Osim tebe. A šta želiš da znaš, mladiću?“

„Poznajete li vi ovo mesto?“, upitao je Set.

„Živim ovde“, odgovorio je prosjak. „Nekada mi je to bio zatvor. Danas mi je dom. Sudbina je bila darežljiva prema meni?“

„Bili ste u zatvoru u Kurson Fortu?“, upitao je Set, ne mogavši da sakrije iznenađenost.

„Imao sam period u životu u kom sam pravio velike greške... i morao sam da platim za njih“, ponudio je prosjak odgovor.

„Do kada ste bili u ovom zatvoru, gospodine?“, upitao je Set.

„Do kraja.“

„Bili ste ovde u noći u kojoj je izgoreo?“

Prosjak je podigao rite koje su mu pokrivalo telo i momak se zgrozio kada je video purpurni ožiljak od velike opekotine koji mu je pokrивao grudi i vrat.

„Onda mi možda vi možete pomoći“, rekao je Set. „Moja dva prijatelja nalaze se u opasnosti. Sećate li se da li ste upoznali zatvorenika po imenu Javahal?“

Prosjak je zažmurio i polako odmahnuo glavom.

„Nikog od nas nismo zvali njegovim pravim imenom ovde, sine“, objasnio je. „Ime, kao i sloboda, bilo je nešto što bismo svi ostavili ispred vrata pre nego što bismo ušli ovde i nadali smo se da ga, ako ga budemo držali dovoljno daleko od ovog groznog mesta, možemo možda povratiti kad izađemo, čisto i bez uspomena. Nikada nije bilo tako, naravno...“

„Čovek na kog mislim bio je osuđen zbog ubistva“, dodao je Set. „Bio je mlad. On je podmetnuo požar koji je uništio zatvor i pobegao“

Prosjak ga je gledao iznenađeno i zabavljeno.

„Koji je podmetnuo požar!“, uzviknuo je u neverici. „Požar je počeo u kotlarnici. Eksplodirao je ventil za ulje. Ja nisam bio u svojoj ćeliji, bio sam na smeni. To me je spasio.“

„Taj čovek je pripremio i osmislio požar“, navaljivao je Set. „I sada hoće da ubije moje prijatelje.“

Prosjak je nakrivio glavu, sumnjičav, ali je klimnuo.

„Možda, sinko, ali kakve to više ima veze?“, pristao je. „U svakom slučaju, ja se ne bih brinuo za tvoje prijatelje. Taj čovek, Javahal, malo toga im može uraditi!“

Set se namrštio.

„Zašto to kažete, gospodine?“, zanimalo je Seta, koji je bio zbunjen.

Prosjak se nasmejao.

„Sinko, u noći požara ja sam bio mlađi od tebe. Bio sam najmlađi u zatvoru“, odgovorio je. „Taj čovek, ko god da je, sada bi morao imati više od sto godina.“

Set je prineo ruke slepoočnicama, načisto sluđen.

„Samo čas“, rekao je, „zar zatvor nije izgoreo 1916?“

„1916?“, ponovo se nasmejao prosjak. „Sinko, jesi li ti pao s Marsa? Kurson Fort je izgoreo u noći dvadeset šestog aprila 1857. Pre tačno sedamdeset pet godina.“

Set je zinuo i zagledao se u prosjaka, koji je proučavao njegovo lice sa zanimanjem i izvesnim razumevanjem za zbunjenost koja kao da ga je uzela pod svoje.

„Kako se ti zoveš, sinko ?“, upitao je čovek.

„Set, gospodine“, odgovorio je momak, s olakšanjem.

„Žao mi je što ti nisam pomogao, Sete.“

„Jeste, pomogli ste mi“, uzvratio je mladić. „Mogu li ja vama nekako da pomognem, gospodine?“

Prosjakove oči blesnuše na suncu i jedan gorak osmeh pojavi se na njegovim usnama.

„Sete, možeš li da vratiš vreme unazad?“, upitao ga je prosjak gledajući u dlanove svojih ruku.

Set je polako odmahnuo glavom.

„Onda mi ne možeš pomoći. Idi sada kod svojih prijatelja, Sete. Ali mene nemoj nikad zaboraviti.“

„Neću, gospodine.“

Prosjak se nasmešio još jednom, i podižući ruku u znak pozdrava, okrenuo se i ušao u ruševine uništenog zatvora. Set ga je gledao kako nestaje u senkama i nastavio dalje svojim putem pod jarkim jutarnjim suncem. Veo crnih oblaka kao da se približavao krivudajući po horizontu, poput krvave fleke što se polako širi po površini bazena.

* * *

Majkl je stao u dnu ulice koja vodi do kuće Arjami Bose i zapanjio se kada je video ostatke staričine kuće koji su se još pušili. Ljudi su stajali u svojim dvorištima i u tišini posmatrali kako policajci pretražuju između ruševina i ispituju komšije. Brzo je prišao mestu i prokrčio sebi put kroz krug radoznalaca i suseda zabrinutih zbog požara. Zaustavio gaje policajac.

„Izvini, mladiću. Ne može da se prođe“, obavestio ga je odlučno.

Majkl je bacio pogled preko policajčevog ramena i video kako dvojica njegovih kolega podižu jednu palu gredu koja je još bila užarena.

„A šta je sa ženom koja živi u kući ?“, upitao je Majkl.

Policajac mu je uputio sumnjičav i iznerviran pogled.

„Jesi li je poznavao?“

„Ona je baka mojih prijatelja“, odgovorio je Majki. „Gde je ? Je li umrla?“

Policajac ga je gledao ne menjajući strogo držanje tokom još nekoliko sekundi, i naposljetku je odmahnuo glavom.

„Od nje nema ni traga“, rekao je. „Jedan komšija kaže da je video kako neko trči niz ulicu malo nakon što se plamen pojavio na krovu. A sad se gubi. Već sam ti rekao više nego što bi trebalo!“

„Hvala, gospodine“, kazao je Majkl, povlačeći se kroz masu ljudi koja se okupila željna da se otkrije nešto zlokobno.

Našavši se daleko od radoznalaca i suseda, Majkl je prešao pogledom preko okolnih kuća u potrazi za mogućim znacima koji bi ukazali na to kuda je mogla pobeći starica što je čuvala u sebi tajnu koju su Set i on jedva uspeli da prepoznaju. Krajevi ulice gubili su se u mnoštvu zgrada, bazara i palata Crnog grada. Arjami Bose je mogla biti bilo gde.

Mladić je tokom nekoliko trenutaka razmotrio razne mogućnosti i konačno je doneo odluku da krene ka zapadu, u pravcu obala reke Hugli. Tu su se hiljade hodočasnika kupale u svetjoj vodi delte Ganga tražeći pročišćenje od neba i dobijajući zauzvrat u većini slučajeva temperaturu i bolesti.

Ne osvrćući se da pogleda još jednom u ruševine kuće koju je pojela vatra, Majkl je krenuo na put po vrelom suncu, zaobilazeći ljude koji su ispunjavali ulice i utapali se u graju trgovaca; svađa i cenkanja koje niko nije slušao. Glas Kalkute. Dvadesetak metara iza njega, izronila je, iz prolaza u nekoj uličici, jedna prilika obavijena crnim plaštom i počela ga pratiti kroz svetinu.

* * *

Ijan je otvorio oči u podne svestan toga da njegova hronična nesanica nije spremna da mu dopusti više od nekoliko sati predaha u čast iscrpljenosti koju je osećao nakon onoga što se dogodilo tokom poslednjih sati. Sudeći po konsistentnosti svetla što je kupalo sobu u zapadnoj kuli kuće inženjera Čandre, izračunao je da je već uveliko prošlo podne. Ogromna glad koju je osetio u zoru sada je ponovo škripala zubima iz sve snage. Kako je Ben umeo da se našali, parodirajući reči maestra Tagore, čiji se zamak nalazio na nekoliko metara odatle, kada želudac govori, mudar čovek sluša.

Ijan je izašao iz sobe tiho i ustanovio da Šir i Ben i dalje uživaju u odmoru u zagrljaju Morfeja. I pomislio je da će, kada se probude, čak i Šir biti spremna da smaže prvu jestivu stvar koja joj padne pod ruku. Što se tiče Bena, sumnje nije imao. U tim trenucima je njegov najbolji prijatelj morao sanjati tacnu punu izvrsne hrane i krasan desert iz Čane, mešavinu soka od limuna i vrelog mleka koja je oduševljavala bengalske gurmane.

Svestan toga da je san već bio milostiviji prema njemu nego što se moglo očekivati, odlučio je da izađe i potraži nešto čime bi utolio svoju i glad svojih drugova. Uz malo sreće, pomislio je, vratiće se pre nego što oboje budu imali vremena da zevnu.

Prošao je kroz prostoriju s velikom maketom i krenuo ka spiralnim stepenicama, ustanovivši, zadovoljan, da na dnevnom svetlu kuća izgleda mnogo manje strašno. Prvi sprat je bio isti i Ijan je zaključio da kuća izoluje svoju unutrašnjost od spoljašnje temperature s čudesnim uspehom. Nije mu bilo teško da zamisli zagušujuću vrućinu koja mora da je uspostavljala svoju vladavinu iza zidova kuće. Za inženjerovu kuću bi se reklo da se nalazi u zemlji stalnog proleća. Sporim korakom je prošao preko mozaika na podu, kroz nekoliko galaksija, i otvorio ulazna vrata, nadajući se da neće zaboraviti kombinaciju za otvaranje ekscentrične brave što je zatvarala privatno svetilište Čandre Šatergija.

Sunce je neumoljivo padalo preko gustog vrta i laguna koja mu je prethodne noći izgledala kao ploča od uglačane ebonovine sada je pravila snažne odsjaje na pročelju kuće. Ijan je krenuo u pravcu izlaza iz tajnog tunela ispod drvenog mosta i na trenutak se zaneo maštanjem da, na svedu tako blistavog i žarkog dana, pretnje koje su ih tokom noći uznemirile nestaju onako kako se topi neki predmet od leda u pustinji.

Uživajući u tom spokojnom predahu, ušao je u prolaz, i pre nego što kiseli smrad ispuni njegova pluća, ponovo je izašao kroz suprotni otvor na ulicu. Našavši se napolju, zamislio je da baca novčić u vazduh, i odlučio da krene na zapad u potragu za hranom.

Dok se udaljavao pustom ulicom pevajući, nije mogao ni da zamisli da su četiri koncentrična kruga brave inženjerove kuće počela ponovo da se okreću beskrajno sporo i da ovog puta reč od četiri

slova koja otvara vrata više neće biti Dido, već ime jedne druge, mnogo bliže boginje: Kali.

Benu se kroz san učinilo da čuje neki tresak i probudio se u potpunom mraku u sobi u kojoj je spavao. Njegov prvi utisak, u smetenosti koja nastupi u prvih nekoliko sekundi nakon naglog buđenja iz dugog i dubokog sna, bio je utisak zbunjenosti kada je ustanovio da se već smrklo i da su spavali više od dvanaest sati. Trenutak kasnije, kada je ponovo čuo tup udarac koji je mislio da čuje u snu, shvatio je da nije bila noć ta koja je sprečavala svetlo da uđe u sobu. Nešto se dešavalo u kući. Kapci na prozorima su se zatvarali treskom, kao vrata na brani, hermetički. Ben je iskočio iz kreveta i otrčao ka vratima da vidi gde su mu drugovi.

„Bene!”, čuo je kako Šir viče.

Potrčao je ka vratima svoje sobe i otvorio ih. Njegova sestra je nepomično stajala s druge strane vrata i drhtala. Zagrlio ju je i izvukao iz sobe gledajući prestravljeno kako se prozori na kući zatvaraju jedan za drugim kao da su kameni kapci.

„Bene”, zacvilela je Šir. „Nešto je ušlo u sobu dok sam spavala i dodirnulo me!”

Ben je osetio da mu jeza prolazi telom i poveo je Šir do centra prostorije s maketom grada. U sekundi je zavladao potpuni mrak oko njih. Ben je obgrlio Šir i šapnuo joj da čuti, pokušavajući da nazre u mraku neki znak kretanja. Njegove oči nisu uspele da prepoznaju nijedan oblik u tami, ali su oboje mogli čuti taj zvuk, koji kao da je ulazio u zidove kuće i navodio na pomisao da stotinu malih životinja trčkara ispod poda i unutar zidova.

„Šta je ovo, Bene?”, šapnula je Šir.

Njen brat je pokušavao da nađe odgovor kada mu je jedan novi događaj oduzeo reči. Svetla na maketi grada počela su da se pale polako, i dvoje mladih je prisustvovalo rađanju Kalkute u noći. Ben je progutao pljuvačku i osetio da se Šir grčevito drži za njega. U sredini makete mali voz je upalio svoja svetla i njegovi točkovi su polako počeli da se okreću.

„Izađimo odavde”, šapnuo je Ben vodeći svoju sestru naslepo u pravcu stepenica koje su vodile u prizemlje. „Smesta!”

Pre nego što su uspeli da naprave nekoliko koraka u pravcu stepeništa, Ben i Šir su videli da jedan vatreni krug pravi rupu na

vratima sobe u kojoj je bila devojka i, za manje od sekunde, vrata su gorela kao da su papir. Ben je osjetio kako mu se stopala zakivaju za pod i primetio je vatrene korake koji su velikom brzinom prilazili s praga zapaljenih vrata.

„Trči dole!“, viknuo je, gurajući sestru ka dnu stepenica. „Trči!“

Šir je strčala niz stepenice u panici, a Ben je stajao nepomično na putu tih gorućih tragova koji su sebi krčili prolaz do njega punom brzinom. Dah vrućeg vazduha natopljenog smradom zapaljenog kerozina zapahnuo mu je lice u trenutku u kom se jedan vatreni korak zaustavio na pola metra od njegovih stopala. Dve crvene zenice, kao užareno gvožđe, upalile su se u mraku i Ben je osjetio da se jedna vatrena kandža steže oko njegove desne ruke. U trenutku je osjetio da taj stisak pali materijal njegove majice i njegovu kožu.

„Još nije kucnuo čas da se sretnemo ti i ja“, izgovorio je metalni, duboki glas ispred njega, „skloni se.“

Pre nego što je mogao da reaguje, gvozdена ruka koja ga je držala snažno ga je gurnula u stranu i oborila na pod. Ben je pao na bok i dodirnuo ranjenu ruku. Tada je uspeo da vidi užarenog duha koji silazi niz kružne stepenice, uništavajući ih na svakom koraku.

Prestravljena vriska u prizemlju dala mu je snage da ponovo stane na noge. Potrčao je ka stepenicama koje su sada bile jedva skelet od metalnih šipki obavijen vatrom, i ustanovio da su stepenice nestale. Bacio se kroz otvor između šipki. Pao je na mozaik u prizemlju, osjetivši snažan bol u opečenoj ruci.

„Bene!“, vriskala je Šir. „Molim te!“

Momak je podigao pogled i video kako duh, obavijen prozračnom vatrom, vuče Šir po zvezdanom podu. Izgledao je kao učaureni pakleni leptir. Ben je ustao i potrčao za njom, prateći trag koji je njen otmičar ostavljao u pravcu zadnjeg dela kuće i trudeći se da izbegne udarce stotina knjiga iz kružne biblioteke koje su zapaljene izletale iz polica i raspadale se u kišu gorućih stranica. Jedna knjiga ga je ipak pogodila i ponovo je pao. Ovog puta je udario glavom o pod.

Pogled mu se blago zamutio dok je gledao kako vatreni posetilac staje i okreće se da ga pogleda. Šir je urlala u panici, ali njena vriska više nije bila čujna. Ben se borio da se odvuče nekoliko centimetara po podu prekrivenom žarom i dao je sve od sebe da ne popusti nagonu da se preda snu i napusti borbu. Jedan okrutan osmeh

iskezio se ispred njega, i u mutnoj masi koja je pretvarala njegovo vidno polje u tek završenu sliku, prepoznao je čoveka kog je video u lokomotivi onog avetinjskog voza što je išao kroz noć. Javahal.

„Kada budeš spreman, dođi do mene“, šapnuo mu je vatreni duh. „Znaš već gde sam...”

Trenutak kasnije, Javahal je ponovo ščepao Šir i s njom prošao kroz zadnji zid kuće kao daje dimna zavesa. Pre nego što je izgubio svest, Ben je čuo eho voza koji se udaljava.

* * *

„Vraća se sebi“, promrmljao je glas udaljen stotinama kilometara odatle.

Ben je pokušao da prepozna mutne fleke koje su se kretale ispred njegovog lica i ubrzo je video neka poznata lica. Nečije ruke su ga nežno smestile i spustile mekan i udoban predmet ispod njegove glave. Momak je treptao. Ijanove oči, crvene i očajne, posmatrale su ga napeto. Pored njega su bili Set i Rošan.

„Bene, možeš li da nas čuješ?“, upitao je Set, po čijem bi se licu reklo da nije spavao nedelju dana.

Ben se najednom setio svega i naglo je pokušao da se uspravi. Ruke trojice dečaka vratile su ga u ležeći položaj.

„Gde je Šir?“, uspeo je da izgovori.

Ijan, Set i Rošan razmeniše mračne poglede.

„Nije ovde, Bene“, odgovorio je Ijan napokon.

Ben je osetio da nebo u komadima pada preko njega i zaklopio je oči.

„Šta se desilo?“, upitao je naposletku, smireniji.

„Probudio sam se pre vas“, objasnio je Ijan, „i odlučio da izađem kako bih našao nešto za jelo. Usput sam naišao na Seta, koji je išao ka kući. Po povratku smo videli da su svi prozori zamandaljeni i da iznutra izlazi dim. Dotrčali smo i zatekli tebe bez svesti. Šir nije bila tu.“

„Odveo ju je Javahal.“

Ijan i Set su se pogledali ispod oka.

„Šta se dešava? Šta si saznao?“

Set je prineo ruke svojoj gustoj kosi i sklonio je s čela. Pogled ga je odavao.

„Nisam siguran da Javahal postoji, Bene“, izneo je momak robustno. „Mislim da nas je Arjami slagala.“

„O čemu pričaš?“, upitao je Ben. „Zašto bi nas lagala?“

Set je sažeto prepričao do kojih je zaključaka došao u muzeju s gospodinom Derosiom i objasnio je da se u čitavoj dokumentaciji sa suđenja nigde ne spominje Javahal, osim u jednoj ličnoj poslenici koju je potpisao pukovnik Levlin, zataškavajući ceo slučaj iz nekih mračnih razloga. Poslenica je bila upućena inženjeru. Ben je slušao u neverici.

„To ništa ne dokazuje“, primetio je. „Javahal je bio osuđen i zatvoren. Pobegao je pre šesnaest godina i onda su počeli njegovi zločini.“

Set je uzdahnuo, odmahujući glavom.

„Bio sam u zatvoru Kurson Fort, Bene“, rekao je tužno. „Nije bilo nikakvog bega ni požara pre šesnaest godina. Zatvor je izgoreo 1857. Javahal nikada nije mogao biti u njemu niti pobeći iz zatvora koji u vreme njegovog suđenja već decenijama nije postojao. Suđenja u kom se on i ne spominje. Ništa se ne uklapa!“

Ben ga je pogledao, zevajući u čudu.

„Slagala nas je, Bene“, rekao je Set. „Tvoja baka nas je slagala!“

„Gde je ona sada?“

„Majkl je traži“, pojasnio je Ijan. „Kada je pronađe, dovešće je ovde.“

„A gde su ostali?“, ponovo je pitao Ben.

Rošan je pogledao u Ijana neodlučno. Ovaj je ozbiljno klimnuo glavom.

„Reci mu“, tražio je.

* * *

Majkl se zaustavio da pogleda u večernju izmaglicu koja je prekrivala zapadnu obalu reke Hugli. Desetine silueta delimično obavijenih svojim ličnim prekrivačima, belim i isfronclanim, uranjale su u vode reke i zbir njihovih glasova gubio se u njenom šumu. Zvuk golubova koji klepeću krilima dižući se u džungli palata i bezbojnih kupola nanizanih ispred svetlosne ploče Huglija podsećao je na Veneciju iz doba tame.

„Jesi li ti taj koji me traži?“, rekla je starica, koja je sedela na nekoliko metara od njega, lica prekrivenog velom.

Majkl ju je pogledao i starica je podigla veo. Tužne, duboke oči Arjami Bose zgasle su sa sumrakom.

„Nemamo mnogo vremena, gospođo“, rekao je Majki. „Ne više.“

Arjami je kimnula glavom i polako ustala. Majkl joj je ponudio svoju ruku i zajedno su krenuli ka kući inženjera Čandre Šatergija, pod okriljem sumraka.

* * *

Pet mladića se okupilo u tišini oko Arjami Bose. Strpljivo su sačekali da se starica udobno smesti i nađe odgovarajući trenutak da im da ono što im duguje od kada je sakrila istinu od njih. Niko se nije usudio da izusti ni reč pre nje. Teskoban osećaj hitnosti koji ih je izjedao iznutra pretvorio se načas u napeti mir, senku neizvesnosti pred sumnjom da tajna koju je dama tako pažljivo čuvala predstavlja nepremostiv izazov.

Arjami je pogledala u lica mladića veoma tužno i pokušala je da im se nasmeši, ali joj se osmeh zamrzao na usnama. Konačno, spustivši pogled, slabašno je uzdahnula i, gledajući u dlanove svojih malih i nervoznih ruku, počela je da priča. Ovog puta, međutim, u njenom glasu nije bilo autoriteta i odlučnosti kao što su naučili da očekuju od nje. Na kraju puta, strah je zbrisao snagu duha koji je izbijao iz njene ličnosti, i mladići su ustanovili da im se sada obraća jedna slaba, na smrt preplašena starica, devojčica koja je previše proživela.

* * *

„Pre nego što počnem, dozvolite mi da kažem da, ako sam u životu lagala, a bila sam primorana u brojnim prilikama, to sam uvek činila samo da bih nekog zaštitila. Ako sam ovog puta slagala vas, to je bilo zato što sam mislila da ću na taj način zaštititi tebe, Bene, tebe i tvoju sestru Šir, od nečeg što bi vam možda moglo više nauditi od smicalica poludelog kriminalca. Niko ne zna koliko me je bolelo što sam ovaj teret morala sama da nosim od dana vašeg rođenja. Sve što ću vam sada reći biće istina, bar ona koju ja poznajem. Dobro me slušajte i smatrajte tačnim sve što izađe iz mojih usta, mada ni u šta nije toliko teško i strašno poverovati kao u čistu i голу istinu...“

„Čini se da su prošle godine od dana u kom sam vam ispričala priču o svojoj ćerki Kilijan. Govorila sam vam o njoj, o njenoj čudesnoj

blstavosti i o tome kako je, od svih koji su joj se udvarali, izabran da joj bude muž jedan čovek skromnog porekla i velikog talenta, mlad inženjer koji je toliko obećavao, ali koji je još od detinjstva nosio težak teret na leđima, tajnu koja će odvesti u smrt njega i mnoge druge. I mada vam se može činiti paradoksalno, dozvolite mi da počnem ovu priču od kraja a ne od početka, kao odgovor na ono što ste tako pronicljivo otkrili.

„Čandra Šatergi je oduvek bio maštar, čovek obuzet vizijom bolje budućnosti, pravičnije prema njegovom narodu, koji je gledao kako umire u bedi na ulicama ovog grada. Za to vreme su se, iza zidina svojih luksuznih kuća, oni koje je on smatrao invazorima i eksploatorima prirodnih bogatstava naše zemlje bogatili i živeli životom na visokoj nozi na račun bede miliona duša osuđenih na siromaštvo u velikom sirotištu bez krova, ovoj zemlji.

„Njegov san je bio da naciji obezbedi instrument progresa i bogaćenja za koji je on uvek mislio da će prekinuti jaram krune i tlačitelja. Instrument koji će otvoriti nove veze između gradova, nove enklave i nove puteve ka budućnosti indijskih porodica.

On je oduvek maštao o izumu od gvozdā i vatre: o železnici. Za Čandru, železničke šine bile su arterije koje će sprovesti novu krv progresa kroz celu ovu zemlju, i za njih je osmislio srce iz kog će izlaziti sva ta energija: njegovo remek-delo, stanicu Hiter gejt.

„Ali granica koja razdvaja snove od košmara toliko je tanka, kao nit, i ubrzo su se senke prošlosti vratile da naplate svoje. Visoki činovnik britanske vojske, pukovnik Artur Levlin, imao je meteorsku karijeru, sagrađenu na podvizima i ubistvima nevinih, starih i dece, nenaoružanih muškaraca i prestravljenih žena u gradovima i selima celog Bengalskog poluostrva. Tamo gde bi stigla poruka mira i jedinstva nove Indije, stigle bi i njegove puške i bajoneti. Čovek velikog talenta i svetle budućnosti, kako su njegovi nadređeni s ponosom izjavljivali. Ubica sa zastavom krune koji u rukama ima moć svoje vojske. Jedan od mnogih.

„Levlinu nije dugo trebalo da primeti Čandrin talenat, i bez preteranih problema opisao je crni krug oko njega, blokirajući sve njegove projekte. Nakon nekoliko nedelja, u Kalkuti i čitavoj provinciji nije bilo jednih jedinih vrata koja bi mu bila otvorena. Osim, naravno, Levlinovih. Ovaj mu je predložio da radi za vojsku, da gradi mostove,

železničke linije... Sve te ponude je tvoj otac odbio, jer je više voleo da se drži bedne plate koju su mu izdavači iz Bombaja slali kao milostinju u zamenu za njegove rukopise. S vremenom, Levlinov obruč je popustio i Čandra je počeo ponovo da radi na svom remekdelu.

„Kada su prošle godine, Levlin je oživeo svoj bes. Njegova karijera je bila ugrožena i trebalo mu je hitno nešto što će je efikasno izbaviti iz propasti, tuš sveže krvi kojom bi obnovio interesovanje nadređenih iz Londona za njegove podvige. Morao je da obnovi svoju reputaciju bengalskog straha i trepeta.

Njegovo rešenje je bilo jasno: da pritisne Čandru, ali ovog puta drugim oružjem.

„Godinama je istraživao njegovu prošlost i njegovi žbiri su na kraju nanjušili trag zločina povezanih s Javahalom. Levlin je dopustio da slučaj zamalo izbije u javnost, i kada je tvoj otac bio angažovaniji neko ikad na svom projektu Hiter gejt, umešao se, preteći mu da će otkriti istinu ako mu ne napravi neko novo oružje, ubitačni instrument za represiju, kadar da zaustavi sve nemire koje su pacifisti i borci za nezavisnost sejali po Levlinovom putu. Tvoj otac je morao da se preda, i tako je počelo rađanje Vatrene ptice, mašine koja može da pretvori grad ili selo u okean vatre za samo nekoliko sekundi.

„Čandra je naporedo radio na projektima železnice i Vatrene ptice, uz stalni pritisak Levlina, kog su pohlepa i nepoverenje koje je počeo da budi kod svojih pretpostavljenih pretili da raskrinkaju. Onaj kog su nekada svi smatrali smirenim, nepristrasnim i odgovornim čovekom sada se pokazivao kao bolesni manijak, čija potreba za uspehom i priznanjem iz dana u dan sve više umanjuje njegove mogućnosti da preživi.

„Čandra je shvatio da će Levlin pasti pritisnut sopstvenom težinom, da je to samo pitanje dana, i igrao se s njim. Prvo ga je uverio da će mu predati projekat pre vremena. Ali taj stav je samo razigrao Levlinova nadanja i razneo ono malo zdravog razuma što je još imao.

„Godine 1915, godinu dana pre inauguracije stanice Hiter gejt i linije koja polazi iz nje, Levlin je naredio pokolj nenaoružanih ljudi bez ikakvog obrazloženja i izbačen je iz britanske vojske nakon skandala

koji je došao do ušiju Komonvelta. Njegova zvezda više nikada neće zasijati.

„To je bio početak njegovog ludila. Okupio je grupu oficira koji su mu ostali odani i koji su bili ražalovani poput njega i primorani da ostave oružje. S takvom bandom ubica organizovao je zlu paramilitarnu grupu koja je delovala tajno. Svi su nosili svoje nekadašnje uniforme i ordenje. Izgledali su groteskno i sastajali se u starom Levlinovom stanu, stvarajući privid da čine tajnu elitnu jedinicu koja će vrlo brzo ukloniti s položaja one koji su potpisali naređenje da budu izbačeni iz vojske. Treba reći da Levlin nikada nije priznao da je ražalovan i izbačen. Prema njemu i njegovim saradnicima, oni su sami dali ostavke da bi formirali novi vojni red.

„Ubrzo je tvoj otac počeo da dobija pretnje smrću. Pretili su njemu i njegovoj trudnoj supruzi da će ih ubiti ako im ne preda Vatrenu pticu. Pošto se već radilo o tajnom slučaju, Čandra je morao da postupa veoma pažljivo. Ako bi tražio pomoć vojske, istina o njegovoj prošlosti doprla bi do javnosti. Nije imao izbora do da sklopi savez s Levlinom i njegovim ljudima.

„U toj napetoj atmosferi, dva dana pred inauguraciju stanice Hiter gejt, a ne posle, kako sam vam ja rekla, Kilijan je donela na svet blizance. Dečaka i devojčicu. Tvoju sestru Šir i tebe, Bene.”

„Isplanirano je da se u noći inauguracije Hiter gejta napravi simbolična vožnja, da se pusti prvi voz koji će preći rastojanje između Kalkute i Bombaja i prevesti trista šezdesetoro dece bez porodice u sirotišta tog grada. Čandra je predložio Levlinu i njegovim ljudima sledeće: staviće Vatrenu pticu na voz, i koristeći to što voz iz tehničkih razloga mora da stane pedeset kilometara nakon polaska, negde kod Bišnupura, vojnici će moći da je istovare i odnesu. Levlin je prihvatio. Čandra je planirao da onesposobi mašinu i otarasi se Levlina i njegovih ljudi pre nego što voz zapišti. Ali Levlin je čutke sumnjao u dogovor, i naredio je svojim ljudima da pođu prvi.

„Tvoj otac je ugovorio sastanak s vojnicima na stanici, pravom lavirintu koji je samo on poznavao, i pod izgovorom da hoće da im pokaže Paklenu pticu, uveo ih je u tunele. Levlin, koji je već naslućivao da će se tako nešto dogoditi, preduzeo je svoje sopstvene mere predostrožnosti i, pre nego što je pošao na svoj sastanak s inženjerom, oteo je vašu majku, a s njom i vas. Kada se

Čandra spremao da likvidira svoje ucenjivače, Levlin mu je dojavio da se vi i vaša majka nalazite u njegovim rukama i zapretio da će vas ubiti ako mu ne izruči Vatreanu pticu. Čandra je morao da se preda. Ali to Levlinu nije bilo dovoljno. Naredio je da vežu Čandru za lokomotivu voza s namerom da bude raznesen kad voz krene na put, i tu na licu mesta, na oči tvog oca, zario je nož u Kilijanin vrat, hladnokrvno. Zatim ju je ostavio da polako iskrvari obešenu o konopac na centralnom svodu stanice. Dok je to radio, obećao joj je da će vas ostaviti u tunelima da vas pojedu pacovi.

„Nakon što je ostavio Čandru vezanog za lokomotivu, naredio je svojim ljudima da puste voz i da odnesu Vatreanu pticu. Za to vreme on je planirao da vas sakrije u neki tunel u kom vas niko nikada neće naći. Međutim, nešto nije ispalo kako je on zamišljao. Precenjujući svoju lukavost, pogani Levlin je pretpostavio da će Čandra Satergi tek tako staviti u ruke ubice poput njega mašineriju destruktivne moći kakva je bila Vatreana ptica. Čandra je preduzeo mere predostrožnosti do maksimuma, i ugradio je u Vatreanu pticu tajni mehanizam, časovnik koji je samo on poznao. Mehanizam koji će usmeriti na sebe samog svu destruktivnu silu aparata nekoliko sekundi nakon što bilo čija ruka, ruka koja nije njegova, pokuša da ga upotrebi.

„Kada su Levlin i njegova svita žbirova ušli u voz, vođa bande je odlučio da uništi stanicu i Čandrino delo, kao i živote onih koji su se okupili da prisustvuju inauguraciji tog čuda. Tim potezom Levlin je želeo da nagovesti gradu kakvu mu osvetu sprema sada kada postaje vlasnik tog smrtonosnog izuma. Tako je, kada je uključio Vatreanu pticu, potpisao smrtnu kaznu svima koji su se nalazili u tom vozu, uključujući

sebe. Pet minuta kasnije, pakao je zavladao stanicom i odneo sa sobom

tela i duše nevinih i grešnih, bez razlike.

„Pitaćete se gde su odgovori i zašto sam vas slagala o zatvoru u kom je bio Javahal ili zašto se njegovo ime nigde ne spominje. Pre nego što nastavim, a ovo je najvažnije što ću vam reći, želim da razumete da je, šta god čuli dalje, Čandra bio veliki čovek. Čovek koji je voleo svoju suprugu i koji bi voleo svoju decu da je imao

priliku koja mu nikad nije pružena. Sada, kada sam vam to rekla, možete da saznate istinu...

„Kada je tvoj otac bio mlad i razboleo se od groznice, nije završio u baraci na reci, gde ga je jedan dečak negovao dok nije ozdravio, kako sam vam rekla prvi put. Tvoj otac je odrastao u instituciji koja još postoji na jugu Kalkute i koja se zove Grent haus. Vi ste veoma mladi da biste se sećali tog imena, ali nekada je bilo čuveno, i tužno. Grent haus je bilo mesto u koje je vaš otac došao nakon što je doživeo nešto jezivo kada je imao svega šest godina. Njegova majka, bolesna žena koja je živela od toga što je prodavala svoje telo budzašta, zapalila se na njegove oči nudeći se kao žrtva boginji Kali. Grent haus, dom u kom je odrastao Čandra, bio je dom zdravlja, ono što biste vi danas nazvali ludnica...

„Godinama je živeo povučeno u galerijama tog mesta, bez drugih roditelja ili prijatelja do ljudi koji su živeli u delirijumu i patnji. Ljudi koji su govorili da su đavoli, bogovi ili anđeli da bi zaboravili svoje ime narednog dana. Kada je, kao vi sada, dovoljno porastao da ode odande, Čandra je umesto detinjstva imao horor i najveću bedu koje oči jednog čoveka mogu da vide u gradu Kalkuti.

„Nema potrebe da vam kažem da nikada nije postojao zli drug koji je počinio one zločine i da nikada nije bilo veće senke u životu tvog oca od onog parazita koji mu se uvukao u um. Njegove su ruke počinile one zločine, da bi ga kasnije savest i sramota grizli i padali na njega kao prokletstvo.

„Samo je dobrotu i svetlost Kilijan mogla da ga izleči i vrati mu sposobnost da uzme sudbinu u svoje ruke. Kraj nje je napisao knjige koje poznajete, osmislio dela koja su ga učinila besmrtnim i odagnao onu sablast svog dvostrukog života. Ali ljudska pohlepa nije htela da mu pruži šansu, i ono što je mogao biti srećan, uspešan život, ponovo je posrnulo i palo u mrak. Ovog puta zauvek.

„U noći u kojoj je Lahavaj Čandra Šatergi gledao kako mu ubijaju suprugu na njegove oči, godine horora iz njegovog detinjstva vratile su mu se kao psi tragači i katapultirale ga iznova u njegov lični pakao. Sagradio je ceo život na tom pijedestalu, koji je sada gledao kako se ruši. I dok ga je plamen gutao, umro je ubeđen da je jedini krivac za tu tragediju on sam i da zaslužuje da bude kažnjen.

„Zato se, kada je Levlin uključio Vatrene pticu i plamen grunuo kroz tunele, jedna mračna senka u Čandrinoj duši zarekla da će se vratiti iz smrti. Da će se vratiti kao plameni anđeo. Anđeo koji donosi uništenje i osvetu. Anđeo koji će biti oličenje tamne strane njegove ličnosti. Vas ne goni ubica. Ni čovek. Vas goni sablast. Duh. Ili, ako baš hoćete, đavo.

„Tvoj otac je oduvek voleo mozgalice, do samog kraja. Spomenuli ste mi crtež koji je vaš drug Majkl napravio, gde se vidite svi, onaj u kom se ogledate u bazenu. Tu je slika vaših lica obrnuta. Izgleda da je proročanstvo vodilo Majklovu ruku. Ako naopako napišete ime koje mu je majka dala na rođenju, Lahavaj, odraz vode će vam vratiti drugu reč: Javahal.

„Namućeni Javahalov duh od tog dana živi spojeno s paklenom mašinom koju je on sam stvorio i koja mu je, u času smrti, podarila večni život pretvorivši ga u duha tame. On i Vatrene ptica su jedno te isto. To je njegovo prokletstvo: spoj besnog duha i mašine za uništavanje. Vatrene duša zatočena u unutrašnjost kotlova tog voza u plamenu. I ta duša sada traži novi dom.

„Zato ide za vama, jer će, u trenutku u kom postanete punoletni, Javahalovom duhu biti potrebno jedno njegovo dete da bi nastavio da živi, kako bi stanovao u njegovom telu i tako proširio svoje moći na svet živih. Samo jedno od vas dvoje može da preživi. Drugo, u čiju dušu Javahalov duh ne može da stane, mora da umre da bi on mogao da nastavi da živi. Pre šesnaest godina se zakleo da će vas potražiti i učiniti svojim. I on je uvek ispunio svako svoje obećanje. Za života i posle smrti. Budite svesni toga da je, dok vam otkrivam ove činjenice, Javahal već izabrao jedno od vas dvoje za smeštaj svoje proklete duše. Samo on zna koga.

„Proviđenje je htelo da vam da priliku kada je pre šesnaest godina poručnik Pik ušao u lavirinte tunela Hiter gej ta i pronašao Kilijanino mrtvo, krvavo telo, obešeno o svod. Vaš plač je dopro do njegovih ušiju i poručnik je, progutavši svoj bol, krenuo da vas nađe i istrkao iz ruku duh vašeg oca. Ali nije stigao daleko. Noge su ga dovele na moja vrata, gde vas je ostavio i ponovo pobegao.

„Kada dođe dan da ispričaš ovu priču svojoj sestri Šir, nikada nemoj zaboraviti, nikada, da naglasiš da duh osvete koji se vratio iz Hiter gejta one noći i ubio poručnika Pika kada je pokušavao da spase vas

dvoje nije njen otac. Vaš otac je umro u požaru, među nevinim dečjim dušama. Onaj koji se vratio iz pakla da bi uništio samog sebe, plod svog braka i dela, samo je sablast. Duh izjeden đavolom jeda, mržnje i strave koje su ljudi posejali u njegovo srce. To je cela istina i niko i ništa je ne može promeniti.

„Ako postoji bog, ili stotinu bogova, neka mi oprostite zbog bola koji sam vam nanela kad sam ispričala događaje onako kako su se uistinu zbili...”

Šta mogu da kažem? Koje bih reči mogao da nađem da opišem tugu koju sam te majske večeri video u Benovim očima, očima svog najboljeg prijatelja? Preturanje po prošlosti otkrilo nam je okrutnu lekciju i pokazalo nam život kao knjigu u kojoj je bolje ne okretati strane unazad, kao put u kom nije važno u kom pravcu idemo, jer nikada nećemo moći sami da izaberemo svoju sudbinu. I poželeo sam da sam već na onom brodu koji je trebalo da me odvede daleko odatle i koji je polazio narednog dana. Kukavičluk se topio u meni s bolom koji sam osetio zbog svog prijatelja i s gorkim ukusom istine.

Svi smo ćutke saslušali priču Arjami Bose i niko od nas se nije usudio da postavi pitanje, iako su stotine pitanja kuljale u našim glavama. Znali smo da se linije naših sudbina konačno spajaju u jednoj tački, u susretu koji nas je neizbežno čekao kada padne noću mraku Hiter gejta.

Kada smo izašli na vazduh, poslednja svetla dana gasila su se u skerletnoj traci pruženoj preko tamnoplavih oblaka Bengale. Sitna kiša pokvasila nam je lica dok smo išli ka onom šlepom putu koji je polazio iz zadnjeg dvorišta kuće Lahavaja Čandre Šatergija i vodio do velike stanice s druge strane reke Hugli prelazeći preko zapada Crnog grada.

Sećam se da nas je Ben, pre nego što smo prešli metalni most preko Huglija koji je vodio direktno u čeljusti Hiter gejta, sa suzama u očima naterao da obećamo da nikada, ni pod kakvim okolnostima, nećemo otkriti šta smo čuli te noći. Zakleo se da će, ako sazna da je Šir doznala istinu o svom ocu, o onom božanskom priviđenju koje je

*hranilo njen život od malih nogu, iz usta nekog od nas, ubiti glasnika
sopstvenim rukama. Svi smo se zarekli da ćemo čuvati tajnu.*

Sad ostaje samo jedan deo pa da naša priča bude ispričana: rat...

IME PONOĆI

Kalkuta, 29. maj 1932.

Senka nevremena prethodila je dolasku ponoći, polako prevlačeći preko Kalkute dugačak i olovan pokrivač koji je sevio kao krvava koprena pri svakom naletu električne furije što ju je čuvao u sebi. Na nebu se video veliki svetlosni pauk koji kao da je pleo svoju mrežu nad gradom. Za to vreme je snažan severni vetar odnosio maglu s reke Hugli i prikazivao u mrkloj noći mraka ogoljeni skelet metalnog mosta.

Silueta Hiter gejta pojavila se zaklonjena mestimičnom maglom. Jedan grom je pao s neba do vrha kupole na središnjem svodu stanice i razlomio se u žbun plavičastog svetla koje je prešlo preko mreže lukova i čeličnih greda i spustilo se sve do dna.

Pet mladića se zaustavilo ispred mosta. Samo su Ben i Rošan napravili nekoliko koraka ka stanici. Dve železničke pruge pravile su pravu stazu okruženu srebrnastim linijama što su direktno vodile u ulaz u stanicu. Mesec se sakrio iza pokrivača od oblaka i grad kao da je ostao pod okriljem svetla što je dopiralo od jedne udaljene plave sveće.

Ben je pažljivo ispitaio most u potrazi za naprslinama ili pukotinama koje bi ih direktno mogle poslati u noćni tok reke, ali jedva je bilo moguće razaznati išta drugo do šina koje su vodile kroz korov i krš. Vetar je prigušeno hučao dolazeći s druge strane reke. Ben je pogledao u Rošana, koji je nervozno posmatrao mračnu čeljust stanice. Prišao je šinama i čučnuo pored njih, ne skidajući pogled s Hiter gejta. Momak je dlanom prešao preko površine jedne šine i naglo povukao ruku, kao da ga je udarila struja.

„Vibrira“, rekao je prestravljen. „Kao da dolazi voz!“

Ben je prišao i pipnuo dugu metalnu brazdu. Rošan ga je pogledao; bio je napet.

„Ove vibracije dolaze od reke koja zapljuskuje most“, umirio ga je. „Nema nikakvog voza.“

Set i Majki su im se pridružili. Ijan je čučnuo da veže pertle na cipelama u dvostruki čvor. Taj ritual je čuvao za situacije u kojima su mu se nervi pretvarali u čelične kablove. Ijan je podigao pogled i

sramežljivo se nasmešio, ne pokazujući ni mrvu straha. Ben je znao da

se plaši koliko i svi ostali.

„Ja bih noćas vezao trostruki čvor“, našalio se Set.

Ben se nasmejao i aktivni članovi *Društva Čoubar* razmenili su poglede, otvorene i pune iščekivanja. Sekundu kasnije, svi su počeli da oponašaju Ijana i da vezuju pertle u dvostruke čvorove, moleći se da im to bude talisman, i da ih čuva onako kako je čuvao Ijana u brojnim drugim prilikama pre toga.

Odmah zatim stali su u red. Na čelu je bio Ben, na kraju Rošan, i oprezno su zakoračili na most. Ben, kog je posavetovao Set, trudio se da gazi blizu šina, gde je struktura mosta bila solidnija. Po danu je bilo lakše izbeći polomljena drva i unapred videti koje su zone popustile zubu vremena i visile kao tobogani što vode pravo u sredinu reke, ali u pola noći i ispod olujnih oblaka koji su prilazili sve bliže, trasa se pretvarala u šumu punu klopki kroz koju su morali da idu nogu pred nogu, prepipavajući teren.

Nisu prešli ni pedeset metara, četvrtinu puta, kada se Ben zaustavio i digao ruku u znak da treba da stanu. Njegovi drugovi su pogledali ispred sebe, ne razumejući šta se dešava. Neko vreme su stajali u tišini, nepomični na gredama koje su se gipko ljuškale zbog vode koja je hučala ispod njihovih nogu.

„Šta se dešava?“, upitao je Rošan s kraja reda. „Zašto smo stali?“

Ben je pokazao u pravcu Hiter gejta i svi su mogli da vide dve arterije vatre koje su išle ka njima preko šina, velikom brzinom.

„Svi u stranu!“, viknuo je Ben.

Pet momaka se bacilo na zemlju i dva vatrena zida presekla su vazduh tik ispred njih, kao dva besna noža upaljenog gasa. Prolazak vatre je izazvao efekat sukucije, povukao je sa sobom delove šina i posejao vatrena ostrvca po mostu.

„Jeste li svi dobro?“, upitao je Ijan. Ustao je i ustanovio da deo njegove odeće smrdi i da se puši.

Ostali su klimnuli glavom ćutke.

„Hajde da iskoristimo da pređemo most pre nego što se vatra ugasi“, predložio je Ben.

„Bene, mislim da se ispod mosta nalazi nešto“, rekao je Majki.

Ostali su progutali pljuvačku. Čudan zvuk je dobio ispod metalne ploče pod njihovim nogama. U Benovoj glavi se javila slika čeličnih kandži koje grebu metalnu površinu.

„Pa nećemo ostati ovde da ustanovimo šta je“, odgovorio je Ben.

„Polazimo.“

Članovi *Društva Čoubar* usporili su korak i pratili Bena krivudajući preko mosta sve do njegovog kraja, ne osvrćući se. Kada su ponovo stali na kopno na nekoliko metara od stanice, Ben se okrenuo i dao znak drugovima da se sklone od metalnog dela.

„Šta je bilo ono?“, upitao je Ijan iza njega.

Ben je slegao ramenima.

„Pogledajte!“, uzviknuo je Set. „Na sredini mosta!“

Pogledi svih su se ukrstili u toj tački. Šine su dobijale crvenkastu boju koja je zračila na obe strane i blago se pušila. Kroz nekoliko sekundi, obe šine su počele da se klobuče. Metalni most počeo je da se topi i da kaplje u Hugli i pravi silovite eksplozije u dodiru s hladnom strujom.

Petorica momaka su paralisano posmatrali prizor koji oduzima dah. Čelična struktura duža od dvesta metara topila se na njihove oči, kao parče putera u vrelom tiganju. Svetlo boje ćilibara povuklo je gust potez četkicom preko lica petorice drugova. Napokon je užarena crvena boja ustupila mesto tamnom metalnom tonu, bez sjaja, i krajevi mosta su pali u reku kao dve tužne čelične vrbe zanesene posmatranjem sopstvene slike.

Besni zvuk pucketavog čelika u vodi polako se stišao. Onda su petorica drugova mogli čuti iza svojih leđa kako glas nekadašnje sirene Hiter gejta para noć Kalkute prvi put u šesnaest godina. Bez reči, okrenuli su se i prešli granicu koja ih je delila od sablasnog scenarija igre koju samo što nisu zaigrali.

* * *

Isobel je otvorila oči zbog sirene koja je urlajući prošla kroz tunele imitirajući sirene vatrogasaca. Stopalima i šakama čvrsto se držala za dve dugačke zardale šipke. Jedino svetlo koje je videla dolazilo je kroz rešetku otvora za ventilaciju što se nalazio iznad nje. Odjek sirene se polako izgubio...

Najednom je čula kako se nešto vuče ka otvoru u podu. Pogledala je ka rešetkama kroz koje je dopiralo svetlo i zadržala dah. Brava metalnih kuka zbog kojih joj ni ruke ni noge nisu bile pokretne iskočila je pucnuvši i osetila je nečiju ruku s dugačkim prstima kako je hvata za dno vrata i podiže vertikalno kroz otvor. Devojka je vrisnula od straha i njen otimač ju je bacio o zid tunela kao da je stvar.

Otvorila je oči i videla visoku, crnu, nepomičnu siluetu ispred sebe. Priliku bez lica.

„Neko je došao po tebe“, promrmljalo je nevidljivo lice. „Nećemo im dozvoliti da te čekaju!“

U času, dve užarene zenice zacaklile su se na tom licu, upaljene šibice u mraku. Prilika ju je ščepala za ruku i povukla je kroz tunel. Nakon vremena koje joj je izgledalo kao sati hodanja u agoniji, Isobel je uočila utvarnu siluetu zaustavljenog voza u senci. Pustila je da je odvuče do zadnjeg vagona i nije pružila otpor kada ju je gurnuo unutra iz sve snage, i zatvorio.

Isobel je pala ničice na ugljenisanu površinu vagona i osetila je dubok bol u stomaku. Nešto joj je napravilo posekotinu od nekoliko centimetara. Zajecala je. Strava ju je potpuno obuzela kada je primetila nečije ruke koje je hvataju i pokušavaju da je okrenu. Vrisnula je i suočila se s prljavim, iscrpljenim licem osobe koja je izgledala kao momak još uplašeniji od nje.

„To sam ja, Isobel“, promrmljao je Siraj. „Nemoj da se plašiš.“

Prvi put u životu, Isobel je pustila da joj suze poteknu slobodno pred Sirajem i zagrlila je koščato i slabo telo svog druga.

* * *

Ben i njegovi prijatelji su se zaustavili u podnožju sata s istopljenim kazaljka koji se dizao iznad glavnog perona Hiter gejta. Oko njih se širio veliki i nedokučivi prizor senki i svetla koje je padalo kroz staklenik od čelika i stakla i zahvaljujući kom su se mogli videti

tragovi nečega što je nekad bila najlepša železnička stanica iz snova, gvozdена katedrala podignuta u čast boga železnice.

Gledajući u nju odatle, petorica mladića mogli su da zamisle kako je izgledao Hiter gejt pre tragedije: veličanstveni osvetljeni svod koji nose nevidljivi lukovi koji kao da su okačeni o samo nebo i pokrivaju nizove i nizove perona poredanih kružno, u oblik talasa napravljenih novčićem u fontani. Veliki natpisi koji su najavljivali polaske i dolaske vozova. Luksuzni kiosci od izrezbarenog metala i s viktorijanskim reljefima. Stepenice kao u palati koje vode ka gornjim spratovima i prave viseće hodnike u vazduhu. Mnoštvo sveta šeta njenim salama i čeka dugačke brze vozove koji će ih odvesti u sve krajeve zemlje... Od sveg tog sjaja ostao je samo skriven odraz, pretvoren u nagoveštaj predvorja pakla koji su tuneli stanice obećavali.

Ijan je pogledao u kazaljke sata, deformisane vatrom, i pokušao da zamisli veličinu požara. Set mu se pridružio; obojica su se opredelili da ne komentarišu.

„Trebalo bi da se razdvojimo u grupe od po dvoje. Ovo mesto je ogromno“, predložio je Ben.

„Ne verujem da je to dobra ideja“, uzvratilo je Set, koji nije mogao da izbriše iz glave sliku mosta kako se ruši u vodu.

„Čak i da se delimo, samo nas je pet“, napomenuo je Ijan. „Ko bi išao sam?“

„Ja“, odgovorio je Ben.

Ostali su ga pogledali s mešavinom olakšanja i zabrinutosti.

„Meni to i dalje ne zvuči kao dobra ideja“, navaljivao je Set.

„Ben je u pravu“, odgovorio je Majkl. „Po onome što smo videli do sada, nije naročito bitno da li nas je pet ili pedeset.“

„Svaka ti je zlatna“, prokomentarisao je Rošan.

„Majkle“, predložio je Ben, „ti i Rošan možete da pregledate po spratovima. Ijan i Set nek pregledaju prizemlje.“

Niko nije izgledao spremno da se suprotstavi raspodeli. Sve je bilo jednako neprimamljivo.

„A ti? Gde ćeš ti da tražiš?“, upitao je Ijan, naslućujući odgovor.

„U tunelima.“

„Samo pod jednim uslovom“, naznačio je Set, pokušavajući da nametne zdrav razum.

Ben je klimnuo glavom.

„Bez junačenja i gluposti“, objasnio je Set. „Prvi koji vidi nešto nek stane, obeleži mesto i dođe da potraži ostale.“

„Zvuči razumno“, složio se Ijan.

Majkl i Rošan su se drage volje složili.

„Bene?“, zamolio ga je Ijan da odgovori.

„U redu“, promrmljao je.

„Nismo te dobro čuli“, navaljivao je Set.

„Obećavam“, rekao je Ben. „Naći ćemo se ovde za pola sata.“

„Iz tvojih usta u božje uši“, rekao je Set.

* * *

U Širinom pamćenju poslednji sati su se pretvorili u malobrojne sekunde, tokom kojih njen mozak kao da je podlegao dejstvu neke moćne droge što joj je pomutila čula i gurnula je u bezdan. Nejasno se sećala svojih uzaludnih pokušaja da se izvuče iz neumoljivog stiska one vatrene siluete koja ju je odvukla kroz beskrajnu mrežu vodova, mračnijih od same mrkle noći. Sećala se takođe, kao scene izvučene iz neke davne, zbrkane epizode, Benovog lica kako se grči na podu neke kuće čiji su joj obrisi delovali poznato, mada nije znala koliko je vremena od tada prošlo. Možda sat, možda nedelja, možda mesec dana.

Kada joj se vratila svest o sopstvenom telu i nagnječenjima nastalim zbog borbe, Šir je shvatila da je već nekoliko sekundi budna i da prizor koji je okružuje ne čini deo njenog košmara. Nalazila se unutar dugačke stanice, negde duboko. S obe strane su se nalazili veliki prozori kroz koje je dopiralo nešto malo svetla iz daljine; zahvaljujući njemu, mogla je da vidi ostatke nečega što je ličilo na uzani salon. Uništeni skeleti tri mala staklena lusterata visili su s plafona poput suvog žbunja. Ostaci polomljenog stakla caklili su se u mraku iza šanka koji je morao pripadati luksuznom baru. Luksuznom baru kog je progutala nemilosrdna zapaljiva beštija.

Pokušala je da ustane, i kad je ustanovila da je lanac koji joj je vezivao ruke iza leđa bio povezan s uzanom cevi, shvatila je gde se nalazi. U unutrašnjosti voza nasukanog u podzemnim galerijama Hiter gejta. Mračna izvesnost u vezi s tim delovala je na nju kao ledena voda, budeći je iz obamrlosti i otupelosti koje su vladale njenim umom.

Napregla je pogled i pokušala da nađe, u tamnoj masi oborenih stolova i ostataka požara, neko sredstvo koje bi joj moglo poslužiti da se oslobodi lanaca. Unutrašnjost opustošenog vagona sadržala je samo ugljenisan, beskoristan krš koji je nekim čudom preživeo. Očajnički je cimala rukama i uspela jedino da pojača stegu oko zglobova šaka.

Dva metra ispred nje, crna masa koju je u početku smatrala gomilom krša naglo se okrenula ka njoj brzinom velike mačke koja je do tada stajala nepomično. Blistavi osmeh se pojavio na nevidljivom licu u tami. Srce joj je preskočilo i prilika je prišla sasvim blizu njenom licu. Javahalove oči su se zacaklile kao žar na vetru, i Šir je osetila kiseli, prodorni smrad zapaljenog benzina.

„Dobro došla u ono što je ostalo od mog doma, Šir“, izustio je Javahal hladno. „Tako se zoveš, zar ne?“

Šir je klimnula glavom, paralisana od straha koji joj je izazivalo to čudovište.

„Mene ne treba da se plašiš“, rekao je Javahal.

Devojka je zadržala suze koje su pretile da joj izmaknu kontroli. Nije nameravala da se preda tek tako. Zaklopila je oči snažno. Disala je isprekidano.

„Gledaj me kad ti se obraćam“, rekao je Javahal tonom od kog joj se sledila krv u žilama.

Šir je polako otvorila oči i s užasom ustanovila da se Javahalova ruka približava njenom licu. Njegovi dugi prsti, zaštićeni crnom rukavicom, pomilovali su je po obrazu i sklonili joj šiške koje su joj nežno padale preko čela. Oči njenog otimača kao da su zgasle na sekund.

„Toliko ličiš na nju..“ šapnuo je Javahal.

Iznenada, ruka se povukla kao preplašena životinja, i Javahal je ustao. Šir je osetila da se lanci iza njenih leđa olabavljaju i da su joj ruke slobodne.

„Ustani i pođi za mnom“, naredio je.

Šir je poslušala i pustila da Javahal krene prvi. Čim je mračna silueta odmakla nekoliko metara kroz krš u vagonu, potrčala je u suprotnom pravcu toliko brzo koliko su joj to utrnuti mišići dozvoljavali. Devojka je prošla kroz vagon trapavo i bacila se na vrata koja su razdvajala kola konvoja i povezivala ih putem male

platforme na otvorenom. Provukla je ruku iznad ručice od pocrnelog čelika i snažno je pritisla. Metal je popustio kao glina za oblikovanje i Šir je zabezeknuto gledala kako se pretvara u pet tankih prstiju koji su je zgrabili za zglob. Polako, vrata su se zatvorila i dobila oblik sjajne statue na čijem su se ravnom licu pojavile Javahalove crte. Kolena su joj klecnula i sručila se ispred njega. Javahal ju je podigao uvis i devojka je u njegovim očima pročitala suzdržan bes.

„Ne pokušavaj da pobegneš od mene, Šir. Veoma brzo, ti i ja ćemo biti jedno jedino biće. Ja ti nisam neprijatelj. Ja sam tvoja budućnost. Pređi na moju stranu ili će ti se dogoditi ovo.”

Javahal je podigao s poda ostatke polomljene čaše, obavio ju je prstima i snažno stisao. Staklo se istopilo u njegovoj pesnici i niz njegove prste skliznule su krupne kapi tečnog stakla koje su pale na pod vagona praveći vatreno ogledalo u kršu. Javahal je spustio Šir i pustio je da padne na nekoliko centimetara od stakla koje se dimilo.

„Sada uradi šta sam ti rekao.”

* * *

Set je čučnuo pored nečega što je izgledalo kao sjajna pločica na podu središnjeg dela stanice i pipnuo je vrhovima prstiju. Tečnost je bila

mlaka, gusta i imala je strukturu prosutog ulja.

„Ijane, dođi da vidiš ovo”, pozvao ga je Set.

Mladić je prišao i čučnuo pored njega. Set mu je pokazao svoje prste natopljene tom viskoznom supstancom. Ijan je ovlažio vrh svog kažiprsta i, nakon što je isprobao konsistentnost tečnosti tako što ju je protrljao palcem, pomirisao ju je.

„Krv”, odredio je budući lekar.

Set je najednom prebledeo i brže-bolje obrisao prste o nogavice pantalona.

„Isobel?”, upitao je Set udaljavajući se od bare i trudeći se da nepovrati.

„Ne znam”, odgovorio je Ijan, zbunjeno. „Sveža je, ili se makar tako čini.”

Mladić se uspravio i pogledao oko široke tamne fleke.

„Okolo nema mrlja. Ni tragova”, promrmljao je.

Set ga je pogledao, ne razumejući domet te činjenice.

„Ko god da je izgubio ovoliku krv, nije mogao da stigne daleko a da ne ostavi trag za sobom“, objasnio je Ijan, „čak i da su ga vukli. Nema smisla!“

Set je razmotrio teoriju svog druga i obišao ostatke krvi, da potvrdi ono što je njegov drug već ustanovio. U prečniku od nekoliko metara, nije bilo mrlja ni tragova koji počinju na tom mestu. Obojica drugova ponovo su se našli i pogledali, začuđeno. Najednom, jedna senka neizvesnosti pojavila se u Ijanovim očima i Set je uhvatio u letu ideju koja je upravo prošla kroz glavu njegovog druga. Polako, obojica su podigli poglede u pravcu svoda koji se dizao u tami.

Ijan i Set su pokušali da gledaju kroz mrak gornjih nivoa velike sale i pogled im se zaustavio na konstrukciji velikog staklenog lustera koji je visio u njenom centru. Na jednom od krajeva video se beli konopac koji je držao telo obmotano sjajnim pokrivačem koje se neprimetno klatilo. Obojica su progutali pljuvačku.

„Mrtav je?“, upitao je Set bojažljivo.

Ijan je uporno gledao u zlokoban prizor i slegao ramenima.

„Zar ne bi trebalo da obavestimo ostale?“, podsetio ga je Set nervozno.

„Čim otkrijemo koje“, odgovorio je Ijan. „Ako je krv njegova, a sve ukazuje na to da jeste, možda je još živ. Hajde da ga skinemo.“

Set je prevrnuo očima. Očekivao je da će se nešto slično desiti čim pređu most, ali to što je njegovo predviđanje bilo tačno samo je dodatno pojačalo mučninu koja mu je stezala grlo. Momak je duboko udahnuo i odlučio da više o tome ne razmišlja.

„U redu“, složio se Set. „Kako?..?“

Ijan je ispitao gornji deo sale i video da postoji metalna platforma koja ide oko nje na nekih petnaest metara visine. Odatle je polazio uzan kanal koji je vodio do staklenog lustera, kao neki prolaz, verovatno namenjen održavanju i čišćenju građevine.

„Popećemo se do onog prolaza i skinućemo ga“, pokazao je Ijan.

„Jedan mora da ostane ovde da ga dočeka“, precizirao je Set, „i mislim da bi to trebalo da budeš ti.“

Ijan je pažljivo pogledao u svog druga.

„Jesi li siguran da hoćeš da se popneš sam?“

„Umirem od želje..!“, uzvratio je Set. „Čekaj ovde. I ne mrdaj.“

Ijan je klimnuo glavom i gledao kako Set odlazi u pravcu stepenica koje su vodile do gornjeg nivoa Hiter gejta. Čim su senke progutale njegovog druga i zvuk njegovih koraka se udaljio uz stepenice, osmotrio je mrak oko sebe.

Vazduh koji je izlazio iz tunela šištao je u njegovim ušima i nosio sitne komadiće krša po podu. Ijan je ponovo podigao pogled i pokušao da prepozna onu priliku koja se vrtela obešena u vazduhu. Nije uspevao. Pomisao na to da bi se moglo raditi o Isobel, Siraju ili Šir nije uspevala da zaživi u njegovoj glavi. Najednom je trenutačna svetlost osvetlila površinu bare kod njegovih nogu, ali kada je Ijan spustio pogled, više ničeg nije bilo.

* * *

Javahal je vukao Šir kroz sablasni prolaz, u šta se pretvorio taj voz zaustavljen u tunelu, sve do prvog vagona, koji se nalazio odmah iza lokomotive. Snažno narandžasto svetlo izbijalo je ispod vrata vagona, i besna buka kotla čula se iznutra. Šir je osetila kako temperatura vrtoglavo raste oko nje i kako se sve pore na njenoj koži otvaraju u dodiru s vrelim, gorućim vazduhom koji je izbijao iz tog mesta.

„Šta se nalazi unutra?“, upitala je Šir, uspaničeno.

Javahal je stegao svoje prste oko njene ruke kao beočug i cimnuo je snažno.

„Vatrena mašina“, odgovorio je Javahal otvarajući vrata i gurajući devojkicu unutra. „Ovo je moja kuća i moj zatvor. Ali ubrzo će se sve ovo

promeniti zahvaljujući tebi, Šir. Posle svih ovih godina, ponovo smo se

sreli. Nije li to ono što si oduvek želela?“

Šir je zaštitila lice od naleta toplote koja je ujedala i koja ju je najednom napala. Vireći između prstiju, pogledom je prešla preko unutrašnjosti vagona. Jedna džinovska mašinerija napravljena od ogromnih metalnih kotlova spojenih u beskonačan niz cevi i ventila hučala je ispred nje preteći da će svakog časa poleteti u vazduh. Između spojeva tog čudovišnog aparata jarosno su izbijali gas i para, dobijajući jarku bakarnu boju koja je oblagala zidove vagona. Na jednoj metalnoj ploči, na kojoj su se nalazili ključevi za pritisak i

manometri, Šir je prepoznala figuru napravljenu od gvožđa u obliku orla koji se diže maestralno između plamenova.

Ispod figure ptice, Šir je videla neke reči uklesane pismom koje nije poznavala.

„Vatrena ptica“, rekao je Javahal kraj nje, „moj alter ego.“

„Ovu mašinu je napravio moj otac...“, promrmljala je Šir. „Vi nemate nikakvog prava da je koristite. Vi ste običan lopov i ubica.“ Javahal se zagledao u nju, zamislio se i prešao jezikom preko usana.

„Kakav smo to svet napravili kad u njemu više ni neznalice ne mogu da budu srećne?“, upitao je. „Probudi se, Šir.“

Devojka se okrenula da s prezirom pogleda u Javahala.

„Vi ste je ubili.“ rekla je i pogledala ga s velikom mržnjom.

Javahalove usne su se iskrivile u nemi, groteskni grč. Nekoliko sekundi kasnije Šir je ustanovila da se smeje. Dok je to radio, Javahal ju je blago gurnuo ka vrelom zidu vagona i pokazao na nju kažiprstom.

„Ostani tu, da se nisi makla“, naredio je.

Šir je gledala kako Javahal prilazi gorućoj mašini Vatrene ptice i kako spušta dlanove na vreli metal kodova. Njegove ruke su se zalepile za metalnu ploču i devojka je mogla da oseti miris spaljene kože kroz jeziv zvuk koji je pravila koža što se peče. Javahal je polako razmakao usne i oblaci pare koji su lebdeli vagonom kao da su ušli u njega. Zatim se okrenuo i nasmešio pred devojčinim zgroženim licem.

„Plašiš li se da se igraš vatrom? Hajde onda da se igramo nečeg drugog. Ne možemo razočarati tvoje prijatelje.“

Ne sačekavši odgovor, Javahal se sklonio od kodova i krenuo ka dnu vagona, odakle je uzeo veliku košaru od žica s kojom je zatim prišao Šir šireći lice u uznemirujući osmeh.

„Znaš li koja životinja najviše liči na čoveka?“, upitao ju je ljubazno.

Šir je odmahnula glavom.

„Vidim da je obrazovanje koje ti je pružila tvoja baka siromašnije nego što bi se moglo pretpostaviti. Nemanje oca je nepopravljivo..!“

Otvorio je košaru i gurnuo ruku u nju. Oči su mu se zločesto zacaklile. Kada ju je izvadio, držao je u njoj krivudavo, sjajno telo jedne zmije. Aspide.

„Ovo je životinja koja najviše liči na čoveka. Vuče se i menja kožu po potrebi. Krade i jede decu drugih vrsta dok su još u gnezdu, ali je nesposobna da se s njima sukobi u otvorenoj borbi. Njena specijalnost je, međutim, da iskoristi najmanju priliku da ujede i pusti svoj smrtonosni otrov. Otrova ima da samo jednom ujede, i posle se satima oporavlja, ali onaj koga ujede osuđen je na sporu i sigurnu smrt. Dok otrov prodire u vene, srce žrtve kuca sve sporije, dok sasvim ne stane. Čak i ova mala beštija, u svoj svojoj pokvarenosti, poseduje istančan ukus za poeziju, baš kao i čovek. Mada ona, za razliku od njega, nikada ne bi ujela pripadnike svoje vrste. To im je mana, zar ne? Možda su zato završile kao ulične zabavljačice fakirima i radoznalcima.“

Javahal je približio reptila Šir i devojka se priljubila uza zid. Odmah se zadovoljno nasmešio pred prestravljenim pogledom koji je video u njenim očima.

„Uvek se najviše plašimo onoga što najviše na nas liči. Ali ne brini“, umirio ju je Javahal, „nije za tebe!“

Zatim je uzeo jednu malu drvenu kutiju crvene boje i ubacio zmiju unutra. Šir je počela mirnije da diše kada joj se životinja sklonila iz vidnog polja.

„Šta nameravaš da uradiš s njom?“

„Kao što rekoh, ona nam treba da bismo se igrali jedne igre“, objasnio je Javahal. „Večeras imamo goste i moramo im pružiti raznovrsnu zabavu?“

„Kakve goste?“, upitala je devojka, moleći se u sebi da Javahal ne potvrdi njene najstrašnije pomisli.

„Površno pitanje, draga Šir. Sačuvaj svoja pitanja za trenutak kad zaista bude bilo šta da se pita. Kao, na primer, hoće li naši prijatelji videti svetlost dana? Ili, koliko traje poljubac naše male drugarice koji će usmrtniti mlado i zdravo srce što puca od zdravlja u šesnaestoj godini? Retorika nas uči da su to pitanja sa smislom i strukturom. Ako ne umeš da se izraziš, Šir, ne umeš ni da misliš. A ako ne umeš da misliš, izgubljen si slučaj!“

„Te reči pripadaju mom ocu“, optužila ga je Šir. „On ih je napisao!“

„To znači da oboje čitamo iste knjige. Gde ćeš naći bolji princip za večno prijateljstvo, draga Šir?“

Devojka je ćutke odslušala kratak Javahalov govor ne sklanjajući pogled s crvene drvene kutije koja je ćuvala aspidu, zamišljajući njeno telo puno krljušti kako se uvija unutra. Javahal je izvio obrve.

„Dobro“, zaključio je, „sada ćeš me izviniti što ću otići nakratko da dovršim pripreme za naše goste. Budi strpljiva i saćekaj me. Vredi truda.“

Odmah zatim Javahal je ponovo šćepao Šir i poveo je do sobićka u koji se ulazilo kroz uzana vrata na jednom zidu tunela i koji je nekada bio soba za ćuvanje ključeva za promenu šina. Gurnuo je devojku unutra i spustio crvenu kutiju kraj njenih nogu. Šir ga je preklinjala pogledom, ali Javahal je zatvorio vrata ispred nje i ostavio je u najvećem mogućem mraku.

„Izvedite me odavde, molim vas“, preklinjala je.

„Izvešću te vrlo brzo, Šir“, šapnuo je Javahalov glas s druge strane vrata. „I onda nas niko neće razdvojiti.“

„Šta ćete učiniti sa mnom?“

„Živeću u tebi, Šir. U tvom umu, u tvojoj duši i u tvom telu“, odgovorio je Javahal. „Pre nego što svane, tvoje usne će biti moje i tvoje oći će videti ono što ja vidim. Sutra ćeš biti besmrtna, Šir. Ko bi mogao da oćekuje više?“

Devojka je zajecala u mraku.

„Zašto radite sve ovo?“, molila ga je.

Javahal je neko vreme ćutao.

„Jer te volim, Šir.“ odgovorio je. „A znaš izreku: uništavamo ono što najviše volimo.“

* * *

Nakon beskonaćnog ćekanja, Set se konaćno pojavio u dnu platforme koja je obilazila oko gornjeg dela sale. Ijan je uzdahnuo, s olakšanjem!

„Gde si bio dosad?“, upitao je.

Njegov glas je odjeknuo salom, praveći neobićan dijalog sa sopstvenim ehom. Njegove male nade da će proći neprimećeno tokom pretraćivanja sada su se gubile punom brzinom.

„Nije lako doći dovd“, viknuo je Set. „Ovo mesto je najgori splet hodnika i mraćnih prolaza, ako izuzmemo egipatske piramide. Zahvali

bogu što se nisam izgubio.“

Ijan je klimnuo glavom i pokazao Setu da krene ka vodu koji ulazi u srce staklenog lustera. Set je prešao pogledom preko platforme i zaustavio se na njenom početku.

„Nešto nije u redu?“, upitao je Ijan gledajući u svog druga, koji se nalazio na nekih deset metara iznad njega.

Set je odmahnuo glavom i nastavio da hoda po uzanom prolazu dok nije ponovo stao na dva metra od tela koje je visilo obešeno o konopac. Polako je prišao ivici i nagnuo se da pregleda telo. Ijan je primetio da se lice njegovog druga izobličuje.

„Sete? Šta se dešava, Sete?“

Narednih pet sekundi prošlo je vrtoglavom brzinom i Ijan je mogao samo da posmatra jeziv prizor koji se odvijao pred njegovim očima i registruje svaku pojedinost a da nema vremena da reaguje. Set je čučnuo da odveže konopac koji je držao telo, ali, uhvativši ga, konopac se uvukao između njegovih nogu kao zmija i nepomično telo se stropoštalo dole. Ijan je gledao kako konopac koji je držao telo cima i vuče njegovog prijatelja u tamu svoda, kao da je bespomoćna pokretna lutka. Set, uhvaćen za nogu, otimao se bezuspešno i vikao u pomoć dok se njegovo telo vertikalno dizalo jezivom brzinom i nestajalo iz vidokruga.

Dok se to dešavalo, telo koje se stropoštalo sa svoda i palo na pod tresnulo je pravo u lokvu krvi. Ijan je video da se ispod sjajnog pokrivača koji ga je obavijao nalaze ostaci skeleta čije su kosti popucale kada su pale na zemlju i pretvorile se u prah. Pokrivač je prekrivio tamnu mrlju i upio je. Ijan je reagovao i prišao mu. Kada ga je pogledao, prepoznao je prekrivač koji je toliko puta video u *Svetom Patriku*, tokom svojih besanih noći, preko ramena one dame svetla koja je posećivala njegovog druga Bena u snovima.

Ponovo je podigao pogled tražeći neki trag svog druga Seta, ali njega je neprobojni mrak progutao i nije bilo znakova njegovog prisustva do umirućeg odjeka njegove vriske koji je prolazio kroz otvore katedralnog svoda.

* * *

„Jesi li čuo nešto?“, upitao je Rošan zaustavivši se da čuje vrisku koja je dolazila iz utrobe džinovske konstrukcije.

Majkl je klimnuo glavom. Odjek vriske je nestao i ubrzo su oboje ponovo bili obavijeni neprekidnim dobovanjem kiše koja je kapala na

gornji deo svoda ispod kog su se nalazili. Popeli su se do poslednjeg nivoa Hiter gejta i, sdgavši gore, otkrili su koliko neobično izgleda ta velika stanica viđena odozgo. Peroni i pruge izgledali su daleki i kitnjasta mreža lukova i nivoa videla se mnogo jasnije odatle.

Majkl se zaustavio na ivici metalne balustrade koja je ulazila u prazan prostor iznad vertikalne velikog sata ispod kog su prošli kada su ušli u stanicu. Njegova dobra percepcija omogućila mu je da primeti hipnotički optički efekat koji su pravile fuge stotinu greda naredanih počev od središnjeg dela kupole i koje kao da su se gubile u beskonačnoj krivini koja nikada nije dopirala do poda. Iz tog povlašćenog vidikovca, posmatrač je imao utisak da se stanica penje ka nebu, praveći nedokučivu Vavilonsku kulu koja uranja u oblake i uvrće se između njih kao vizantijski stub. Rošan mu se pridružio i bacio je kratak pogled na vrtoglavu sliku koja je očarala njegovog druga.

„Zavrteće ti se u glavi. Hajde, idemo dalje.“

Majkl je podigao ruku u znak protesta.

„Ne, čekaj. Dođi ovamo!“

Rošan je na brzaka pogledao preko balustrade.

„Ako pogledam još jednom, pašću.“

Jedan zagonetan osmeh pojavio se na Majklovim usnama. Rošan je pogledao u svog druga, pitajući se šta li su to njegove oči otkrile.

„Ne primećuješ, Rošane?“, upitao je Majkl.

Njegov prijatelj je odmahnuo glavom.

„Objasni mi.“

„Ova struktura“, pokazao je Majkl. „Ako posmatraš fugu s ovog kraja kupole, primetićeš.“

Rošan je pokušao da isprati Majklova uputstva, ali nije uspeo ni da nazre predmet njegovog posmatranja.

„Šta pokušavaš da mi kažeš?“

„Veoma je jednostavno. Ova stanica, cela konstrukcija Hiter gejta, ogromna je sfera i mi vidimo samo deo koji izranja na površinu. Kula sata je smeštena tačno po vertikali centra kupole. Time je nekako nagovešten njen prečnik.“

Rošan je upijao Majklove reči sporo.

„Dobro. Ovo je jedna okrnjena lopta“, priznao je. „Pa šta?“

„Znaš li koliko je tehnički teško saizdati ovakvu zgradu?“, upitao je Majkl.

Njegov drug je ponovo odmahnuo glavom.

„Mogu da zaključim da je veoma teško“, rekao je.

„Radikalno“, presudio je Majkl, skidajući prašinu s prideva koji je čuvao za superlativ superlativa. „Zašto bi neko osmislio ovakvu jednu strukturu?“

„Nisam siguran da želim da saznam odgovor“, uzvratio je Rošan. „Spustimo se. Ovde nema ničeg.“

Majkl je klimnuo glavom, odsutno, i pošao za Rošanom u pravcu stepeništa.

Donji podnivo koji se prostirao ispod platforme za posmatranje kupole bio je visok jedva metar i po, i bio je potopljen kišnicom, jer su kiše počele da padaju na Kalkutu još u maju. Površina poda, gotovo trideset centimetara pod ustajalom i pokvarenom vodom koja je grozno smrdela, bila je pokrivena masom blata i krša, raspadnutih zbog dejstva vode tokom više od decenije. Majkl i Rošan su se sagli da bi mogli da se uvuku u niski podnivo; napredovali su s mukom kroz mulj koji im je sezao do iznad skočnog zgloba.

„Ovo mesto je gore od katakombi“, primetio je Rošan. „Zašto je ovaj sprat toliko nizak, do đavola? Vekovima već ljudi nisu metar i po visoki.“

„Ovo je verovatno bila zabranjena zona“, odgovorio je Majkl. „Možda se ovde nalazio deo sistema tegova koji balansiraju svod. Pazi da se ne sapleteš. Možda će se sve srušiti.“

„Jeli to šala?“

„Jeste“, odgovorio je Majkl šturo.

„To je treća šala koju si ispričao za šest godina“, primetio je Rošan. „I najgora je od svih.“

Majkl se nije potrudio da mu odgovori i nastavio je da se kreće napred, polako, kroz tu paradoksalnu močvaru. Smrad pokvarene vode počeo je da ga muči i razmišljao je o tome da predloži da se okrenu nazad i spuste se za nivo niže, pošto je sumnjao da se iko ili išta krije u tom ogavnom mulju.

„Majkle?“, upitao je Rošanov glas, izgubljen nekoliko metara iza.

Mladić se okrenuo i video Rošanovu pogrbljenu priliku pored oblog dela jedne velike metalne grede.

„Majkle“, rekao je Rošan zbunjenim tonom. „Može li biti da se ova greda pomera ili se to meni pričinjava?“

Majkl je pretpostavio da je i njegov drug takođe udahnuo previše tih smrdljivih para i odlučio je da definitivno napuste taj podnivo kada je začuo snažan prasak na drugom kraju sprata. Obojica su se istovremeno okrenuli i pogledali jedan u drugog. Prasad se čuo ponovo, ovog puta uz kretanje, i mladići su primetili da se nešto kreće ka njima velikom brzinom, uronjeno u mulj i podižući svojim prolaskom talog i prljavu vodu koja je zapljuskivala niski plafon. Dvojica momaka su se ne časeći časa bacili ka izlazu, napredujući brzo koliko su mogli, pogrbljeni i boreći se s talogom blata i vodom visokom trideset centimetara.

Pre nego što su uspeli da se udalje nekoliko metara odatle, potopljeni predmet ih je pretekao punom brzinom, napravio ceo krug oko njih i ponovo krenuo pravolinijski prema njima.

Rosan i Majkl su se razdvojili i potrčali u suprotnim smerovima, pokušavajući da skrenu pažnju tom nečem, šta god bilo, što je pokušavalo neumitno da ih ulovi. Biće koje se krilo u mulju podelilo se na dva i oba dela su se bacila u vrtoglavu jurnjavu za mladićima.

Majkl je dahtao gubeći dah, okrenuo se na pola sekunde da vidi prati li ga još, i njegova stopala su naišla na stepenik uronjen u blato. Njegovo telo je palo na kaljavu površinu i trule vode su ga progutale. Kada je izronio i otvorio oči, koje su ga pekale, ispred njega se polako dizao stub od blata, nalik figuri od tople čokolade koja curi iz nevidljivog bokala. Majkl se vukao po blatu i ruke su mu se ponovo okliznule ostavljajući ga opruženog u mulju.

Blatnjava figura je raširila dve dugačke ruke, na čijim su se krajevima pojavili dugi prsti naoružani velikim metalnim udicama. Majkl je prestravljeno gledao kako se rađa taj zlokobni golem i video je kako se iz trupa izdvaja glava, na čijem se licu stvorila čeljust s dugim očnjacima, oštrim poput noževa za lov. Prilika je u času očvrsla i suva glina je ispustila zavesu pare. Majkl je ustao i čuo je kako struktura od blata pucka, dok se stotine naprslina pravilo na njoj. Pukotine na licu su se polako proširile i Javahalove vatrene oči upalile su se na licu. Suva glina je otpala, kao mozaik s beskrajno mnogo delova. Javahal je uhvatio Majkla za vrat i primakao momka svom licu.

„Jesi li ih ti nacrtao?“, upitao je dižući Majkla uvis.

On je klimnuo glavom.

„Dobro“, rekao je Javahal. „Imaš sreće, sinko. Danas ćeš videti stvari zbog kojih će tvoja olovka imati šta da radi ceo život. Naravno, pod pretpostavkom da to doživiš.“

Rošan je trčao ka vratima osećajući kako mu adrenalin teče venama kao upaljeni benzin. Kada su ga delila jedva dva metra od izlaza, skočio je i pao ničice na čistu površinu bez blata galerije za distribuciju. Ustavši, njegov prvi nagon bio je da nastavi da trči dok mu se srce na rastvori kao puter. Nagon koji je kao ulični lopovčić stekao u džungli Kalkute u godinama koje su prethodile njegovom dolasku u *Sveti Patrik* nije bio nestao.

Međutim, nešto ga je zadržalo. Izgubio je pojam o Majklu kada su se obojica razdvojili u unutrašnjosti podnivoa i sada više nije čuo čak ni povike svog prijatelja koji očajnički trči boreći se za svoj život. Rošan je zanemario upozorenja koja mu je slao zdrav razum i ponovo je prišao ulazu u podnivo. Nije bilo ni traga od Majkla niti bića koje ih je progonilo. Rošan je osetio nešto nalik udarcu pesnicom u stomak kada je shvatio da je njegov progonitelj krenuo za Majklom i da je, zahvaljujući tome, on sada bio na bezbednom. Provirio je unutra i pokušao da pronađe prijatelja.

„Majkle!“, viknuo je snažno.

Njegove reči su se izgubile bez odgovora.

Rošan je uzdahnuo slomljen dok se pitao šta sledeće da uradi: da ode da potraži ostale i napusti Majkla na tom mestu ili da uđe da ga traži. Nijedna alternativa nije obećavala mnogo, ali neko je već odlučio umesto njega. Dve dugačke ruke su izronile iz blata kod podnožja vrata, dva projektila usmerena na njegova stopala. Kandže su se zaklopile oko njegovih članaka. Rošan je pokušao da se oslobodi stiska, ali su ga dve ruke povukle snažno, uspele da ga obore i ponovo ga uvukle u unutrašnjost podnivoa kao što bi dete uradilo s polomljenom igračkom.

* * *

Od pet mladića koji su obećali da će se ponovo sastati na istom mestu za pola sata, jedini koji je došao na sastanak bio je Ijan. Stanica mu nikada nije delovala toliko pusto kao u tom trenutku.

Teskoba koju je osećao zbog neizvesnosti u vezi sa sudbinom Seta i svojih drugova gušila ga je neumoljivo. Usamljen na tom avetinjskom mestu, lako je mogao da zamisli da je on jedini koji još nije pao u kandže svog zlog domaćina.

Ijan je nervozno gledao po pustoj stanici u svim pravcima, pitajući se šta da radi: da nepomično čeka tu ili da ide po pomoć usred noći. Kišica koja je prodirala unutra počela je da pravi male potočiće koji su se slivali s nezamislivih visina. Ijan je morao da pokuša da se smiri ne bi li odagnao iz glave pomisao da su te kapi što padaju preko šina krv njegovog druga Seta, koji se klatio u mraku.

Po ko zna koji put, podigao je pogled u pravcu svoda uzaludno se nadajući da će naići na neki znak koji bi mu rekao gde se nalazi Set. Kazaljke sata su pokazivale svoj mlitavi osmeh i kapi kiše su polako klizile preko svoda, praveći male kanale između reljefnih površina. Ijan je uzdahnuo. Nervi su počeli da ga izdaju i pretpostavio je da će, ako ne dobije momentalno neki znak o prisustvu svog druga, ući u podzemnu mrežu da nađe Bena. Nije mogao ništa naročito pametno da smisli, ali mogućnosti kojima je baratao bile su siromašnije nego ikad. U tom trenutku je čuo pucketanje nečega što mu je prilazilo iz ulaza u jedan od tunela i uzdahnuo je s olakšanjem, ustanovivši da nije sam.

Prišao je samom kraju perona i gledao u nejasan oblik koji se pomaljao kroz tunel. Neprijatna jeza mu je prošla niz vrat.

Prilazio mu je mali vagon, gonjen inercijom. Na njemu se nalazila stolica i na njoj, nepomična, jedna prilika glave prekrivene crnom kapuljačom. Ijan je progutao pljuvačku. Mali vagon je polako prošao pored njega i zaustavio se. Stajao je kao ukopan posmatrajući paralisanu priliku i iznenadio je sebe samog kada je drhtavim glasom izneo sumnju koju je gajio u srcu.

„Sete?“, zacvileo je.

Prilika na stolici nije ni mrdnula. Ijan je prišao ivici malog vagona i uskočio u njega. Osoba koja je sedela u stolici nije se kretala. Prešao je sporo, u agoniji, razdaljinu koja ga je delila od njega i zaustavio se na nekoliko centimetara od stolice.

„Sete?“, ponovo je promrmljao.

Čudan zvuk je izašao ispod kapuljače, sličan škripanju zuba. Ijan je osetio kako mu se želudac grči do veličine loptice za kriket.

Prigušeni zvuk se ponovio. Dohvatio je kapuljaču i u sebi izbrojao do tri. Zatim je zažmurio i skinuo je.

Kada je ponovo otvorio oči, gledalo ga je nasmejano, zabavljачko lice sluđenog pogleda. Kapuljača mu je ispala iz ruku. Bila je to lutka lica belog poput porcelana, s dva velika crna romba preko oba oka, iz kojih su niz obraze curile suze od katrana.

Lutka je škrgutala zubima mehanički. Ijan je pregledao grotesknu priliku tog harlekina s putujućeg vašara i pokušao da shvati šta se nalazi iza tog ekscentričnog manevra. Oprezno je pružio ruku do lica

figure i pokušao da pronađe mehanizam koji je upravljao njenim kretanjem.

Mačjom brzinom je desna ruka automata pala preko njegove, i pre nego što je uspeo da reaguje, Ijan je video da je njegov levi zglob u lisicama. Druga lisica je bila zakačena za zglob lutkine šake. Momak je snažno cimnuo, ali je lutka bila pričvršćena za mali vagon i samo je škripala zubima. Otimao se očajnički, i kada je shvatio da se sam neće osloboditi te veze, mali vagon je već počeo da se kreće. Ovog puta u pravcu mračnih usta tunela.

* * *

Ben se zaustavio na mestu gde se ukrštaju dva tunela i na sekund je razmotrio mogućnost da je možda dva puta prošao kroz isto mesto. Od trenutka u kom je ušao u tunele Hiter gejta, osećaj da je tu već bio postajao je sve češći i sve neprijatniji. Izvadio je jednu od šibica koje je štedeo spartanski i upalio je kresnuvši vrhom o zid. Tama oko njega obojila se toplim svedom. Ben je pogledao spoj tunela kroz koji su prolazile šine i širokog ventilatora koji je prolazio kroz njega upravno. Dah prašnjavog vazduha ugasio je šibicu i Ben se vratio u svet mraka u kom, koliko god hodao tamo-vamo, nikada nigde nije stizao. Počeo je da pomišlja da se možda izgubio i da, ako bude uporan u tome da uđe još dublje u taj složeni podzemni svet, može da se desi da mu budu potrebni sati, ili dani, da izađe odatle. Zdrav razum mu je govorio da bude mudar i da se vrati ka glavnom delu stanice. Ma koliko se trudio da u sebi zamisli lavirint tunela i zapetljanog ventilacionog sistema i spojeva između susednih galerija, nije uspevao da odagna apsurdnu sumnju da se to mesto

okreće oko njega. Ako bi pokušao da u mraku nađe nove puteve, stigao bi samo na početak.

Odlučan da ne dozvoli da se pomete konfuznom mrežom galerija, okrenuo se i ubrzao korak, pitajući se da li je već isteklo vreme za koje su se dogovorili da se nađu ponovo ispod staničnog sata. Dok je lutao beskonačnim prolazima Hiter gejta, zamislio je da možda postoji neki čudan fizički zakon koji pokazuje da, u nedostatku svetlosti, vreme teče brže.

Ben je počeo da oseća da je prešao čitave kilometre u mraku kada se vedra svetlost koja je dolazila iz otvorenog prostora ispod velike kupole Hiter gejta pojavila na granici galerije. Uzdahnuo je s olakšanjem i potrčao ka svetlu uveren u to da je umakao košmaru lavirinta nakon beskonačnog hodočašća.

Ali kada je konačno izašao iz tunela i krenuo uskim kanalom koji je išao između dva susedna perona, njegova injekcija optimizma pokazala se kao trenutačna i ubrzo se jedna nova senka nemira obušila na njega. Stanica je delovala pusto i nije bilo ni traga od ostalih članova *Društva Čoubar*.

Skočio je na peron i pretrčao pedeset metara do kule sa časovnikom samo u društvu odjeka sopstvenih koraka i preteče buke grmljavine. Obišao je kulu i stao u podnožje velike sfere, s njenim iskrivljenim kazaljka. Nije mu trebao sat da nasluti da je vreme koje su odredili njegovi drugari da se nađu na tom mestu uveliko prošlo.

Naslonio se na zid od potamnele cigle kule i konstatovao da njegova ideja da se grupa odvoji ne bi li bila efikasnija u potrazi nije dala očekivane rezultate. Jedina razlika između tog trenutka i trenutka u kom je ušao u stanicu Hiter gejta bila je u tome što je sada sam. Kao što je izgubio Šir, tako je izgubio i svoje drugare.

Nevreme je besno zagrmelo kao da je jednim gromom pocepalo nebo na dva dela. Ben je odlučio da potraži svoje prijatelje. Nije mu bilo bitno da li će mu trebati nedelja ili mesec dana da ih nađe. Imajući u vidu kakve su mu karte pripale, to je bila jedina igra u kojoj je mogao da učestvuje. Krenuo je ka centralnom peronu, u pravcu zadnjeg krila Hiter gejta, gde su se nalazile nekadašnje kancelarije, čekaonice i mali grad bazara, kafića i restorana ugljenisanih nakon svega nekoliko minuta života. U tom trenutku je ugledao sjajni

prekrivač na podu u jednoj od zona za čekanje. Njegovo pamćenje mu je dojavilo da, kada je poslednji put bio na tom mestu, pre nego što je ušao u tunele, taj komad tkanine nije bio tu. Ubrzao je korak i u svom nervoznom napredovanju nije primetio da ga neko čeka u tami, nepomično.

Ben je kleknuo ispred ogrtača i pružio ruku ka njemu krišom, kao da na to nema pravo. Tkanina je bila natopljena tamnom i mlakom tečnošću, koja mu je na dodir bila nejasno poznata i izazivala mu instinktivnu odvratnost. Ispod ogrtača su se videli oblici nečega što je Benu ličilo na delove nekog predmeta. Izvadio je kutiju šibica koju je čuvao i spremao se da upali šibicu da dobro pogleda na šta je to naišao, ali je ustanovio da mu je ostalo još samo jedno palidrvce. Reznirano ga je vratio nazad, da ga sačuva za važniju priliku, i napregao je oči pokušavajući da prikupi što više detalja ne bi li nekako saznao gde se nalazi makar neko od njegovih drugova.

„Kakvo iskustvo - gledati svoju sopstvenu prolivenu krv, nije li tako, Bene?“, rekao je Javahal iza njegovih leđa. „Krv tvoje majke, isto kao ni ja, ne nalazi mira.“

Ben je osetio da mu ruke nekontrolisano drhte i polako se okrenuo. Javahal se odmarao sedeći na ivici jedne metalne klupe, kao zli kralj senki na svom tronu podignutom između krša i destrukcije

„Nećeš ni da me pitaš gde ti se nalaze prijatelji, Bene?“, ponudio mu je Javahal. „Možda se plašiš da ne dobiješ odgovor koji ne uliva nadu.“

„A bi li mi odgovorio da te pitam?“, uzvratilo je momak, nepomičan kraj krvavog ogrtača.

„Možda“, osmehnuo se Javahal.

Ben se trudio da ne gleda predugo u Javahalove hipnotišuće oči, a naročito se trudio da odagna iz misli apsurdnu ideju da neko urla iz dubine njegovog mozga pokušavajući da ga ubedi da je ta mračna senka s kojom razgovara u sceni ukradenoj iz samog pakla njegov otac ili ono što je od njega ostalo.

„Spopadaju te nedoumice, Bene?“, upitao je Javahal, koji kao da je uživao u razgovoru.

„Vi niste moj otac. On nikad ne bi povredio Šir“, napao ga je Ben nervozno.

„Ko ti je rekao da ću je povrediti ?“

Ben je izvio obrve i gledao kako Javahal pruža svoju ruku u rukavici i natapa je krvlju koja se nalazila kraj njegovih nogu. Zatim je prineo prste licu i razmazao krv preko svojih koščatih crta.

„Jedne noći, Bene, pre mnogo godina“, rekao je Javahal, „žena čija je krv ovde prolivena bila je moja supruga i majka moje dece, od kojih se jedno zvalo kao ti. Zanimljivo je videti to kako se sećanja nekada pretvore u noćne more. Još mi nedostaje. Iznenaduje li te to? Šta misliš ko je tvoj otac, onaj čovek koji živi u mojim sećanjima ili ova senka bez života koja stoji pred tobom ? Zbog čega misliš da između njih postoji razlika?“

„Razlika je očigledna“, uzvrado je Ben. „Moj otac je bio dobar čovek. A vi ste jedan običan ubica.“

Javahal je spustio glavu i polako klimnuo. Ben mu je okrenuo leđa.

„Naše vreme ističe“, rekao je Javahal. „Kucnuo je čas da se suočimo sa sopstvenim sudbinama. Svako sa svojom. Sada smo svi odrasli, nije li tako? Znaš li šta znači zrelost, Bene? Dozvoli da ti tvoj otac objasni. Sazrevanje je proces otkrivanja da je sve ono u šta si verovao kada si bio

mali lažno i da je sve ono u šta si odbijao da poveruješ u mladosti na

kraju ipak tačno. Kada ti nameravaš da sazriš, sine moj ?“

„Ne verujem da me vaša filozofija zanima“, stavio mu je mladić do znanja s prezirom.

„Setićeš se ovih mojih reči, sine.“

Ben se okrenuo da pogleda u Javahala s mržnjom.

„Šta hoćete?“, tražio je da mu odgovori.

„Hoću da ispunim obećanje, obećanje koje održava u životu moj plam!“

„Koje je?“, upitao je Ben. „Da počinite zločin? Je li to vaš pozdravni podvig?“

Javahal je prevrnuo očima strpljivo.

„Razlika između zločina i podviga zavisi od perspektive posmatrača, Bene. Moje obećanje je da nađem novi dom za svoju dušu. I taj dom ćete mi dati vi. Moja deca?“

Ben je stisnuo zube i osetio da mu krv nadire u slepoočnice.

„Vi niste moj otac“, rekao je smireno. „A ako ste nekada i bili, sramota me je zbog toga!“

Javahal se očinski nasmešio.

„U životu postoje dve stvari koje ne možeš da izabereš, Bene. Ne možeš da izabereš svoje neprijatelje. I ne možeš da izabereš svoju porodicu. Ponekad je teško napraviti razliku između jednih i drugih, ali vreme te uči da su, na kraju krajeva, tvoje karte uvek mogle biti i gore. Život je, sine moj, kao prva partija šaha. Kada počneš da shvataš kako se pomeraju figure, već si izgubio.“

Ben se iznenada bacio na Javahala svom silinom svog suzdržanog besa. Javahal je i dalje sedeo nepomično na ivici klupe, i kada je mladić prošao kroz njega, silueta je nestala u vazduhu i pretvorila se u dimnu skulpturu. Ben je pao na pod i osetio da mu jedan zardali šraf koji viri ispod klupe seče čelo.

„Jedna od stvari koje ćeš brzo naučiti“, rekao je Javahalov glas iza njegovih leđa, „jeste da, pre nego što nasrneš na pobednika, moraš da naučiš kako razmišlja.“

Ben je obrisao krv koja mu je klizila niz lice i okrenuo se da nađe taj glas u tami. Javahalova silueta se jasno ocrtavala, sedeo je na suprotnom kraju iste klupe. Mladić je načas imao zbunjujući utisak da je pokušao da prođe kroz ogledalo i postao žrtva zapetljanog trika vizantijske geometrije.

„Ništa nije kao što izgleda“, rekao je Javahal. „To je trebalo da si već primetio u tunelima. Kada sam osmislio ovo mesto, sačuvao sam samo za sebe nekoliko iznenađenja. Da li voliš matematiku, Bene? Matematika je religija ljudi s mozgom, zato ima toliko malo pristalica. Šteta je što ni ti ni tvoji nevini drugari nikada nećete izaći odavde, jer bi mogao otkriti svetu neke od misterija koje krije ova konstrukcija. Uz nešto malo sreće, zauzvrat biste dobili one iste šale, zavist i prezir koje je skupljao onaj koji je misterije izmislio.“

„Mržnja vas je zaslepila, zaslepila vas je pre mnogo godina.“

„Jedino što je mržnja uradila sa mnom“, uzvratio je Javahal, „jeste da mi je otvorila oči. A sada bi ti bolje bilo da širom otvoriš svoje, jer ćeš, iako me držiš za običnog ubicu, videti da ćeš ti imati mogućnost da se spaseš i da spaseš svoje prijatelje. Nešto što ja nikada nisam imao.“

Javahalova prilika se podigla i prišla Benu. Momak je progutao pljuvačku i spremao se da se da u beg. Javahal se zaustavio na dva metra od njega, sporo je ukrstio ruke i blago mu se naklonio.

„Dopao mi se ovaj razgovor, Bene“, rekao je ljubazno. „Sada se spremi i pronađi me!“

Pre nego što je Ben uspeo da izusti jednu jedinu reč ili pomeri mišić, Javahalova silueta se upalila u vatreni vrtlog i poletela vrtoglavom brzinom preko svoda stanice, praveći vatreni luk. Nakon nekoliko sekundi, svetlost vatre je uronila u tunele kao zapaljena strela i ostavila je za sobom venac žara koji se gasio u mraku, pokazujući tako mladiću put njegove sudbine.

Ben je još jednom pogledao u krvavi ogrtač i ušao ponovo u tunele, uveren u to da će se ovog puta, kojim god putem da krene, sve galerije sresti u jednoj tački.

* * *

Silueta voza izronila je iz mraka. Ben je gledao beskonačni konvoj vagona koji su pokazivali ožiljak plamena, i na trenutak je poverovao da je pronašao leš ogromne mehaničke zmije pobegle iz dijabolične Javahalove mašte. Bilo mu je dovoljno da priđe pa da prepozna voz koji je mislio da je video da prolazi kroz zidove sirotišta nekoliko noći pre toga, u plamenu i vozeći zarobljene duše stotina dece koja su se borila da pobegnu iz tog večnog pakla. Voz je sada stajao nepomičan i mračan, ne nudeći nikakav znak da bi njegovi drugovi mogli biti unutra.

Jedan predosećaj, međutim, naveo ga je da poveruje u suprotno. Ostavio je lokomotivu za sobom i polako prošao duž konvoja vagona tražeći svoje prijatelje.

Na pola puta je stao da pogleda iza sebe i ustanovio je da je glava voza već nestala u tami. Spremajuci se da nastavi kud je pošao, primetio je da jedno bledo i mrtvačko lice gleda u njega kroz obližnji prozor.

Ben je naglo okrenuo glavu i osetio da mu srce preskače. Dete od najviše sedam godina gledalo ga je pomno, piljilo je u njega svojim dubokim, crnim očima. Progutao je pljuvačku i napravio korak ka njemu. Dete je otvorilo usta i iz njih je pokuljala vatra koja ga je progutala kao da je list suvog papira. Ben nije ni trepnuo, a deteta više nije bilo. Pretvorilo se u pepeo. Stresao se od jeze i nastavio da hoda, ignorišući jezivo prigušeno urlanje koje je dopiralo iz unutrašnjosti voza.

Napokon, kada je stigao do vagona na kraju konvoja, prišao je ulaznim vratima i gurnuo ručku. Unutra je gorelo svetlo stotinu upaljenih sveća. Ben je ušao i lica Isobel, Ijana, Seta, Majkla, Siraja i Rošana obasjala su se nadom. Ben je udahnuo s olakšanjem.

„Sada smo svi opet zajedno. Možda možemo da počnemo da se igramo“, rekao je jedan poznat glas pored njega.

Mladić se polako okrenuo. Javahalove ruke su grlile njegovu sestru Šir. Vrata vagona su se zatvorila kao oklop i Javahal je pustio Šir. Devojka je otrčala do Bena i on ju je zagrlio.

„Jesi li dobro?“, upitao je Ben.

„Naravno da je dobro“, primetio je Javahal.

„Jeste li svi dobro?“, upitao je Ben članove *Društva Čoubar*, koji su bili prikovani za pod i ignorisali Javahala.

„Odlično“, odgovorio je Ijan.

Razmenili su poglede koji su govorili više od hiljadu reči. Ben je klimnuo glavom.

„Ako neko ima neku ogrebotinu“, pojasnio je Javahal, „ima je zbog sopstvene trapavosti.“

Ben se okrenuo ka Javahalu i pomerio Šir u stranu.

„Recite jasno šta hoćete.“

Javahal je napravio izraz lica kao da se čudi.

„Nervozan si, Bene, ili ti se žuri da što pre završiš? Ja sam šesnaest godina čekao ovaj trenutak i mogu da sačekam još minut. Posebno od kada Šir i ja uživamo u našoj novoj vezi.“

Pomisao na to da je Javahal otkrio svoj identitet Šir visila je nad Benovom glavom kao Demoklov mač. Javahal kao da mu je pročitao

misli. Uživao je u situaciji.

„Ne slušaj ga, Bene“, rekla je Šir. „Ovaj čovek je ubio našeg oca. Sve što kaže ili pomisli kako bi nas naterao da poverujemo nema veću vrednost od govana koja prekrivaju ovo mesto.“

„Teške reči da budu izgovorene o prijatelju“, primetio je Javahal strpljivo.

„Pre bih umrla nego vama bila prijateljica...“

„Naše prijateljstvo, Šir, samo je pitanje vremena“, promrmljao je Javahal.

Javahalov osmeh je nestao u trenutku. Na jedan pokret njegove ruke, Šir je odletela ka drugom kraju vagona.

„Sad se odmori. Ubrzo ćemo zauvek biti zajedno...”

Šir je udarila u metalna vrata i pala na pod, onesveščena. Ben se bacio za njom, ali ga je zadržao čelični Javahalov pritisak.

„Ti ne ideš nikud”, rekao je Javahal i zatim, uputivši leden pogled ostalima, dodao: „Sledeći koji poželi nešto da kaže završiće s usnama začepljenim vatrom?”

„Pusti me”, prostenjao je Ben osećajući kako je ruka koja mu steže vrat na korak od toga da mu skrcka pršljenove.

Javahal ga je smesta pustio i Ben se sručio na pod.

„Ustani i slušaj”, naredio je Javahal. „Shvatio sam da činite neku vrstu bratstva u kom ste se zarekli da ćete pomoći jedni drugima i da ćete se štititi do smrti. Je li tako?”

„Tako je”, rekao je Siraj s poda.

Nevidljiva pesnica je snažno udarila momka i oborila ga kao da je krpena lutka.

„Tebe, sinko, ništa nisam pitao”, rekao je Javahal. „Bene, nameravaš li da mi odgovoriš ili da eksperimentišemo s astmom tvog prijatelja?”

„Ostavite ga na miru. Tačno je”, odgovorio je Ben.

„Dobro. Onda mi dozvoli da ti čestitam na sjajnom radu koji si obavio dovevši svoje prijatelje dovde. Prvorazredna zaštita.”

„Rekli ste da ćete nam dati priliku”, podsetio ga je Ben.

„Znam šta sam rekao. Koliko ceniš život svojih prijatelja, Bene?”

Momak je prebledeo.

„Ne razumeš pitanje ili hoćeš da saznam odgovor na drugi način ?”

„Cenim njihove živote koliko i svoj.”

Javahal se setno nasmešio.

„Teško mi je da poverujem u to”, priznao je.

„U šta vi verujete, a u šta ne, mene ne zanima.”

„Onda, hajde da proverimo da li tvoje lepe reči odgovaraju stvarnosti, Bene”, rekao je Javahal. „Evo dogovora. Ima vas sedam, ne računajući Šir. Ona ostaje izvan ove igre. Za svakog od vas sedmoro postoji jedna zatvorena kutija u kojoj se nalazi jedna... tajna.”

Javahal je pokazao na niz drvenih kutija obojenih raznim bojama, koje su bile poredane jedna pored druge kao niz malih sandučića.

„Svaka na gornjem delu ima otvor koji omogućava da se kroz njega gurne ruka, ali se ona ne može izvaditi tokom nekoliko narednih sekundi. Kao neka mala klopka za radoznalce. Zamisli da svaka od ovih kutija sadrži život jednog od tvojih prijatelja, Bene. Zapravo, tako i jeste, jer se u svakoj nalazi mala drvena pločica s imenima svih vas. Možeš da uvučeš ruku i da je izvadiš. Za svaku kutiju u koju gurneš ruku i izvadiš iz nje pasoš, pustiću na slobodu jednog tvog prijatelja. Ali, naravno, postoji rizik. Jedna od kutija, umesto života, sadrži smrt.”

„Šta to treba da znači?”, upitao je Ben.

„Jesi li nekada video aspidu, Bene? Jednu malu beštiju naprasitog temperamenta. Znaš li nešto o zmijama?”

„Znam šta je aspida”, odgovorio je Ben, osećajući kako mu kolena klecaju.

„Onda ću te poštediti detalja. Dovoljno ti je da znaš da se u jednoj od kutija nalazi aspida!”

„Bene, nemoj”, rekao je Ijan.

Javahal mu je uputio zao pogled.

„Bene. Čekam. Ne verujem da će ti iko ponuditi darežljiviji pakt u celom gradu Kalkuti. Sedam života i samo jedna mogućnost za grešku.”

„Kako da znam da ne lažete?”, upitao je Ben.

Javahal je podigao dugačak kažiprst i polako odmahnuo glavom ispred Benovog lica.

„Laganje je jedna od retkih stvari koju ne radim, Bene. I ti to znaš. Sada odluči, ili, ako nemaš hrabrosti da se suočiš s igrom i pokažeš da su ti tvoji prijatelji toliko dragi koliko želiš da verujemo, reci jasno i pružićemo priliku nekom drugom, ko ima više hrabrosti!”

Ben je izdržao Javahalov pogled i konačno klimnuo glavom.

„Bene, nemoj”, ponovio je Ijan.

„Reci svom prijatelju da ućuti, Bene”, rekao je Javahal, „ili ću ga ućutkati ja.”

Momak je uputio Ijanu molećiv pogled.

„Ne otežavaj, Ijane.”

„Ijan je u pravu, Bene", rekla je Isobel. „Ako hoće da nas ubije, nek to uradi on. Ne daj mu da te prevari."

Ben je podigao ruku tražeći tišinu i suočio se s Javahalom.

„Imam vašu reč ?"

Javahal ga je dugo gledao i, napokon, klimnuo glavom.

„Ne gubimo onda vreme", zaključio je Ben i krenuo ka nizu kutija koje čekaju.

* * *

Ben je pažljivo pogledao sedam drvenih kutija obojenih raznim bojama i pokušao je da zaključi u koju od njih je Javahal mogao staviti zmiju. Pokušati dokučiti logiku koju je koristio da ih rasporedi bilo je isto kao pokušati složiti slagalicu ne znajući koju sliku treba napraviti. Aspida je mogla biti skrivena u nekoj od krajnjih kutija, ili u sredini, u kutiji obojenoj živom bojom ili onoj koja je imala sjajni crni poklopac. Svaka pretpostavka bila je površna, i Ben je otkrio da je njegov um potpuno prazan pred odlukom koju je morao da donese odmah.

„Prva je najteža", šapnuo mu je Javahal. „Izaberi bez razmišljanja!1

Ben je pogledao u njegove nedokučive oči i nije u njima video ništa drugo do odraz svog bledog i uplašenog lica. Izbrojao je u sebi do tri, zažmurio i uvukao ruku naglo u jednu od kutija. Dve sekunde koje su usledile bile su beskonačne, dok je Ben čekao da oseti dodir tela s krljuštima i ubitačni ujed zuba aspide. Ništa od toga se nije desilo. Nakon tog čekanja u agoniji, njegovi prsti su napipali drvenu pločicu i Javahal mu se sportski osmehnuo.

„Dobar izbor. Crna. Boja budućnosti."

Ben je izvadio tablicu i pročitao ime koje je pisalo na njoj. Siraj. Uputio je upitan pogled Javahalu i ovaj je klimnuo glavom. Zvuk otvaranja lisica koje su držale momka vezanog jasno se čuo.

„Siraju", naredio je Ben. „Izađi iz ovog voza i idi."

Siraj je protrljao bolne članke i pogledao u svoje drugove, slomljen.

„Ne nameravam da odem odavde", odgovorio je.

„Uradi šta ti je Ben rekao, Siraju", rekao mu je Ijan pokušavajući da obuzda ton svog glasa.

Siraj je odmahnuo glavom. Isobel mu se slabašno nasmešila.

„Siraju, idi odavde", preklinjala ga je devojka. „Učini to zbog mene." Momak je oklevao, bio je zbunjen.

„Nemamo pred sobom celu noć“, rekao je Javahal. „Ideš ili ostaješ. Samo glupači ne cene sreću. A ti si noćas potrošio svoju rezervu sreće za ceo život.“

„Siraju!“, naredio je Ben, odlučno. „Gubi se. Pomozi mi malo.“

Siraj je uputio Benu očajan pogled, ali njegov prijatelj nije hteo da popusti. Držao se strogo svoje odluke. Siraj je konačno pristao pokunjeno i krenuo ka vratima vagona.

„Nemoj da staješ dok ne dođeš do reke“, naznačio je Javahal, „ili ćeš se pokajati.“

„Neće stati“, odgovorio je Ben umesto njega.

„Čekaću vas“, zacvileo je Siraj sa stepenica vagona.

„Vidimo se uskoro, Siraju“, rekao je Ben. „Odlazi sad.“

Mladićevi koraci su se udaljili tunelom i Javahal je podigao obrve stavljajući do znanja da se igra nastavlja.

„Ispunio sam svoje obećanje, Bene. Sada je red na tebe. Ima manje kutija. Lakše se bira. Odluči brzo i spasćeš život svom sledećem prijatelju.“

Ben je spustio pogled na kutiju pored one koju je prvo izabrao. Što da ne, pomislio je. Polako, ispružio je ruku ka njoj i zaustavio se na centimetar od otvora.

„Jesi li siguran, Bene?“, upitao je Javahal.

Momak ga je pogledao izbezumljeno.

„Razmisli još jednom. Tvoj prvi izbor je bio savršen, nemoj sad sve da pokvariš.“

Ben ga je pogledao prezrivo i, ne odvajajući pogled od Javahalovog, gurnuo je ruku u kutiju koju je bio izabrao. Javahalove zenice su se skupile kao kod gladne mačke. Ben je izvukao tablicu i pročitao ime.

„Set“, rekao je. „Izađi odavde!“

Setove lisice su se otvorile smesta i momak je nervozno ustao.

„Ovo mi se ne sviđa, Bene“, rekao je.

„Meni se sviđa još manje“, uzvratio je Ben. „Izađi napolje i proveriti da se Siraj nije izgubio!“

Set se s teškom mukom složio, svestan toga da bi svaka druga alternativa, osim da poslušava Benova naređenja, dovela u opasnost život svih njih. Set je uputio oproštajni pozdrav svojim prijateljima i

krenuo ka vratima. Stigavši do njih, okrenuo se i ponovo pogledao u članove *Društva Čoubar*.

„Izbavićemo se iz ovoga, važi ?”

Njegovi prijatelji su klimnuli glavom s toliko volje koliko je zakon verovatnoće preporučivao.

„Što se vas tiče”, rekao je Set pokazujući na Javahala, „vi ste jedna obična gomila balege.”

Javahal je oblizao usne i klimnuo glavom.

„Lako je biti heroj kad izlaziš na nogama i ostavljaš svoje prijatelje sigurnoj smrti, zar ne, Sete? Možeš ponovo da me uvrediš, ako želiš, momče. Neću ti ništa. To će ti sigurno pomoći da lakše zaspiš kad se setiš ove noći i nekoliko onih koji su ovde poslužili kao hrana crvima. Uvek ćeš ljudima moći da kažeš da si ti, hrabri Set, uvredio đubre, nije li tako? Ali, u suštini, ti i ja ćemo znati istinu. A, Sete?”

Setovo lice je pocrvenelo od besa i pogled slepe mržnje pojavio mu se u očima. Momak je krenuo u pravcu Javahala, ali Ben mu je silovito stao na put i zaustavio ga.

„Molim te, Sete”, šapnuo mu je na uvo. „Idi sada. Molim te”

Set je još jednom pogledao u Bena i klimnuo glavom, stežući ga snažno za ruku. Ben je sačekao da momak siđe iz vagona i ponovo se suočio s Javahalom.

„Ovog nije bilo u dogovoru”, prekorio ga je Ben. „Ne nameravam da nastavim ako ne obećate da ćete prestati da mučite moje drugove.”

„Nastavićeš, hteo ili ne. Nemaš alternativu. Ali, kao znak dobre volje, sačuvaću svoje komentare o tvojim drugovima za sebe. A sada, nastavi.”

Ben je pogledao u pet preostalih kutija i spustio pogled na jednu koja se nalazila krajnje desno. Uvukao je ruku u nju i prepipao unutra. Nova tablica. Ben je duboko uzdahnuo i čuo uzdahe olakšanja svojih drugova.

„Anđeo te čuva, Bene”, rekao je Javahal. Momak je pogledao u drveni pravougaonik.

„Isobel.”

„Dama ima sreće”, pokazao je Javahal.

„Ućutite”, promrmljao je Ben, kom su se već smučili komentari kojima je Javahal pratio svaki novi korak u toj zlokobnoj igri.

„Isobel”, rekao je, „vidimo se uskoro.”

Devojka je ustala i prošla ispred svojih drugara spuštenog pogleda i vukući svaki korak kao da su joj noge zašivene za pod.

„Da li bi možda htela da kažeš nešto Majklu, Isobel ?“, upitao je Javahal.

„Prestanite više“, tražio je Ben. „Šta očekujete da ćete dobiti iz svega ovoga?“

„Izaberi novu kutiju“, uzvratio je Javahal. „Tako ćeš videti šta očekujem.“

Isobel je izašla iz vagona i Ben je u glavi prebirao po preostalim kutijama. Sada ih je bilo četiri.

„Jesi li smislio, Bene?“, upitao je Javahal.

Momak je klimnuo glavom i stao ispred kutije obojene u crveno.

„Crvena. Boja strasti“, rekao je Javahal. „I vatre. Samo napred, Bene. Mislim da je večeras tvoja noć!“

* * *

Šir je otvorila oči i videla da Ben prilazi crvenoj kutiji ispružene ruke. Napad panike prošao joj je telom. Devojka je naglo ustala i bacila se na Bena svom snagom. Nije mogla da dopusti da njen brat uvuče ruku u tu kutiju. Životi tih momaka nisu imali nikakvu vrednost za Javahala. Njemu su bili samo džokeri kojima gura Bena u samouništenje. Javahalu je bilo potrebno da on bude taj koji će mu na tacni poslužiti sopstvenu smrt, čisteći mu put. Na taj način, taj prokleti duh ušao bi u nju i izašao iz tih tunela u telesnom obliku, kao čovek od krvi i mesa. Mlado ljudsko biće koje bi ga vratilo onima koje je hteo da uništi.

Pre nego što je pomerila jedan jedini mišić, Šir je shvatila da postoji samo jedna alternativa, jedan jedini deo kadar da razmrsi složenu mozgalicu koju je Javahal ispleo oko njih. Samo je ona mogla da promeni tok događaja tako što će uraditi jednu jedinu stvar na svetu koju Javahal nije predvideo.

Trenuci koji su usledili urezali su joj se u sećanje precizno.

Šir je prešla vrtoglavom brzinom onih šest metara koliko ju je delilo od njenog brata, obilazeći preostala tri člana *Društva Čoubar* koji su ležali vezani. Ben se polako okrenuo i prvi znak zbunjenosti i iznenađenja pretvorio se u grč užasa kada je video da Javahal ustaje i da se svaki prst njegove desne ruke pali praveći vatrenu

kandžu. Šir je čula kako se Benov uzvik gubi u udaljenom odjeku i udarila je u njega, oborila ga na pod i tako izvadila njegovu ruku iz otvora crvene kutije. Ben je pao i Šir je videla kako joj se približava utvarna Javahalova silueta dižući se nad njom. Pružao je svoju goruću kandžu ka njenom licu. Prikovala je svoj pogled za pogled tog ubice i pročitala očaj koji je počeo da se pomalja na njegovim usnama. Vreme kao da je stalo oko njih poput starog karusela.

Desetinu sekunde kasnije, Šir je gurnula pesnicu kroz otvor crvene kutije. Osetila je kako se pločice zatvaraju iznad njenog članka kao otrovan cvet. Ben je vrisnuo pored njenih nogu i Javahalova plamena pesnica zatvorila se ispred njenog lica. Ali Šir se pobeđnički nasmešila, osetivši u jednom trenutku aspidin smrtonosni poljubac - gorući prasak otrova palio je krv što je tekla njenim venama kao što bi baklja učinila s benzinom.

Ben je obgrlio sestru i iščupao njenu ruku iz crvene kutije, ali već je bilo prekasno. Dva krvava ujeda blistala su na bleđoj koži nadlanice. Šir mu se osmehnula i zateturala se.

„Dobro sam“, promrmljala je devojka, ali pre nego što je uspela da izgovori poslednji slog, njene noge su podlegle strašnom trzaju i pala je preko njega.

„Šiiiiir!“, vikao je Ben.

Osetio je kako neopisiva mučnina obuzima celo njegovo telo i kako mu snaga curi iz tela kao vreme iz peščanog sata. Držao je Šir i smestio je kod sebe u krilo, milujući je po licu.

Šir je otvorila oči i slabašno mu se osmehnula. Lice joj je bilo bleđo kao kreč.

„Ne boli me, Bene“, zajecala je.

Momak je svaku njenu reč doživljavao kao udarac nogom u stomak i podigao je pogled da potraži Javahala. Utvara je gledala prizor nepomično i lice mu je bilo nedokučivo. Pogledi su im se susreli.

„Nisam tako planirao, Bene“, rekao je Javahal. „Ovo će značajno otežati stvar“

Ben je osetio kako mržnja raste u njemu. Baš kao neka velika pukotina, delila mu je dušu na dva dela.

„Vi ste odvratni ubica“, procedio je kroz zube.

Javahal je još jednom pogledao u Šir, koja je drhtala u Benovom naručju, i okrenuo je glavu. Bilo je jasno da su mu misli odlutale

daleko odatle.

„Sada smo ostali samo ti i ja, Bene“, rekao je Javahal. „Glava ili pismo. Oprosti se od nje i dođi da nađeš svoju osvetu.“

Javahalovo lice se maskiralo vatrenim velom i njegova plamena silueta se okrenula i prošla kroz vrata vagona, što je na metalu napravilo rupu iz koje je kapao istopljen čelik.

Ben je čuo kako se otvaraju lisice koje su držale Ijana, Majkla i Rošana. Ijan je potrčao ka njima i, hvatajući Širinu ruku, prineo ranu svojim usnama. Sisao je iz sve snage i pljuvao krv natopljenu otrovom koji mu je pekao jezik. Majki i Rošan su kleknuli pored devojke i uputili Benu očajan pogled. Ben je proklinjao sebe što je dozvolio da prođu te dragocene sekunde ne shvatajući da treba da radi oni što je njegov drug pohitao da uradi.

Ben je podigao pogled i video tragove vatre koje je Javahal ostavljao za sobom topeći metal kao što bi vrh cigare prošao kroz list papira. Voz se snažno zatresao i polako počeo da se kreće kroz tunel. Tutnjanje lokomotive ispunilo je podzemne galerije lavirinta Hiter gejta. Ben se okrenuo ka drugarima i uputio prodoran pogled Ijanu.

„Pazi na nju“, naredio je.

„Ne, Bene“, preklinjao je Ijan čitajući misli koje su nadirale u njegov um. „Nemoj da ideš.“

Ben je zagrio svoju sestru i poljubio je u čelo.

„Vратиćeš se da mi kažeš zbogom, Bene?“, upitala je devojka drhtavim glasom.

Momak je osetio da mu suze nadiru na oči.

„Volim te, Bene“, izustila je Šir.

„Volim te“, uzvratio je, i shvatio da nikada nikome nije rekao te reči.

Voz je jarosno ubrzao, vukući ih kroz tunel. Ben je otrčao do vrata vagona i provukao se kroz svežu ranu na metalnoj ploči idući za Javahalom.

* * *

Kada je prošao kroz sledeći vagon, primetio je da Majkl i Rošan trče za njim. Brzo se zaustavio na platformi koja je razdvajala vagone da bi izvukao ključ koji je spajao dva poslednja vagona i bacio ga u vazduh. Rošan je prstima na tren dodirnuo njegove ruke, ali kada je Ben ponovo očajno podigao pogled, njegovi prijatelji ostali

su iza njega. Voz je vukao njega i Javahala punom brzinom ka srcu tame Hiter gejt. Sada su ostali sami.

Kako bi Ben napravio korak više ka lokomotivi, tako bi voz ubrzao svoje pakleno kretanje kroz tunele. Vibracije koje su potresale metal terale su ga da posrće idući kroz krš za plamenim tragom koraka u žigosanom metalu koje je Javahal ostavljao za sobom. Ben je uspeo da se dokopa nove platforme i uhvatio se snažno za šipku dok je voz ulazio u krivinu u obliku polumeseca krećući se nizpadinukojakao daje vodila ka utrobi zemlje. Zatim, u jednom novom trzaju, voz je ubrzao još više i vatrena lopta je nestala u mraku. Ben je ustao i ponovo potrčao za Javahalovim tragom, dok su metalne šine iskrile zbog trenja.

Osetio je prasak ispod svojih nogu i ubrzo je video da gusti plameni jezici obavijaju ceo kostur voza i raznose komade ostataka ugljenisanog drveta koje je još ostalo posle požara. Zbog vatre su popucali i stakleni komadi koji su okruživali prozorska okna kao očnjaci koji izviru iz čeljusti mehaničke zveri. Ben je morao da se baci na pod da bi izbegao kišu oštrih komadića stakla što su završavali na zidovima tunela, isto kao kada krv poprska zidove nakon metka ispaljenog s malog rastojanja.

Kada je uspeo da ustane, u daljini je mogao videti siluetu Javahala koji je išao kroz vatru i shvatio je da je veoma blizu mašine. Javahal se okrenuo i Ben je ugledao njegov zločinački osmeh čak i kroz eksplozije gasa što je stvarao prstenove od plave vatre i prolazio kroz voz praveći tornado poludelog baruta.

„Dođi po mene“, čuo je u svojoj glavi.

Širino lice se pojavilo u njegovoj svesti i Ben je polako pošao ka poslednjem vagonu. Kada je prešao spoljnu platformu, osetio je dah svežeg vazduha. Voz samo što nije ostavio za sobom tunele i sada su išli punom brzinom ka stanici Hiter gejt.

* * *

Ijan nije prestajao da govori Šir tokom celog puta nazad. Znao je da će, ako se prepusti smrtonosnom snu koji je vreba, jedva poživeti da ponovo vidi svetlost koja postoji izvan tih tunela. Majkl i Rosan su mu pomagali da je pridržava, ali niko od njih nije uspevao da joj izmami ni slog. Ijan, potiskujući u najdublje slojeve duše osećanje koje ga je

jelo iznutra, pričao je besmislene anegdote i sve što mu je palo na um, spreman da, ako bude potrebno, iskopa i poslednju reč koju ima u mozgu samo da je održi u budnom stanju.

Šir ga je slušala i neodređeno klimala glavom, šireći svoje odsutne i pospane oči. Ijan je držao devojčinu ruku u svojoj, osećajući kako joj se puls gasi polako ali neumitno.

„Gde je Ben?“, upitala je.

Majkl je pogledao u Ijana i ovaj se otvoreno nasmejao.

„Ben je na bezbednom, Šir“, odgovorio je smireno. „Otišao je po lekara, što mi sada izgleda kao glupost. Ovde sam valjda ja lekar. Ili ću to makar biti jednog dana. Kakav je to prijatelj? Baš me podržava. Čim se nešto malo pokvari, on trči po doktora. Nego, dobro je što nema mnogo lekara kao što sam ja. S tim se rodiš, to je sve. Zato znam, instinkt mi kaže, da ćeš se oporaviti. Nisi valjda zaspala? Ne možeš sad da zaspiš! Tvoja baka nas čeka na dvesta metara odavde i ja nisam kadar da joj objasnim šta se desilo. Ako pokušam, baciće me u Hugli, a moram na brod za nekoliko sati. Tako da gledaj da ostaneš budna i pomoz mi s tvojom bakom. Važi? Reci nešto!“

Šir je počela teško da dahće. Boja je nestala s Ijanovog lica i momak ju je prodrmao. Širine oči su se ponovo otvorile.

„Gde je Javahal?“, upitala je.

„Umro je“, slagao je Ijan.

„Kako je umro?“, uspela je da izusti Šir. Ijan je oklevao sekund.

„Pao je pod točkove voza. Ništa nismo mogli da uradimo.“

Šir kao da se nasmejala.

„Ne umeš da lažeš, Ijane“, šapnula je, boreći se za svaku reč.

Ijan je osetio da neće moći još dugo ostati u toj ulozi.

„U grupi je dežurni lažljivac Ben“, rekao je. „Ja uvek govorim istinu. Javahal je umro.“

Šir je zaklopila oči i Ijan je pokazao Majklu i Rošanu da požure. Pola minute kasnije, svetlost na kraju tunela obasjala je njihova lica i silueta staničnog sata ocrtala se u daljini. Kada su stigli tamo, čekali su ih Siraj, Isobel i Set. Prva svetla zore pojavljivala su se u obliku skerletne linije na horizontu, dalje od velikih metalnih arkada Hiter gejta.

* * *

Ben se zaustavio ispred ulaza u poslednji vagon i spustio je ruku na okruglu kvaku, koja je bila vrela. Polako ju je okrenuo, osećajući kako mu metal okrutno peče kožu. Iznutra je izašao oblak pare. Ben je odgurnuo vrata nogom. Javahalova silueta, nepomična, sred guste mase pare iz kotlova, posmatrala ga je u tišini. Ben je pogledao u đavolsku mašineriju koja je grmela pored njega i prepoznao je simbol ptice koja leti kroz vatru što je bio urezan u metalu. Javahalova ruka je bila naslonjena na goruću ploču kotla i kao da je upijala snagu koja je gorela u njemu. Ben je pogledom prešao preko zamršenog sklopa cevi, ventila i plinskih rezervoara koji su se tresli pored njih.

„U prethodnom životu sam bio izumitelj, sine moj“, rekao je Javahal. „Moje ruke i moj um svašta su umeli da naprave. Sada služe samo da unište. To je moja duša, Bene. Priđi da vidiš kako kuca srce tvog oca. Ja sam ga sam napravio. Znaš li zašto sam ga nazvao Vatrene ptice?“

Ben je gledao u Javahala ne odgovarajući.

„Pre mnogo hiljada godina postojao je jedan prokleti grad, proklet skoro kao Kalkuta“, objasnio je Javahal. „Ime tog grada bilo je Kartagina. Kada su ga osvojili Rimljani, toliku je mržnju budio u njima duh Feničana da im nije bilo dovoljno samo da ga sruše sa zemljom niti da pobiju njihove žene, muškarce i decu. Morali su da unište svaki kamen tako da ga pretvore u prah. Ali ni to nije bilo dovoljno da umiri njihovu mržnju. Zato je Katon, general koji je komandovao njihovim trupama, naredio da njegovi vojnici pospu solju svaki pedelj tog grada, tako da se na toj proklesoj zemlji nikada ne rodi novi život“

„Zašto vi meni pričate sve to?“, upitao je Ben osećajući kako mu znoj obliva telo i suši se gotovo momentalno u zagušljivoj vrućini koju su bljuvali kotlovi.

„To mesto je bilo dom jednog božanstva, Dido, princeze koja je predala svoje telo vatri da ublaži bes bogova i pročisti svoje grehe. Ali ona se vratila i postala boginja. To je moć vatre. Baš kao i ptica feniks, moćna vatrena ptica ispod čijeg leta raste vatra.“

Javahal je pomilovao mašineriju svog smrtonosnog ostvarenja i nasmešio se.

„I ja sam se ponovo rodio iz svog pepela i, kao Katon, vratio sam se da posejem vatru na sudbinu svoje krvi, da bih je izbrisao zauvek.“

„Vi ste ljudi“, prekinuo ga je Ben. „Naročito ako mislite da ćete moći da uđete u mene da biste ostali živi!“

„Ko su luđaci?“, upitao je Javahal. „Oni koji vide užas u srcima bližnjih i traže mir po svaku cenu? Ili su to ipak oni koji se pretvaraju da ne vide šta se zbiva oko njih? Bene, svet pripada luđacima ili licemerima. Na zemlji ne postoje druge rase osim te dve. I ti moraš odabrati jednu od njih.“ Ben je dugo gledao u tog čoveka i prvi put pomislio da u njemu vidi senku nekoga ko mu je nekada bio otac.

„A šta si ti izabrao, oče? Šta si ti izabrao kad si se vratio da seješ smrt među malobrojnima koji su te voleli? Jesi li zaboravio sopstvene reči? Jesi li zaboravio priču koju si napisao o suzama onog čoveka koje su se pretvorile u led kada je ustanovio, vrativši se u svoj dom, da su se svi prodali onom putujućem vešcu? Možda možeš i mene da ubiješ, kao što si ubio sve s kojima ti se ukrstio put. Ne verujem da to više uopšte ima veze. Ali pre nego što to uradiš, reci mi u lice da ti nisi prodao dušu tom vešcu. Reci mi, s rukom na tom vatrenom srcu u kom se kriješ, i pratiću te do samog pakla.“

Javahal je pustio da kapci njegovih očiju klону i polako je klimnuo glavom. Blaga promena se pojavila na njegovom licu, i njegov pogled je zgasnuo u gorućoj magli, poražen i pokunjen. Pogled velikog ranjenog predatora koji se povlači da umre u senci. Ta slika, taj iznenadni prizor ranjivosti koji je Ben mogao videti tokom svega nekoliko sekundi, bila mu je potresnija i jezivija od bilo kog prethodnog utvarnog pojavljivanja tog namučenog duha. Jer u njoj, na tom licu izjedenom od bola i vatre, Ben više nije video sablast i ubicu, nego tužan odraz svog oca.

Obojica su se pogledali načas kao stari znanci izgubljeni u magli vremena.

„Ja više ne znam jesam li ja napisao tu priču, ili je to uradio neko drugi, Bene“, rekao je napokon Javahal. „Više ne znam jesu li te uspomene stvarno moje ili sam ih sanjao. Niti znam jesam li svoje zločine počinio ja ili su delo tuđih ruku. Šta god da je odgovor na ta pitanja, znam da više nikada neću moći da napišem priču kao što je ta koje se ti sećaš niti da razumem njeno značenje. Ja nemam budućnost, Bene. Niti bilo kakav život. Ovo što vidiš samo je senka

mrtve duše. Nisam ništa. Čovek koji je bio tvoj otac umro je pre mnogo vremena i odneo je sa sobom sve o čemu sam ja samo mogao da sanjam. I ako nećeš da mi daš svoju dušu da u njoj živim večno, daj mi onda mir. Jer mi sada samo ti možeš vratiti slobodu. Došao si da ubiješ nekog ko je već mrtav, Bene. Ispuni svoje obećanje ili mi se pridruži u tami..."

U tom trenutku je voz izronio iz tunela i prešao preko centralne pruge Hiter gejta punom brzinom, dižući svoj plameni pokrivač ka nebu. Lokomotiva je prešla kroz velike lukove metalne strukture i šine koje su vodile do puta isklesanog u svetlosti jutra na horizontu.

Javahal je otvorio oči i Ben je u njima prepoznao užas i duboku samoću koji su držali u zatočeništvu tu prokletu dušu.

Dok je voz prelazio poslednje metre koji su ga delili od srušenog mosta, Ben je prepipao svoj džep i izvadio kutiju u kojoj je čuvao poslednju šibicu. Javahal je gurnuo ruku u kotao s gasom i oblak čistog kiseonika obavio ga je parom. Njegov duh se polako istopio u mašineriji koja je čuvala njegovu dušu i gas je obojio njegovu siluetu pepeljastom

bojom. Javahalove oči su ga pogledale poslednji put, i Ben je pomislio da

u njima vidi blesak jedne usamljene suze koja mu je skliznula niz lice.

„Oslobodi me, Bene", rekao je glas u njegovoj glavi. „Sad ili nikad."

Momak je izvadio šibicu i zapalio je.

„Zbogom, oče", šapnuo je.

Lahavaj Čandra Šatergi spustio je glavu i Ben je bacio upaljenu šibicu pored njegovih nogu.

„Zbogom, Bene."

U tom trenutku, načas, mladić je osetio pored sebe prisustvo nečijeg lica obavijenog svetlosnim velom. Dok se vatra rasplamsavala kao reka baruta ka njegovom ocu, ona dva duboka, tužna oka pogledala su ga poslednji put. Ben je pomislio da se njegov um poigrava s njim i prepoznao je u njima isti ranjeni pogled kakav je imala Šir. Zatim se silueta princeze svetla zauvek izgubila u plamenu s rukom podignutom uvis i slabašnim osmehom na usnama. Ben nije ni slutio koga je video kako nestaje u vatri.

* * *

Eksplוזija je bacila njegovo telo na kraj vagona kao da je nevidljiva vodena struja i izbacila ga iz tog zapaljenog voza. Kada je pao, telo mu se otkotrljalo kroz korov koji je porastao pod okriljem šina na mostu. Konvoj se udaljio i Ben je potrčao za njim prateći smrtonosni put na koji se stizalo prugama koje nisu vodile nikud. Nekoliko sekundi kasnije, vagon u kom se nalazio njegov otac ponovo je eksplodirao, toliko snažno da su metalne grede od kojih je bio napravljen viseći most poletele u nebo. Vatrene pir se digao do olujnih oblaka i pretvorio je nebo u ogledalo svetla.

Voz je pao u bezdan i čelična, vatrena zmija poletela je ka crnim vodama. Zaglušujući prasak je potresao nebo iznad Kalkute i naterao zemlju pod njegovim nogama da drhti.

Poslednji dah Vatrene ptice ugasio se odnoseći sa sobom zauvek dušu Lavahaja Čandre Šatergija, njenog tvorca.

Ben se zaustavio i pao je na kolena između šina dok su njegovi prijatelji trčali ka njemu s ulaza Hiter gejta. Iznad njih, kao da su stotine belih suza padale s neba. Ben je podigao pogled i osetio ih je na svom licu. Padao je sneg.

Članovi *Društva Čoubar* sastali su se poslednji put tog jutra u maju 1932. pored nestalog mosta na obali reke Hugli, ispred ruševina Hiter gejta. Zavesa od snega probudila je grad Kalkutu, u kojem niko nikada

nije video taj beli prekrivač koji je počeo da zatrpava kupole starih

palata, uličice i ogromni Majdan.

Dok su stanovnici grada izlazili na ulice da posmatraju to čudo koje se više nikada neće dogoditi, članovi *Društva Čoubar* povukli su se ka mostu i ostavili Šir u Benovom naručju. Svi su preživeli događaje od te noći. Videli su kako onaj zapaljeni voz pada u bezdan i kako se vatrena eksplozija diže u nebo i seče olujne oblake kao pakleni nož. Znali su da verovatno više nikada neće razgovarati o onome što se te noći dogodilo i da im, ako jednom nekome i ispričaju, niko neće verovati. Međutim, tog jutra su svi shvatili da su tu bili samo gosti, slučajni putnici u tom vozu koji je doputovao iz prošlosti. Malo kasnije su posmatrali u tišini kako Ben grli sestru dok pada sneg. Postepeno, dan je odnosio tamu te beskonačne noći.

* * *

Šir je osetila hladni dodir snega na svojim obrazima i otvorila je oči. Njen brat Ben ju je držao i nežno milovao po licu.

„Šta je ovo, Bene?“

„Sneg“, odgovorio je mladić. „Pada sneg u Kalkuti.“

Devojčino lice se ozarilo načas.

„Jesam li ti nekad ispričala svoj san?“, upitala je.

„Kako pada sneg u Londonu“, rekao je Ben. „Sećam se. Iduće godine idemo zajedno tamo. Posetićemo Ijana dok bude studirao medicinu. Sneg će padati svakog dana. Obećavam ti.“

„Sećaš li se priče našeg oca, Bene? One koju sam vam ispričala u noći kada smo otišli u *Ponoćnu palatu*?“

Ben je klimnuo glavom.

„Ovo su Šivine suze, Bene“, rekla je Šir s naporom. „Otopiće se kad izađe sunce i više nikada neće pasti na Kalkutu.“

Ben je nežno uspravio sestru i osmehnuo joj se. Duboke biserne oči Šir gledale su ga pomno.

„Umreću, je l' da?“

„Nećeš,“ odgovorio je Ben. „Nećeš umreti još mnogo godina. Tvoja linija života je veoma duga. Vidiš?“

„Bene“, zacvilela je Šir, „to je sve što sam mogla da uradim. Uradila sam to zbog nas.“

On ju je snažno zagrlio.

„Znam“, šapnuo je.

Devojka je probala da se uspravi i prinela je usne Benovim ušima.

„Ne daj da umrem sama“, šapnula je.

Ben je sakrio svoje lice od njenog pogleda i privukao je k sebi.

„Nikad.“

Ostali su tako zagrljeni na snegu i u tišini, sve dok se Širin puls nije polako ugasio kao sveća na vetru. Malo-pomalo, oblaci su se udaljili ka zapadu, dok je svetlo jutra zauvek dizalo platno od belih suza koje je prekrilo grad.

Mesta koja čuvaju tugu i bedu omiljeni su dom pričama o duhovima i priviđenjima. Kalkuta je čuvala u svojoj mračnoj strani stotine takvih priča, priča za koje niko neće da prizna da veruje u njih, a koje, ipak, opstaju u pamćenju generacija kao da su jedina hronika prošlosti. Reklo bi se da, osvetljeni nekom čudnom mudročću, ljudi koji nastanjuju njene ulice razumeju da je prava istorija ovog grada

oduvek bila pisana na nevidljivim stranicama njihovih duhova i njihovih prećutanih i skrivenih prokletstava.

Možda je ta ista mudrost ona koja je, u njegovim poslednjim minutima, obasjala put Lahavaja Čandre Šatergija i dopustila mu da razume da je nepopravljivo pao u lavirint sopstvenog prokletstva. Možda je razumeo, iz najdublje usamljenosti svoje duše osuđene da uvek iznova prelazi preko rana iz prošlosti, pravu vrednost života koje je uništio i onih koje je još uvek mogao da spase. Teško je znati šta je video na licu svog sina Bena nekoliko sekundi pre nego što će dopustiti da ovaj zauvek ugasi plamen kivnosti koji je goreo u kotlovima Vatrene ptice. Možda je on, u svom ludilu, bio kadar da na sekund nađe razum koji su mu svi njegovi krvnici oduzimali od dana Grent hausa.

Svi odgovori na ova pitanja, kao i njegove tajne, otkrića, snovi i želje, zauvek su nestali u strašnoj eksploziji koja je otvorila nebo iznad Kalkute u zoru tog 30. maja 1932, kao one pahulje snega koje se tope čim dodirnu zemlju.

Šta god da je istina, dovoljno mi je da se setim da je, malo nakon što je taj platneni voz potonuo u vode reke Hugli, isparila bara sveže krvi što je čuvala namučeni duh žene koja je donela na svet blizance. Tada sam shvatio da će duše Lahavaja Čandre Šatergija i one koja mu je bila supruga zauvek počivati u miru. Nikada više neću videti kroz san tužni pogled princeze svetla koja se naginje nad mog druga Bena.

Nisam video svoje drugove svih ovih godina od kada sam se, u sumrak tog istog dana, ukrcao na brod koji će me dovesti do mog odredišta u Engleskoj. Sećam se lica mojih uplašanih prijatelja dok smo se opraštali na molu reke Hugli i dok je brod podizao sidra. Sećam se obećanja koja smo dali, da ostanemo zajedno i nikad ne zaboravimo šta smo videli. Neću poreći da sam u tom istom trenutku primetio da će se te reči zauvek izgubiti u tragu onog broda koji je isplovio u sumrak iznad Bengale.

Svi su bili tu, osim Bena. Ali niko kao on nije bio toliko prisutan u srcima svih nas.

Dok se sada u mislima vraćam u te dane, osećam da svaki od njih nastavlja da postoji na nekom zapečaćenom mestu moje duše koje je zauvek zatvorilo svoja vrata one večeri u Kalkuti. Mesto na kom smo i dalje svi bili mladi i imali šesnaest godina i gde će duh *Društva Čoubar* i *Ponoćne palate* živeti dokle budem živeo i ja.

Što se tiče onoga što nam je sudbina donela, svakom od nas pojedinačno, vreme je obrisalo tragove mnogih mojih drugova. Saznao sam da je Set, s godinama, zamenio gojaznog gospodina Derosija na mestu upravnika odeljenja za biblioteke i dokumentaciju Muzeja Indije, čime je postao najmlađi čovek na toj poziciji u istoriji muzeja.

Imao sam vesti i o Isobel, koja se posle mnogo godina udala za Majkla. Njihova veza trajala je pet godina i, nakon raskida, Isobel je otišla na put oko sveta s jednom skromnom pozorišnom trupom. Godine je nisu sprečile da ispunjava svoje snove. Ne znam šta je dalje bilo s njom. Majkl, koji i dalje živi u Firenci, gde predaje crtanje u školi, više je nikada nije video. Još se i danas nadam da ću pročitati njeno ime na nekoj naslovnoj strani.

Siraj je umro 1946, nakon što je poslednjih pet godina svog života proveo u zatvoru u Bombaju optužen za krađu za koju je do poslednjeg dana govorio da nije kriv. Kao što je Javahal predvideo, ono malo sreće što je imao napustilo ga je zauvek.

Rošan je danas dobrostojeći građanin i moćan trgovac, vlasnik dobrog dela starih ulica Crnog grada, na kojima je odrastao kao prosjak bez krova nad glavom. On je jedini koji, iz godine u godinu, ispunjava obećanje i šalje mi čestitku za rođendan. Po njegovim pismima znam da se oženio i da je broj unuka koji trčkaraju njegovim imanjem uporediv samo s ciframa koje čine njegovo bogatstvo.

Što se mene tiče, život je prema meni bio darežljiv, i dozvolio mi je da pređem ovaj put koji nikud ne vodi u miru i bez lišavanja. Ubrzo nakon što sam završio studije, ponudili su mi radno mesto u klinici Volter Hartli u Vajtčapelu, i tu sam zaista naučio posao o kom sam uvek maštao i od kog i dalje živim. Pre dvadeset godina, nakon smrti moje supruge Iris, preselio sam se u Bournmout, gde moj dom i moja

ordinacija dele jednu malu i udobnu kuću iz koje se vidi močvara Pul Beja. Moje jedino društvo od kad me je Iris napustila jesu uspomena na nju i tajna koju sam jednog dana podelio s mojim drugarima iz *Društva Čoubar*.

Ponovo sam Bena ostavio za kraj. Čak i danas, kada je prošlo više od pedeset godina od našeg poslednjeg susreta, teško mi pada da govorim o onome koji je bio i koji će zauvek biti moj najbolji prijatelj. Saznao sam, zahvaljujući Rošanu, da se Ben preselio u kuću svog oca, inženjera Čandre Šatergija, zajedno sa staricom Arjami Bose, čija se snaga duha nakon smrti Šir više nikada nije povratila, što ju je nepovratno odvuklo u dugu melanholiju koja će zaklopiti njene oči zauvek u oktobru 1941. Od tog dana, Ben je živeo i radio sam u kući koju je sagradio njegov otac. Tu je napisao sve svoje knjige, do godine u kojoj je nestao zauvek bez traga i glasa.

Jednog decembarskog jutra, godinama nakon što su svi, čak i Rošan, poverovali u to da je mrtav, dobio sam jedan mali paket dok sam posmatrao močvaru sa malog mola koji se nalazi ispred moje kuće. Paket je nosio pečat pošte iz Kalkute i moje ime je bilo napisano rukopisom koji nikada ne bih mogao da zaboravim, sve da živim sto godina. Unutra se nalazila, umotana u nekoliko slojeva papira, polovina medaljona koji je Arjami Bose podelila one tragične noći 1916. u kojoj je razdvojila Bena i Šir. Ova polovina imala je oblik sunca.

Jutros, dok sam u zoru pisao poslednje redove ovih memoara, prvi sneg u godini prostro je svoj beli prekrivač ispred mog prozora i sećanje na Bena mi se vratilo kao odjek šuma posle tolikih godina. Zamislio sam ga kako hoda uzburkanim ulicama Kalkute među svetinom, među hiljadu nepoznatih priča kao što je njegova, i prvi put sam pomislio da je moj drug, isto kao ja, jedan star čovek i da je njegov sat na putu da obrne pun krug. Toliko je čudno osetiti kako nam je život izmakao iz ruku...

Ne znam hoću li saznati nešto o svom prijatelju Benu. Ali znam da, u nekoj tački Crnog grada, momak od kog sam se zauvek oprostio onog jutra u kom je padao sneg na Kalkutu i dalje živi i drži upaljenu vatru sećanja na Šir, sanjajući trenutak da se spoji s njom u svetu u kom ih više niko i ništa ne može razdvojiti.

Nadam se da ćeš je naći, prijatelju.

KRAJ